

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezálepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

O slavnosti týkající se „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P Marie“.

(Podává jednatel «Apoštolátu» Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Slavíme v měsíci lednu svátek Zjevení Páně čili sv. Tří Králů s velikou slávou. Je to slavnost — řekněme narození Páně — pro všechny ty, kteří vešli do církve z pohanstva. Ve východní církvi s touž oslavou se slaví jako naše Narození Páně. Zjevil se Pán téhož dne prvotinám pohanův a skrze ně pohanům vůbec. Je to povolání jich do Jerusáléma Božího, do církve svaté. Jak vzácně to předpověděl Isaiáš prorok: «Vstaň, osvěť se, Jerusáléme, neboť přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla. Nebo aj: tmy přikryjí zemi a mrákota národy: ale nad tebou vzejde Hospodin a sláva jeho v tobě vidína bude. I budou choditi pohané ve světle tvém a Králové v blesku východu tvého . . . Tehdáž uzříš a oplývati budeš a diviti se budeš a rozšíří se srdce tvé, když se obrátí k tobě množství moře a síla pohanů přijde k tobě.»

Hospodin povolal mudrce čili tři sv. Krále od východu do Jerusáléma a tím, jak už řečeno, pohany vůbec do nebeského Jerusáléma, do Království Syna Božího, do církve svaté. I oni mají dojíti spasení skrze Něho, vždyť přišel spasit veškeren svět.

V Římě slaví se tato památka povolání národů do církve zvláštním důmyslným způsobem. V tento den kněží rozličných obřadů jak z východní tak i ze západní církve dle způsobu své vlasti sloužívají mši sv. Při tom díky vzdávají Bohu za povolání národa svého do církve Boží. Zároveň slavívá se akademie, při níž v různých řečech velebí se milosrdenství Boží, prokázané povoláním do církve Boží.

Slušno a patřično, abychom i my v ten den Boha velebili, že jsme v pravé církvi. Předkové naši z pohanstva přišli do církve svaté. Spisovatel Alban Štolz dal si na hrob napsati: «Čtenáři milý, pomodli se za mne »Otčenáš» a pak »Otčenáš» za to, že jsi v pravé církvi». Povinnost a vděčnost tu nám připomíná slavnost Zjevení Páně. Uznejme nekonečnou lásku a dobrotu Boží, že i na nás nezapomenula a nás povolala v říši světla a pravdy.

Radující se z povolání ku tajemnému tělu Kristovu a ku pravé víře pevně si umíníme, že dobrodiní tohoto se chceme státi hodnými. Hájití budeme víru, nejdražší to odkaz otců našich. Zachovávatí budeme dědictví otců našich.

Slavnost ta nám však připomíná »Apoštolát» a jeho účel. Pročež pamatovati chceme také o této slavnosti těch, kteří se od nás odštípili a odloučili. Ta slavnost rodinná je nejvzácnější, na níž jsou všichni členové rodiny.

Na týž úmysl, by se pobratimové sjednotili smíření u víře, dle sv. tří králů Pánu obětovati chceme zlato, kadidlo a myrhu. Obětovati chceme zlato — své dobré skutky, kadidlo — své modlitby — a myrhu — své útrapy a různá protivenství — kéž Pán shlédne i na naše dary a přijme je, jako přijal dary sv. tří králů.

Kristus Pán praví: »Kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu mém: tuť jsem já uprostřed nich« (Mat. 18. 20.) Kde se jich sjednotí několik ve jménu Kristovu, t. j. v záležitostech díla jeho, zřízení a rozšíření království Božího, království to pravdy a spravedlnosti: tuť jest i On se svou milostí a pomocí uprostřed nich. A nás je tolik členů apoštolátních! Sjednotme se, sjednocenou silou konejmež dílo započaté. Přidruží se k nám Spasitel, s jeho podporou a pomocí vykonáme, čeho nezmůže slabost a nedostatečnost naše. S ním překonáme všelike i sebe větší překážky!

Epištola o slavnosti sv. tří králů obsahuje uvedená z prvu slova proroka Isaiáše. Kéž splní se dle proroka Isaiáše upravená slova jistého pastýřského listu z r. 1885. — kdy slavili jsme tisící výročníci úmrtí velkého apoštola sv. Methoda: »Vstaň, osvěť se, Velehrade, neb přišlo světlo tvé a sláva Hospodinova nad tebou vzešla . . I budou choditi ve světle tvém. Tehdáš uzříš a oplýváti budeš a diviti se bude i rozšíří se srdce tvé, když obrátí se k tobě a přijde množství a síla národů slovanských chválu Hospodinu zvěstující.

Návštěvou u ruských katolíků v Petrohradě.

(Ad. Jašek).

Slavná a mnohoslibná kdysi unie (sjednocení s církví katolickou) na Rusku útliskem vlády byla vždy víc a více sužována, lstí a podvodným způsobem uniati byli přiváděni k ruské státní církvi, tak že roku 1839 byla unie na Bělorusku úplně zničena, a zůstali pouze uniaté na Chelmštině. Posledním

uniatským biskupem chelmským byl Michail Kuzemskij (od roku 1871—1873), avšak když r. 1875 podvodným způsobem a násilně

Sv. Otec Pius X. jmenuje J. Emlinenci Dra Fr. Sal. Bauera, kníže-arcibiskupa olomouckého,
kardinálem církve římské.

poslední troska ruské unie byla přidělena k pravoslaví, tu tisíce a tisíce na papíře musili býti »pravoslavnými«, avšak uvnitř zůstali věrni církvi katolické, třeba že veřejně se k ní nesměli a nemohli hlásiti. Unie na Rusku nebylo, byla zničena a pak zakázána.

Avšak přichylnost a láska k církvi katolické i v širých vrstvách pravoslavi se přece někdy ukazovala. Než ti, kteří chtěli k ní přestoupiti, pro nepříznivost poměrů činili tak za hranicemi vlasti své jako slavní konvertité Gagarin, Martinov, Pierling, Šuvalov, Astramov, kněžny Volchonské a j. Většina jich ovšem přijala obřad latinský. Avšak vždy našlo se několik konvertitů, kteří přiklonili se ke katolicismu, ale zůstali věrni obřadu východnímu. Jiní ve vnitru byli katolíci, než pro nedostatek uniatských chrámů a kněží přijímali sv. svátosti z rukou kněžstva pravoslavného, jako na př. největší ruský filosof Vladimír Solovjev.

Ještě do vydání Ukazu o svobodě svědomí do r. 1905 přistoupilo ke katolicismu několik pravoslavných kněží. Tak r. 1894. mnoho hluku nadělal přechod kněze O. Nikolaja Tolstého, když ukončil studia na duchovní akademii. Dne 2. července 1898 byl trestán a uvězněn v Suzdalský Spaso-Evfimievský klášter kněz nižegorodské eparchie r. 1896 přešedší ke katolicismu O. Aleksej Zerčaninov.

Když pak vyšel 17. dubna r. 1905 Ukaz o volnosti svědomí, nemohl neúčinkovati na mnohé, které dosud jen zákon odstrašoval, aby přistoupili veřejně ke katolicismu.¹⁾ Bylo přirozeno, že rostoucí hlouček ruských katolíků věrných obřadu staroslovanskému přál si míti vlastní náboženskou obec, vlastního kněze a modlitebnu. Horlivý kněz O. Zerčaninov podjal se díla, zříditi uniatskou farnost v Petrohradě, v jejímž kostele by se konala bohoslužba v jazyce staroslovanském. Ku konci r. 1907 počal již konati slovanskou bohoslužbu. V díle tom byl mu horlivým pomocníkem Eustach Susalov, bývalý farář staroobřadců v gubernii moskevské. Susalov po svém přestoupení ke katolicismu navštívil Řím. Vyžádal si slyšení u sv. Otce, od něhož dostal apoštolské požehnání. Po svém návratu do Ruska horlivě ujímal se katolíků uniatských v Petrohradě.

Poněvadž katolíků uniátů byl neveliký počet asi 120 rodin a většina z nich pocházela z nižších vrstev, částečně Velkorusové a částečně Malorusové z Chelmštiny, nebylo možno kněžím Zerčaninovi a Susalovi sehnati potřebný obnos na zbudování nové svatyně. Teprve r. 1909 podařilo se jim otevřítí skrovničkou kapličku v soukromém domě na Polozové ulici. Tato nová náboženská obec v Rusku podléhá dosud pravomoci latinského biskupa

Na novou katolickou obec pohlížela vláda s počátku shovívavě. Teprve vlivem ruských listů stále útočících na ni počala vláda obmezovat činnost ctihodných Otců. Byla konána všude přísná prohlídka, O. Zerčaninovi byly odebrány práce připravené do tisku na obranu katolicismu.

Dosud nová katolická obec uniatská musí zápasiti s četnými obtížemi. Byla sice 17. dubna m. r. úředně zanesena v seznam ministerstva vnitra, ale dosud nesmějí vésti samostatně matrik, samostatně pochovávat, nemají svého biskupa, semináře, dostatečného duchovenstva atd.

¹⁾ Po tomto Ukaze připojilo se ke katol. církvi ještě několik pravoslavných kněží, na př. O. Sergij Nerigin (r. 1907), O. Jan Choradu (1906) přijal obřad lat.

Jak prostičká jest kaple ruských katolíků v Petrohradě a jak to u nich vypadá, líčí jeden pravoslavný návštěvník, jehož dojmy tuto podávám.

Neúhledný dům na Polozové ulici. Blátivý podjezd, bez domovníka. Uzounké schody ze zbitých stupňů nelesknoucí se nádhrou. Zaprášená okna sem a tam s rozbitými tabulemi. Těžko věřit, že v této bídné chýži kuží se plány, pokatoličiti celou velkou Rus.

Udiven náramně bídným zevnějškem domu táži se vstříc přicházejícího domovníka: «Řekněte mně, zda jest zde kostel ruských katolíků východního obřadu.» «Račte výše, byt čís. 12», odpovídá.

Vystupuji do druhého poschodí . . . do třetího . . . do čtvrtého a konečně vcházím do podkroví. Na pravo zavřený obyčejným zámekem vchod, jak se zdá, do podkroví. Na levo úzké dveře, na nichž křídou napsáno: čís. 11. Uprostřed podobné dveře a nad nimi přibita kovová deštička s čís. 12. A ještě výše upevněna ikona (obraz) sv. Mikuláše Divotvorce, hrubého suzdalského písma. Poslední dveře jsou pootevřeny, z nich derou se husté obláčky dýmu kadidlového a slyšeti nepřiliš harmonicky církevní zpěv. Vcházím. Malinká světnička s jedním oknem. U něho prostinký psací stůl s rozloženými na něm sešity časopisu «Věra i Žizn». Po stěnách litografované podoby svatých v katolickém slohu. U vchodu skříňka neuměle urobená, hrubě natřena okrem. Na skřínce katol. kříž, opět ikona sv. Mikuláše Divotvorce úplně podobná ikoně nade dveřmi a skleněná uvnitř postříbřená nádobka se svěcenou vodou. Kousek dále rovněž neumělý dřevěný podstavec, na němž v papírové krabičce s třemi odděleními leží voskové svíce po 3, 5, 10 kopejkách. Peníze za ně dávají se do nádobky blízko visící.

Mezi psacím stolem stojí nádherné starobylé anglické hodiny v překrásném ořechovém pouzdře. Z této světničky, která je jaksi předsíní, vedou široce rozevřené dveře do chrámu. Jest to neveliká světnice o délce 15 a šířce 7—8 kroků. Nízký strop silně začazený, stěny jsou potaženy drahými, ale dosti sešlými čalouny. Čtyři okna s výhledem kamsi na střechu, polepená mosaikovým papírem. Podlaha parketová, ale jak patrně, již dávno by potřebovala důkladné opravy.

Chrám působí zvláštním dojmem. Na první pohled opravdu připomíná pravoslavnou cerkev (kostel). Ale dívám-li se poněkud pozorněji, podoba mizí. Jako v pravoslavných kostelích, oltář je oddělen od lodi ikonostasem. Ikonostas je rozdělen na dvě tabli (poschodí) s trojními dveřmi «carskými», «severními» a «jižními». Tak zvané místní ikony Spasitele a Matky boží jsou se starobylými řeckými nadpisy, při čemž jest znázorněn Ježíš Kristus žehnaje dvěma prsty. Před těmito ikonami stojí velké stříbrné svícny s tlustými porcelanovými svíčkami.

Mimo dvě korouhve schované za okrouhlými kamny, mimo bohoslužebná roucha a nádoby v celém kostelíčku není ničeho, co by připomínalo východní obřad. Všechny ostatní ikony, jak na ikonostasu, tak také po stěnách kostela, jsou pouze katolické, obraz

Madony, Srdce P. Ježíše, utrpení Páně, jejich rány jsou ozdobeny latinským křížem.

Chrám působí vůbec zvláštním dojmem. Stojíš-li tu, nezakoušíš té trudné žalosti, jakou působí na Tebe očazené stěny kteréhokoli selského kostela s jeho nerovnou podlahou, s časem odpryskalým pozlacením a sešlými obrazy. Naopak všechny tyto skřinky a pulty, carské dvěře z pozlaceného papíru s litografickými obrazy apoštolů mají do sebe cosi uměleckého a vkusného. Mimovolně se ptáš: Nač tato domácí rukodělná práce, když hned vedle stojí tak drahocenné hodiny? Vždyť antikvář oželel by za ně 400—500 rublů a za ty peníze by se pořídil vzácný ikonostas.

Když jsem vešel do chrámu, právě začaly nedělní bohoslužby, které konal představený kostela Otec Alexej Zerčaninov, silný, vysoký stařec 65letý. Dle jeho šedé brady, čistě ruské nižovgorodské výslovnosti, kterou pronáší po slovansku bohoslužebné modlitby, těžko si představit, že jest to katolický kněz, a ne pravoslavný batuška ze středního Ruska. Jenom přistřižené vlasy u uší a prokukující černý habit připomínají jeho skutečné povolání. Zevnějšek Otce Alexeje je obyčejný, nenápadný a na jeho bezbarvé tváři sotva jsou patrné černé bystré planoucí ohněm síly oči pronikající až do duše. Otec Zerčaninov, jak se zdá, jest si vědom síly výrazných svých očí, a proto má je sklopeny, jen zřídka metaje žhavé pohledy.

Bohoslužba ruských katolíků východního obřadu působí právě takovým dojmem, jak zevnější jejich chrám, je prostá, ale srdečná.

Po bohoslužbách pozval mne Otec Alexej ještě s několika jinými na sklenici čaje. Byt Otce Zerčaninova přiléhá ke kostelíku a vchází se do něho předsíní. V první neveliké světnici bydlí psalomščík O. Alexeje Semjacki. V druhé bydlí O. Alexej sám. V těchto světnicích není ani památky po něčem, co by připomínalo východní obřad: latinský kříž, obrazy, na jedné stěně starobylá podobizna O. Alexeje v rjase s dlouhými vlasy svědčící, že tu bývá muž, jenž byl po celé čtvrtstoletí pravoslavným svjaščeníkem. O. Alexej přijal nás v jídelně, jež byla i jeho kabinetem. Za velikým stolem, na němž bylo připraveno malé občerstvení, usedli: hostitel, psalomščík Semjacki, bývalý staroobřadec Kelešov, hraběnkaPljatějova, paní Ušaková a ještě dva mně neznámí mužové a majitelka dílny, kde pracují zpěvačky. Tato chozjajka (majitelka) měla v této společnosti, jak bylo patrné, mocné postavení: měla klíče bytu O. Alexeje i psalomščíka, několikrát sem přišla za bohoslužby, měla na starosti pohostění hostů čajem, a před bohoslužbou ptali se jí někteří věřící, přijde-li dnes hraběnka.

Kromě jmenovaných přišel k Otci Alexeji ještě jeden pán, kterého nám představil jako budoucího farníka. Tento pán, jak se ukázalo, jakmile se dověděl, že v Petrohradě jsou ruští katolíci východního obřadu, souhlase s jejich ideou, ihned jal se jich vyhledávat. Po celý čas staral se, co se děje v církvi pážecího sboru (carové dumy) a prosil o vysvětlení, ale odpovídali mu vyhýbavě bez pochyby proto, že jsem tam byl přítomen já cizí nezasvěcená osoba. Se mnou rozmlouval O. Alexej mnoho a rád. Vypověděl mi zkrátka

svůj životopis, kterak sloužil 25 roků a stav se již »blagočinným« (farářem), přesvědčil se o pravosti římské církve a přešel ke katolicismu, jak jezdil do Říma a k arcibiskupu Šeptickému, jak navštěvoval jesuity, jak seděl tři roky v suzdalské tvrzi, jak ho poslal papež do Petrohradu, kde se skrýval, a konečně jak se domohl právního ustavení obce. Pak přešel O. Alexej v řeči k propagandě a chtěje hned s počátku mne překvapit, začal vykládat, že ne všichni Řekové v nynější době přerušili styky s papežem, že i nyní v Římě jsou dva řecké kostely pocházející z 11. stol., které si zachovaly východní obřad a že i v území východní církve jsou kostely uznávající svrchovanost papežovu na způsob »Melchitů« antiochijské církve. Pokládal jsem za potřebné připomněti hovornému hostiteli, že vystudoval jsem bohoslovnou školu a proto jsem poněkud obeznámen s touto otázkou. Po tom rozhovor na jednou přešel na jiné pole, i hostitel i hosti předstihující se navzájem, začali mluvit o své snaze zadržeti popoštění katolíků, o národnosti ve věcech náboženských a j.

Ale již pospíšil jsem se odporučit. Se mnou odešel i onen pán, kterého mně O. Alexej představil jako budoucího farníka. »Domnívám se«, pravil mi, když jsme vyšli na ulici, »že ti ruští katol. slovanského obřadu vznikli pouze na půdě touhy, vyrvati se ze spárů sv. synoda«. »A myslíte, že ve spárech Jeho Svatosti římského papeže se dýše lehčeji?« odvětil jsem mu. On se usmál, mlčky stiskl mi ruku a rozešli jsme se.

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. H l a d k ý.

Naše volná doba náboženské svobody nedovede se ani vžití, jakým útrapám a pronásledováním byli vydáni katolíci polští a rusínští na Rusku před r. 1905, kdy car ohlásil aspoň částečnou náboženskou svobodu. Bývalé sjednocení Rusů (unie) s církví katolickou bylo v minulém století násilně přetrženo a zničeno. Pravoslavní pobrali sjednoceným (uniatům) svatyně a přeměnili je v chrámy pravoslavné (cerkve) nebo je zničili. Když lid tomu bránil a na záchranu svých svatyn kupil se kolem nich, byl i střílen. Ovšem katolický lid třeba že byl násilně zapsán a veden v seznamech jako pravoslavný, vyhýbal se pravoslavnému kostelu a v srdci zůstával na dále katolickým. Žádné násilí, žádné útrapy a časné zlo, žádné sliby a odměny nebyly s to, aby jej donutily k odpadu od církve katolické. Trpěl hrozně, ale trpěl statečně pro víru. Aby pravoslavné chrámy nezůstaly prázdné, vláčeli četníci lid vzpouzející se do pravoslavných kostelů násilím; byl týrán a bit do krve, aby přijímal pravoslavné svátosti, ústa byla násilně otvírána, když kněz pravoslavný jim podával sv. přijímání, a zpěčovali-li se, byli četníky spoutáni a vyhnáni na Sibiř. Zvali je »nepoddajnými, úpornými«. Katolický

kněz pod nejtěžším trestem nesměl jich navštívit. Přece však aspoň někdy na odlehlých místech scházivali se v noci a vykonávali své katolické pobožnosti. Někdy se stávalo, že i kněz katolický nenápadně v přestrojení jako obchodník dobyt看 nebo jako dratař nebo žebrák přicházel do jejich středu, a tu křtil, sezdával, zpovídal, sloužil mši sv., podával sv. přijímání. V hustých lesích pod oblohou, ve stodolách nebo v odlehlých chýžích vykonával tyto zapovězené obřady církve katolické. Někdy pro nebezpečí po léta se k nim žádný kněz nedostal. Policie ruská vždy bedlivě slídila, aby nic katolického k nim nezalehlo. Jako s vyvrheli nebo největšími škůdci společnosti lidské nakládala s těmi, kdož přáli katholicismu nebo jiné v něm chtěli ještě dokonce utvrzovati.

V tomto ročníku Apoštolátu přineseme několik ukázek z utrpení katolického lidu na Rusku. Tuto je podáváme dle vypravování Wld. St. Reymonta.

Z vlastní zkušenosti vykládal neobyčejně živě účastník:

Sám jsem se účastnil poslední missie, a tak hluboko utkvěla mi v paměti, že Vám mohu o ní vykládat s nejmenšími podrobnostmi. Předělu svému vypravování pravdivý dosti významný příběh, abyste měli plnější obraz života na Unii před carským výnosem o svobodě svědomí na Rusku.

Velkonoc toho roku padla na počátek května zároveň s pravoslavnou, tak že my katolíci i pravoslavní slavili jsme ji současně. Pamatuji se, že na Velký Pátek od samého rána mžil déšť a bylo zima. Sníh ležel ještě v dolinách, pole bylo rozměklé do dna, cesty k nepřebrodění. Chodil jsem rozmrzele semo tamo, neboť vše ukazovalo na delší nečas, a tu, jako na dovršenou mrzuté nálady, přijde můj kovář a prosí mě, abych poslal koně pro kněze k jeho nemocné ženě.

— «Co se stalo? Ještě včera viděl jsem ji při večerním dojení».

— «Ochuravěla v noci, a zdá se, že vážně», pravil, utíraje si rukávem oči.

— «Zajděte k paní, snad vám něco poradí».

— «Když se bojím, neboť mohou to býti osýpky».

Nelekl jsem se nadarmo, poněvadž celou zimu osýpky na vsi se vyskytovaly.

— «Snad vám přivézti i lékaře», navrhuji mu zcela vážně.

Zamyslel se, až ústa pootevřel. Ale najednou vrhl se mi k nohám, líbal mně ruce a jekal ustrašeně:

— «Toliko o kněze prosím. Doktor tu nepomůže! Co s doktorem? Prohlédne, proklepe, předepíše lék, vezme peníze, ale nemoc nechá. Pán Ježíš nejspíše nemoc k dobrému obrátí. Manželka jenom o kněze škemrá».

Zašel jsem ihned do stáje, abych vybral čtverku, neboť do farnosti měli jsme 4 dobré míle a to jarními zátopami, ale když jsem přehlížel koně, spatřil jsem kovářku v síni krmící prasátka. Obořil jsem se na ni, že v takové chorobě vychází do zimy. Usmála

se nějak divně, poprosila, abych šel do světnice a zamknuvši dvěře, povídá mně ticho do ucha: «Musíte, pane, poslat pro kněze s Pánem Bohem, je to nezbytně třeba».

Povídala to s takovým důrazem, i oči jí tak zářily, že jsem myslil, že blázní.

«Já jsem zdráva, chvála Bohu», pokračovala «ale jenom ke mně může býti katolický kněz zavolán, poněvadž já sama z dvorků jsem oprávněnou katoličkou».

Bulharské děvy ve slavnostním národním kroji.

«A kdo je nemocen?» začínal jsem chápat její počínání.

— «Na vsi leží čtyři a již dokonávají. Umřít přece nemohou beze svaté zpovědi, ale poněvadž jsou zapsáni za pravoslavné, nesmí k nim kněz přijíti! Mají čtyry nevinné duše zůstatí bez svatých svátostí? Již týden se trápí, týden již nemohou skonat, a jenom prosí a prosí o kněze. Až strach patřit a poslouchat. Tu jsem si myslila: udělám se nemocnou, Pán Ježíš odpustí mně to cigánění, kněz přijede ke mně, a mezi tím přinesou ty nemocné do světnice a vyzpovídají se. Strážníci ani se ničeho nedovědí».

Chcete si osýpky dovléci do chalupy!» zakřikl jsem ji.

«Bez vůle Boží ani vlas s hlavy nepadne!» — odpověděla vážně.

«Máte přece drobné děti, mohou se snadno nakaziti!» domlouval jsem.

«To je už horší. Ale snad Pán Ježíš jinak nám prokáže své milosrdenství, a těm nešťastníkům třeba pomoci. Nejde o věc maličkovou, o vysvobození lidských duší!» — dodala s takovou pevností, že jsem zanechal přemlouvání a poslal koně.

Za smrákání přenesli nemocné do kovářovy jizby a položili je podle sebe na zemi.

Kovářka vtiskla jim do rukou rozžaté svíce, poklekla uprostřed a vroucně modlila se za skonávající, kteří leželi klidně, trpělivě čekajce zpověď, rozhřešení a smrt.

Viděl jsem to na vlastní oči a nikdy na to nezapomenu.

Kněz přijel pozdě večer, za ním v patách strážníci, jak obyčejně, dávat pozor, aby někdo nezanesl náboženské útěchy «tvrdohlavým».

Slídili po celou tu dobu pod zastřenými okny, ale ničeho nevyslídili. Kněz připravil nemocné na smrt a odejel.

Všichni ti nemocní umřeli ještě té noci, a v málo dnech umřely na osýpky dvě děti kovářovy.

Draze zaplatila za své milosrdenství, ale přijala ránu tu s pocitem štěstí, ježto brzy po pohřbě pravila mé ženě:

«Umřely moje dětičky, umřely ale smrtí svou vykoupily čtyry duše z věčné záhuby!»

Brzy po odjezdu kněze a jeho strážných andělů, když v domě nastal klid, zašel jsem do své kanceláře, a sotva jsem rozžal lampu, zaklepal někdo na okno, a jakás tvář mihla se za tabulemi.

Vzal jsem revolver a vyšel na síň. Ve dveřích stál jakýsi muž. Popatřil mi zblízka ve tvář a zašeptal: «Zítř v noci missie!»

— «Kde?»

«V samé poledne přijede k hospodě vůz se sivým koněm. Dva mužové pojedou na něm. Připojte se k nim, oni vás doprovodí».

«Odkud přicházíte?» — tázal jsem se bezděky.

— «Ze světa!» — odpověděl hrubě.

Prosil jsem ho snažně, aby vešel do domu a trochu si odpočinul.

— «Není kdy! Musím budit těch, kteří již spí», řekl jakýmsi biblickým tonem.

— «A což, mohu vzít i též ženu na missie?»

— «Příliš daleká to cesta pro paní. A mimo to snáze ženu umřít, než zachovat tajemství».

Měl se k odchodu.

— «Zůstaňte aspoň do rána. Noc je tmavá a všude zátopa».

«Znám tu každý příkop, a kdo s dobrou novinou spěchá, nezbloudí! Tak jsem se již opozdil, čekaje, až odejdou strážníci, a kněz».

«Ale farář půjde na missii?»

— «To není náš, to je jenom farní výčepný!»

— Bylo mi divným toto pojmenování, ale než jsem mohl odpovědět, již odešel. Slyšel jsem toliko šlapání po blátě a vrčení psů, kteří jej vyprovázeli jaksi velmi přátelsky.

(Příště zůstatek).

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Říma. (Jmenování nových kardinálů.) Po dlouhé době a neočekávaně svolal Svatý Otec, slavně panující Pius X., kardinálský sbor k tajné (27./XI.) a veřejné (30./XI.) konsistoři. Obě konsistoře, majíce velký význam pro celou církev katolickou, nemálo zasahují i v dějiny naší drahé vlasti. Vždyť její předobrá arcipastýř a tím i celé jeho stádce znovu úzce připoutáno jest k Apoštolské stolici: nástupce sv. Methoda stává se nejbližším pomocníkem nástupce Petrova. Mezi světové národy, jejichž nejzasloužilejší muže sv. církev purpurem zdobí, vřadil se i náš skrovný národ česko-moravský, jehož chloubou vznešenou jest proto Jeho Eminence kardinál Dr. František Sal. Bauer. Neboť co velký Lev XIII. vyjádřil, nazvav Jeho Eminenci »svatým biskupem«, to sv. Otec Pius X. skutkem celému světu dokázal, vyznamenav našeho arcipastýře hodností, jež jest první po církevní hodnosti, jíž se jen zástupce Kristův na zemi honosí. Dne 27. listopadu byla ve Vatikáně tajná konsistoř, v níž kromě jiných záležitostí bylo též zvolení a uveřejnění nových kardinálů na pořádku. O půl 10. se dostavil Sv. Otec do sálu konsistoře, kde byli se již shromáždili Eminence kardinálové. Sv. Otec posadiv se na trůn, oznámil svou přítomnost slovem »Adsumus« (t. j. jsme zde). Prefekt papežských obřadů na to zvolal: »Extra omnes« (ven všichni). Když byl Sv. Otec sám se členy svatého sboru, promluvil k nim krátkou uvítací řeč, v níž se zmínil o pronásledování církve v Portugalsku, o hrdinném jednání biskupů a duchovenstva s jejich ctihodným patriarchou v čele. Mile rád vzpomíná Jeho Svatost skvělých eucharistických sjezdů v Kolíně n. R., Londýně, Montrealu a zvláště nedávného sjezdu v Madridě, jenž sloučil před Svátostným Pánem všechny třídy společenské, od poslední až do nejvyšší, an sám král se svou rodinou nescházel. Na konci své řeči sděluje Jeho Svatost svůj úmysl jmenovati nové kardinály, jež též ohlašuje. Mezi zasloužilými muži o církev katolickou na osmém místě jmenuje Svatý Otec Pius X. i našeho o celý národ velmi zasloužilého arcipastýře. Vyjmenovav všech 18, táže se potom sboru kardinálského: »Co se Vám zdá?« Když nikdo ničeho nenamítá, sv. Otec veřejně a slavnostně prohlašuje: »Pročež plnomocí Boha všemohoucího, svatých apoštolů Petra a Pavla a též Svou plnomocí volíme a prohlašujeme kardinály svaté římské církve . . . Jmenuje znovu nově zvolené a udílí jim apoštolské požehnání. Na to byli určeni poslové k nově zvoleným kardinálům, kteří nemohli osobně přijati novou hodnost z rukou sv. Otce. — Ještě týž den spěchali poslové z věčného města i v drahou Moravěnkou, by přinesli úřední zvěst o volbě i jejímu arcipastýři.

Z Ruska. (Přechod z náboženství.) Významné dva carové Ukazy z r. 1905 o svobodě svědomí na Rusku, od nichž katolicismus čekal značných úspěchů, dovolovaly přestup z některého vyznání křesťanského zase jen k jinému křesťanskému. Posledně však na návrh státní rady projednávala nový zákon duma a značně

uvolnila a rozšířila změnu náboženského vyznání na Rusku. V návrhu dumy se připouštěl i přechod od křesťanství k nekřesťanství, na př. k židovství, mohamedánství nebo pohanství. Ukaz z r. 1905 dovoloval přestup jen plnoletým, dle návrhu dumy měl býti umožněn přestup již po dovršeném 14. roce za souhlasu rodičů. Když však návrh zákona sdělaný dumou byl projednáván v státní radě, souhlasila s ním jen menšina, tak že dle sdělení ministra vnitra A. A. Makarova možno jej považovati za padlý, poněvadž většina v čele s arcibiskupem varšavským Nikolajem rozhodně se postavila proti němu. Ve státní radě bylo navrženo: 1) Přechod z některého křesťanského vyznání k jinému křesťanskému, jakož i z nekřesťanského nebo pohanského ku křesťanskému a k jakékoli víře nekřesťanské nebo k pohanství dovoluje se toliko těm, kdo dosáhli 21. roku. Jest však třeba k platnosti přechodu, aby uplynula 40denní lhůta od podání žádosti a důkaz, že byl přijat k vyznání, k němuž chtěl přestoupiti. 2) Doba 40denního uplynutí není žádoucí jen v mimořádných udaných případech. O dětech do 14 let, přestúpí-li jeden nebo oba rodiče, mají platiti zvláštní ustanovení Výbor státní rady a dumy budou projednávat znova tyto návrhy.

(D i e c e s e v i l e n s k á.) Nejtrpčeji zakouší nynější útisk vlády ruské vůči katolicismu polská diecese vilenská. Náboženství katolické jest tu zanedbáváno a zatlačováno, kněžstvo pronásledováno a lid utiskován. Zdá se, že vláda ruská si předsevzala co nejvíce se slabiti a zdeptati kdysi tak živý a opravdový náboženský katolický život na vilensku. R. 1908 odstranila vláda nepohodlného pro sebe, čilého a svědomitého biskupa Eduarda Roppa a od té doby spravuje diecesi kanovník Michalkiewicz. Čtyři roky neobsahuje již vláda biskupství, aniž dovolila, aby věřící veřejně o nového biskupa se modlili. Seminář duchovní má sedm profesorů pro předměty bohoslovné a dva professory pravoslavné pro jazyk a literaturu ruskou a pro ruské dějiny. Aby si vláda zajistila, že budou tyto předměty přednášeti s jejího hlediska a přání, ustanovila pro ně pravoslavné Rusy. Celá diecese má 280 far, 480 kněží a půl druhého milionu obyvatel. Jak z toho patrno, jest tam citelný nedostatek kněží i far. Jsou farnosti čítající i 5, 6, 7, 8, 9 tisíc duší, které spravuje jediný kněz i s přilehlými filiálními kostely. Jest i několik far bez kněze. Vláda ruská našla na jejich horlivosti nějakou »vinu«, pro kterou je odstranila nebo uvěznila a novými kněžími neobsadila. Lid jest hodně zanedbaný, nevzdělaný, neuvědomělý i ve věcech náboženských i národních. Toho si vláda přeje, neboť při takovém stavu dovede nejspíše uplatniti své záměry; proto o školství stará se jen potud, pokud lze nějakou školu pro polský lid uzavříti nebo znemožniti. Roku 1866 bylo katolíkům odňato 20 kostelů, které byly proměněny v cerkve (chrámy) pravoslavné. Toliko dva z nich po 39 letech r. 1905 po úsilovném vymáhání byly katolíkům navraceny. I tak přísný řád jako Kartuzský byl r. 1866. zrušen, ač mniši nikdy nezapadli ani v nejmenším o záležitosti státní a nevšíмали si věcí světských. Kostel jejich vláda dala zbořiti. Bohužel že k tomuto bídnému

stavu katolicismu na Litvě dostavuje se i prudký boj mezi katolíky samými, totiž boj národnostní mezi Poláky a Litviny, kteří trpce nesou jakousi panovačnost a nadvládu polštiny.

Z Kavali v Macedonii. Již šestý rok působím na missijní stanici jako lazarista mezi Bulhary v městečku Kavali, bývalém to Filipi, kde poprvé křesťanství hlásal již sv. Pavel. Bylo tehdy hlavním městem Macedonie, avšak vpádem Turků pustlo, tak že po onom slavném kdysi městě zbývají dnes jen žalostné zbytky. Dosud se tu ukazuje divadlo, v němž byl sv. Pavel dle podání bičován, vězení sv. Pavla a kostelíček sv. Pavla. Vše jest dnes v rozvalinách a zarůstá trávou

Městečko Kavali leží severovýchodně od Soluně, rodiště to sv. Cyrilla a Methoda, odkud navštívil vloni III. unionistický sjezd na Velehradě nejdůst. p. biskup Šanov. Městečko jest velmi chudičké, jako skoro všechna menší turecká městečka. Většina obyvatelstva jest zaměstnána v židovských a tureckých tabákových továrnách, z nichž se rozesílá tabák po celém světě, do Rakouska, Německa i do daleké Ameriky. Dělníků je na tisíce. Mezi nimi jsou tu i katolíci Bulhaři, většina však jest pravoslavných. Žijí tu i katolíci jiných národností v okolí a na blízkých ostrůvcích. Chvála Bohu, počet katolíků se neustále množí, ovšem s tím přibývá i naší missionářské práce. Před dvěma roky dostali jsme na pomoc milosrdné sestry. Missionáři mají chlapeckou školu, sestřičky dívčí a sirotčinec.

Bohužel, že dosud nemáme náležitého kostelíčka, nýbrž jen chudičkou missijní chýžku. Polovice jí slouží nám za farní kostelíček, druhá polovice za náš byt. Od štědrých dárců jsme nedávno dostali dvě pěkné sochy, nejsv. Srdce Pána Ježíše a sv. Pavla, patrona našeho kostelíčka. Obě sochy způsobily našim katolíkům nelíbenou radost. Pobožnost k božskému Srdci Páně, které pravoslavní nemají a nám jako novotu římskou předhazují, těší se u katolíků veliké úctě a oblibě. Mládenci i panny sami nás prosili, abychom každý první pátek v měsíci slavně světili. Nyní máme každý první pátek slavnou mši sv., smírné sv. přijímání, litanii s požehnáním a nábožnými písněmi.

K veliké radosti poznáváme, že pravoslavní Bulhaři neustále víc a více se přidružují k našim katolíkům, ba dokonce pravoslavní Armeni tak dobře se snášejí s našimi katolickými Bulhary, jako by byli jedním národem. Pravoslavní přicházejí někdy sami prosit, abychom je přijali do katolické církve. Pro větší počet katolíků bylo by třeba rozšíření i náš kostelíček. Pozemek k tomu jsme již zakoupili. Pevně doufáme v milost boží, že na přímluvu sv. Cyrilla a Methoda a sv. Pavla Pán Bůh vzkřísí nám i dobrodinců, kteří by nám umožnili svou štědrostí postavit důstojný stánek boží ku spáse nesmrtelných duší a k rozkvětu církve katolické v Macedonii.

Matouš Korošec, lazarista.

Rozmanitosti.

Vyznamenání. Vzácného a řídkého vyznamenání **záslužného kříže sv. Cyrilla a Methoda** dostalo se ndp. kapitul. děkanu dru. J. Schneidroví v Kroměříži od J. M. plovdivsko-sofijského bulharského arcibiskupa msgra. Rob. Meniniho za jeho nevšední veliké zásluhy o rozvoj a zdomácnění u nás myšlenky cyrillo-methodějské. Vdp. kapit. děkan dr. Schneider stál vždy v popředí v úzkém kroužku ideálních nadšenců-kněží pro velikou církevní a slovanskou ideu cyrillo-methodějskou. Rozohnil se pro ni již jako mladý nadšený kněz a zápal ten v plné mohutné síle odnáší si do svého vysokého věku. Nejen že stál u kolébky Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda, nýbrž byl částečně i jeho spolutvůrcem, maje lví podíl již hned při sestavení jeho stanov. Působě v brněnské diecesi, kde na podnět J. E. ndp. kardinála tehdy biskupa brněnského Apoštolát se velmi utěšeně rozvinul, přispěl vdp. kapit. děkan nemálo k promyšlenému a osvědčenému postupu Apoštolátu na Brněnsku, k jeho rozkvětu, zlidovění a zdomácnění, účastňuje se vždy horlivě veškerého ruchu jeho. Záslužně myšlenku Apoštolátu šířil i mimo Moravu, hlavně na půdě české, polské a rusínské. Jsa s Msgr. drem. Stojanem a asesorem Vychodilem věrným odchovancem nadšeného ř. děkana Vykydala (rodáka z Bilan u Kroměříže) v otázkách cyrillo-methodějských, přilnul celým srdcem svým k Velehradu dějinnému, dnešnímu a duchovnímu. Když r. 1885 celý slovanský svět chystal se k významné oslavě velepamátného tisíciletého jubilea úmrtí sv. Methoděje na Velehradě, jež navštívilo toho roku přes million poutníků a několik set processí, byl to dr. Schneider, jež sestavil důmyslně a účelně rozložitý jubilejní program oslav, který se skvěle osvědčil, rozčleniv vhodně slavnosti, umístniv je případně v církevním roce a přispěv tak valně k utěšenému zdaru požehnaného jubilea. Vdp. děkan nescházel při žádném důležitějším kroku a podniku, jež se poutá k dějinám Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda a za posledního čtvrtstoletí k Velehradu a sv. Hostýnu, všude účinně a zdárně přispívaje svým vroucím nadšením, bystrým, pádným úsudkem, všestranným rozhledem, bohatou zkušeností a vždy upřímnou radou. Jest nevyčerpatelným živým pramenem vzácných vzpomínek, které ho vížou k Apoštolátu, posv. Velehradu a sv. Hostýnu, o jichž vznešeném významu chválou s obdivuhodným ideálním nadšením často přetékají výmluvná ústa jeho, poněvadž jim zasvětil vzácné a šlechtné srdce své, značnou část plodného života svého. — Téhož čestného vyznamenání dostalo se i dp. P. Vinc. Vaňkovi, kooperatoru v Uher. Brodě. S opravdovým nadšením ujal se našeho «Apoštolátu» a «Akademie Velehradské» horlivě a s úspěchem šíře ideu cyrillo-methodějskou po Slovači od místa k místu. Jak patrně z úspěchů jeho, kněžstvo naše chápajíc význam Akademie Velehradské, podporuje snahy její a lid jsa poučen, hromadně přistupuje k Apoštolátu, aby účastnil se milostí a zásluh plynoucích z díla cyrillo-methodějského.

Nový primas černohorský. Dlouho hledala sv. Stolice hodného nástupce ř. arcib. Milinoviče v Baru. Když františkán ř. Matěj Kardun setrval na svém úmyslu nepřijati nabízený mu uprázdněný arcibiskupský stolec, bylo vyhlednuto ještě několik kněží (italských i charvatských) za nového primase černohorského, avšak teprve nyní podařilo se o tom sjednotiti se sv. Stolicí s černohorskou vládou. Novým arcibiskupem byl jmenován dr. Mikuláš M. Dobrecic, dosavadní professor na gymnasiu a farář v Cetynji. Tento nový primas srbský jest dobře obeznámen s naší ideou cyrillo-methodějskou a doufáme, že bude nám možno Jeho Excellenci uvítati i na některém příštím sjezdě velehradském. Kéž Pán Bůh požehná jeho činnosti mezi pobratimskými Černohorci.

Číslo z diecesí v Haliči 1911. Lvovská arcidiec. latinského obřadu čítá na milion duší a má 252 farností a světských kněží toliko 455. Sjednocená arcidiece Lvovská má 1,336 000 duší, 754 fary, kněží 888. Diecese přemyslovská lat. obř. 1,211.000 duší, far 271, kněží 501; sjednocená 1,200.000 věřících, far 688, kněží 805. Diecese stanislavovská sjednocená duší 979.000,

far 433, kněží 543. Krakovská lat. obř. věřících 922.500, far 180, kněží 347. Diecese tarnovská lat. obř. (nejmenší) čítá duší 833.400, far 177, kněží 377. V Haliči jest tedy okolo 3,951.840 Poláků a 3,516.890 Rusínů čili prvých jest skoro o půl milionu více. Far mají Poláci 880, Rusíni 1875 čili tito o 995 více. Kněží světských mají Poláci 1593, Rusíni 2287 čili o 694 více. Poláci ovšem na tento stav velice žehrají.

Z Ruska. V kapucinském klášteře sv. Kazimíra v Novém Městě (v království Polském) na Rusku prováděly úřady ruské za pomoci četníků a a policie přehlídku. Úřady rozkázaly dvěma bratřím klášterníkům ihned opustiti Nové Město, poněvadž náleželi do jiných klášterů, ačkoli byli poddani tamní. Klášterníkům bylo vyhrožováno, poněvadž jeden ze světských kněží náležející do plocké diecese meškal u nich bez dovolení vlády. Kromě klášterníků vládou dovolených nikdo nesmí ani na krátko se zdržovat v klášteře. I služebníci v klášteře musejí býti na ohlášení konsistoře potvrzení od vlády, jinak nemají práva býti v klášteře. Světským kněžím není dovoleno přijížděti ke kapucínům, aby tam vykonávali exercicie a j. Klášterníkům jest zakázáno konati missie nebo konati kněžské služby mimo zdi svého kláštera. Opouští-li některý kapucín i na krátko klášter, musí představený jeho zaznamenati do jeho průvodního listu, kam jede a na jak dlouho. Vláda chce takovýmto způsobem odlouditi obecný lid od styku s kněžími a klášterníky odkázati k nečinnosti podobné v klášteřích pravoslavných, dobře jsouc si vědoma, že zahálka jest matkou hříchů. — Přestoupnému z pravoslaví ke katolicismu knězi Deibnerovi nedovolilo ministerstvo vnitřních záležitostí vykonávati veřejně bohoslužeb. — Poněvadž O. Zerčaninov přestoupil ke katolicismu před Ukazem z r. 1905, ministerstvo vnitra nechce uznati jeho přechod, poněvadž prý nevyplnil předpisů požadovaných oním Ukazem. — Ruské ministerstvo vnitra zaslalo všem římsko-katolickým biskupům oběžník, v němž nařizuje, aby biskupové nepřekročovali hranic svých diecesí bez dovolení ministerstva. — Varšavský gubernator zakázal výpomoc řádových kněží v duchovní správě bez povolení vlády. — V minulém ročníku «Apoštolátu» přinesli jsme článek o snahách sjednotiti církve anglikánskou s pravoslavnou. Zvolený výbor měl schůzi, na níž anglikánský biskup Gaul oznamoval, že navštěvoval pravoslavné Řeky, kteří pak k němu přicházeli ku sv. zpovědi a sv. přijímání a účastnili se anglikánských bohoslužeb z písemným svolením patriarchovým. Členů spolek prý získává potěšitelně, hlavně na půdě americké, kde k němu přistoupilo i několik biskupů. Jsme ovšem přesvědčeni, že z takových námluv na dosavadních základech nemůže vzniknouti, dojde-li k čemu, leč jen smíšené manželství, které vede k neustálým různicím a sporům. — Katolické duchovenstvo v království polském jalo se při farách zřizovati knihovny, aby zvláště venkovskému lidu zjednálo možnost ku samovzdělání dobrou a ušlechťující četbou. Tato záslužná činnost nezdá se býti po chuti ruské vládě, která se nyní snaží ji seslabovati a kde možno i rušiti. Varšavský generalgubernator rozeslal totiž minulého roku všem okresním komisařům v ruském Polsku oběžník tohoto znění: «Jeden ze zdejších gubernatorů (království polské rozděleno na 10 gubernií, z nichž každá má zvláštního gubernatora) ve zprávě o stavu gubernie za rok 1910 mimo jiné oznámil, že po uprázdňení školní matice pozorovati jest v jeho gubernií neustálé zakládání farních knihoven, při čemž podotýká, že řídící jsouce římsko-katoličtí kněží mohou snadno dávat jim ráz výstředně nacionalistický. Z té příčiny uvažuje, že: 1. zakládání knihoven v římsko-katolických farnostech není podmíněno zvláštním zákonem a může se díti se svolením pro každý jednotlivý případ, 2. že držitelé nebo správcové těch knihoven mohou náležeti k lidem politicky nespolehlivým, doporučuji Vašemu Blahorodí, aby při nejmenší pochybnosti o spolehlivosti osob, dotyčné knihovny spravujících, ráčil iste mne o tom pokaždé uvědomiti se všemi podrobnými daty.» Tím jsou ovšem farní knihovny vystaveny libovůli místní policie.

Vzrůst mohamedánství a pohanství na ruské půdě. Charkovskija Vědomosti (765) přinášejí pro pravoslaví velmi smutnou zvěst, že totiž od Ukazu o volnosti svědomí nápadně vzrůstá islam, a to nejen v Kavkaze, Turkestaně

a jiných mohamedánských krajích, nýbrž i v srdci samé svaté Rusi, před a za Volhou. Mnoho tisíc pravoslavných již přešlo k islamu. Listy ruské křičí tu, jak se obchází Ukaz. Tento dovoluje jen křesťanům změnu vyznání, ale nikoli přestoupení z křesťanství k některému jinému náboženství. V Ukaze ze dne 17. dubna 1905 se praví, že v jiné vyznání možno přejíti jen těm, jichž předkové v něm byli vychováni. K tomu poznamenávají Chark. Vědomosti, že dle výkladu mohamedánů by všichni Rusové mohli přejíti k pohanství, protože jejich předkové byli pohany. Avšak mohamedáni na ruské půdě hlásí se i ku vzkříšení své národnosti. Až skoro do poslední doby používali mohamedáni poddaní ruské říši v literatuře bohoslovné jazyka arabského, v beletrii a knihách mystických jazyka uzbeckého. První pokusy užívati literárně též vlastního jazyka staly se v druhé polovině minulého století Tatary a zdařily se. R. 1883 vyšly tatarské noviny «Teržiman». Když v Rusku jiní národové hlásili se k životu, nezůstali pozadu ani Tataři, tak že brzy objevilo se na tržišti tisku několik listů tatarských. R. 1905 vyšly i kirgizské noviny, brzy zanikly, ale za nedlouho nahradil je list nový. Narodilo se i krásné písemnictví tatarské. Otcem jeho jest Gajaz Izphakov, napsav několik románů a dramat. Předmětem jejich jest boj za svobodu, povznešení tatarské ženy a j. Byly pořizeny i překlady do tatarštiny. Nastala žízeň po vzdělání. A tu nejen tatarští jinoši, nýbrž i děvy navštěvovaly střední školy a vyšší ústavy ruské, nižší vrstvy dávaly děti do ruských škol, aby se přiučily jazyku. Tatarská intelligence ihned mezi svými sourodáky ujala se práce, zakládala národní školy, osvětové spolky, čítárny, knihovny, tiskárny, pořádala poučné kursy a j. Musulmanských mektebe a medrese (škol) je dnes v evrop. Rusku 3.549, v asijském 7.383, v Kavkaze 1.866. Dle nové metody mají škol na 3000. Vzkříšení národního velmi se ujaly ženy, a rychle pokračovala jejich emancipace. Mají již své školy v Baku, a vychází i ženský list «Išig» (svět). Tak mohamedáni ujali se národní práce a náboženského rozvinu a daří se jim na zpuchřelém tělese ruském. — Dle úředního sčítání přibýlo v gubernii Wjatkovské 20.000 pohanů, v Permské 4.000 a v Ufské 11.000. Ruský lid podléhá pobuřovačům pohanským a přistupuje k nim v davech. V lesích staví modlám oltáře a přináší jim krvavé oběti. Modloslužby konají se veřejně a lid na nich bere účast. Ve kteréśi obci usnesli se mužikové na zakoupení vola k obětování, ale když starosta obce nechtěl k tomu svoliti, lid obrátil se na gubernatora na základě povšechné náboženské svobody. Lid pořádá procesí každého devátého pátku přes pole a vedle obrazu Bohorodičky staví modly. Když byl na to pravoslavný kněz upozorněn, aby to zamezil, odpověděl na to: «My nejsme s to, abychom to vyplnili; kdybychom to lidu zapověděli, nedostali bychom od něho ani kopějky k církevním účelům».

Církevní sněm ruský. Ve sv. synodě převládalo mínění mezi jednotlivými členy, že pravděpodobnost na svolání všeruského církevního sněmu mizí, ježto chladne pro něj nadšení. Někteří praví, že zdar jeho by závisel od nějakého vynikajícího biskupa, který by všem imponoval a celý sněm vážností a duchem svým ovládal, ale toho Rusko dnes nemá. Jiní míní, že právo jej kanonicky svolati má jen patriarcha, a toho ruská církev také nemá a obnovení patriarchátu ruského za dnešních poměrů není ani žádoucí ani možno.

OBSAH Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan: O slavnosti týkající se Apoštolátu sv. Cyrila a Methoda pod ochranou bl. Panny Marii Ad. Jašek: Návštěva u ruských katolíků v Petrohradě. — P. Vil. Hladký: Vzpomínky katolických misí na Rusku. — Zvěsti: Z Říma, z Ruska, z Kavali Macedonii. Rozmanitosti. — Obal.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezalepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel «Apoštolátu» Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

Pamatujte na správce své,
kteří Vám mluvili slovo Boží
a na konec obcování jejich
popatřujte, následujte víry jejich.
Žid. 13, 7.

Sv. Otec Lev XIII. — blahé paměti — jako přemnozí jeho předchůdcové velikou péčí věnovali unii sjednocení západní církve s východní. Největším důkazem této přešlechtné snahy jeho byl převzácný a ne dosti ocenitelný okružní list dle začátečných slov «Vznešený úkol — Grande munus» nazvaný. Každý horlitel unie, když seznal dle prvních zpráv telegrafických jen úryvkově obsah listu toho, zajásal a z rozniceného srdce zvolal s Matkou Páně: «Magnificat» — «Velebí duše má Pána». (Luk. I. 46—55.)! Plnou měrou splnilo se tu okřídlené slovo: «Accidit in puncto, quod non speratum in anno». «Zvrhne okamžik, co doba nemohla».

Oslavení sv. věrověstové naši. Po celém světě křesťanském roznešena sláva a pocta jejich okružním listem «Vznešený úkol». — Oslavení a poctění též i národové slovanští. Zároveň však upozornění na úkoly, které jim vytknula Prozřetelnost Božská.

K Římu obrácena pozornost Slovanů-katolíků. Srdce vděčné vynalezavé jako účinná láska. Roznesla se zvěst, že vykoná se pouť do Říma, bychom velikému papeži Lvovi XIII. za převelikou péči poděkovali. A hle, přihlášky ze všech zemí slovanských jen se hrnuly,

ač za tehdejší doby pouť také nebyla tak snadnou, jakou nyní jest. Neobyčejná nadšenost zavládla krajinami slovanskými. I konána pouť do Říma Slovanů-katolíků.

Byla to pouť neobyčejná, v důsledcích svých dalekosáhlá. Zvěčněloť přemnoho z vůdců pouti té, než myšlenky a zásady poutí tou obuzené a oživené dosud jsou vzpruhou pro uskutečnění záměrů tehda pojatých a předevzatých. Uplynulo od pouti té přes 30 roků a dojmy její dosud nevymizely a dosud rozněcují plamen lásky horlící po sjednocení.

Není nyní úkolem naším popisovati pouť tu. Stane se tak později. I předvedeme hned čtenáře do sálu prostranného před sv. Otce Lva XIII. sedícího na trůně ve vší slávě, obklopeného sborem kardinálským. Před ním — věru unášející to pohled — Slovani-katolíci ze všech končin od severu i z jihu, od východu i ze západu i z daleké Ameriky. Jestif 5. července 1881 svátek sv. Cyrilla a Methoda, dvanáctá hodina. I předstupuje převýborný řečník, vůdce poutníků, biskup Strossmayer, před Jeho Svatost a s mladistvou nadšeností a zaníceností jménem poutníků pronesl tuto řeč:

Svatý Otče!

O Kristu Pánu, Bohu a Spasiteli našem, jadrně po způsobě božském praví písmo sv.: »Chodil dobře čině«.

Totéž o Svatosti Vaší vším právem hlásají všichni nestranní věcí posuzovatelé; vždyť Svatost Vaše, ačkoliv zlobou časů na nejvýš sužována, přece všecken život svůj žije »dobře činíc«.

Živým toho dokladem jsme my Slované-katolíci, kteří z různých světa končin k stolci Petrovu a k Církvi Římské, matce a učitelce ostatních na zemi církví, jsme přichvátali, bychom u nohou Svatosti Vaší klečíce nejvroucnější city úcty, lásky, poslušnosti a vděčnosti vyjevili za znamenitý onen čin, jímžto Svatost Vaše sv. apoštoly naše, Cyrilla a Methoděje, na vyšší stupeň v řadách nebeských postaviti a poctu jejich v celé širošíře Církvi obecnou učiniti ráčila.

(Pokračování.)

„Naši“ v Německu.

(Píše P. Jos. Voňavka, český missionár v Münsteru.)

Průmyslový rozmach Německa a stále rostoucí nedostatek v zemích rakouského mocnářství, na neposledním místě pak nestřežená činnost agentů vytvořily v Prusku a ostatních německo-říšských zemích průmyslových novou slovanskou katolickou diasporu. Již jsou to desítitisíce Čechů a Moravanů, kteří zde pracují. A nové tisíce ročně přibývají. Mladý a čilý německý průmysl potřebuje nových dělníků a to dělníků zdatných a poměrně laciných.

V těchto několika slovech je vyličeeno celé postavení našeho dosud u nás zapomínaného slovanského katolického vystěhovalectví.

Abych podal všeobecný dějinný obraz našeho katol. vystěhovalectví německého, není možno v několika tazích, které dnes čtám. Zmiňuji se jen o náboženském stavu a oprávněných nadějích do nejbližší budoucnosti.

Staroslovanský katol. náhrobek v Breikoviči u Trávníka.

Naše vystěhovalectvo zde je dvojího rázu: jedni, kteří pracují v dolech uhelných, a druzí, kteří se zaměstnávají v továrnách tkalcovských a juchtových. Obě tyto třídy mají své známky a své osobní potřeby.

Hornictvo naše přichází z krajů uhelných u nás: severní Čechy, Kladensko, Ostravsko. Že tito příchozí přinášejí s sebou názory svého kraje a celkovou výchovu svého okolí, je jasno.

V náboženském ohledu (až na malé výjimky) jsou to lidé lhostejní, jimž denní boj o chléb a těžká práce v dolech zakaluje zrak pro nazírání nadpřirozeného, ale zvláště je to ruch a čilost nepřátel v domovině, které je získaly pro sociální bludy a tím i pro náboženskou vlašnost, ne-li zřejmé nepřátelství. Tisk na těchto lidech podal důkaz své moci, ovšem že ve směru nežádoucím. Ještě dnes docházejí listy soc. demokratické a volnomyšlenkářské do domků našich přistěhovalců a jsou jediným pojítkem s domovinou opuštěnou, jediným kazatelem v mateřštině . . . A mají tyto naše listy z domoviny tu přednost, že se jim žádný list zdejší soc. dem. nevyrovná jízlivostí a bezpříkladnou odvahou v napadání náboženství. Zdejší listy hledají příčiny, pracují aspoň zdánlivě vědeckěji a hlouběji ve svých nájezdech a směle možno říci, že vyhovují jen tím soudnějšimu čtenářstvu svému.

Tím ovšem nechci říci, že listy zdejší soc. dem. jsou vzorem hesla »Náboženství je věcí soukromou.« Já podávám jen příměr na podkladě malých svých zkušeností. Získati takovéto pro pravdu, které doma nepoznali a které se zde brání a jen s předpojetím na ni patří, je těžko.

Nám v naší domovině schází důkladné vyučení náboženským pravdám. Doba naše se svým kritikem neušetřila ani dělníka. Jest-li z domova nepřinesl si podkladu zdravých zásad a přesvědčení na podkladě života náboženského, je smeten neuhlídatelnou agitací nepřátel.

Připomenouti dlužno, že náš lid je velmi čilý a chápavý, že rád se staví na stanovisko záporné, protivné, což práci mezi lidem tím pro probuzení života katolického velmi stěžuje.

Ne na posledním místě jsou to předsudky, s nimiž lid náš přichází z domova. Bohu žel, že i mnohdy neporozumění a nedorozumění mezi knězem zde hraje roli.

Abych aspoň částečně dokázal své tvrzení, které ne bez bolesti duše pronáším, vzpomínám jednoho případu, který jsem zažil v Porýni.

Byl jsem povolán v H. do katolické nemocnice. Jsou prý tam tři čeští mladíci a přáli by si se mnou mluvit.

Seznámili jsme se. Všichni tři jsou z Prahy. Již po leta bloudí světem. Zde přišli k úrazu.

Mezi řečí dověděl jsem se na přímé své otázky, že dosud nebyli u prvního sv. přijímání, ač nejmladší byl 21 let. U zpovědi byli na nejvýše třikráte ve škole. — Co následovalo, není třeba líčiti. Mladíci se připravili k řádné sv. zpovědi, společně jsme katechisovali o nejsv. Svátosti a o přípravě ke sv. přijímání. Za kratičko při slavných službách Božích, jichž se účastnili všichni nemocní a místní farář, který sám přísluhoval při nejsv. oběti, přistoupili naši mladíci prvně ke Stolu Páně.

Když farář je pozval na snídani a dal jim malou památku na den jejich nemoci, která jim přinesla ozdravení duše, přiznal se mi jeden se slzou v oku: «Velebný pane, kdyby tohle tak bylo u nás, jako zde, to bychom my Češi byli také zbožnější». . . To je jeden příklad ze mnoha. Nepsal jsem ho k zahanbení, psal jsem jej, abych ukázal zející rány.

Jeden z českých kaplanů nedávno mi vypravoval: «Byl jsem povolán k nemocné. Smrt se již hlásila o svou oběť. Ale žena nejevila obavy před smrtí, ani známky touhy po přijetí posledních svátostí. Poněvadž jsem se domníval, že je zde vinna neznalost a ne špatná vůle, otázel jsem se mimochodem na to a ono. A jaká neznalost! Když jsem vyprávěl o chudobě Spasitelově, o jeho narození v Betlémě, o jeho smrti na Golgotě, zadívala se na mne žena svýma zmírajícíma očima tak tázavě, že jsem se neubránil otázce: «Což jste to nikdy neslyšela?» A žena zavrtěla hlavou a znova se dívala toužebně na mne. . . A já vyprávěl to nejnutnější, připravil ji dle možnosti na cestu před soudnou stolicí Boží. Byla vděčná. Já se vracel s pohnutou duší zamyšlen domů. Stále mi však tanula otázka na mysli: A kdo je tím vinen, že ten lid tak málo zná z katechismu?»

Při povaze takové, jakou máme my Slované, a při životních drahách, které právě my procházíme, je nezbytnou nutností náboženské prohloubení, přesvědčení a praxe života katolického. Jinak svět nás ve svých osidlech bludu zničí.

V hospodářském postavení mají naši přistěhovalci značné zlepšení zde. Schází však i zde ještě veliký kus práce: Výchovy ke spoření ve dnech mládí pro chvíle stáří a moudrý návod k vedení rozumné domácnosti. K tomu potřeba spolků a podniků se sociálním směrem.

Poláci z Poznańska a Slezska, kteří jako naši Češi a Moravané jsou zde usazeni, mají své spolky úsporné, zasílají do domoviny značnou část peněz ušetřených do národnostních bank a po létech se vracejí domů s vědomím, že si na stará kolena uspořili svou «pensi»

Podobně spoří bratři Slovinci, kteří v sociálním směru nás Čechy předčili. Toť povšechný ráz našich přistěhovalců.

Církev katolická je zde spravedlivá, poněvadž nemá tolik závazků ke státu a tolik pout, která třeba ze zlata, jsou přece vždy jen pouta.

Pro přistěhovalé národnosti dle možnosti konají se nejméně jednou v roce — ve velikonoční čas — sv. missie jako příprava na řádnou sv. zpověď velikonoční. Jsou to Františkáni lublanští, kteří co rok pro Slovince zde káží, OO. Obláti Nep. Početí, kteří o Poláky pečují, kapucíni, kteří z Holandska k missiím pro Holanďany docházejí, a pisatel těchto řádků, jemuž svěřena jest práce duchovní o Čechy a Slováky v uhelném revíru. Italští missionáři mají stálou stanici v Bochum, kde je i středisko křesťanských dělnických spolků pro Italy. Mimo pravidelné missie vyučují se teologové v bohosloveckém ústavě v Münsteru různým slovanským jazykům pro vy-

stěhovalce usazené v diecesi. Nyní se vyučuje polštině, češtině a slovinštině. Ač tyto jazyky jsou předmětem dobrovolným, přihlašuje se ročně vždy dostatečný počet, kteří se této ne snadné práce podíjejí a z idealismu opravdu katolického řečem slovanským se učí.

Ve dvou letech pokročili jsme již tak daleko, že máme v diecesi na nejhroženějších místech stále kaplany, kteří česky káží, spolky katolické vedou a zakládají. Ulehčením diecesi a úspěchem naší sv. věci je ono velikomyslné porozumění, s nímž nejd. opat Drápalík z Nové Říše nám přichází vstříc, přijímaje naše «české» bohoslovce do svého pohostinného kláštera na dobu prázdnin, kde oni se v češtině dále prakticky cvičí.

V poslední době založili jsme již několik katolických spolků českých, které mají býti naší oporou a obranou proti přívalu soc. demokratickému z vlasti. Máme jich devět v diecesi.

Přál bych vám vidět ty ustarané tváře našich dělníků, když po týdenní práci se shromáždí! A což naše slavnosti vánoční, kdy dítky jsou podělovány, kdy vánoční české písně linou se z řader zapomenutých vystěhovalců. Při vši té námaze a zklamání zažijeme zde přece chvíle spokojené radosti. Jenže jedna radost se platí sterou bolestí. Odboj, napadání, posmívání a stěžování soužití našim lidem se strany českých soc. dem. spolků jsou krvavou kapitolou našeho vystěhovalectví. A náš lid má ještě stále 99% strachu před lidmi. Rozumíte mi.

Církev katolická a její zástupci zde jsou k nám nanejvýše spravedliví. Zde není národnost směrodatná, zde je povinnost měřítkem. Kdo přišel do diecese a je katolík, má právo na duchovní správu. A náš lid počíná prohlédati poněmáhlu. Příklad katolických Němců i Čechy táhne. Již mnohý z horníků se mne tázal «Proč to a ono není také u nás?»

Doufáme, že aspoň drobty našich vystěhovalců zachráníme Pravdě a vlasti! (Pokračování.)

Rusínská církev.

(Dle »Voditele« podává P. Hladký).

a) Pravoslavná propaganda se mezi Rusíny v **Bukovině a Haliči** velmi šíří a upevňuje. V Bukovině je pravoslaví ze všech tamějších vyznání nejsilnějším (r. 1900. 68·5%). Pravoslavní duchovní jsou sdruženi ve dvou velkých spolcích, rusínském a rumunském, dbají svých stavovských úkolů, pečují o výzdobu kostelů, účastní se osvětového a společenského ruchu, vydávají polemické (obránné) spisky, ve kterých dokazují, jak velice předčí pravoslaví katolictví a napájejí lid nepřátelstvím k západnímu vyznání. Řecko-katoličtí rusínští duchovní nemohou proti těmto mocným a výtečně sespočeným protivníkům učiniti skoro ničeho. Jejich malý počet (26) rozptýlený po bídných farách je beze sdružení, prací nepoměrně pře-

tížen, hmotně ve velmi nuzném stavu; mimo to musí se brániti proti latinisaci Poláků, šířících svůj obřad na úkor rusínského. Ve svých snahách, v nichž ostatně osvědčují velikou horlivost, jsou poukázáni úplně na sebe, ježto rusínské vzdělané třídy je velmi málo, a ta je odvislou od Poláků. Naproti tomu mají polští duchovní největší oporu v inteligenci, která podporuje jejich práci v církvi i ve spolicích, chrání a upevňuje jejich vliv v lidu; společným úsilím tímto bylo lze Polákům rozvinouti v Bukovině pevnou organizaci a vzdor malému počtu (r. 1900. 3·7%) podrobiti svému národnímu vlivu mnoho Rusínů a Němců.

V **Haliči** vychází pravoslavná propaganda z moskvofilské «rusko-národní strany». Na schůzích, o poutích na pravoslavná poutní místa, zvláště však ve spisech a časopisech vábí vzdělanější třídu i prostý lid k pravoslaví; poněvadž výchova mládeže je větším dílem v rukou té strany, je zvláště studentstvo ve všem, co čte, syceno pravoslavnými myšlenkami. Pod záminkou národnosti a péče o čistotu východního obřadu, za kterými však se skrývá pan-rusism a pravoslaví, zneužívají šířitelé rozkolu lehkověrnosti a nevědomosti lidu, jemuž mnohé v ústroji, obřadech a obyčejích synodální církve se zamlouvá. Věřícím neumějícím činiti rozdíl mezi podstatou víry a obřadem hledí zastříti rozdíl mezi naukou katolickou a pravoslavnou; a již svou lstí tak zmátli lidem pojmy, že se opovažují tvrditi, že není žádného rozdílu mezi katolickou a pravoslavnou církví, vírou a věřícími. Právě proto jsou tak nebezpeční, že umějí tak potměšile lid přepracovati na pravoslaví. Aby lidu zošklivili unii, vyličují ji z krajně nepřátelského stanoviska, tupí muže, kteří mnoho pracovali o sjednocení pravoslavných s katolickou církví, zvláště chtějí vyrvati ze srdcí věřících uctívání předního bojovníka za unii rusínského národního světce sv. Jozafata Kunceviče, jemuž neprávem vytýkají hrubé násilí naproti pravoslavným. Řecko-katolická církevní vrchnost hned z počátku bedlivě sledovala toto zhoubné hnutí a učinila potřebné kroky. V loni pak vydali rusínští biskupové společný pastýřský list proti pravoslavnému výboji, ve kterém prostředky radí, jimiž by vyražena byla zbraň z rukou nepřátel: jasné poučení lidu o unii a rozšíření úcty sv. mučeníka Jozafata, jehož třístoleté jubileum konati se bude po 12 letech. S pravoslavnou propagandou úzce souvisí rozpor v rusínském duchovenstvu v Haliči. V rusofilské «rusko-národní straně», zastávající myšlenku národního sjednocení Rusínů s Rusy je také mnoho rusínských kněží, kteří se horlivě účastní jejího ruchu na schůzích, ústavech, knihovnách a zvláště časopisech. Když začala strana šířiti na celé čáře rozkol, nebylo slyšeti od těchto kněží žádného odsuzujícího slůvka, naopak při nejedné příležitosti projevovali velikou přízeň ku šířitelům rozkolu. Ovšem že musili vzbuditi podezření, že schvalují pravoslavnou propagandu. «Niva» je ne jednou silně sevřela, následoval protest, polemika, jež nesvornost ještě přiostrila, a konečně rozštěpnila na dva nepřátelské tábory. Někdy začátkem r. 1911 skupili se duchovní rusko-národní strany

v «Družstvo sv. Zlatousta» naproti «Družstvu sv. Pavla» a založili vlastní list: «Cerkovnij Vostok» psaný ruským jazykem – naproti «Nivě».

V novém listě objasňují svůj poměr ku sv. Stolicí: Cesta ke Kristu je katolická církev s viditelnou hlavou, římským papežem; v obřadu zavrhuje novoty; k rozkolným bratřím přejí si lásky, nestranně chtějí osvětlovati předsudky o unii, a účinně odstraňovati její nedostatky; představeným církevním chtějí prokazovati lásku, avšak budou v chování svým zdrželivi a opatrní. V memorandu poslaném metropolitu Šeptickému prosí, aby jim nepřičítal rozšíření rozkolu; přiznávajíce se upřímně ku národnosti ruské projevují přání, aby metropolita dbal, by se počet jejich v rusínském duchovenstvu rozmnožil, tím že bude přijímati do bohosloví žáky ruského národního přesvědčení. Po tomto přiznání nelze jim ovšem vytýkati pravoslavného smýšlení a nedostatku katolického ducha, ale strannickou rusofilskou zaslepeností a přeceňováním ruské národnosti, zvláště pak čtením schismofilských listů («Galičaniu», «Ruskoje Slovo» a j.) zakořeňuje se v nich víc a více náklonnost ku pravoslaví. Kam náklonnost ta vede, viděti z odpadu některých rusínských duchovních, kteří také své věřící buď přímo za sebou v pravoslaví vtáhli nebo svou schismofilskou pastorem rozkolu připravili úrodnou půdu.

b) **Latinisace** je druhé zlo, jež rozežírá rusínskou církev, a jí mnoho věřících rve. Poláci umějí užiti příležitosti každého místa ku polatinění Rusínů: kostela a církevních obřadů, školy a ústavů, své hmotné přemoci, veřejného i soukromého života. V kostele polští duchovní působí zvláště při uzavírání smíšených manželství na rusínského snoubence vši silou, aby přestoupil k latinskému obřadu a polské národnosti; při takových příležitostech prohřešují se často nezákonným vedením a přeměnou matrik. Když někdo přestoupí z řeckého obřadu na latinský, udílejí mu často znovu svátost křtu (dětem vždy) a sv. břimování. Toto opakování svátostí, jímž nejvíce křivdí obřadu řeckému, musil polským kněžím zapověděti již papež Alexander VI. r 1501. pod církevními tresty, nicméně udržela se tato zlomyslná a zbytečná prakse až do dneška.

Ve smíšených školách se soustavně snižuje a potírá řecko-katolický obřad. Rusínským katechetovi se zabráňuje vyučování náboženství, dokud je to možno; když pak veliký počet dítek vyučování vyžaduje, činí se mu takové obtíže, že je jak katechetovi tak dětem náboženská hodina pravým mučením a všecek úspěch vyloučen. Tím se dětem stává jejich věrouka odpornou, zoškliví si i její obřad, a časem přestupují k latinskému. Mimo tuto nepřímou cestu vábí latinští katechetové přímo děti rusínské ku latinskému obřadu dary, berou jich do svých náboženských hodin — často na svou pěst a proti zákonu — třeba ještě jiným způsobem. Neméně strannicky chovají se k rusínskému obřadu v různých ústavech a internátech, zvláště, jsou-li v rukou sester. Silně podporuje latinisaci a popoštění Rusínů — zvláště v Bukovině — hmotná převaha Poláků.

Ve své spolky záloženské a čtenářské vábí nejen Němce nýbrž i Rusíny, a když je učinili odvislými, hledí je nejprv přesvědčiti, že vstupem do záložny a besedy stali se Poláky a morálně je nutí, aby mluvili všude polsky; po krátkém čase pak jim dají poznati své přání, aby byli i latinskými katolíky, když jsou Poláky.

Hmotné poměry donutí často jak sedláky tak i dělníky, že za kus chleba mění obřad i národnost, poněvadž s rusínským křesťanem listem velmi těžko dojdou zaměstnání, zvláště při veřejných podnicích.

Dívka v národním kroji z Hercegoviny.

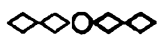
Rusínští duchovní jsou také sami často vinni přestupováním věřících k latinskému obřadu: zanedbávání potřebné organisace, zvláště ve městech, vyhynutí kvetoucích kdysi církevních bratrstev, přemalá péče některých duchovních o stánek Boží, ledabylé, nepořádné odbývání služeb Božích, řídká kázání a jiné nedostatky duchovního života v některých farnostech — odcizují věřící domácímu kostelu a odvrací je od domácí bohoslužby. V latinský kostel pak jich vábí mimo jiné společný zpěv věřících při sv. obřadech, kdežto v domácích kostelích často hodiny naslouchati musí zpěvu samého jáhna. Latinské kostely se jim líbí, v nich přijímají sv. svátosti, dávají se zapsati v tamější bratrstva, dávají tam křtiti své děti a stávají se latiníky, nevědouce ani jak a kdy. — Zanedbanou duchovní správu mezi Rusíny začali v poslední době úsilovně oživovati, povznášeti a pěstovati otcové basiliáni a stali se vzorem

rusínským duchovním pastýřům. Ustanovili při svých kostelích bratrstva, víc a více zkvétající; zavedli lidový zpěv při bohoslužbách přiměřený řeckému obřadu, dobře znající lid, který chce též svým zpěvem účastniti se bohoslužby a ji takto učiniti všelidskou službou Boží! Proto věřící rádi chodí do jejich kostelů.

c) **Uherským Rusínům** již několik let jest bojovati za slovanskou liturgii. Když se před šesti lety ustavila v Budapešti pro Rusíny řecko-katolická farnost, zavrhl nový farář ihned slovanský jazyk, v němž měl sloužiti, a počal užívatí při všech obřadech maďarské obřadní knihy, ovšem nepotvrzené; dovolení dal mu vikář ostráhomského arcibiskupa, pod jehož pravomoc patří.

Podle něho zařídili se též ostatní faráři v zemi, takže nyní asi v 150 farnostech slouží se maďarsky.

Proto chodí mnoho Rusínů raději do pravoslavných kostelů, tam přijímají svátosti a požehnání. Maďarisací obřadu není vinna vláda, nýbrž maďaronství a sobectví některých farářů, kteří chtějí býti pokládáni za větší vlastence než duchovní latinští a očekávají za to od vlády, Bůh ví, jaké milosti. Tomuto zneužívání liturgického jazyka se Rusíni rozhodně opřeli. Obrátili se na primasa i do Říma, jenž přísně zakázal užívání maďarského jazyka a nepotvrzených maďarských obřadních knih, ale bez účinku. Asi desetkrát prosili ostráhomský ordinariát, aby udělal pořádek, a ostráhomského vikáře, aby odvolal svoje dovolení. Úmyslně potvrdili rusínskému faráři v Budapešti dovolení a poslali mu z ústředního semináře assistenci ku slavným bohoslužbám. Žalovali Rusíni své žalostné církevní postavení také Lvovskému metropolitovi Šeptickému, jenž poslal ihned 2 missionáře do Budapešti, aby záležitost vyšetřili; pak poprosil ostráhomský ordinariát, aby zřídil v Budapešti novou faru pro řecko-katolické Rusíny, jichž je mezi dělnictvem velmi mnoho. Ordinariát prosby metropolitovy sice nevyslyšel, ale nařídil aspoň rusínskému faráři v Budapešti, aby každou druhou neděli konal služby Boží slovanským jazykem. Loni pak poslali Rusíni všem uherským biskupům otevřený list, v němž nařikají na všecka bezpráví a prosí o pomoc. (Srovnej «Apoštolát» roč. II. str. 93).

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. Hladký.

(Pokračování.)

A nazejtří, v samé poledne, náležitě se vypraviv, abych neobrátil na sebe pozornosti, dal jsem zapřáhnouti do selské bryčky silnou kobylu a jel jsem. Před hospodou stál vůz zapřažený sivákem, na něm seděli dva muži, a když jsem dojížděl a chtěl vyhnout, vyjeli v před ani si nune nevšímající.

Cesta byla hrozná, rozjetá řeka bahna. Jeli jsme krokem, vyhýbajíce vsím, a takovými oklikami, že po nějakém čase přestal jsem se úplně vyznávatí v krajině.

Vzdor mým předtuchám den byl pěkný, opravdu jarní, svítlo slunce, pěli skřiváci, široko rozlité vody na lukách se leskly a místy, na teplejších půdách již hnaly oziminy.

Před jakousi ohromnou vsí, nad kterou vznášely se zelené kopule kostela pravoslavného, průvodčí moji se zastavili, a jeden volal na mne:

«Na konci vesnice, po pravé ruce, poslední chalupa!»

Uhnuli na boční cestu, a já směle vjel jsem do vsi. Na návsi, s obou stran zastavené domy, bylo plno kaluží, předsvátečního ruchu a psů, kteří mě provázeli zuřivým štěkotem. Před pravoslavným kostelem přepraveným z bývalého katolického chrámu stál strážník, zkoumající mě tak důkladně, že mimoděk pohnal jsem koně do spěchu. Pozoroval jsem též, že z mnohých domů vyjížděli na pole s pluhy a branami na vozích, což se mi zdálo divným, poněvadž měli pole v nížinách a v brázdách všude se ještě leskla stojící voda.

Před jedním domem sedělo pohromadě několik mužů, a když jsem jel podle nich, povstali, pozdravili: «Pochválen . . .» a ubírali se za mnou. Ves táhla se na dvě versty, a když konečně dojel jsem konce a začal se ohlížeti po poslední chalupě, jeden z mužů jdoucích za bryčkou povídal polohlasitě:

«Strážník jde, pane, za vámi. Zahněte na pravo, jeďte vedle chalupy a za stavením vraťte se okolo stodoly!» — Přesl, nezdržuje se ani chvilky.

Dal jsem se stranou. Úzká cesta, posázená hustě vrbovím vedla podle rozlehlého domu stojícího v takovém houští stromů, že bílé stěny a došková střecha ledva prosvítaly.

Ohlédl jsem se neznatelně: strážník skryl se v zátočině pozoruje nás bedlivě z úkrytu stromů, ale mužové vykračovali husím pochodem k nedalekým lesům.

Jel jsem dále pátraje již netrpělivě po nějakém vjezdu. Ale všecek dům zdál se býti opuštěným, okna měl zacloněná slaměnými záclonami, dvěře pozavírané i bránu v plotě zamknutou na závoru, a ačkoliv jsem hlasitě pobízel koně, a praskal bičem, nikdo se neukazoval, ba ani pes nezaštěkal. Až teprve, když jsem zajel za stodolu, otevřela se rázem jakási vrata, a jakmile jsem vjel, opět se zavřela a starý, šedivý muž, který mně otevřel, řekl laskavě:

— «Koně můžete postavit pod kolnou». — A odešel, více se o mne nestaraje.

Stálo tam již několik statných koní. Vešel jsem do stavení. V jizbě byla skoro tma, zacloněná okna propouštěla málo světla, ale v rudých zábřescích z kamen zahlédl jsem několik osob sedících u stěn. Nikdo mě nepřivítal, jakoby si nevšimli mého příchodu, toliko cosi tiše zašeptali mezi sebou; považoval jsem, že na mě vrhali zkoumavé, nedůvěřivé pohledy. Zkoušel jsem dáti se s nimi do hovoru. Odpovídali neochotně, vyhýbavě. A když jsem se začal dosti důrazně otazovati na missii, pravil kterýsi, netrpělivě:

— «Až přijde doba, dovíme se všeho».

Teprve hospodyně, vidouc mou tvář, oznámila ostatním, kdo jsem.

Vztáhly se ke mně tvrdé dlaně, kdosi naložil na oheň roští, světlo vzplálo po celé světnici, a já mohl jsem lépe spatřiti všecky shromážděné. Nikoho neznal jsem osobně, ale dobře jsem znal ty mužné postavy, ty přísné tváře, plné dobroty, ty oči nebojácné i ty mučenické hlavy »nepodajných».

— «Sem by cizí člověk sotva trefil!» pravil jsem, podávaje každému ruku.

«Ale třeba býti opatrným. Zlý člověk iako smrad všude se vetře».

«I vlastního stínu aby se člověk bál».

«A ještě se neubrání! Málo »dušlapův« slídí za každým nepodajným? Není tomu dávno, vyslídili Michala Klimjuka z Višnice.

«Co se stalo?» ozvaly se ulekané hlasy.

«Zatkli ho! Bylo to, pane, za katolické manželství!» — obrátil se ke mně.

Na podzim dal se oddati v Krakově. Ona, poněvadž pocházela z druhé dědiny, byla v domě jako služkou, a žili tak, jak Bůh poručil. Až tu kteréśi noci strážníci překvapili jich náhle, prohlédali všecku chalupu, došky strhávali se střechy, až našli oddavkový list! Co jim bylo při tom vytrpěti, to ví jenom sám Bůh. Ji svázali jako berana a hnali do dědiny k otci, jeho odvedli na okres. A nyní přikazují mu uzavřítí jiné manželství v pravoslavném kostele.»

«Jenom aby se nepoddal», podotkl jsem.

«Je on tvrdého rodu. Matku jeho tak vraceli z unie, že zemřela, otec pak sedí dosud kdesi na Sibíři. Toť jeden z nejnepoddanějších. Vědí o tom dobře, proto trpce splácí za své manželství a zakouší rozličných béd».

I rozhovořili se a pomalu, skoro bezděky, klidně a bez nářků, bez křiku a bědování vypovídali mi své obvyklé skoro každodenní útrapy, vyprávěli o nepřetržitém sužování, pokutách za každý úkon: za pokřtění dítek i za nepokřtění, za pohřby vypravené úkradkem v noci, za oddavky i zpovědi, pak za chodění do kostela, o ponehlém utiskování, pronásledování, soudním vyšetřování, komissích a vězení o věčném a malicherném vyhledávání přestupků, o nocích probdělých v slzách a dnech plných věčného strachu, obav a strádání. —

Znal jsem přece jejich život, ale když jsem poslouchal jejich tiché, jednotvárné, smutné vypravování, plné neustávajícího boje, neznámého hrdinství, neochvějné víry, a nelíčené zbožnosti, tu se mi zdálo, že zástup křesťanů z dob nejkrutějšího pronásledování císařů římských vykládá mi své krvavé, hrozné příběhy.

Tam ti umírali jenom za víru, tito však hynou i za vlast.

A každý z nich tak žil, každý z nich tak trpěl, každý z nich tak bojoval po celý život.

A ten boj trval dlouho, mnohá léta, bez ustání a bez milosrdenství.

Celé vsi zmizely s povrchu země, vyhynuly celé rody, celá pokolení obětovala krev i život, a pozůstalí neustoupili, neprosili o milost a zapomenutí, tupení, bědění, pohrdání, v trapné hrůze opuštění bojovali dále, bez oddechu se stejnou vytrvalostí, nezalekli nepřemožení.

Seděl jsem jako ztrnulý; bol řinul se z toho vypravování, dým vystupoval z krvavých spálenišť, veškerý dům zdál se hlasitě vzlykati, když kdosi prohodil:

«Aby jenom hůře nebylo! Je již nyní zle, strašně zle — —»

«Trpěli jsme tak dlouho, potrpíme i dále, když Pán Ježíš dopustí.»

«A snad s nás sejme utrpení. Po vojně s Japoncem nastanou prý lepší časy.»

Mluvili to i ono spřádající nesměle slabé naděje do budoucnosti. Rozmluva přešla pomalu na válku. Vyptávali se mě na všechny podrobnosti tak úsilovně, že jsem jim musil vykládat o každé větší bitvě. Naslouchali napjatě: zasmušilé tváře se oživovaly a jasněly, úsměvy divné radosti kmitaly po nich, ale v nejhorlivějším vypravování kdosi prohodil: «Toť trest Boží na výstrahu!»

Tu ženština kterási propukla v křečovitý pláč vypravujíc s nářkem a vzlykáním, že syn její zahynul na vojně.

Umlkli, svěsili smutně hlavy, tváře zastřely se bolestí, a v nejednom oku zaleskly se slzy, poněvadž skoro každý měl někoho blízkého ve válčících řadách.

Teprve stařec jakýsi s růžencem na šíji přerval mlčení, a klekaje před svatými obrazy, pravil jaksi slavnostně:

«Pomodleme se za ně bolestný růženec, neboť umírají proti své vůli.» —

Poklekli všichni a zbožný šepot modlitby zašvelel jizbou.

A sotva povstali, vstoupil kdosi do světnice a zvolal:

«Sbírejte se! Již je čas, abychom se dali na cestu!»

Oblékl jsem spěšně kožich, když muž s růžencem na krku přistoupil za mně a pravil mi důrazně hledě mi v oči:

«Chcete, pane, s námi na missii, ale tam se může ledacos přihoditi .»

Rozhledl jsem se po světnici; byla plná lidí a všichni tázavě upřeli na mě své zraky.

«Pojedu s vámi, jsem připraven na všechno», odpověděl jsem krátce.

Nikdo se již neozval, stiskli mně ruce, brali z kouta biče a vycházeli.

Noc se schýlovala, chladný vítr vál s polí, když jsme vyjeli za stodoly směřující přímo k borům modrajícím se na obzoru. Jel jsem

druhý. Předě mnou, na prvním voze, seděli tři muži a za mnou jela asi dlouhá řada, protože jsem nemohl dohlédnouti konce.

Jeli jsme zvolna v hlubokém mlčení. Kdesi v dáli, ve vsích, ponořených v temnotách probleskovala světélka, časem donášel vítr štěkot psů, jakési daleké ozvěny hukotu, někdy opět pofrkovali koně. Konečně vjeli jsme na silnici a nešetřice bičů pohnali jsme koně do klusu, abychom co nejdříve byli v lese, který stále více rostl před námi.

Hluboké, křovím zarostlé zmoly táhly se po obou stranách cesty —

«Stát! —

Kdosi seskočil s prvního vozu a padl tváří k zemi.

Celá řada vozů jakoby zemřela na místě. Naslouchal jsem se zatajeným dechem. — — kdesi ještě dosti daleko před námi rozléhal se sotva slyšitelný rachot.

«Povoz o čtyřech koních! Bůh sám ví, kdo v něm může jet! Do zmol s vozy! Ať jenom pán zůstane na silnici a pomalu jede!»
zněl tichý, rázný povel. (Pokračování.)

Rozmanitosti.

Přednášku o unionistických snahách konal ve slavném premonstr. klášteře v Želivě v Čechách P. G. Cyr. Křikava, člen téhož kláštera, na žádost J. M. nejdůst. p. opata tamějšího Frant. Sal. Roubíčka.

Z ruské círk. statistiky. Dle posledního výkazu oberprokurora svatého Synodu bylo v Rusku 873 pravoslavných klášterů, a sice mužských, vydržovaných státem 314 a 141 nestátních, ženských 215 státních a 167 nestátních, t. j. takových, které se živí vlastní prací a dary příznivců. V klášterích těch bylo celkem 80.388 osob, z nichž 9987 mnichů, 9882 bratříků, 1108 řeholnic a 46.811 t. zv. poslušnic neboli noviciatek. Oproti roku 1908 vzrostl počet mnichů o 1101 a mnišek o 7327.

Nová sekta v Rusku. O sekty není v Rusku vůbec nouze. Na začátku tohoto roku vznikla opět nová pod divným jménem křesťanů-židů. Rozšířena jest hlavně v polském továrním městě Lodži, pak v Oděse a v Roušinově a v Rostově na Donu. Židé ti hlásají, že Kristus vyšel z nich a proto náleží jim a svému učení snaží se dáti náboženský nátěr v duchu prý «čistého učení» Krista! Nechtějí náležeti k žádné ze stávajících věr nebo sekt, ale nejvíce zdají se svými názory blízkými baptistům. Vyznavači toho učení prohlašují, že nehledají, jako mnozí jiní židovští křtenci, materialních výhod a vydávají svůj prý zajímavý časopis «Israel — moje sláva».

Sjednocení církví. Pod tímto nápisem přinesl Cerkevnyj Věstník delší úvodník pro nás zajímavý hlavně tím, že otevřeně přijímá vládní hledisko církve ruské na unii. Chce podati čtenářstvu přehled o dnešních snahách po unii všech čelnějších křesťanských církví v Evropě. «Zvláště živě a marně jeví se snaha po sjednocení na pravoslavném řeckém východu. Tam má své dějiny, sáhající až k počátkům skutečného rozdělení církve. Ani délka času ani nepřízeň a nezdar politického a sociálního života, ani vnitřní církevní rozhárané poměry, které roztrhly východní pravoslavnou jednotu, — nic tu nemohlo zmenšiti a zeslabiti význam sjednocení, zvíklati víru v možnost jejího uskutečnění, nic nedovedlo ohlušiti její touhy k novému a novému jejímu řešení. Takovýto názor pravoslavného řeckého východu na unii nevytvořil se pouze živým podáním a pod vlivem životních pohrom vzešlých z béd pod věkovým jhem tureckým, nýbrž jest podmíněn a veden hlavně

náboženskými pohnutkami». Podává názor Řeků především pod panstvím tureckým na cařihradského patriarchu jako na nejvyšší hlavu v oblasti církevně společenských a nár.-politických záležitostí. «Církevní sebevědomí Řeků představuje si sjednocení mezi Západem a Východem toliko na podkladě prvenství a nejvyšší hlavy pravoslavní bez všelikých ústupků jinověří, bez nejmenší újmy a ponížení pravoslavné víry». Dnes není v pravoslavné církvi význačnějšího činitele, který by si nepřál sjednocení. Snahy po sjednocení chovají stejně pravoslavná církev jerusalémská, rumunská, srbská, černohorská a království řeckého. Církev ruská neustále se modlí a přeje si vroucně, aby nastala jedna katolická a apoštolská církev po všem světě. Pod dojmem loňských událostí v Moskvě s jesuitou Wierzinským trpce si ovšem stěžuje do latinské propagandy mezi pravoslavním, která má zjednatí a zabezpečiti římskému papeži nadvládu na Východě. Tento směr propagandy latinské ovšem nezjedná unie, nýbrž jí spíše uškodí a obě církve proti sobě ještě více rozladí. Jest to vládní hledisko na unii. Proto jest pochopitelné, že nemá zájmu pro unii s papežem, jehož absolutistické nadvlády dosud děsí se v Rusku. Za to tím vřeleji vítá styky církve anglikánské s pravoslavnou, píše o možnosti spojení s ní a doporučuje ji. Chápeme. Petr Veliký, aby strhl na sebe veliký vliv a moc, jakou měla a má církev na národ ruský, zrušil patriarchu ruského a od protestantismu si vypůjčil vzor pro sv. synod s oberprokuratorem v čele. Tím se stal cár ve skutečnosti hlavou církve ruské, zaveden caropapismus. Když by byla navázána unie s Římem, jest na Rusku oprávněný strach, že moc světské vlády v záležitostech církevních by klesla, proto vládní kruhy nechťejí nic slyšeti o spojení s Římem a prohlašují je dokonce za zhoubné pro Rusko. Že by však papež chtěl Východ tak ovládnouti, jak to pravoslavní líčí, na Západě nikomu ani nenapadá. Kdyby však církev ruská spojila se s anglikánskou, moc carova by tím jen stoupla. Proto ji vládní listy doporučují. Ve skutečné spojení obou těchto církví na Rusku se nevěří, ale přetřásání této otázky a příznivé její posuzování dělá částečně i příznivou náladu politickou ve stycích Ruska s Anglií. Proto úplně chápeme mluvu vládně církevních listů o odporu ku sjednocení s Římem a příhodnosti unie s církví anglikánskou. Někteří biskupové ruští však kloní se k sjednocení s Římem. Méně popové, kteří při své obmezené vzdělanosti vězí dosud v hrozných předsudcích o katolicismu a papežství, a lid, kterému ta otázka jest dosud cizí, nová, an o ní téměř ani neví. Ale i v Římě posuzuje se dnes nálada ku sjednání unie s Ruskem velmi nepříznivě. Z úředních kruhů se však neustále ujišťuje o neztenčeném zájmu a blahovůli ku snahám unionistickým jako za Lva XIII. «Vím z osobních promluv s nynějším svatým Otcem Piem X.,» děl mi letos o prázdninách sjednocený syrský patriarcha z Antiochie, «že jest velice nakloněn myšlence unionistické, ale nedivte se, že otevřeně se jí tolik péče nevěnuje jako za Lva XIII., neboť okolí Jeho Svatosti jest příliš zaměstnáno jinými starostmi a nynější sv. Otec nebyl podrobně zapracován a zasvěcen do východní otázky jako Lev XIII., který dlouhá léta se zabýval východními missiemi a záležitostmi Propagandy. V těchto otázkách dosedl Lev XIII. již jako odborník na stolec papežský».

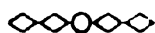
A. J.

Starobosenský náhrobek. Bosna s Hercegovinou chovají mnoho dosud náležitě neoceněných starožitností významných pro první věky křesťanství v obou zemích. Jsou tam zříceniny starých basylik, různé nápisy atd., které vrhají semo tamo jiskřičku světla v dávnověké šero. Obrázek náš přináší náhrobek, na němž ve starobosňáckém písmě možno čísti: Sie leží Mihojo Grahovčič prave vire rimske koi počteno hodziaše i Bogu se moliaše i dobro knigu znaše. Daj mu Bože duši, da bude spasen.

Náboženství Slovanů. Kijevský professor Florinskij udává ve své statistice, že r. 1911 bylo na zemi 159,420.000 Slovanů. Dle náboženství je 111,630.000 (70%) Slovanů pravoslavných, 37,300.000 (23%) katolíků, 2,7% sjednocených, 1% protestantů, 1% mohamedánů, 2,3% jiných vyznání. Ze 37,300.000 katolíků je: Poláků 21,150.000, Čechů 7,250.000, Srbo-Charvatů 3,450.000, Slováků 2,060.000, Rusínů 1,500.000, Slovinců 1,481.111, Kašubů 345.000, Bulharů 50.000, Srbů lužických 15.000.

Přechodu z pravoslavlí ku katolicismu velice želi nový nadprokurátor sv. synodu Sabler, pokládá jej za citlivou ránu, kterou církev katolická zasadila pravoslavné na Litvě, Bělorusí a v Ukrajině. Dle zpráv St. Pětersburských Vědomostí přešlo po vyjití Ukazu o svobodě svědomí za tři léta z pravoslavlí ke katolicismu na 400.000 osob. Dosud dostává častěji pravoslavná konsistoř v Minsku uvědomnění věřících o přechodu ke katolicismu. Podobně děje se v diecesích litevské a podolské. «Nesvalujeme viny» píše jmenované St. Pěterb. Vědomosti, «za to na Řím My sami jsme neosvětili lidu světlem víry pravoslavné a nepřitáhli jsme jeho srdce k ní. Jak poučili během 70ti let navracené unity jejich pravoslavní duchovní? Proč zamknuté uniatské chrámy dosud stojí pustý? Pravoslavné duchovenstvo v Chelmsťině nic nedbá, že ztratilo na 200.000 věřících. Přes to nezmenšily se ani o jediný groš důchody pravoslavného duchovenstva. Ano zvětšily se, poněvadž byly přiděleny k nim hmotné požitky oněch farností, které musily býti nedostatkem věřících zrušeny. Ne, to duchovenstvo nestálo, nestojí a nebude státi na stráži víry pravoslavné. A nyní běžeme víru Gruzincův a Multanů, poněvadž jim bráníme modlití se v jazyku mateřském». Po Chelmsťině, dle listu ruského, nejvíce jsou pravoslavní a ruská národnost ohroženy v pravoslavné diecesi litevské, v gubernii vilenské a kověnské. V gubernii vilenské dle zprávy přešlo již na 34 proc. Bělorusů ke katolicismu a je popoštěno. Dle toho příčinou rušného hnutí ke katolicismu není «násilná» propaganda církve římské, nýbrž katolické přesvědčení obyvatelstva a lenivost a netečnost popů.

Akademie Velehradská. Za členy A. V. přistoupili dále (viz v II. r. str. 57): Za řádného s jednou pro vždy splaceným příspěvkem dr. Jos. Suchý, spirituál kláštera v Přestavlkách. Za řádné s ročním příspěvkem 12 kor.: Theod. Strommer, kaplan ve Špičkách, Ant. Sehnal, farář v Paršovcích, Jan Kaluža, kaplan v Hošťalkovicích, dr. Jiří Šuba, ředitel semináře v Užharu, Aug. Jeřábek, arcikněz v Nezdenicích, Boh. Hala, koop. v Nezdenicích, Konvent Otců Dominikánů v Uher. Brodě, Al. Žáček, děkan v Uher. Brodě, Cyr. Stojan, prof. náboženství v Uher. Brodě, Jos. Bureš, farář v Banově, Jos. Barvíř, kaplan v Banově, Vinc. Procházka, farář v Boršicích, Rud. Vaněk, farář v Korytné, Jan Černý, kaplan v Nivnici, Jos. Vychodil, farář v Prakšicích, Stan. Spáčil, farář ve Strání, Alois Vozihnoj, koop. ve Strání, Jos. Březovský, farář v Šumicích, Kar. Kolář, kaplan v Šumicích, Boh. Vojáček, kaplan na Star. Hrozenkově, Ludv. Ledvina, farář v Komné, Dominik Doležel, farář v Hradčovicích, Ignác Kment, kaplan v Hradčovicích, K. Kostka, farář v Luhačovicích, J. Pírek, děkan ve Val. Kloboučích, J. Jelínek, farář v Brumově, V. Kovář, koop. v Brumově, A. Filip, farář ve Štítné, J. Jelínek, děkan v Bojkovicích, V. Černoch, far. v Hor. Lhotě, V. Strniska, far. v Provodově, F. Špička, far. v Pozlovicích, Cypr. Zavřel, far. v Pytíně, J. Klos, koop. v Pytíně, V. Moravčík, far. v Rudicích, Frant. Studený, farář ve Slavičíně, Jos. Jurák, koop. ve Slavičíně, Frant. Bureš, koop. ve Slavičíně, Filip Novák, farář ve Vel. Ořechově, Jos. Berger, koop. ve Vel. Ořechově, dr. Jul. Hadziega, prof. theologie v Užharu, dr. Kam. Dočkal, univ. prof. theol. v Záhřebu, dr. Dorožynskij, prof. ve Lvově, J. Mil. prelát Drápalík, opat z Nové Říše, J. A. Davidovič, farář ve Lvově. (Pokračování).

OBSAH Msgr. Dr. Ant. C. Stojan Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ — P. Josef Voňavka „Naši“ v Německu. — P. Hladký: Rusinská církev. — P. V. Hladký: Vzpomínky z kat. misij na Rusku. Rozmanitosti.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezalepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel «Apoštolátu» Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

Vznešený to zajisté a takřka božský čin, nad kterýž nelze vymysleti ani dražšího srdcím našim ani vhodnějšího pro naše potřeby a pro potřeby a nedostatky světa. Dlužno zajisté mezi první a hlavní potřeby celého světa klásti onu Božskou jednotu, kterouž Otec nebeský z lůna svého vyňal a kterouž za cenu jednorozeného Syna svého nadějí a dědictvím učinil všeho lidského pokolení. Mimo střed této Božské jednoty nižádným způsobem nemohou trvati svazky spravedlnosti a slušnosti, shody a jednomyslnosti. Bez nich veškeré záměry a veškeré úsilí lidské nejen planými a marnými se býti jeví, nýbrž přímo na zkázu a záhubu se zvrhují. Marně bychom hledali tuto Božskou jednotu kdekoli v jinde mimo Řím, kdež Božský Spasitel v Římských papežích úhelný kámen této jednoty položil jako věčnou její stráž a ochranu. Této Božské jednoty, v níž Kristus Pán všechny poklady našeho vykoupení uložil, zvláště nám všem Slovanům, jakž tomu bylo v IX. věku, tím více ještě v XIX. věku nevyhnutelně jest třeba. Jest jí třeba tím více, chceme-li v bratrském svazku mezi sebou s ostatními vzdělanějšími národy pracovati pro cíle předurčením a Božskou Prozřetelností nám ustanovené. A tu zajisté Vaše Svatost prokázala nám to největší dobrodiní, když nás nedávno zlatými slovy: «Vznešený úkol» napomínala, jakými díky jsme zavázáni a jakým způsobem svatý jejich život uvažovati, jakož

i s jakým úmyslem je ctíti a vzývati máme. Usilovaliť totiž naši sv. věrověsti v IX. století, aby praotce naše slovanské přesvědčili o tom, že jenom v nejužší a nerozlučné jednotě se stolcem sv. Petra a sv. Apoštolskou Stolicí lze naléztí záruky víry, pravdy, rady i statečnosti, umění a pobožnosti. Bez těchto záruk nemohli překonati ani nebezpečí jim hrozící, aniž si zabezpečiti zdaru a svobody pro příští časy a věky.

Toť naprosto jisté a sv. Apoštolé naši nejenom tím neb oním skutkem to potvrdili, nýbrž veškerým svým blahodárným posláním apoštolským o tom důkaz podali. Ano všemohoucí Pán sám toutéž pečetí zpečetil je a osud jejich života, jenž jedině závisel od rozkazu a svaté vůli Jeho. Tak na př. jeden z nich, a sice mladší — Cyrill po vysvěcení na biskupa v plném mužném věku zemřel zde v Římě a pochován byl vedle ostatků sv. Klimenta, papeže, kteréž z východu sem donesl, v basilice svatoklimentské proti zbožnému přání matčinu i bratrovu. Byloť od Pána Boha předurčeno, aby i mrtvé tělo hlásalo a vštěpovalo jeho věku a všem příštím věkům nauku a lásku, kterouž světec náš vyznával až do posledního vzdechu. Opakovalť jaksi v hodině smrti onu modlitbu Ježíše Krista (Jan XVII.), ve kteréž Božský Spasitel svým povoláním a vyvoleným největší dar milosti vyprošoval: totiž vzájemnou jednotu, kteráž jest obrazem a odznakem Jeho Božské jednoty s Otcem nebeským. Vše to má tím větší váhu a význam, jelikož sv. naši věrověstové k nám Slovanům přišli z Cařihradu, hlavního města, právě v té době, když město ono z liché jakési řevnivosti stolicí Petrovu a pravou hlavu celé církve položilo na znamení, aby mu bylo odpíráno.

Stále povždy římští papežové o nás Slovany pečovali, což s největší vděčností si připomínáme. Však Svatost Vaše i toto poslání stolice Římské i spasitelná napomenutí našich apoštolů s větší láskou a pečlivostí nám Slovanům na paměť uvéstí ráčila, což přijímáme za znamení od Boha dané. Vždyť zrno od Římských papežů a od svatých našich Cyrilla a Methoda u nás zaseté nezhynulo, nýbrž od Otce nebeského, před nímž tisíc let jako jeden den, až na naše časy zachováno bylo, aby vydávalo užitek žádoucí.

Jelikož však sv. naše apoštoly stejnou s námi pobožností uctívají a vzývají také oni z našich bratří, kteří ještě dnešního dne nenáleží s námi do jednoho a téhož ovčince, dovolí šlechetné srdce Vaší Svatosti, v němž láska Kristova se odráží, abychom bratrskou příchýlností zaujatí k nim také vztahovali část lásky a starostlivosti otcovské, kterou nám «Vznešený úkol» zvěstoval. Když nedávno uslyšeli o hesle a blahé zvěsti Vaší Svatosti, počali též oni, na samém prahu církve stojíce s celým východem živěji než kdykoliv před tím pocítovati a uznávati, jak pravdivé a význačné jsou obrazy, jichž sv. Cyprian ve své zlaté knize o jednotě církve o Církvi Boží užívá. Pokračujef v k. 20. takto: «Odluč paprsek sluneční od tělesa — od slunce —, ojedinelý podílu na světle nepřijímá; ulom ze stromu větev, ulomená nemůže zapučeti; od pramene odved potok, odvedený uschne.» S pobožnější již nyní starostlivostí a větší dů-

věrou pohlížejí také oni k církvi římské. K této dle sv. Irenea pro podstatnější její prvenství každá církev na světě povinna jest se přibližovati. I vědí i vidí, že jedině v jednotě s touto církví jednak u víře větší jistoty a stálosti jednak více svobody a většího rozmno-

J. Ex. Dr. Jos. Stadler, arcibiskup sarajevský.

žení v díle apoštolském získati mohou. Přesvědčují se i oni již více a více ode dne ke dni, že jedině v této církvi žije a kvete nejen zastupitelská moc Krista Pána, nýbrž i láska, která zvláštním jejich právům, výsadám a zvykům nejen nebude na závalu a újmu, ale spíše je novou silou, novou vážností utvrdí. Vždyť láska tato rovna jest oné lásce hospodářové v evangeliu, jenž dělníky, ať si už o

jedenácté hodině na vinici posláni byli, hodnými býti usoudil téže mzdy, a všech dober s dělníky, kteříž nesli břímě a horko dne celého.

Nechť zví naši bratři, kteří oddělení jsou od nás, že nám to nebude příčinou ku sočení a závisti, nýbrž ku radostnému plesu, budou-li poslední prvními a první posledními. Vždyť jedině to žehnání, jediný ten zápas dovolen těm, již členy jednoho a téhož tajemného těla jsou, by všechny, ať slasti ať strasti vždy společny byly a jimž nic světějšího není, než učiněné křivdy odčiňovati aneb utrpené odpouštětí. (Pokračování.)

O modlitbě za sjednocení církví.

(Volně dle francouzského rukopisu přeložil J. Michalský.)

Každá modlitba jest Bohu milá, tím milejší jest Mu však modlitba za sjednocení církví, neboť kdo se modlí za sjednocení, ten napomáhá úmyslům Božím, ten vyhovuje tím touze láskou planoucího Srdce Ježíšova, »a b y v š i c h n i j e d n o b y l i«.

»B ů h j e s t l á s k a«, praví sv. Jan (I. Jan. IV. 8. 16). Jest to nejkrásnější a nejhlubší výměr, který nám o Bohu podává; jím vysvětluje se v míře, pokud jest jenom slabému rozumu lidskému možná, největší tajemství, život Pána Boha sám v sobě a jeho vztaž ke tvorům. — Nejsvětější Trojice!!! Tři osoby milují se tak důvěrně, že jsou jedna ve druhé, že jsou pouze jedna přirozenost, pouze jedno poznání, jedna vůle, jedna činnost. To jest proto, že ve třech osobách jest pouze jeden a týž Bůh. Láska jest to, která působí v nejsvětější Trojici nejdokonalejší sjednocení.

Středověký bohoslovec Richard ze sv. Viktora opíraje se o výměr, který nám dává sv. Jan, že Bůh jest láska, aby vysvětlil Trojici božských osob, praví, že nic není lepšího, nic rozkošnějšího, nic slavnějšího, než pravá, upřímná, svrchovaná láska; a taková láska a tak věrné přátelství nemůže býti než pouze mezi několika osobami. Kdyby tedy nebyla v Bohu než jedna osoba, nemohla by mu osoba ta prokazovati největší lásku a On by jí nemohl opláceti svrchovanou láskou. A opět praví, že nejkrásnější, nejčistší a nejvznešenější značkou pravého přátelství jest chtít, aby i jiný byl milován jako my sami. Ve vzájemné lásce vřelé nic není vzácnějšího než svolení, aby přítel učinil účastny své lásky i jiné, aby slasti přátelství i jiným sdělil. Jest známkou veliké slabosti, nemůže-li někdo v přátelství snésti společníka; moci však snést až třetího jest známkou velké dokonalosti. Je-li krásné moci snést v přátelství druhu, ještě mnohem krásnější jest laskavě jej přijímati a uvítati, ale nade vše krásné jest žádati si a hledati společníka v přátelství.

Bůh, bytost nejdokonalejší, chtěl míti také druhu sebe důstojného, aby měl, komu by prokazoval lásku a kdo by mu ji také oplá-

cel. Láska nejčistší — Slovo — jest tou páskou, která spojuje Boha Otce a Boha Ducha svatého ve vzájemném milování, jsouc sama osobou nejsvětější Trojice, pravým Bohem.

Je-li Bůh láska sám v sobě, proč se divíme, že láska jest příčinou všech jeho skutků, všech jeho děl? Boží láska jest to, která stvořila všechno na nebi i na zemi. Pozorujme vztah Boha k člověku! Jest se nám obávati, že vše zůstane nerozluštitelnou hádankou; hledíme-li však vniknouti v jeho Božské úmysly klíčem lásky, stává se nám vše najednou jasným. Vtělení, Vykoupení, Nejsvětější Svátost, milost, církev, nebe, očistec, peklo, to vše jsou díla nekonečné lásky. Těch tajemství nelze pochopiti chladným rozumem bez předpokladu lásky Boží, nanejvýše můžeme něco tušiti, když o nich v srdci svém rozjímáme.

Církev sv. jest po vtělení Slova nejkrásnějším dílem Božím na zemi. Ona jest, jak praví sv. Pavel, neposkvrněnou chotí Ježíše Krista, který se vydal a umřel za ni (Ef. V. 28). Mnohem více! Ona jest tak spojena s Kristem, že činí spolu takřka jedno. Ona jest tělem, jehož On jest hlavou (I. Kor. XII. 12—27, Ef. I. 22. IV. 11). Tělo má více údů a ty nejsou pouze s hlavou, nýbrž také mezi sebou co nejdůvěrněji spojeny. Církev jest tedy dle úradku Božího společnosti, jejíž údové tvoří jednotu s Ježíšem a mezi sebou, jedno učení vyznávají, jedněch svátostí užívají a římského papeže za svou nejvyšší viditelnou hlavu uznávají. Ve sjednocení duší věřících v Kristu má se jeviti spojení Božských osob dle slov Krista Pána:

«Otče svatý, zachovej je, kteréž jsi mi dal, ve jménu svém, aby byli jako i my . . . jako ty, Otče, ve mně, a já v tobě, aby i oni v nás jedno byli, aby uvěřil svět, že jsi ty mne poslal. A já slávu, kterouž jsi mi dal, dal jsem jim: aby byli jedno, jakož i my jsme jedno. Já v nich, a ty ve mně: aby dokonání byli v jedno: a aby poznal svět, že jsi ty mne poslal, a že s miloval je, jako jsi i mne miloval». (Jan XVII. 11, 21—23).

Jak vznešený ideál dává nám, dítkám církve sv., těmi slovy za vzor náš Spasitel! Než nikterak nás to nemá odstrašiti; ovšem vzor ten jest takový, že zcela pochopen může býti pouze tím, jenž jest láska svou podstatou. Láska směřuje sama sebou, podstatně za sjednocením.

Je-li Bůh láska, mají-li všechna jeho díla na sobě známku lásky, má-li zvláště církev sv. býti živým obrazem nejsvětější Trojice na zemi, sjednocením údů mezi sebou, aby svět věřil v Božské poslání Ježíšovo, třeba, aby protivníci této jednoty byli trestáni. A vskutku sám Kristus Pán předpověděl, jaké hrůzy sešle Bůh na ty, kdož rozdělují údy tajemného těla Syna jeho, a jakou bolest Srdce jeho bude zkoušeti z rozkolu. Rozkol Bůh dopouští, jako dopouští jiné hříchy, ale neschvaluje ho nikdy, nýbrž nenávidí jej vždycky. Rozkol jest vlastně dílem ďábla, jehož jméno přesně znamená: ten, kdo rozděluje, ten, kdo rozlučuje.

A naopak, jak příjemný jest Bohu každý skutek, který svou povahou působí, podporuje a pevnější uzavírá spojení křesťanů mezi sebou! Všichni křesťané učinění jsou na křtu svatém údy těla, jehož hlavou jest Ježíš Kristus. Rozkol se snaží násilně oddělit určité údy od toho těla. Místo důvěrného spojení, které mělo zavládnouti, nastává rozdělení duchů srdcem i činy. A tu jest jediný prostředek, prostředek nejmocnější a neomylný, který může zarazit dělení a obnovit jednotu těla Kristova a údů, které jsou od něho odděleny, a prostředkem tím jest modlitba za sjednocení. Prositi Boha vroucně a vytrvale o znovusjednocení těch křesťanů s pravou církví, kteří žijí mimo ni, jest čin zvláště Bohu milý, protože jej vnuká, ne osobní prospěch, nýbrž čistá, pravá láska, srovnávající se s vůlí Boží; jest nápodoběním toho, co činil Ježíš v onom okamžiku, když opouštěl tuto zemi, když prosil svého nebeského Otce za všechny své učedníky, aby byli dokonalými v jednotě.

Prosbou tou dal nám Kristus Pán na jevo vřelou touhu svého Božského Srdce. Jak můžeme se chlubit, že milujeme Božského Spasitele, nečiníme-li vše, co jen můžeme, abychom ukojili jeho svatou touhu? Tedy modlitbu, toto spolupůsobení od nás Kristus Pán žádá, aby se uskutečnil jeho sv. úmysl: sjednotiti všechny dítky Boží, které jsou rozptýleny (Jan XI. 52), přivést do ovčince ovce zbloudilé, aby byl pouze jeden ovčinec a jeden pastýř (Jan X. 16). V řádě nadpřirozeném nelze ničeho vykonati bez modlitby; Bůh tak ustanovil ve své nevyzpytatelné moudrosti. Trvá-li rozkol již po tak dlouhou dobu, není-li sjednocení církví dosud skutečně, jest to proto, že až dosud dosti jsme se nemodlili za sjednocení církví.

Budeme Ježíšovými přáteli, zabýváme-li se spásou svých spolubratří, milujeme-li je, jako On miloval nás, modlíme-li se za ně, jako On prosil za nás. «Totoť jest přikázání mé, abyste se vespolek milovali, jakož (i já) jsem miloval vás Vy jste moji přátelé, učiníte-li, co já prikazuji vám» (Jan XV. 12, 14). Veliký učitel církve východní, sv. Jan Zlatoústý, tvrdí často ve svých homiliích (= kázáních), že nic není Bohu milejšího, než práce na spáse spolubratří. Stůj zde zvláště, co praví v 6. homilii proti bludařům Anomeům:

«Slyšte, co pravil Ježíš Kristus po svém zmrtvých vstání k Petrovi! Tázał se ho zprvu: Petře, miluješ mne? (Jan XXI. 16) A na jeho odpověď: «Pane, ty víš, že tě miluji», nepravil mu: Opusť bohatství, posti se, pracuj, přiváděj mrtvé k životu, vymítej zlé duchy, ani se nezmínil o těch anebo jiných zázracích, ani o dobrých skutcích, nýbrž nechává vše to stranou, praví: «Miluješ-li mne, pasiž beránky mé!» Těmi slovy poučil nás nejenom, jakou láskou Petr jej miloval, nýbrž také, že právě láska sv. Petra k ovečkám měla býti pádným důkazem jeho lásky k Božskému Mistru. Jako by Ježíš Kristus řekl: Ten mne miluje, kdo miluje mé ovce. Považme, co Ježíš Kristus vytrpěl za své stádo: učiněn jest člověkem, přijal podobu otroka, byl posmíván, políčkován, konečně

přijal smrt, a to smrt nejpotupnější, poněvadž vylil krev svou na kříži. Chcete-li se mu tedy líbiti, bděte nad jeho ovečkami, vyhledávejte dobro obecné, pracujte na spáse svých bratrů. Nic není Bohu příjemnějšího.

Ježíš pravil na jiném místě: «Šimone, Šimone, ajsatan žádalo vás, aby (vás) tříbil jako pšenici: ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá.» (Luk. XXII. 31, 32). Čeho žádá Spasitel od Petra odplatou za zvláštní starostlivost, kterou měl o něho? Nic jiného, než tutéž starostlivost, kterou vůči němu ukázal: «Ty někdy», praví Petrovi, «obráť se, potvrzuj bratři svých». A sv. Pavel vyslovuje tutéž myšlenku: Buďtež následovníci moji, jako i já jsem Kristův» (I. Kor. IV. 16). Kterak však následuješ Krista, o velký apoštol? «Jakož i já ve všem líbiti se snažím všechněm, nehledaje, co mně užitečné jest, ale co mnohým, aby spaseni byli» (I. Kor. X. 33.) A na jiném místě praví: «Nebo i Kristus ne sám sobě se líbil» (Řím. IV. 3), nýbrž jiným. Známkou rozlišující a vlastní věřícím, kteří milují Ježíše Krista, jest horlivost pro spásu bližních».

Že modlitba jest jedním z prostředků, jimiž se horlivost jeví, výslovně praví velký onen řečník v téže homilii. Oslovuje mnichy, kteří žili v zátíší v horách kol Antiochie, praví:

«Kéž slyší mne také všichni řeholníci (poustevníci), kteří obývají vrcholky hor a kteří jsou všemi způsoby zcela pro svět ukřižováni, aby dle sil pomáhali svorností a láskou, dobře vědouce, že ačkoli vzdáleni žijíce, nepřispějí-li všemožně těm představeným, kteří tolika a takovým nebezpečím jsou vystaveni, ztratí všechny zásluhy svého života a moudrost jejich, že zůstane planou».

Jinde opět v jednom svém listě tvrdí, že modlitba jest velmi dobrým prostředkem, aby se člověk cvičil v lásce. (List 93.).

Ti, kdož se modlí za sjednocení církví, nejsou jenom přáteli Ježíšovými, nýbrž jsou také milovanými dítkami Otce nebeského. O nich platí sedmé blahoslavenství: «Blahoslavení pokojní: nebo oni synové Boží slouti budou». Mat. V. 9. Avšak jenom ten jest pokojným, kdo snaží se způsobiti, aby všude vládli pokoj, jednota a svornost. Bůh odmění zajisté pro Syna svého vše to hojně, neboť má tytéž úmysly, totéž zalíbení jako On sám.

Modleme se tedy za sjednocení církví, neboť se to líbí Bohu, zasloužíme býti jeho milovanými dítkami, důvěrnými přáteli Ježíšovými a jeho spolupracovníky v díle na spáse duší; toť zajisté pro křesťana důvody velmi mocné. Nuže, modleme se za rozkolníky, aby Bůh a Pán náš ráčil je z bludů veškerých vytrhnouti a nazpět do lůna svaté matky církve katolické a apoštolské povolati!

„Naši“ v Německu.

(Píše P. Jos. Voňavka, český missionář v Münsteru.)

V minulém čísle naznačil jsem ve všeobecných rysech obraz našeho českého a moravského vystěhovalectví v Německu. Dnes možno obírat se blíže jednotlivostmi.

Vystěhovalectví české jako celé vystěhovalectví rakouské je následkem hospodářského postavení dělných tříd v říši. Oni desetitísíkové, kteří ročně s bolem opouštějí svou vlast, neodcházejí z přepychu, nebo, jak jednou jsem slyšel tvrditi: »z nedostatku smyslu pro domácnost ustálenou«, ale jdou proto, že jít musí. Že v nich cizina nachází značnou sílu pracovní, a že z nich zahraniční naši sousedé těží, je dokázáno číselně.

Kde spočívá stěžejný bod naší hospodářské politiky, která tento našim zemím nejméně žádoucí zjev vyvolává, není dnes mou povinností říci. Tolik však možno připomenouti, že Rakousko až do posledních let provádělo politiku podobnou francouzské, kde kapitál putoval do zahraničních podniků nebo bank, a majitelé stříhali ročně jen kupony. Tím přibývání obyvatelstva nenacházelo poměrného přibývání práce, což přirozeně znamenalo snížení mzdy při velké nabídce pracovníků.

Teprve poslední leta zaznamenávají v tomto ohledu zlepšení.

Tím ovšem není příčina vystěhovalectví snad vyčerpána. Příčin z hospodářského stanoviska je celý řetěz. A jsou to z většiny příčiny poměrů místních. Halič posílá ročně celé tisíce cizině, protože doma není půdy dostatečné pro značné množství alodiálních statků, a že není výpomoci proti vyssávací »činnosti« židovstva.

Slovenský lid opouští svou z nedostatku práce v hornaté své domovině. A český lid odchází zmámen agenty a donucen zadlužením svých maličkých usedlostí. Již tolikrát mi bylo řečeno, že »šli si do Německa ušetřit na zaplacení«.

Na posledním vystěhovaleckém sjezdu v Drážďanech známý Dr. Caro z Krakova jasně a otevřeně upozornil naše vládní kruhy na nezákonné počínání si německých agentů, kteří přicházejí dělnictvo pro podniky německé hledat, při tom slibující vše možné, z čehož se po příchodu dělníků do místa práce nesplní ani polovina.

Na českém severu a na Ostravsku pracují agenti německých uhelných dolů, které rozšiřováním závodů a vzrůstem těžby potřebují zdatných, ale levných sil, které by nepřímou vyvolaly nižší stupeň mzdy u dělnictva domácího. A tato příčina činí »Rakušany« v očích domácích dělných tříd ne-li nenáviděnými, aspoň jistě méně cennými. Nezřídka používají, jak z vlastní zkušenosti vím, jednotlivé doly za své agenty v Čechách v hornických krajích vystěhovaného horníka-Čecha, jehož v místě většina horníků zná a kterému je snadno svými sliby mnohé zlákat. Jsou to zvláště podniky nové, které sil potřebují, ale ne sil drahých.

Nejbolestnější je kapitola o zacházení s příchozími a všech dalších příhodách těchto najatých dělníků, kteří z většiny neovládají řeči ciziny a jsou často uvedeni do velmi nebezpečného postavení.

Abych aspoň o jednom případě se zmínil, jmenuji onen, který

Tetovaná Bosňanka.

jsem loni sám v Porýní zažil a který mi celou tu bídu našeho vystěhovalce a celou tu nesvědomitost agentů a zaměstnavatelů ukázal.

Bylo to v květnu. Konal jsem v místě missii, kam v těchž dnech měla dojít «čerstvá zásilka» z Kladenska. Celý vlak jich přijde

V den příchodu české kolonie šlo vše naproti novým příchozím, aby jim hned při vstupu na tuto novou půdu pověděli, co je čeká.

Vlak dělnický dojel. Ve čtvrté třídě napěchováni seděli dělníci se svými ženami a ženy se svými dětmi. Všichni byli zmořeni dlouhou cestou a nepohodlnou jízdou v poslední třídě, kde není ani dostatečného čerstvého vzduchu při přeplnění, ani dostatečný počet sedadel pro odpočinutí. Děti únavou spaly, ženy utrmácené beze zájmu hleděly na ty kouřící komíny a zástupy zvědavců, kteří z »dolce far niente« přišli se podívat na nové příchozí do L

V řadě vedeni všichni do »menážky«, společné to noclehárny, kde pro ně připraveno něco k jídlu a kde jim rozděleny byty. Ale jaké byty! Všecky dělnické domky a vysoké kasárny, které cecha má k zadání, byly do podkrovních světniček zaplněny, a nyní měli si noví příchozí hledati pro »první dny« výpomoc u známých a sousedů. Dověděl jsem se druhého dne, že v jedné podkrovní jizbě spalo po zemi a po lůžkách 13 osob.

A večer když jsem s místním kaplanem ještě chodil kolonií, seděla na svém kufříku před »menážkou« žena s dítětem v náruči. Neměla místa, kde by se ubytovala a neuměla německy, aby se domluvila a neměla známých, aby se přichytila.

Upozornil jsem na tyto do nebe volající zlořády policii, která byla překvapena, že něco podobného v Prusku možno. Ihned navrhl inspektor policejní, abych mu poslal všecky, kteří ještě žádného obydlí nemají, a on že u vlády navrhne ubytování v útulnách pro lidi bez přístřeší. Tím chtěl nepřímou upozorniti vládu na zlořády páchané na dělnictvu, kterému bylo při najímání slíbeno půl nebe a jemuž po příchodu strašily jen příšery bídy a zapomenutí v pozdrav.

U ředitelství dolů jsme zakročili. Lid ve veřejné schůzi zvolil mne za svého mluvčího. Nemají čeho jísti, nemají haléře peněz a slíbeno jim, že hned po příchodu dostanou předem výpomoc. Také dovozné za nábytek z Čech slíbeno — mnoho toho slíbeno, ale dosud ničeho nesplněno. A děti mají hlad a ženy nemají obydlí. Celé to shromáždění se slzami a s nářkem, silnější muži s proklínáním svěřovali mi své stížnosti.

U ředitelství prosadili jsme s kaplanem výpomoc pro první chvíle. Lid dostane od cechy brambory, vypůjčí si, pokud zásoba stačí, postele, dostanou předem několik marek. A to vše jsme vynutili. Hrozili jsme, že rakouské vládě pošleme stížnost a že v listech místních i českých upozorníme plným jménem na společnost dolo-
vací. To pomohlo.

Byl bych ovšem jednostranný, kdybych jmenoval jen chyby zaměstnavatele a neřekl příčiny, které, dle jejich soudu, byly nutny na základě zkušeností dosavadních. Tím nijak nestavím se na výlučné stanovisko jednoho, ani druhého, přináším skutky. Čeští dělníci s počátku přišedší, nechali si vyplatiti předem mzdu za 14 dní a hned po výplatě zmizeli i s platem. Tím vznikly společnosti značné škody, které nyní radí k opatrnému počínání.

Snad není nemístno ještě připomenouti, že ředitelství cechů na rozkazy z různých stran telegraficky zastavilo další výpravu z Kladenska.

Toť jediný obrázek, který má vnést aspoň trochu světla v to přítomné života a slasti našich vystěhovalců. Kdyby zde tak byl některý říšský náš poslanec, byl by měl vděčné thema pro říšskou radu: «Naše velmocenské postavení v zahraničních státech». Mimo trvalý počet dělnictva, které je zde usazeno, posílá Rakousko svému spojenci ročně na 300.000 saisonních dělníků pro práce zemědělské a práce stavební. Cihelny ve Vestfalu jsou obsluhovány z většiny syny Slovače. A ta jejich obydlí! Bydlí společně, poněvadž ženy z pravidla zůstávají doma, k nimž se mužové v zimě vrací s výdělkem. Abych se nezdál býti jednostranným a předpojatým v posuzování poměrů saisonních dělníků, cituji nedávno vyšlé dílo německého sociologa Dr. Knocke, který je s poměry vystěhovalčými seznámen a vydal heslo: «Německo Němcům».

Ten ve své knize píše: «Zemědělníci robotníci pracují z pravidla na statcích, kde jsou najati, pod dozorem zvláštního dozorce, který jim práci určuje a také z velké části plat vydává. Dozorci nezacházejí s dělnictvem na mnoze dobře, nejsou vůči nim poctivi, a svádějí je, když to je ve vlastní jejich prospěch, k zřejmému rušení smlouvy. Velmi často závisí to od dozorců, zda poměry pro dělníky jsou výhodné nebo zda nutno jmenovati je tísnivými.

Nežřídká dovoluje majitel dvoru dozorcovi prodej životních potřeb dělnictvu, při čemž tito bývají vykořisťováni. Jistý velkostatkář v Meklenburku se vyjádřil, že vlastní výtěžek dozorců nespočívá v oněch třech markách za najatí dělníka, ani v denní mzdě 3 M. a 1,50 M. pro jejich ženy, ale hlavní užitek z těchto lidí spočívá ve prodeji životních potřeb a nápojů dělnictvu.

Neprodává-li dozorce koloniální zboží sám dělnictvu, je ve spojení s místními obchodníky, kteří do statku dělnictvu zboží dodávají. Dozorci obdrží za dodané zboží procenta. Vykořisťování dělnictva dozorcovi nabývá ponenáhlu netušených rozměrů.

A o obydlí v cihelnách zaměstnaných píše: «Dělnictvu v cihelnách slouží za obydlí vlhké a staré chatrče s bídými, hmyzem přeplněnými lůžky. Zhusta však ani těchto chýší není, a tu za obydlí slouží chlévy a pece přeplněné jedovatými plyny. Vše je nečisté a zanedbané. Ve zprávě jednoho živnostenského dozorce ze Slezska čtu: «Je to opravdu podivné, jak často obydlí pro saisonní dělnictvo ani těm jednoduchým a nutným požadavkům nevyhovují».

Ke konci článku, z něhož tato data vyjímám, píše vídeňský pisatel: «Podnikatelé dávají přednost dělnictvu z ciziny, poněvadž ti si snáze nechají líbiti hrubší zacházení. Dlouhá doba pracovní a tísnivé, protizákonné způsoby placení jsou zjevem všeobecným.

Pokračování.

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. H l a d k ý.

(Dokončení.)

Zaprašťelo křoví, zašplouchala voda, a ve chvíli nebylo nikoho na cestě.

Jel jsem krokem. Rachot se blížil. Brzy zamihla se i světla, a bylo slyšet údery kopyt a břinkot postrojů, a v několika minutách přešel mimo mně povoz zapřažený čtyřmi koni. Sedělo v něm několik osob, rozmlouvajících rusky, ale ve tmě nemohl jsem rozeznati ani jedné tváře.

«Četníci, pane! Vybrali se na lov. Netřeba mluvit, po čem mají slídití», šeptal mi tentýž hlas, když se poněkud vzdálili.

Uhnuli jsme na cestu vinoucí se samým krajem lesa. Zapálil jsem si cigaretku.

«Zhasněte! Mohl by to někdo zpozorovati se silnice!»

Tak že jsme zpozorovali na hodinkách, že jest již na desátou.

Jeli jsme okrajem lesa dobrou hodinu, a tma, mlčení, tichý šumot stromů, jednotvárný skřipot vozů a frkání koní tak na mne působilo, že jsem začal dřímat, když jsme se otočili na louky sem tam porostlé kupami stromů, a místy zalité vodou. Hned jsem to zpozoroval, neboť voda šplouchala pod koly a kopyty koní, a vyplašené čejky zakvílily mi nad hlavou. Potom jsme vjeli na jakési široké pastvisko, nesmírně bahnité, rozježděné a samá kaluže. Pak jsme stáli dosti dlouho na nějakém rozcestí pod křížem, kde čekaly již řady vozů a zástupy lidí, a pořád ještě bylo slyšet příjížděti nové. Vysoký les černal se již před námi jako hradba.

Trochu se vyjasnilo, hvězdy počaly probleskovat a vítr donášel k nám ozvěny jako dalekého lesního rohu.

«Jedte a nerozptylujte se!» — zněl tichý povel. V několika minutách dojeli jsme černé stěny lesa a znova jsme stanuli, když z pod stromů zavzněl nějaký přísný a hrozný hlas:

«Kdo to jede?»

«Přátelé!» ozvalo se netrpělivé volání.

«Tu není přejezdu; hráze stržena, most sebrala voda. Vraťte se».

«Jedeme s nadějí, možná tedy, že přejedeme!» — promluvil vážně první vozka.

«Tak mluvte! I strážníci mohou říci» přátelé!»

Slovo «s nadějí» bylo umluveným heslem, jak jsem se dověděl později.

Ozval se opět táhlý jek lesního rohu, a vjeli jsme do lesa.

Pod bryčkou uhýbaly nějaké trámce, kuň začal se vzpínat a founět, ale šťastně přešel jsem po rozviklaném mostě a utonul jsem v temnotách. Vzrostlý, hustý les jakoby nás zahalil černým pláštěm; nebylo vidět ani koňského zadku, a bílé pně bříz svítily jako ve snách. —

V jednom místě bylo mně skočiti s vozu a vésti koně za uzdu, neboť klouzal na bařisku vykládaném obláky, jež propadaly se

pod kopyty jako klavesy; bředl jsem místy blátem až po kolena, narážel jsem o kmeny a musil jsem jíti stále schýlen, abych chránil hlavu od šlehajících haluzí.

Konečně' vybědli jsme na souš: Ucítíl jsem tvrdou půdu pod nohama a nad hlavou spatřil jsem hvězdy a vrcholy stromů rozložené v černé chocholy.

»Zadržte koně a nehněte se s místa! Musíme pustiti napřed pěší«, poručeno.

Zarazil jsem, a brzy ozval se vedle mne šepot a opatrné, souměrné kroky.

V temnu sotva jsem pozoroval obrysy jakýchsi stínů, ale dlouho slyšel jsem praskání větví pod nohama a hluché dunění kroků tisíců přecházejících nekonečným processím, že se zvolna les naplnil tichým přerývaným rozhovorem jako hukotem vod, srážejících se ščeřenými vlnami, až ustrašení koně počali potrhávat otěžemi a tlouci o vozy; a zástupy pořád šly a šly; ruch vzmáhal se chvílemi a zase tichl a vzdaloval se, plyna stále jedním směrem kamsi v hloub lesů.

Nevím, jak dlouho to trvalo, ale konečně se mi zdálo, že všecek les se chvěje, hýbe a plyne zároveň s tou neviditelnou táhnoucí vlnou. —

Nedaleko ode mne vzplanul oheň a oživen ratolestmi šlehal výš a výše: Sta lidí mihalo se v jeho krvavých záblescích. Přistoupil jsem blíže, abych se ohřál, neboť byla citelná zima. Kdosi mně udělal místo a pravil velmi laskavě:

»Zahřejte se dobře, pane, do rána ještě daleko«. Zhříval jsem se s opravdovou blažeností; oheň hučel vesele, zsršel někdy deštěm jisker, někdy s třaskotem rval se vzhůru tluka zježenou plamenou hřívou až do větví stromů a dokola tlačily se hnědé pně sosen pevnou neproniknutelnou houští, uprostřed níž hemžili se lidé, řady vozů i koní.

Okolo mne rozmlouváno polohlasitě.

»Přijedou teprve za svítání«.

»Jen aby jich nepotkalo neštěstí«.

»Na úhoře je sucho a sem je přístup jen s jedné strany. Strážníci ho nenajdou«.

»Ať si ho vyslídí: bahno je hluboké nevypustí«.

»Bude se nám zase dále ubírat, ženy zajisté už došly«.

Umlkli náhle, neboť se objevil nějaký muž a začal křičet:

»Zhasněte oheň, zář jeho vidět až na polích!«

V okamžiku zasypán oheň hlínou, zadupán, a na chvíli putovali jsme opět dále neznámým mně směrem.

»Je to daleko ještě?« tázal jsem se stínů pohybujících se vedle mé bryčky.

»Již ne tuze, za nějaké dva otčenáše jsme na místě«.

Nemohl jsem dohlédnouti hvězd. Nad hlavou tiše šuměly stromy a v lesní tmě rozléhaly se přitlumené rozmluvy a těžké ohlasy kroků. Šli jsme za sebou, co noha nohu mine blátem, kalužemi, takže

sotva po hodině jsme se dostali na nevelké návrší dosti řídce porostlé košatými stromy a vůkol obklíčené nepřístupným bahnem a vodami.

«Chvála Bohu, jsme na místě!» — zvolal kdosi radostně.

Na návrší planulo asi 10 ohňů, šumělo jak v úle, a kdesi uprostřed míhaly se zapálené louče a třaskaly sekery.

«Staví oltář a připravují, čeho je třeba» — objasňovali mně.

«A kněží jsou již zde?»

«Teprve přede dnem přijdou».

Dal jsem koni obrok a šel jsem mezi lid.

Již se blížila třetí hodina, do svítání bylo ještě daleko, a že zima mnou lomcovala, potuloval jsem se dosti dlouho mezi hromadami rozloženými okolo ohňů, až jsem přišel mezi známé muže; i přisedl jsem k nim na trochu řeči, a tu jsem se teprve dověděl, že jsme v Kolobrodských lesích, jež jsem znal jenom z doslechu.

«Sebralo se hodně lidí!» dohadoval jsem, když hovor ochaboval a začínali dřímat.

«Mělo jich přijít na pět tisíc. A to přišli jen ti vybraní, kteří nejvíce potřebují kněze a svátostí».

«A nevyslídí nás zde?»

«Stráže jsou rozestaveny v nejbližších dědinách, po cestách, po lese, a ostatně jsme v rukou Božích. Nikdo se sem nedostane ani odtud nevyjde bez povolení! Cesta je rozkopána a mosty rozsebrány».

«A jak se sem dostanou kněží?»

«Močály, ale takovým brodem, o kterém ví jenom starý Levčuk. Sám šel pro ně a povede je».

Rozmluva vážla víc a více, sousedé moji položivše se řadou k ohni, usínali, proto i já zavínul jsem se těsněji v kožich a přituliv se k nejbližšímu ihned jsem usnul.

Probudily mě první zásvity dne a táhlý křik nějakých ptáků přeletujících dlouhým tahem nad lesy.

Na šerém nebi odrážely se v neurčitých obrysech vrcholy stromů, a zemi zasypával šedavý roj paprsků. Bylo тихо, tak тихо, že slyšel jsem padání rosy a klidné, pravidelné oddechy spících.

Šel jsem dohlédnout za koněm; veškeré prostranství bylo jako vymřelé; lidé leželi pohřížení v hluboký spánek, toliko chrápání se ozývalo tu a tam, a z vyhášejících ohňů vystupovaly lehké sloupky dýmu.

Od vozů zíraly ke mně ospalé bdící oči, a kdosi pravil:

«Již přicházejí, pane!» — a ukazoval rukou na východ.

Nad nepřehlednou hladinou vodní spatřil jsem toliko vystupující záblesky jitra a zaslechl daleké kvákání divokých kachen.

«Křičí, protože je vyplašili. Tam tudy jdou! Třeba již probouzet lidi», dodal povstávaje.

A v krátké době veškerá mýтина, zahalená dosud v soumrak a osvětlená teprve prvními paprsky zory, oživila jako mraveniště: tisíce lidí hemžilo se v zábřescích vybuchujících ohnisk, tisíce hlav

rojilo se v blednoucích zvolna stínech i hučelo to netrpělivým, ztišeným hovorem, a každou chvíli tisíce nedočkavých zraků obracelo se toužebně k východu.

Až konečně po dlouhém, mučivém očekávání rozlehlo se volání:

«Již jsou zde! Šťastně přišli! Sbírejte se! K oltáři!»

Dal jsem se unášeti jakoby pohybující se stěnou pevně sraženou ku zvýšenému středu, kde se již zdaleka černal obrovský stan, sestrojený z koňských pokrývek.

S několika stran donesly se úsečné rozkazy:

«Rozstupte se! Ženy a děti napřed!»

Vykonáno bez reptání, a když ženy a děti stanuly před stanem, zavřel se za nimi obrovský půlkruh mužů, stanuli nerozbornou hradbou, rámě k rameni tak těsně vedle sebe, že jsem se ani nepokoušel jimi se prodrati.

Zástup se chvěl, kolébal, někdy zašuměl jako ten bor hustých šedých pňů dokola, najednou však ztichl jakoby zkameněl a srdce všech přítomných se zachvěla.

Spadla totiž náhle opona stanu, z mraků vystoupil vysoký oltář v lesku světél a květů, nad oltářem vznášel se z mrtvých vstalý Kristus nahý, krví zalitý s trnovou korunou — vztahuje ku shromažděným probodené ruce, ale zvoucí, a plné laskavého milosrdenství.

Vřelý závan vzdechů zašelestil nad zástupem, výkřik plný bolesti a vroucnosti: «Kriste! Kriste! Pane milosrdný!»

A zase ticho. Kněz v bílém ornátě s monstrací i kalichem v rukou kráčel zvolna po stupních, a výš a výše vznášel se nad zástupem, až objevil se teskným očím všecek ozářen světlem jako anděl, postavil zlatou monstranci vysoko u paty kříže, přiklekl a obrátil se k lidu.

Jako když vítr udeří o zralý len, tak schýlily se pokorně hlavy všech, a jedním rázem, jedním vzdechem a citem veškeren zástup vrhl se na kolena. Započala bohoslužba. Chvillemi zavzněly zvonky, chvillemi slyšeti bylo zpěvný hlas knězův, do něhož vpadaly krátké odpovědi ministrantů, z rozkolébané kaditelnice vystupovaly vonné oblaky dýmu, a zlatá monstrance zvědala se nad skloněnými hlavami, chvillemi zavládlo hluboké mlčení, a bylo slyšeti jenom jakoby splývání slzí po tvářích, vroucí povzdechy, přesunování růžence a krátké, přerývané, odříkávání modlitby.

Modravý svit rozestřel se po mýtině, obloha se vyjasňovala víc a více, z močálů ozývalo se kvílení čejek a křik divokého ptactva, bor se rozkolébal, chvillemi oživil a pak zase stichl nachýlený, jakoby naslouchal přerývanému šepotu modliteb, žalostných nářků, tužeb a vzdechů .

Šeré mlhy vylezlé z bahenisk kryly klečící jako jíní, že celé to rojící se lidské moře podobalo se poli zoranému v tvrdé nesčetné hroudy, nad kterým plápolaly toliko rozžaté svíce a vznášel se Kristus s rozpiatými rameny.

Za mnou ozvaly se tiché, prudké, rozechvěné hlasy:

«Vojsko, prý, jde na nás z Bílé, kozáci i pěchota!»

«Ježíši, Maria! Sv. Josafate!»

«Oznamují to se silnice, jakýsi žid to přinesl».

«Ticho, nyní je mše sv.» ozval se kdosi káravě.

«Ať si přijdou a odvedou nás!» proniklo vážné, pevné zvolání.

A ani jeden nedával se na útěk, ani stínu strachu nepostihl jsem na tvářích, umkli opět, a jen tu a tam na okamžik zablýskly oči, zachvěly se rty, a ruce stískaly se v pěstě, a modlili se dále v hlubokém klidu a bezpečí.

Byl jsem sice jist, že zpráva je nepravdivá, ale přece jsem se nemohl uklidnit, ohlížel jsem se na vše strany, až mi někdo zašeptal do ucha:

«Není to pravda, nebojte se, pane, a nelekejte jiných!»

Mlhy spadly, probíral se den pěkný, svěží, močály kouřily jak kaditelnice, bor odšeptával ranní modlitbu za východu slunce, ptáci pěli hlasitěji a v modravém světle bylo zřetelněji viděti nesčetné množství hlav skloněných ve vroucí modlitbě, ruce v zanícení zdvižené, andělské úsměvy na tvářích, oči plné nevypsaneho blaha, pootevřená, a u vytržení oněmělá ústa, takže všichni zdáli se již omdlévat nezměrným štěstím, a plynout v kraje nevýslovného blaha.

Uplynula hodná chvíle v tiché modlitbě, až tu zazářily středem klečících planoucí svíce, a zavzněly všechny zvonky. Začalo požehnání a když kněz vysoko zdvihal sv. hostii, padli všichni na tváře, z úst draly se povzdechy i krátké vroucí výkřiky, nejsvětější to mluva lidského srdce padajícího v prach před boží velebností.

«Ať přijdou nyní a seberou nás», ozval se kdosi s boku, kdy opět mlčení splynulo na pokorně schýlené hlavy.

Nebylo kdy na odpověď, neboť kněz sotva již viditelný v oblacích dýmu obrátil se k lidu s monstrací a mocným jak zvon, daleko se nesoucím hlasem zazpíval chvalozpěv.

Nikdy co živ, nezapomenu toho okamžiku. Lid povstal, podchytil žádoucími ústy svatý nápěv a pokračoval tak burácejícím hlasem, že se stromy otřásaly a ledová rosa padala na hlavy.

Zpívali, zda zahleděni ve zlatý lesk monstrance či ve vlastní duše, nevím; vím toliko, že hlasy těch tisíců byly jedním, jak svět ohromným hlasem, byly písní milionů, byly křikem nejtajnějších hlubin lidských, byly žalostným nářkem slzavého údolí u brány nesmrtelnosti, byly voláním k Bohu o milost a smilování. Každá duše pěla svou hořkou píseň života, každá žalovala Bohu své soužení, každá prosila o jeho milosrdenství.

Jako zapálené keře, tak vzplanula srdce a zpívala vší tajenou mukou, vší věrou, vší silou života. Uragan hlasů odrážel se od země a bil v nebe, hučel víc a více, rozléval se dál a dále, takže se zdálo, že již se rozpívaly i ty hory i země i vody ba i to slunce prohlédající z červánků i veškeren tvor

Teprve po ukončení bohoslužeb umlkly zpěvy a po krátkém odpočinku a příchodu několika kněží započala vlastní práce missijní. Po celý den zářil oltář svícemi, po celý den obléhaly ho zástupy se modlící, po celý den kněží zpovídali, podávali sv. přijímání, sezdávali a křtili.

Přes pět tisíc osob čekalo na to s toužebností. Někteří 20 mil putovali derouce se lesy jako vlci. Někteří dorostlí, ženatí po prvé v životě slyšeli a viděli mši sv.

Někteří, a těch bylo nejvíce, za poslechnutou mši sv., za každou zpověď, za křest dítky, za oddávky, za polský Otčenáš, knížku byli bití, platili pokuty a celé měsíce úpěli ve vězeních.

A nezměnili se. Stále tiši, prosti, věrní, nezlomni, nepřemoženi.

Takovým jest, pane, náš lid na «Červeném Podlesí».

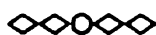
Skála, ve kterou po 40 let byly uragany hromů a nezmohly jí, přetrvá rozdrobení Chelmštiny i nové pronásledování, přetrvá všecko i všechny.

Pan R. ukončil své vypravování — — —. Koně čekali již na mě na zápraží, ale sotva jsem usedl na bryčku, začal padat drobný studený déšť a pan R. rozhlédnuv se po zachmuřené obloze zvolal:

«Dnes je sv. Jana, víte pane, co lid prorokuje, když na sv. Jana prší?»:

Jak se Jan rozpláče,
máma ne utulí,
a bude plakati
do sv. Uršuly.

Avšak já nedbaje mokré předpovědi vyjížděl jsem na «Červené Podlesí».

Ze slovanského jihu.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

Město Krk.

Oj, spavaj mirno lave,
Probudit već se ne ćeš!
Ti imao si slave,
I dugovječna zora
Na tvojemu je nebu
Od mora sve do mora
Uz tisné teških zala
Oblijeta i sjala!
Ko spomen crnih zгода
Stoj ovdje; al' već ne ćeš
Mučit hrvatskog roda!

Oj, spi jen tiše lve,
již se neprobudiš!
tys dosti měl slávy,
a dlouho věčná zora
na tvjem nebi
od moře a moří
plodící tisícere
zlo těžké, zářila!
Jako upomínka černých dějů
stůj zde; však už nebudeš
mučit charvátského rodu!

Takové a podobné myšlenky táhnou vždy mojí duši, kdykoliv vstupuji do města Krku, když vidím sešlého lva, jak se krčí v městské bráně Krčské. Již má rozbité nohy, oči vyloupnuté, ale stále stojí, stojí jedině, by věstil cizinci hroznou smrt Benátek.

Benátčané byli nepřáteli až na nůž mého rodu. Lstí odňali ostrov Krk našim knížatům Frankopánům, odrodili nám naše děti, rozdvojili syny naší domoviny, vypudili charvátský prapor trojbarevný z našeho moře . . . Jací byli Benátčané, o tom by nám mohlo vykládati město Senj .

A přece! Zanikli, jako zaniká každé bezpráví, a nyní zůstala ještě mrtvá upomínka po nich na ostrově Krku, totiž město Krk. Zdaž opravdu mrtvá? Ne, černé símě benátské ještě žije v tomto městě.

Ku podivu! Město Krk jest obklopeno samými Charváty, a přece málo je mezi jeho obyvateli, kteří by rozuměli několika charvátským slovům. Kdyby člověk neznal jejich jmen, myslil by, že jsou to potomci aspoň Scipiona, Danteho a ne odrodilých Charvátů.

Prohlédněme si trochu město. Jest ohrazeno hradbami. Trojí bránou vchází se do města. Čítá 2120 duší. Jest to staré město s úzkými uličkami, špatně dlážděnými, jež svojí vůní nikterak nelákají. Člověk aby v bílý den dával pozor, by nerozbil hlavy. Dům kupí se zde na dům, bez jakéhokoliv řádu. Pouze jedna ulice jest zde výjimkou. Ostatní všechny by člověk mohl dáti za groš. Kdyby zde nebylo dómu, biskupského paláce, jedné staré budovy z benátských dob a snad ještě dvou nebo tří málo lepších stavení, byl by Krk nejposlednějším městem.

Pohled od západu nás dosti zklame. Přístav jest špatný, nepřístupný a za větrného počasí i nebezpečný. Místí se tam asi 40 taliánských cozotských lodí rybářských (z ital. města Chioggia.)

Stoličný chrám jest dosti slušný; pochází z XIII. století. Nevyniká však ničím zvláštním. Kostel jest o třech lodích. Podle stoličního chrámu jest biskupský palác, jednopatrové to prosté stavení bez všelikého přepychu. Ale v domě tom tráví strastiplné dny svého života charvátský Leonidas, bojovník za hlaholštinu i za křesťanské úkoly našich Charvátů. Jest on tělem i duší Charvát. Jest sice rodem Slovinec, ale od té chvíle, kdy Prozřetelnost Boží přivedla ho Charvátům, jim zasvětil celý svůj život. Není teď potřeby v »Apoštolátě« široce o něm mluvit, čtenáři znají jeho život z minulého ročníku — pouze poznamenávám, že on byl z prvních obroditelů křesťanského ducha mezi Slovinci a dnes jest první borec v tom směru u nás Charvátů. On je filosof i kritik, veliký nadšenec a takového bylo také potřebí ospalým Charvátům. Srdce ho zabořilo, když viděl, jak býlí lžipokroku se rozmohlo u nás; on povstal jako lev, a jestli dnes mají katoličtí Charváté tak mnohou osvojenou tvrz, tak mnohé družstvo, svoje noviny, svoje osvětňé ústavy, tož vše to stalo se z podnětu nejd. biskupa Dra Mahniče. Ano, on je Charvát, on je katolík, on je především neustrašený bojovník za hlaholštinu. Kdyby nebyl býval na Krčské biskupství povolán Mahnič, těžké doby nastaly by hlaholštině, neboť vítězství hlaholské bohoslužby nutno přičísti hlavně jemu. A poněvadž bojoval za náš utiskovaný národ, nepřátelé naší domoviny a hlaholštiny prozvali ho odpadlíkem od víry, svobodným zednářem, a biskupu dru Mahniču nezbylo, než aby jako

sv. Method zašel ku prahům sv. Otce do Říma, aby se očistil a ospravedlnil. A přesvědčil se Řím o jeho skálopevné apoštolské víře, nahlédla Sv. Stolica, že vše, co se kulo proti němu, že vše byla nekalá práce podlých lidí, kteří v Mahničovi opovrhovali vtěleným Charvátům a bojovníkem za hlaholskou bohoslužbu. V tom svatém boji náš proslavený stařeček už i povadnul, sestaral, překročil už 60tý rok, ale srdce jeho to vždy ještě jest mladé, statečné, neustrašené. Milostivý Bože, jenž vládneš osudem Charvátska, víry i hlaholštiny, ochraňuj nám ještě léta a léta našeho druhého Methoda, aby se nepřátelé víry i domoviny naší nám nerouhali.

Vedle biskupského paláce stojí ještě jeden pomník Frankopánů v Krku a to jest stará kula (tvrz), jež se zvedá na mořském valu. Jest ještě zcela v dobrém stavu.

Zavítáme-li do severní části města, tu se ovzduší změní; zmizí těžký městský vzduch. Zde stojí řadem tři kostely. Kostel P. Marie jest krásný i prostranný. O mariánském svátku »Gospa od zdravlja« (21. listopadu) přicházejí lidé z daleka na pouť. Ještě krásnější a elegantnější jest benediktinský kostel. Mně se ze všech kostelů v celém městě snad nejvíce podobá. Vedle stojí samostan (klášter), kde našly útočiště na zemi poneštěstěné duše, duše, které nemohly ve světě najíti stálého štěstí a proto je hledaly v samostanu.

Uzavřené, opovrhované, ve stálém žaláři, bez stopy slunce i měsíce, bez pozemských nadějí, tiše, spokojeně uvnitř tráví své dny a umírají světem zapomenuté, umírají tiše jako bílá voskovice na oltáři.

Pěkný jest takový život, ale tajemný a těžký. Není pro každého, zvláště ne pro onoho, kdo miluje jasné slunce i klamnou naději i svobodu, o níž se dnes tolik píše i mluví, ačkoliv té želané svobody synové našeho věku nepoznávají.

Zdaž nemusí se člověk častokráte podiviti ženskému hrdinství? Zajisté. Vždyť nejvíce jest těchto dobrovolných žalářniček. Tyto ubohé, stálé trpitelky odumřely světu, jemuž člověk tak těžko odumírá, ale jejich srdce jest plno života, nebeská naděje jim je rozšiřuje, tak že vše na světě připadá jim nepatrné — za to duše vždy ještě jest ideálem člověčenstva.

Vedle onoho ženského vězení (tak lid nazývá samostan) jest mužský samostan. Tu stanují řeholníci III. řádu sv. Františka. Též oni dali poslední »s Bohem« světu, a v černé haleně, opásání bílým kajícím pásem mezi zděmi očekávají svého vzkříšení. Tento samostan byl vystavěn r. 1290. V něm sídlili nějaký čas bosenští Františkáni a od r. 1480 sídlili v něm konventualci (řádu sv. Františka), a když i tito jej opustili, přešel v ruce zmíněných řeholníků III. řádu, kteří jej podnes mají. Hned od svého příchodu stanovili si cíl, že se zcela věnují charvátskému národu i jeho řeči. Tito řeholníci jsou do jednoho Charvaté, lidé upřímní, pohostinští, jediní glagoláši v městě Krku, přesyceném cizáctvím. Pouze v jejich církvi (koste) lze poslechnouti slavnostní hlasy hlaholské bohoslužby. Samostan

jejich jest starý, avšak jest opraven a proto příjemný s krásným vchodem. Jest v něm pět kněží. Ode dvou let přenesli do tohoto samostanu také své bohoslovecké učiliště, kdež mají však pouze 8 bohoslovců, poněvadž žal Bohu, řád i provincie jejich jest malá. Nemýlím-li se, mají pouze osm klášterů v Istrii a Dalmacii. Třeba toho litovati, poněvadž oni jsou první nositelé hlaholské myšlénky. — Kostel mají dosti útulný, neboť jest opraven.

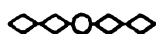
Abych pravdu řekl, jiného jsem nenašel, co by se hodilo zaznamenati v letopisy dějepisných pamětí. V tom městě zajisté ani básník by nenašel svých ideálů, vždyť město jest málo pěkné. Tož snad v lidu? Ani tu ne, neboť Krčský typ jest zcela obyčejný. Dnes střetneš dívku v Krku, která se nadouvá jako pávice, je oblečena podle nejnovějšího střihu, a příštího dne uvidíš tutéž dívku, jak se vláčí městskými uličkami zamazaná, polobosá a snad polonahá — jako strašidlo. Změnily se časy. A co je čeká při této nadutosti? Kamení mají nazbyt, za to země málo, neboť co bylo lepšího, odkoupili ostatní ostrovjané. A tak při nynější drahotě chodívají často s hladovým žaludkem spat. No, snad někdo mně vytkne, že se měšťanům Krčským příliš vysmívám. Než mluvil jsem pravdivě. Stůjž zde tato příhoda:

Jedné neděle přišly k nám na ostrůvek Košljun tři dámy z města Krku, dle oděvu soudě, bohaté. Za několik hodin potom náhodou zastihl jsem je na břehu mořském, kde něco hledaly. »Co pak zde hledáte?«, ptám se jich italsky, neboť jsem věděl, že nemluví mým rodným jazykem. Začervenaly se až po uši. Dvě rychle něco uschovávaly, ale třetí pozvedla ruku a ukázala mně v šátku několik mořských měkkýšů ve skořápkách. »A co«, řekla, »moře opadlo — vše je drahé, tož se nám to zhodí.« Tak, tak, rozumím, pomyslíl jsem si, chcete tím říci, že hladem platíte svoji pýchu.

Okolí města není zrovna pěkné. Vzdor tomu Čechové zakoupili zde dvě místa, kde staví své pensionáty. Předloni vystavěli jeden, ale dle doslechu nedařilo se jim nejlépe, poněvadž nemají dobré vody. Město Krk má totiž pouze jeden pramen na mořském nábřeží, a k tomu ještě voda jeho je nechutná a slaná. A Čechové nejsou zvyklí pít mořské vody. Slyšel jsem, že budou stavěti hotel se 40 postelemi. Rád bych se dočkal jejich úspěchu, ale pochybuji

Vzdalme se však již z toho města, mně se protiví; příliš páchne cizotou. Ostavme staré rozviklané zdě, dovolme, ať tiše spává na městské bráně starý benátský lev, nechať hlídá odcizelé město, nechť očekává svoje opětné vzkříšení. Snad mu zase narostou ztrouchnivělá křídla, snad opět uvede do městského přístavu benátské galeje?! Než nestane se tak. Rozpadnou se městské hradby a pochovají cizáctví, jež dosud v nich vládne. Neuběhne mnoho vody, kdy opět zde zahlaholí charvátská píseň.

Ano, tak se stane, když Pán Bůh dá!

Olomucký odbor „Apoštolátu sv. Cyrila a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“ za rok 1910.

Příspěvky členské zaslané na nejd. k. a. konsistoř prostřednictvím těchto děkanátních úřadů bez udání jmen dotyčných farností:

Švábenice K 2·16; Švábenice K 42·—; Švábenice K 17·04; V. Bystřice K 53·45; Nový Jičín K 19·32; Kelč K 16·96; Cholina K 71·34; V. Bystřice K 11·26; Vsetín K 20·08; Šternberk K 29·78; Uh. Hradiště K 18·—; Holešov K 43·07; Kroměříž K 23·—; Vyzovice K 13·20; Příbor K 7·60; Mor. Třebová K 3·56; Strážnice K 12·—; Šilperk K 3·72; Val. Klobouky K 8·50; Zábřeh K 2·70; Lipník K 27·92; Zdounky K 6·72; Kelč K 3·60; Mohelnice K 21·31; Šumperk K 8·24; Dub K 43·86; Místek K 28·98; Vyškov K 22·88; Čechy K 23·44; Prostějov K 29·44; Pozlovice K 35·04; Bilovec K 12·96; M. Ostrava K 18·40; Napajedla K 19·52; Mor. Třebová K 7·72; Vyškov K 9·30; Napajedla K 6·09; Bzenec K 53·45; Příbor K 13·46; Švábenice K 15·—; Vyškov K 3·—; Lipník K 0·76; Čechy K 5·44; Odry K 10·50; Švábenice K 2·—; Prostějov K 8·98; Nový Jičín K 18·32; Vyškov K 11·—; Bzenec K 21·12. Celkem K 901·19

Příspěvky členské zaslané na nejdůst. k. a. konsistoř zpřímá z jednotlivých farností prostřednictvím důst. farních úřadů:

V. Bystřice K 33·94; Pržmo K 2·15; Vlčnov K 29·40; Ptení K 54·70; Jezernice K 4·76; Slavkov (Op.) K 25·—; Měřovice K 66·02. Celkem ze 7 farností K 215·97

Příspěvky členské zaslané zpřímá z jednotlivých farností **pokladníku ústředního výboru Apoštolátu sv. C. a M.:**

Postřelmov K 65·—; Kyjov K 94·80; Ousov K 5·08; Cholina K 35·—; Piňovice K 18·70; Zborovice K 14·—; Ousov K 4·20.

Celkem ze 7 farností K 236·78.

Příspěvky členské zaslané neb doručené z jednotlivých farností pokladníku diecesního odboru Apoštolátu sv. C. a M.:

Loukov K 13·26; Vrchoslavice K 12·66; Hluk K 130·—; Chválkovice (u Olom.) K 16·—; Rozstání K 4·60; Předmostí K 29·—.

Celkem z 6 farností K 171·92

Příspěvky členské odevzdané od ctih. pp. bohoslovců **olomouckého semináře** K 37·12; od členů kroužku cyrilomethod. bohoslovců téhož semináře jakožto dar na památku předsedovi kroužku v. p. Františku Vlachovi u příležitosti jeho vysvěcení na podjáhenství dne 19. února 1910 K 12·—.

Celkem K 49·12.

Od jednotlivců odevzdané příspěvky K 10·—

Souhrn všech členských příspěvků za rok 1910 obnáší K 1.618·58

Úroky ze vkladů ve filiálce úvěrní banky pražské v Olomouci za rok 1910 obnášejí K 70·06.

Příjem za rok 1910 obnáší tedy: K 1.688·64.

Vydání r. 1910:

1. Ústřednímu výboru Apoštolátu sv. C. M. vydáno dle stanov k rukou pokladníka téhož výboru vdp. assessora Jana Vychodila K 844·32, jakožto polovina členských příspěvků za rok 1910 i s úroky.

2. Za výlohy při duch. cvičeních pro studující středních škol a akademiků na Velehradě odevzdáno z poloviny K 849·32 náležející diec. odboru v. d. rektorátu koleje důst. OO. Tov. Jež. na Velehradě K 920·—

3. Různá menší vydání obnášejí K 2·50 K 922·50

Poněvadž vydání K 922·50 přesahovalo příjmy o K 78·18, bylo třeba schodek uhraditi na účet následujícího roku po patřičném povolení. Proto nemohly býti vyřízeny rozličné žádosti o podporu pro zřízení duchovní správy, obnovu neb rozšíření kostela a j.; podobně nebylo možno poskytnouti podpory pro misijní (náboženské) potřeby v diecesi vyjma ovšem ony tykající se duchovních cvičení na Velehradě pro akademiky a studující středních škol, na něž pro jejich velikou důležitost a osvědčenou prospěš-

nost věnována v posledních letech jediné celá polovina ročních příspěvků. Letošního roku (1911) dotyční exercitanti platili částečně již výlohy při exerciciích velehradských, a sice z olomoucké diecese K 220.—, takže na účet K 789·45 bylo třeba z pokladny Apoštolátu odboru olomouckého zapraviti tentokráte jen K 482·45

Druhá polovina ročních příspěvků určená dle stanov na rozšíření sv. katolické víry mezi Slovaný hlavně východními a zvláště na podporu díla sjednocení rozkolníků se sv. katolickou církví odevzdána jako vždy jindy úplně dle svého účelu ústřednímu výboru Apoštolátu, který ji s ostatními příspěvky a milodary veškerého Apoštolátu odevzdává římské Propagandě (Ústavu na rozšíření sv. víry). Tato pak obnosu používá úplně jen dle účelu našeho Apoštolátu a též dle jeho zvláštního přání, na př. nyní nejvíce pro účely missijní na Balkáně.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Petrohradu. (Sblížení církve anglikánské s pravoslavnou.) Několikrát jsme se již zmínili o vzájemných nábězích ku sbližení církve anglikánské a ruské. Církev anglikánská jsouc dějinami příliš jasně jako neoprávněna prokázána, počíná chápati své mylné postavení a hledí se přikloniti jedna část k Římu, jiná ráda by se někde jinde uchytila, aby uklidnila svědomí po náboženské vášnivě zaslepenosti se tišící. Odtud náběhy kromě Říma jednak do Cařihradu jednak do Petrohradu. Pravoslaví ruské více z politiky bratříčkuje se s anglikány, ani Rusové jsou si vědomi, že mají k nim dále než ke katolíkům, kteří ovšem nejsou tak ústupní a povolní jako anglikáné požadující rozhodně od pravoslaví v otázce unie přijetí celistvé vyvinuté dnešní své nauky.

Koncem ledna t. r. navštívila vybraná anglická politicko-církevní společnost Petrohrad, a tu živě v tisku byl přetřásán význam sbližení obou církví. Cerkovnyj Věstník poznamenává, že «Anglo-ruský týden, i když pomineme jeho politický význam, patrně vepsal novou stránku v dosti dlouhou již historii vzájemných vztahů mezi anglikánskou a pravoslavnou církví». S anglikánským poselstvím přibyli do Ruska čtyři anglikánští biskupové: bangorský dr. V. Williams, wakefieldský dr. J. Iden, exeterský dr. A. Robertson a ossorijský (v Irsku) dr. J. Bernard.

Třeba že neměli úředního ani částečného posláni od církve své a od svého národa, přece zajímali se hlavně o církevní záležitosti pravoslaví a ruští hostitelé viděli v nich především představitele anglikánské církve. Pro jejich uvítání byl sestaven zvláštní odbor v čele s chelmským pravoslavným biskupem Eulogiem. Byli představeni všem pravoslavným církevním hodnostářům v Petrohradě, prohlédli si církevní ústavy a obcovali pravoslavné bohoslužbě. V přivítacích promluvách jak biskupa Eulogia, tak i nadprokuratora sv. synodu V. K. Sablera, finského arcibiskupa Sergia, jamburského biskupa Jiřího kladen byl hlavní důraz na vzájemný vztah a sbližení obou církví. Pravoslavní biskupové odvděčující se svým hostům obcovali zase bohoslužbě v anglikánském kostele.

Ruské církevní listy si to pochvalují, poukazujíce, že tímto činem obě církve přišly ve vzájemný styk. Tento skutek však sám o sobě mnoho by neznamenal — ač-li bychom ho neposuzovali nepříznivě s hlediska církevního práva — spíše jakýsi význam by mělo ono ujišťování, že touto návštěvou byl položen základ k dalšímu budování vzájemných styků a práci ku sblížení a konečnému sjednocení obou církví. A aby železo ukul hned za žhava, založil hned po odjezdu hostů horlivý šířitel této myšlenky biskup Eulogius zvláštní

Mohamedán nesoucí berana ku slavnosti kurban bajramu.

družstvo ruské, které by na ruské půdě šířilo pravoslavnému lidu dosud neznámou nebo lhostejnou myšlenku sjednocení s anglikány.

Plané horování snad se bude i na dále udržovati, ale tisk ruský celkem velmi pochybovačně přetřásl otázku sjednocení obou církví. Poukazuje se na všeobecný úpadek náboženství a zájmů o náboženské věci, na dnešní dobu neschopnou silného náboženského hnutí a zvláště na příliš protestantský ráz církve anglikánské hodně odlišný a cizí pravoslaví. Petrohradská «Zemština» na př. praví, že sjednocení by mohlo nastoupiti jen po vzájemných ústupcích. Ale tu by jak v pravoslaví tak i v církvi anglikánské nastal

nový rozkol. Rovněž i náboženský liberální kritik v »Novoje Vremja« Menšikov píše, že Rusům není potřebí přijati anglikanismu a anglikánům pravoslavi, neboť dnes za všeobecného náboženského úpadku takové náboženské převraty jako sjednocení církví a rozkoly jsou nemožny. Církevní tisk ruský zaleklý těmito pochybovačnými hlasy trochu se mírnil ve svém nadšení, uznáváje těžkost spojení. Cerkovnyj Věstník píše: »V nelepším případě se ukáže, že do sjednocení jest ještě velmi daleko«. Ruští horlitélé za sjednocením nepočítají se sjednocením církví v blízké budoucnosti. Dle nich i dle úsudku anglických horlivců sjednocení církví — konečný cíl může býti oddálen do nedozírna. »Avšak oni počítají s cílem, na který křesťan neprávem zapomíná. Oni mají na paměti onu modlitbu, ve které před svou smrtí Kristus Pán prosil, aby všichni jeho následovatelé tvořili jeden ovčinec. Hluboce pociťující celou tíhu zla plynoucího z rozdělení církví a z nelásky mezi křesťany, nikterak nemyslí spokojiti se s bědným nynějším stavem, nýbrž dle sil svých chtějí pracovati na svatém díle sjednocení. Před tímto vroucím idealismem nadšených horlitelů jednoty na obou stranách třeba se jen skloniti. Dlužno-li přiznat, že úsilná práce s nadějí v pomoc boží za odstranění církevního rozkolu jest povinností veškerého křesťanstva, pak i naši horlivci pracují za týmž cílem s touže úlohou. Prvním stupněm v před může tu býti sblížení mezi církvemi. Anglické družstvo staví sobě za cíl především »rozvinout vzájemné sympatie, vzájemné porozumění a vzájemné styky mezi církvemi«. Ruské družstvo může do svého programu přijati tentýž cíl. Na podkladě křesťanské lásky bude snáze odstraniti překážky ku sjednocení«. (Cerk. Věstník). Ovšem hned s počátku protestuje pisatel proti tomu, že by si míchali nebo zaměňovali bohoslužbu. Neboť účast na svátostech té které církve vyžaduje i souhlas u víře.

Mezi katolíky v Petrohradě považují se tyto pokusy jen za dobrodružství politickónáboženská a nepřikládá se jim trvalého náboženského významu.

Z Křiževace v Charvatsku. (300leté jubileum unie). Rakouský císař Leopold I. měl v úmyslu osvoboditi křesťanské národy na Balkáně od jha tureckého. S počátku zbraním jeho vojska přálo štěstí, ale když pak vojsko jeho musilo opustiti Srbsko a Albánsko, vyzval Srby s dorozuměním pečského patriarchy Arsenija III. Črnojeviče, aby se přestěhovali do jeho území. R. 1691 přibyl patriarcha asi se 36.—40.000 rodinami do jižních Uher, někteří odstěhovali se do Dalmacie, Charvatska a Slavonska. Tito poslední žili roztroušeně a smíšeně s katolíky, tak že postupem času většina jich přijala katolictví obřadu latinského. Srbové uherští však uchovávali si svou národnost i víru doposud a tvoří dnes samostatný pravoslavný patriarchát karlovický. Nový proud přivedl kolem r. 1600 archimandrita Simeon Vratan do Charvatska. Vratan přijal unii a byl od papeže Pavla V. r. 1611 ustanoven za biskupaavidnického. Poněvadž záhřebští biskupové chtěli sjednocené dostati pod svou

moc, vznikly nepříjemné spory, v nichž papežové stáli na straně sjednocených. Až teprve za císařovny Marie Teresie spory přestaly, když jejím přičiněním byla kanonicky zřízena sjednocená diecese se sídlem v Křiževaci.

V loni oslavovali tuto unité křiževacké diecese 300leté jubileum svého sjednocení s Římem. Sám vladyka biskup dr. Drohobecký světil při té příležitosti základní kámen k novému sjednocenému chrámu v Pribicu a sloužil mši sv. v ornátě darované císařovnou Marií Teresií. Biskup Drohobecký obnovil tam svým nákladem starý památný zámek rodiny Zrinsko-Frankopanů. Pod zámkem tímto jest rozlehlé jezero a na něm krásný ostrůvek. Na tomto ostrůvku bude tedy státi jubilejní chrám, k jehož památnému slavnostnímu položení základního kamene jako o velkém svátku sjeli se katolíci obou obřadů z daleka široka.

Z Bělehradu. (Stav pravoslavné církve v Srbsku). Třeba že národové slovanští mají obdivuhodný fond nábožnosti, přece pravoslaví a s ním i nábožnost a náboženství u nich vůči hledě upadá. V Rusku vyšší kruhy prožívá nihilismus, nižší zabírá sektářství, v Bulharsku socialismus a s ním náboženská lhostejnost zachvacuje novou společnost bulharskou a nejinak věci vytvářejí se i v Srbsku. Pokud úpěli Srbové v porobě turecké, měli veliký nedostatek kněží a kostelů. Dosud se uchovávala pověst, že kněží nemohouce stačiti konati na všech místech obřady, dokonávali je jedncu za rok dodatečně za všechny. Tak prý v Petrovu Goru přicházel každoročně srbský mnich a pozdvih rukou k nebi modlil se: »Bože učiň, aby všichni v tomto roce oženivší se byli sezdáni, narodivší se byli pokřtěni a zemřelí byli pochováni«. A zas na rok odešel. Lidé se křtili, za sebe brali a pochovávali bez kněží. Dodnes má Srbsko nedostatek kostelů, kněží a mnichů. Zvláštní jest, že Srbsko dnes nemá ženských řádovnic. Poslední mniška srbská Eugenie zemřela v 60 letech minulého století. Biskup Meles poznamenává, že věřící, kteří přispěli nějakým dárkem na stavbu kostela, cítí se zbaveni povinnosti kostel pak navštěvovati. Návštěva kostelů srbských jest velmi slabá. Ve všední dny bývají kostely vesměs prázdné, o velikých svátcích návštěva polovičatá. Poslední dobou úžasně rychle všechny vrstvy srbské společnosti zachvacuje mravní morová nákaza ze západu, a není, kdo by tu mocnou vlnu odrazil od národa srbského a učinil jí přítrž. Kněžstvo, které v dobách turecké poroby bylo jediným vůdcem, těшитelem a zastancem lidu, které pak stálo v dobách národního a politického probuzení v čele národa, dnes pozbývá víc a více onoho vůdčího postavení a významu a zůstane v pravoslaví neschopno zaujati pevné stanovisko vůči novodobým proudům, jež jako neodvratné moře prudce derou se i na Balkán.

V Bělehradě vychází již po 30 let církevní list »Christfanski Věstnik«, jehož redaktorem po celou tu dobu byl Proto Ilíc, jenž vedení jeho nyní odevzdal profesorovi A. Abradovičovi. Jako málo

kdo jiný zná Ilič srbskou církev, jejíž smutný stav líčí v předposledních číslech minulého ročníku málo lichotivými slovy. Práví: «Naše církev skýtá dnes prasmutný obraz; jest nemocna, nebezpečně nemocna, stůně onou vleklou nemocí, jež se nedá odstraniti policejními prostředky. Potřebuje rázných prostředků, na něž se buď umírá nebo plně uzdravuje. Se všech stran možno slyšeti sten: «Dejte nám životního vzduchu, životního světla, nové životní síly, jinak se udusíme v neudržitelném dnešním stavu! Mně se zdá, že jsou to všechno jen hlasy volajícího na poušti. Konečný úsudek o srbské církvi Ilič pronáší takto: «Kdo pečlivě pozoruje dnešní stav pravoslaví v Srbsku, sotva ubrání se tomuto názoru: V dějinách křesťanství ztěžka možno najíti dobu, jakou nyní církev Kristova v Srbsku prožívá. V životě církve Kristovy nadešly velmi trpké a neutěšené okamžiky, navštívily ji těžké pohromy a veliká ponížení, ale takové hanby a rozkladu pravděpodobně ještě nebylo nikde od té doby, co Spasitel na Golgotě pněl; od onoho dne, kdy Kristus Pán dal apoštolům moc svazovati a rozvazovati na zemi, dosud nebylo v žádné části církve Kristovy tak pohoršlivě a babylonsky té moci zneužíváno jako dnes v církvi srbské. Od té doby, co na zemi jest spravováno stádo Kristovo, sotva kdy pastýři jeho byli tak vybarvenými vlky jako u nás, a sotva kdy stádo věřící sápal se s takovým hněvem na své pastýře, jak se děje dnes v pravoslavné církvi království srbského». Dnes možno již říci s velikou pravděpodobností: Pravoslaví jest povážlivě nemocno, nemocno na smrt. Stát ho nevzkřísí a nezachrání ani na Rusku ani na Balkáně. Byvši dlouho zkostnatělé, dnes nemá již kdy, aby se přizpůsobilo novým neodvratným proudům, nemá síly, aby odolalo bezvěří. Jedině osvědčený proti všem nepřátelským přívalům duch církve katolické zachrání símě Kristovo u národů slovanských.

Z Odřínu. (Nemocnice sester Nanebevzetí P. Marie.) Nemocnici sv. Ludvíka v Odříně v Turecku dostalo se neobyčejné cti, kterou rácte sděliti se svými čtenáři Apoštolátu a dobrodinci východních missií. Nedávno obdrželi jsme z Říma vzácnou zásilku obsahující krásnou podobiznu sv. Otce. V listě zásilku provázejícím oznamuje nám dp. P. Arnošt, generální prokurátor našeho řádu, že sv. Otec milerád vyhověl našemu vroucímu přání a posílá nám a našemu dílu apoštolské požehnání. Požehnání toto naplňuje nás opravdovou radostí a bude nám vždy mocnou pobídkou, abychom ve vykonávání obtížného díla neochabovali. Zároveň bude i dílu našemu stálou zárukou vzrůstu a rozkvětu. I vaši čtenáři a naši dobrodinci, kteří svými modlitbami a štědrými příspěvky našeho díla se účastní, zaradí se ze vznešeného vyznamenání a ani na dále neuzavrou své pomocné ruky dílu, jemuž sám svatý Otec přeje a žehná. Zajímati budou čtenáře některé podrobnosti z činnosti naší nemocnice v Odříně. Sтамбул, francouzský časopis vycházející v Cařihradě, upozorňuje své čtenáře na nemocnici sester Nanebevzetí P. Marie zajímavým článkem svého zvláštního dopisovatele. Článek nám velmi lichotící dovoluujeme si s Vámi sděliti.

List z Odřínu. Francouzská nemocnice sv. Ludvíka, dílo sester Nanebevzetí P. Marie. Ve svém potulném životě, jenž je mým údělem, nebojím se ničeho tak, jak onemocněti daleko od svého domova a býti ošetřován osobami najatými. Chmurné myšlenky také vířily mou hlavou, když jsem druhého dne po příchodu do Odřínu zůstal upoután na lože v chladné a pusté světnici tamního hotelu. Na štěstí upozornil mě přítel na nemocnici sester Nanebevzetí a přemluvil mě, abych se tam dal přenést. Starostlivé ošetřování a také snad ovzduší plné lásky a obětavosti brzy postavily hráz zmáhající se nemoci. Nemocnice teprve před několika roky založená a nedávno značně zvětšená a zdokonalená leží na nejvyšším bodu města. Z prostranných síní a zvláštních pokojů otevírá se pozorovateli úchvatný rozhled. Nebylo šetřeno žádného nákladu, aby ústav odpovídal požadavkům rozumného zdravotnictví a ač výdaje zdrazováním potřeb životních stále rostou, nezvýšila správa ošetřovacích poplatků, aby nemocnice zůstala přístupnou všem. Nemocnice opatřena vším, čeho vyžaduje pohodlí nemocných a zdraví: ústavem pro léčení vodou, operační síní, síní ku převazování a laboratoří. Má celkem 45 loží ve zvláštních odděleních pro muže a ženy, kteří též odděleně užívají mohou prostranných dvorů a dobře pěstěných zahrad. Nemocní potřebující pečlivého ošetřování, a zvláště chirurgické pomoci najdou vždy ochotného a laskavého přijetí. Několik obětavých a zkušených lékařů je stále pohotově radou nebo pomocí. Podporování jsou sestrami Nanebevzetí Panny Marie, které pod správou sestry Johanny z Kříže nemocným věnují péči opravdu mateřskou. Věda, příroda a lidská obětavost závodí, aby ústav byl milým útlukem všem potřebujícím pomoci. Vyrovná se v každém směru ústavům hlavních měst, podle nichž je zařízen. Zpráva zmiňuje se jenom o ošetřování nemocných v ústavu. Vedle něho družně postupuje a utěšeně zkvétá jiné dílo, vyžadující nemenší obětavosti, návštěva to nemocných v jejich příbytcích. Počet jejich dostoupil letos 3245. Představují-li si čtenáři tyto návštěvy výnosnými nebo nějak zvláště čestnými, brzy změni svůj úsudek, když se dovědí o nich něco bližšího. Na úpatí pahorku, na němž hrdě tyčí se k nebi čtyřmi štíhlými minarety velikolepá mešita sultána Selima, vine se klikatě řeka Tunža. Prýští se v Bulharsku a po krátkém toku vlévá se do Marice. Dělí vlastní město, jehož tisíce domů rozházeny jsou po zvlněné ploše, od spousty baráků a stanů obývaných cikány. Tito nepožívají zde větší vážnosti než jejich jmenovci ve vašich krajínách. Běda cizinci, jenž by se opovážil vkročiti do jejich tábora. Velicí hlídací psi zkoušejí na něm ihned ostří svých zubů, a obrátí ruce obyvatelů najdou vždy v jeho kapsách něco cenného nebo hodného povšimnutí. Zdejší cikáni dělí se na dva dosti od sebe se různící kmeny. Katsiveli a Uogové, ale stejné potřeby a stejné náklonnosti udržují je ve shodě a přátelství. Uogové jsou kočovníci přišlí z Asie, praví to divoši živící se jen krádeží a lupem. V létě poskytuje jim venkov dosti kořisti a přenosný stan dosti ochrany proti větrům a dešti. V zimě zahání je hlad a vlci ku městu.

Katsiveli jsou u porovnání s nimi poněkud vzdělanější. Zabývají se někdy drobným řemeslem: pletou rohože, košíky a prodávají plodiny své půdy. V době poslední věnují všecku svou pozornost odvětví novému, které se zvláště v Turecku, kde ještě psi jsou populárními zametači, zdá dosti výnosným. Často spatříte cikána s hlavou sklopenou, okem sem tam slídícím přecházeji ulicí, jako by pátral po kameni filosofů. Pátrá po zbytcích zanechaných od psů. Nic není špinavějšího, nic bídňějšího, nic bizarnějšího nad příbytek našich cikánů. Čtyry koly vražené do země, zdi upěchované z bláta a slámy, kusy lepenky neb plechu někde ukradeného nahražující střechu, a příbytek cikánův je hotov. Úzkými, nízkými dvěřmi vejdete do vnitř, kde uprostřed několik cihel slouží za ohnisko. Komínu není, vždyť je ve střeše děr dosti, aby jimi kouř mohl unikati. V těchto nezdravých chatrčích, na rohožích rozestřených na zemi válí se celá rodina oděna v hadry a špinavé cáry. Léto ztráví se dosti příjemně venku, ale když zaduje severák a vhání rodinu do vyčouděného baráku, tu nastěhují se s rodinou i jiní nezvaní hosté: bída, nemoc a jim v zápětí často i smrt. Sem do těchto příbytků bída a neštěstí podnikají výpravy naše sestry. Košík na ruce, v němž je něco prádla, léků, pilulek, prášků, malá láhev s obyčejnou vodou, kráčeji bez obavy mezi nepokojné farníky. A cikáni již znají sestru hekimu (lékařku). Sebezapírání a obětavost zvítězily konečně nad nedůvěrou a divokostí těchto lidských vyděděnců. Jakmile se objeví, již jí běží vstříc celý zástup cikánů osmahlých, špinavých, oděných jen hadry, jež z nich cestou padají. «Dondon! Dondon!» «Matičko! Matičko!» volají a žebrou ten o kousek cukru, ten o chléb, ten o nějaké ovoce. Než sestra, která nepřišla pro tyto malé ničemy, odbývá je několika bonbony a ubírá se dále. Několik větších hochů, kteří dovedou již odrážeti útoky lýtých psů, jí provází. A nyní nastává pravá křížová cesta, na níž každá chatrč je zastavením, zastavením plným bída a bolesti. Tu souchotinář již na košť vyhublý leží na vlhké zemi uprostřed celé rodiny, tam dítě rozpáleno horečkou a jiné sužováno odporným hmyzem. Opět jinde žena šírána je rakovinou kostí, nemocí to velmi rozšířenou. Zde je třeba vyčistiti ránu, tam prořezati nádor. Dle potřeby sestra rozdává i léky a zároveň s lékem vlévá do srdce nešťastníků, zbavených vši radostné naděje, slova útěchy a povzbuzení ku trpělivosti. Než zásoby léků a obvazů jsou vyčerpány a sestra přerušuje bolestné putování. Těšíc ostatní, že za nějaký den opět přijde, opouští místo bída a vrací se do kláštera s dvojím pocitem v srdci: bolu nad tolikým lidským neštěstím a bídou, a radosti, že dle sil ku zmírnění jejich přispěla a že také udělila několika nemluvnatům křtem před smrtí bezpečnou záruku nebeské blaženosti. Andělé tito budou v nebi přímlovci za všechny, již sestře umožňují její samarytanské dílo. Ale i vznešené dílo sestry naráží na odpor — čarodějů —, jichž na úhoru náboženské nevědomosti a pověry hojný bují počet. Prosbami, sliby, hrozbami snaží se ji přemluvit, zastrašiti, zarazit kroky její na bohumilé dráze. «Žádný nekupuje více mých pergamenů,

talismanů proti uhranutí, česnekových paliček na zapuzení nemoci, nařiká jeden. Jiný nabízí jí peníze, když mu zjeví tajemství svého léčení, třetí slibuje, že ji za to zavede do rokle, kde píše své talismany a ukáže jí hada, jenž ho učí umění. Sestra však znajíc, že není dobře házetí svatého psům, chová tajemství pro sebe a nemocné, tajemství to křesťanské lásky, obětavosti a sebezáporu.

Johanna z Kříže, představená.

Rozmanitosti.

J. E. dr. Jos. Stadler, arcibiskup v Sarajevě slavil v lednu t. r. své 30leté jubileum biskupské. Možno právem říci, že jest duší všeho náboženského a národního života mezi Charváty v Bosně a Hercegovině. Později pojednáme o jeho činnosti ve zvláštním článku.

Odsouzený polský biskup. V létě 1907 chtěli se vzít ve vsi Pščonově dva mladí lidé proti vůli rodičů, ačkoliv byli neplnoletí a spolu příbuzní. Když katolický farář právem dle platných zákonů jich nechtěl oddati, utekli bez vědomí rodičů k nové polské sektě, k mariavitům. Tito se radovali z nových přívrženců, podrželi je u sebe šest neděl a udělili jim povolení, aby se směli za sebe vzít. Po šesti týdnech byla dívka rodiči vypátrána a přivedena domů. Tvrdila, že od víry katolické neodpadla. Když katolická konsistoř varšavská v prosinci téhož roku byla o tomto případě tážána, rozhodla, že ono manželství mariavitské dle církevních zákonů jest neplatné. Ženich rovněž projevila, že neodpadl od víry katolické a oženil se podruhé s dívkou jinou. I ona dívka, která s ním u mariavitů byla oddána, provdala se za jiného. R. 1910 obvinil kterýsi mariavitský kněz oba manžely z dvojženství u ruské vlády. Došlo k soudu proti katolické konsistoři, hlavně však proti světicimu biskupu Ruszkiewičovi jakožto předsedovi manželského soudu. Výrok ruského soudu zněl — ovšem s ohledu na mariavity — že mariavitské manželství jest platné. Manželé sami nebyli pokutováni a trestáni, nýbrž světicí biskup Ruszkiewič a kněz, který neplatnost manželství mariavitského navrhoval. Oba byli odsouzeni: k vězení na 16 měsíců na pevnost, poněvadž prý svolili k dvojženství. Soud ruský ovšem nechtěl nic vědět, že mariavitské prominutí (dispens) bylo neplatné. Neboť se ukázalo, že toto prominutí bylo od mariavitů uděleno teprve r. 1910, tedy tři leta po svatbě a že r. 1907, kdy po mariavitsku byli «oddáni», Kowalski, který toto prominutí udělil, ještě nebyl ani mariavitským «biskupem» ani představeným jejich církve, a tudíž nemohl snoubence od překážek osvoboditi. Zákon tedy přestoupili mariavité nikoli katolický biskup a kněz. Mariavitům ovšem ruská vláda nadřazuje, kde jen může. Z toho lze poznati, že za prohlášené náboženské svobody na Rusku katolíci jsou postaveni mimo zákon, proti nim se může postupovati beztrestně, největší křiklavá bezprávi jsou proti nim dovolena, jen když se jedná o zeslabení jejich, totiž, jak vládní kruhy myslí, o zeslabení živlu polského. V katolických kruzích tato křiklavá bezprávi působí velmi roztrpčeně a proto nebylo by divu, kdyby za tak smutných poměrů pro katolíky bylo i úřední spojení Ruska s Vatikánem v Římě přerušeno.

Polští Zmrtvýchvstanci na Balkáně mají tři stanice se školami, a to v Malém Tyrnově a ve Staré Zagoře v Bulharsku a v Odříně v Turecku. Vedle vzorného gymnasia Assumpcionistů v Plovdivě může se čestně po bok stavěti i gymnasium Zmrtvýchvstalců v Odříně, které letos otevřelo VII. třídu. Jeho odchovanci mají přístup na university v Rakousku, Bulharsku a Francii. Předměty jejich odpovídají celkem rozsahem předmětům našich

středních škol, mimo to jsou tam jako povinné předměty živé jazyky bulharský, francouzský, německý a turecký, tak že každý chovanec je ovládá. Žáků mají letos na 80, z nich 40 bydlí a stravuje v ústavě. Děti katolické jsou vyučovány bezplatně.

Tetování u Bosňáků. U katolických Bosňáků jest dosti obyčejné tetování, to jest umělé vyznačení znamének na těle. Koná se takto. Na svátek sv. Josefa, Zvěstování Panny Marie, neděli palmovou nebo v některém dni velkého týdne sebeře se mládež dopoledne v některé rodině. Jsou to většinou hoši a děvčata 13—16letá. Jestliže nemají odvahy nožem nebo jehlou sami si vypíchat značek do kůže, činí to nejdovednější dívka nebo kamarádi a přítelkyně sobě navzájem. Ulomenou jehlou napřed si na kůži nakreslí zvláště k tomu připravenou barvou znaménka a pak propichují těsně vedle sebe ona označená místa ostrou jehlou, dokud se nezalejí krví a bolest dovoluje. Místo polepí se pak jemným papírem (zpravidla cigaretovým) a druhého dne již se vymývá teplou vodou, až rány se zahojí. Dívky mívají na rukou a na prsou vyznačeny obyčejné křížky s různými ozdobami nebo nějaké ornamenty, muži meče, kopí, srdce a j. Kolikráte zeptáš-li se bosňacké dívky, jakého je náboženství, vyhrne ti rukáv a ukáže ti vytetovaný křížek na ruce místo odpovědi na znamení, že jest katoličkou. Jen katolíci se tetují. Nejednou tetování uchránilo katolickou dívku od sňatku s mohamedánem. Když totiž mohamedán, který se zahleděl do katoličky, upozoruje, že nosí nevěsta jeho tetované křížky na svém těle, z pověry, že by to bylo nešťastné manželství aneb z odporu ku kříži křesťanskému, dívku zpravidla zanechává. Tak již nejedna křesťanka byla zachráněna od ponížujícího postavení ženy mohamedánské.

Katolické kláštery na Rusi. Kdysi na Rusi bylo s dostatek katolických klášterů jak latinských tak i východního obřadu. I když nehledíme k Bělorusku a Ukrajině, i v samém Petrohradě měli jesuité kláštery pro výchovu mládeže. Od času Mikuláše I (1825—1855) nastává však úpadek klášterů, když vláda je počala pronásledovati. Za Alexandra II. pronásledování byla zastřena. Po r. 1863 skoro všechny kláštery byly zrušeny, jen několika byla dána milost na život, ale s podmínkou, že nesmějí míti více lidí než 14 vyjímaje klášter častochovský, jemuž bylo povoleno přechovávat 24 mnichů. R. 1905 bylo na Rusi 7 klášterů mužských: 1 paulánů, 1 kapucínů, 1 reformních, 3 bernardinů, 1 karmelitánů, a 10 ženských. Po ukazu o náboženství svobodě zasvitla jim lepší budoucnost. Bylo povoleno i cizím zahraničním misijnářům přijížděti na Rus. Tato svoboda však dlouho netrvala. V květnu 1910 musili Rusko opustiti redemptoristé a na podzim františkáni. Dominikánům nebylo dovoleno zřídit v Petrohradě klášter přes všechny přímluvy prince Maxa. R. 1911 byl znovu obmezen počet klášterníků častochovských. Všichni zahraniční mniši musili Rusko opustiti. Směr nynější vlády dává příliš jasně na srozuměnou, že dnes padla veškerá naděje zřizovati katolické kláštery na Rusi. Katolicismus dnes v této nejkřesťanštější zemi jest tak sevřen jako málo kde. Zora však i tam mu jednou zasvitne a on obrodí tvářnost Ruska životným učením Kristovým.

O kněžích pravoslavných zřeklých se kněžství v Rusku uchystal nadprokurator sv. Synodu nový zákon. Dle něho ti kněží, kteří dobrovolně složili svůj úřad a důstojenství, nemohou nabýti do roka státní služby na celé Rusi, ve své diecesi jáhni do dvou, kněží a mniši do tří let. Kdo nuceně byli zbaveni úřadu, pro ty soud stanoví zvláštní lhůtu.

Ruské missie. Ruské pravoslavy nemůže se honositi valným úspěchem misijnářské činnosti vyjma Ameriku a Japonsko. Středem veškeré misijnářské činnosti jest Společnost pravoslavných misijnářů založená roku 1870 čítající dnes na 11. tisíc členů. Společnost má na starosti různé domácí ústavy a pak hlavně missie v Sibíři, Americe a v Japonsku. Nejlépe se jim daří v Japonsku, kde mají na 265 pravoslavných stanic, 32.246 křesťanů, 1 arcibiskupa, 1 biskupa, 32 kněží japonských a 7 jáhnů. V r. 1910 bylo

pokřtěno na 1000 japonců. V Tokiu mají též seminář a dívčí školu. Společnost vydává i náboženské spisky v jazyce obrácených a založila neb podporuje na 800 škol.

Svátek «sv. pravoslavi» světi každoročně východní církve o první neděli postní. Nemá ni nejmenší příchuti protikatolické, on jest ustanoven jako památný den na 11. březen 843, kdy navždy bylo zastaveno na východě pronásledování těch, kteří uctívali obrazy svatých. Byla to zbožná dobrá císařovna Theodora, která po smrti svého manžela obrazoborce Theofila ujala se rázně vlády a zjedнала na východě obrazům úctu, jaká jim v církvi náleží. Dnes možno dokonce říci, že pravoslavní upadli v úctě obrazů do druhé krajnosti. Před Nejsvětějším ve svatostánku jeví pramalou úctu, ale za to před obrazy svatých se nesčetněkrát žehnají, sklání, je líbají a svíčky před nimi zapalují. Zdá se, jako by si byli vědomi oné hanby, jakou se poskvřnili v dějinách proti úctě obrazů svatých.

Rusíni v Brasílii. Rusínsko-katolických (sjednocených) farností jest v území Parana ve východní části střední Brasilie 5, kněží v duchovní správě 8, z nichž polovička jest světských, polovička otců Basilianů. Jen na dvou místech (Prudentopoli a Itayopoli) jest po dvou kněží, v ostatních třech farnostech po jednom, kostelů však všech jest 22, dva přede čtyřmi roky dostaly se do rukou nekatolíků. — V severní Americe v Kanadě pokoušejí se o Rusíny metodisté. Založili též nový rusínský časopis vycházející v městě Edmonti, aby jeho prostřednictvím šířili své učení mezi Rusíny. Když Rusíni ať přistěhovali z Haliče ať již v Americe usedlí nemají s dostatek kněží, tu snadno dávají se svěsti «americkými missionáři». I baptisté lovili v jejich řadách, tak dlouho ovšem, dokud jejich missionáři si nezakoupili několik farm za své missionářské peníze. Kdykoli však nějaký rusínský kněz takové svedené poučí, pak vracejí se zase k náboženství otců svých. Jak vidno, schází tu hlavně vzdělání.

Rusové v Palestině. Rusové ve Sv. zemi chtějí se víc a více uplatnit. Stavějí si své kostely, zřizují školy a kláštery a zakupují se po celé Palestině, v čemž vláda a lid ruský palestinské osadníky ochotně podporují, neboť konají tam pro poutníky výtečné služby. Vláda má na mysli ovšem ještě i jiné účely. Ministerská rada povolila pro letos a na tři následující leta ročně na půl milionu rublů věnovati na vydržování tamních ruských škol hlavně v Syrii. Ruská škola v Nazaretě a v Bedjalli má dostati po 50.000 rublů. Palestinské ruské družstvo čítá na statisíce členů. Je rozšířeno od členů carské rodiny až po nejnuznější ruské chatrče. Vydává svůj čtvrtletník a velmi mnoho lidových spisků, které šíří zájem pro Sv. zemi. V Ioni bylo vydáno na 962 tisíc takových knížek, a 12 tisíc poutníků z Ruska navštívilo svatá místa. Jejich pohostinný dům v Jerusalemě může pojeti na 7000 poutníků. Rusové mají přes 100 ruských škol se 12000 žáků ve Sv. zemi a nejbližším okolí.

Tisk v Rusku. Nedávná výstava tisku v Petrohradě podala přehled knižního trhu v Rusku. Celkem r. 1910 bylo vydáno v Rusku 29.057 knih ve 109,999.500 výtiscích za cenu 35,212.098 rublů. Občasných (periodických) listů vycházelo 1494, novin 897. Knihy byly napsány ve 42 řečích. Rusky 22.321 děl, polsky 2062, židovsky 903, německy 884, lotyšsky 649, estonsky 654, tatarsky 313, armensky 203, staroslovansky 180, francouzsky 132, gruzínsky 117, litevsky 103, arabsky 50. Náboženské knihy byly psány ve 35 jazycích počtem 2232 ve 13,900.000 výtiscích. Ruských občasných listů bylo 1109, novin 680. Různé časopisy ve dvaceti řečech vycházejí ve 227 městech.

Turecký půst (ramazan). Půst pravoslavných jest velmi přísný. Donkonce slyšel jsem vážné mínění, že na př. u Bulharů někdy tak přísně se zachovává i tam, kde církev katolická od postu buď částečně buď úplně osvobozuje, že ohrožuje i zdraví. Kdežto křesťané mají posty vždy v určité roční dobu, u Turků trvá půst od úplňku měsíce k úplňku, tak že za 33 let vystřídá vždy všechny roční doby. Tento měsíc tureckého postu zove

se ramazan. Vyznavači víry Mohamedovy zdržují se od východu slunce k západu všeho jídla a pití. Každá smyslná radost jest zakázána. Za porušení postu se pokládá i očichati vůni květiny nebo vdechnouti kouř tabákový. Mimo to není dovoleno ani umýti si tvář nebo se okoupati. Ramazan váže všechny i cestující, nemocné a vojsko. Kdo jej držeti nemůže v předepsaný čas, musí si jej odbýti někdy jindy v roce po celý měsíc. Těžkým jistě připadá na př. nádeníkům za horkého parna, když při své těžké práci, když pot jim řine s čela, nesmějí ničím palčivé žízně uhasiti, ba ani sliny polknout. Celkem bývá zachováván svědomitě, a jen nepatrná část «osvícených» Turků jest k němu lhostejná. Ve dne vlastně není pozorovati života ve městech. Ruch začíná teprve hodinu před západem slunce. Vše se chystá, aby si připravilo řádnou večeři a v požitcích nahradilo, čeho den nedovoloval. Mladí i starí Turci žmolí si cigarety a strkají za ucha, čekajíce netrpělivě, až udeří poslední hodina. Když zavzní salva z kanonu, oznamujíc, že slunce již zapadlo, nastává nepopsatelný shon na všech stranách, hladoví a žízniví chtějí se odškodniti všemi možnými požitky za půst dne. Toto přerušení postu se nazývá iftar. Hoduje a užívá se, hospody i kavárny bývají plny, hudba hraje a tančí se po celou noc; až před východem slunce první salva z kanonu pobízí, aby se ještě na celý nastávající den najedli a napili, ještě jednu cigaretu vykouřili, a když po druhé se ozve, půst opět přes den začíná, muezzin (mohamedánský kněz) opět vyzývá věřící s minaretu k modlitbě, postu a návštěvě mešit. Poslední tři dny zvané šeker-bairam slaví se velmi okázale, vše se raduje, že jest po postě, navzájem pronášejí si blahopřání, odívají se do nejnádhernejších šatů, posílají si dárky a pamatují almužnou i na chudé a nemocné. V ramazanu konají se poutě do Mekky. Každý mohamedán má uloženo aspoň jednou v životě ji podniknout. Sedmdesátý den po ramazanu slaví se kurban-bairam. To jest radostný svátek mohamedánů prvního řádu (jako u nás vánoce nebo velikonoce). Vše se raduje, známí si přejí navzájem všeho dobra, konají se menší výlety a j. V rodinách zabíjejí se dle náboženského řádu beránci (dle židovských beránků velikonočních), jež ve větších městech odnášejí si z trhu kupci na svých zádech. Někde je nosí do mešit přímo a zabíjí je mohamedánský kněz. Je to upomínka na oběť Abrahamu. Dle předpisů sultánových musejí všichni Turci odevzdati stažené kůže z těchto slavnostních beránů zdarma státní správě, která za ně strží značné sumy. Turci tuto oběť rádi přinášejí, neboť vědí, že stát v měsíci, kdy připadá kurban-bairam, vždy pravidelně vyplácí za tento měsíc služné úředníkům a vojákům, i když jinak zůstává dlužen třeba za půl roku. Jako všechny slavnosti tak i půst v náboženství Mohamedově jsou jen zevnější, ducha se nedotýkají, naopak dráždí jen smyslnost, den zaměňují za hýřivou noc. —

Členům Apoštolátu. Na posv. Velehradě budou se sloužiti mše sv. za živé a zemřelé členy Apoštolátu ve dnech: dne 13. dubna (oktáva úmrtí sv. Methoděje), 5. července (svátek sv. Cyrilla a Methoda), slavná mše sv. o pcuti Apoštolátu a v některý den oktávy Neposkvrněného Početí Panny Marie. Farní duchovenstvo se uctivě žádá, aby kromě svých členských mší sv. ohlašovalo věřícím i svrchu uvedené.

OBSAH Msgr. Dr. Ant. C. Stojan: Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“. J. Michalský: O modlitbě za sjednocení církvi. — P. Josef Voňavka: „Naši“ v Německu. P. V. Hladký: Vzpomínky z katol. missií na Rusku. — O. V. Vukanic: Ze slovanského jihu. — Zvěsti: Z Petrohradu, z Křiřaci v Charvatsku, z Bělehradu, Odřinu. — Rozmanitosti.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezalepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel »Apoštolátu« Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

Opět a opět Svatosti Vaší díky vzdáváme za otcovskou lásku k nám a péči o nás. Na věčnou památku vděčnosti a synovské oddanosti před Pánem Bohem a před celým světem v této svaté chvíli slib činíme a k nohoum Svatosti Vaší skládáme, že naučení a napomínání Svatosti Vaší a vzácným příkladům sv. apoštolů našich, kteří jednotu církve svaté zachovávali, pěstovali a rozšiřovali, věrnými chceme zůstat. V této jednotě chceme napotom leku vyhledávati proti všemu zlu. Chceme tak tím více činiti, poněvadž za nynější doby leckde ve světě spatřujeme, jak se obnovuje k náměstku Kristovu a nástupci Petrovu ona nevďěčnost, jakou sám Ježíš Kristus tehdy doznal, když po velikém zármutku nevďěčnému zástupu jal se vykládati nejhlubší lásky a milosti své. (Jan VI.) Tenkrát sv. Petr jménem svým a všech apoštolů přislíbil a připověděl: »Pane, ku komu půjdeme? Ty máš slova života věčného«. Toutéž horlivostí, tímtež zrovna úsilím v nynějších světa a lidu zmatech Svatosti Vaší jménem svým a jménem všech našich slavně slibujeme a připovídáme věrnost a trvalou přítulnost, volající z té duše, z toho srdce se sv. Ambrožem: »Kde Petr, tam Církev«. Toť nezvratná pravda! My přimkneme a připoutáme se ku Petrově stolici. Jen skrze stolicí Petrovu se stává, že církev,

ačkoliv po celém světě obzoru jest rozptýlena, jest jen jedna hlava, jen jeden původ, jen jedna matka na výsledcích přebohatá, z níž se rodíme, jejímž mlékem se kojíme a jejím duchem živíme. Toť rovněž pravda nevyvratná! My vždy Svatosti Vaší se přidržíme, neb víme, že toliko nástupci sv. Petra přislíbeno bylo, že církev nemůže býti porušena. Jestli ona pravou chotí Kristovou, neporušenou a čistou, znajíc jeden toliko přístup a střežíc jednoho lože svatost čistou počestností. (Sv. Cyprian o jednotě Církví K. 20.) Kde Petr, tam Církev! Toť víra naše, toť všichni vyznáváme, toho všichni co nejpevněji se přidržíme. Toť až do smrti s nezlomnou statečností a vytrvalostí budeme vyznávati! Toť jednou se sv. apoštoly našimi i před tváří Boží budeme opětovati. A jako poslední cíl našeho vykoupení: víru jedněch pro veškeren svět, jednak pro všechny naše bratry vyprošovati budeme. Račiž Svatost Vaše nás v těchto našich slavných slibech posílniti a nám a všem i našim otcovské požehnání, záruku to nebeských darů, uděliti.»

Řeč tato byla přednesena s neobyčejným zápalem a s převelikou nadšeností za veliké pozornosti kardinálského sboru a dvoru papežského, přítomného duchovenstva a lajků latinsky rozumějících. Biskup Strossmayer, ač již stařec, omládl a všechny uchvátil. Sv. Otec úsměvem opětným souhlas svůj projevil. Zřejmo bylo, že jest potěšeno jeho otcovské srdce.

(Pokračování.)

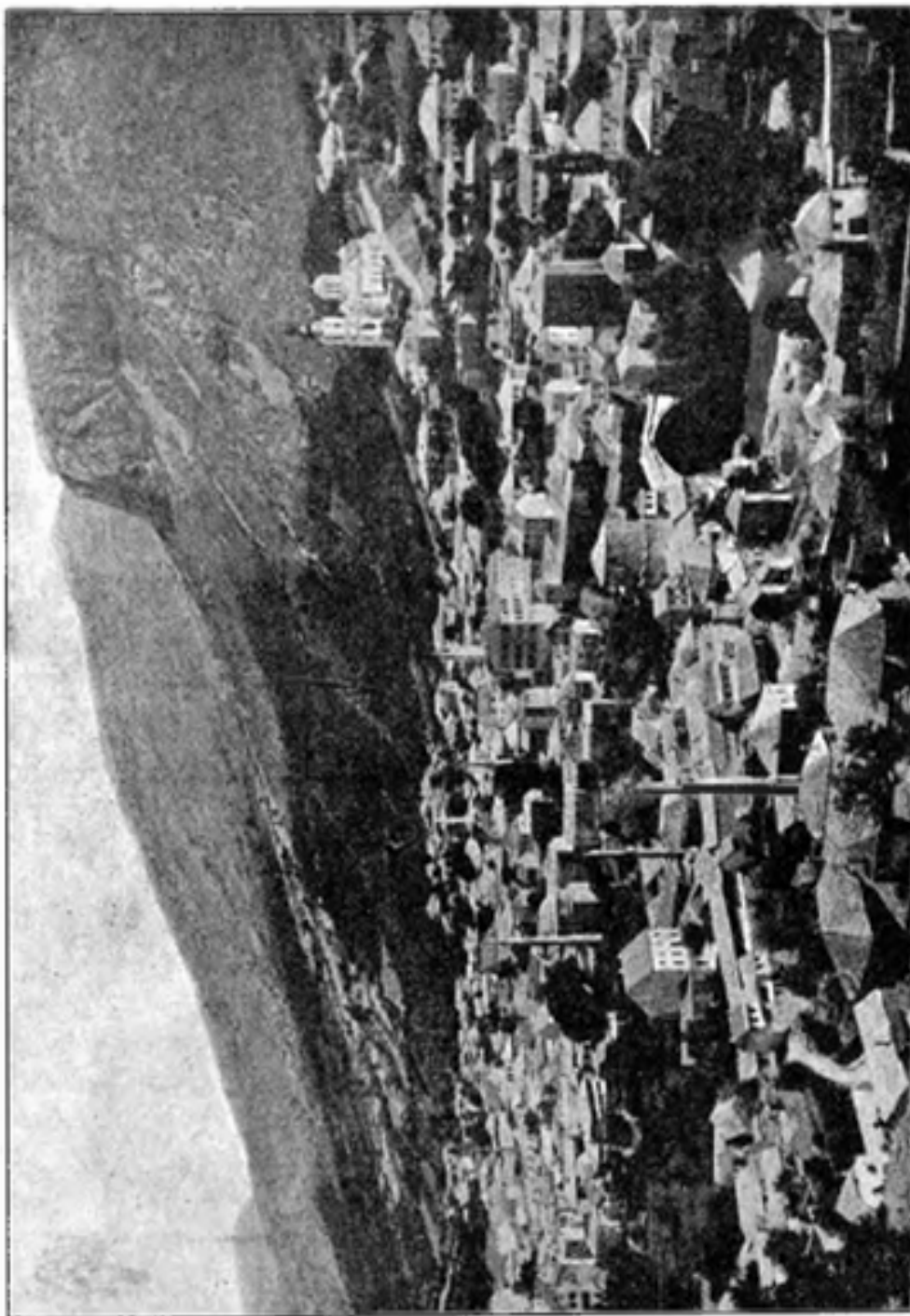

Maria na Východě.

Církev východní je takořka štěpníci církve katolické. Na východě nejdříve bohatě se rozvil křesťanský život a bohoslužba. Po žalostném církevním rozkolu, jenž počal ve století devátém (Focius) a dovršil se v XI. století, pozbyla východní církev své dřívější životní síly. Nových květů nevyhnala již. Zachovala si však jednu vlastnost, která ji chrání až dosud úplného úpadku, velikou totiž konservativnost, velikou úctu a lásku ku starým církevním zvykům a obřadům. Tak se zachovalo v církvi východní mnoho krásného ještě z prvních křesťanských století. Nejkrásnějším květem z doby apoštolské je veliká úcta k Panně Marii, která se dosud zachovala na východě u rozkolných Řeků a ještě více u Slovanů.

I. Ve východní církvi ctíli vroucně Pannu Marii již od časů apoštolských. Když pak ve století 5. někteří bludaři (Nestorius) začali učit, že Maria není matkou Boží, nýbrž jenom matkou lidské osoby Kristovy, počal věřící lid ještě více ctít Marii. Uctívání Panny Marie bylo nejjistějším znamením pravé víry. Marii jmenovali vesměs rodičkou Boží (Theotokos). K církevním písním, jež se zpívají při bohoslužbě, přidávali vždy zvláštní kytku ku cti Panny Marie. Východní biskupové nosí na prsou obraz Panny s dítětem (místo kříže, jež nosí biskupové západní!) Všecky svátky Mariánské sla-

vily se dříve na východě, a teprve později ponenáhlu přešly v církve západní. Cařihrad byl již při založení císařem Konstantinem zasvěcen Panně Marii (11. května 330.) Cařihrad byl tehdy prvním městem Mariiným; ba celé východní Římsko bylo Marii posvěceno.

Pohled na Mostar. Pod horou chrám pravoslavného metropolity hercegovinského.

II. Východní církev je dosud odloučena od pravé církve Kristovy. Jenom asi 6 milionů (mezi nimi 4 miliony Slovanů) je s církví katolickou sjednoceno. A také rozkolníci dosud stále vroucně ctí P. Marii. Ještě možno poznati, že kraje východní byly kdysi vyvoleným královstvím Mariiným. Jak tedy zarmucuje každého ctitele Mariina,

pomyslí-li, že krajiny ty odloučeny jsou od církve Kristovy. Ještě více! Širé, někdy kvetoucí křesťanské země dostaly se následkem rozkolu v moc nevěřících — Turků. Rodiště Panny Marie, země svatá, je následkem rozkolu v moci nevěřících! Cařihrad, prvé město Mariino, je hlavním městem turecké říše!

Proto však ještě nezoufejte! Dokud dva sváříci se bratři mají matku, již oba stejně milují, dotud lze doufati, že je matka smíří. Dokud východ a západ mají společnou matku Marii, dotud stále můžeme doufati, že její přimluvou sjednocení se podaří. Maria zajisté nezapomene svého království na východě, kdysi tak kvetoucího!

Nebudeme se diviti, že všechna bratrstva a zbožné družiny, jež usilují o církevní sjednocení, se postavily pod zvláštní ochranu Panny Marie. Biskup Slomšek svěřil své bratrstvo sv. Cyrilla a Methoda ochraně Marie. Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda, jenž má mezi Čechy na Moravě, ve Slezsku rakouském i pruském a v Dol. Rakousích na 60.000 a v lublaňském biskupství mezi Slovinci 20.000 členů, poslední dobou šíří se hojně mezi Charvaty a ujímá se i mezi Bulhary, dal se pod ochranu blahosl. Panny Marie a jmenuje se plným jménem: «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie». Každý ctitel Panny Marie bude zajisté podporovati vše, co může přispěti ku sjednocení církve východní s církví katolickou, rád se bude na ten úmysl modliti a rád i něco obětuje. Všichni praví ctitelé mariánští rádi přistoupí k «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie», aby pomáhali obnoviti království Mariino na východě v jeho bývalé slávě.

Ctitelé Panny Marie ctí také právem sv. Cyrilla a Methoda; vždyť náležejí tito k největším světcům a nejhorlivějším mužům apoštolským katolické církve. V 9. stol., když ctižádostivý Focij odtrhl Řeky od církve katolické, sv. Cyrill a Method s apoštolskou horlivostí rozšiřovali a utvrzovali křesťanství mezi Slovany; i v největších protivenstvích zůstali věrnými katolické církvi.

Předním úkolem sv. Cyrilla a Methoda bylo sdružení všechny Slovany a spojití je s katolickou církví; proto jsou také nyní v nebi přimluvčími těch, kteří pracují o sjednocení církví. Sv. Cyrill a Method byli velikými ctiteli Panny Marie. Přišliť z řeckého východu. Několik let byli mnichy v řeckých klášteřích, kde bylo hlavní sídlo úcty Mariánské, kde byly složeny nejlepší písně ku cti Panny Marie.

Zajisté také rozšířili mezi Slovany větší úctu Panny Marie, než jaká byla dosud na západě v obyčeji. Na hrobě sv. Methoda na Velehradě vypíná se velkolepý chrám Panny Marie.

Sdružujme se tedy v Apoštolátě sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavné Panny Marie. Sjednotí-li se východní církve se západní, vzroste nesmírně i úcta Panny Marie. S větším úspěchem pak bude církev katolická bojovati s bezvěřím. Království Boží rozšíří se rychle mezi pohany, a splní se slova pokorné dívky Páně: «Od této chvíle blahoslaviti mě budou všichni národové».

Království Maríno na východě.

I.

Hvězda jitřní.

Zdravas hvězdo mořská,
milá Boží máti,
jež jsi povždy pannou,
ráj nám otevř zlatý.

Opět rozkvetla nejpěknější konvalinka v zahradě sv. církve: májová doba a májová pobožnost. Ty zlatý máji, jak toužila po tobě srdce dětská; opět mladé ruce splétati budou věnce na májový oltář. Jak toužebně prahli po tobě a tvé pobožnosti staří a neduživí; omládli a rozjařili se, že se dožili ještě jednoho máje. Nebude-li letoší máj pro ně posledním? Ty drahý máji, srdečně dychtily po tobě bílé družiny panen; rychleji buší jich čistá a nevinná srdce, vždyť přichází k nim královna máje. S nedočkavostí čekali na tě nemocní; nemohou sice na májovou pobožnost, ale přece jich blaží pevná naděje, že jich s pomocí Boží uzdraví ta, již vzývají: «uzdravení nemocných.» Ty jasný máji, s uctivým pozdravem vítají tě také vlažní a chladní; i je vede v této době za ranní zory neb večerního přitímní jakási tajemná síla ku vznešené Paní; přicházejí tajně, neboť také Maria má své Nikodemy.

S vážnou oddaností přijali tě i hříšníci, vždyť i oni znají Marii «útočiště hříšníků»; pouta hříchů nebudou tak pevná, snad jich roztrhají a opět dojdou milosti dítek Božích.

Nač bych vypočítával dále. Každé věřící srdce, milující Marii překypuje radostí a nadšením v měsíci máji.

Ale jaký pak má mítí naše letoší májová pobožnost? Také to povím.

Maria zapěla v duchu prorockém: «Od této doby blahoslav ti mě budou všichni národové země». Nezajímalo by vás zvědět, jak slavila i uctívala Marii první křesťanská pokolení, jak ji ctili v její domovině na východě? Či dovíte se rádi, jak dosud se Maria uctívá na východě?

Ty zázračná a tajuplná, nešťastná země na východě! Upadla jsi v rozkol a odloudila se od katolické církve. Co chová církev rozkolná krásného, svatého a pravdivého, vše to jsou poklady z klenotnice církve Kristovy, jsou vzácné památky z dob apoštolských.

Žalostný církevní rozkol počal v 9. století a dovršil se v století 11. (1054). Úcta Mariánská již před rozkolem bohatě rozvila se v církvi východní; svátky Mariánské, divotvorné její obrazy všecy pocházejí z oné doby. Když se Řekové r. 1274. a 1439. na čas sjednotili s římskou církví, církev všecy jejich svátky a obrazy uznala platnými. Katoličtí Rusíni, sloučivší se léta 1596. a ku konci 17. stol. s církví, směli slaviti všecy své dřívější svátky Mariánské a průvody. Tím skutkem církev katolická potvrdila, že úcta Panny Marie mezi rozkolníky je v souhlasu s katolickou naukou.

Mnohá hvězda pravdy víry zhasla neb potemněla na nebi východní církve, ale zář Marie svítí jim dosud. Byla jim opravdu »hvězdou jitřní«, jež východním národům zasvitla ranně v časně mladosti, když byli ještě sdružení s katolickou církví. Světlo východu. Tam na východě vzplálo světlo, z jehož plameně rozžato bylo také světlo naší svaté víry. Z těch krajin přišli slovanští apoštolové sv. Cyrill a Methoděj. V těch krajinách vyrostla tajemná růže, jmenující se: úcta Mariánská. Z té růže východní utržena byla ratolest a přesazena v naši půdu, kde ponenáhlu rozvila se v mohutný keř oddanosti a lásky k Marii.

Jako pták z východu přiletěl z východních chrámů v naše chrámy chvalozpěv Mariánský: »Velebí duše má Hospodina a zplešal duch můj v Bohu, Spasiteli mém«.

Právem tedy patříme v duchu na ony národy, kteří nás kdysi předčili, nyní však jsou za námi. Vzpomínka na sv. apoštoly Cyrilla a Methoda nás musí naplniti vděčnou a soucitnou láskou k našim bratrům a sestrám na dalším východě. Naše májová pobožnost, naše modlitby a naše skutky v tomto měsíci buďtež zasvěceny našim východním bratrům. Buďme přesvědčeni, že naše péče o ně nebude marnou, dokud národové ti velmi ctí a milují Marii.

A to poznáte z následujících zlomků o Marii na východě. Ty kratinké články vám ukáží, že se Panna milosti plná stará laskavě i o ten rozkolný lid, právě snad proto, aby ho co nejdříve přivedla v pravou církev Kristovu.

Vzhůru tedy, bratři a sestry, k dílu křesťanskému za východní bratry a sestry ve znamení sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blahoslavené Panny Marie. (Pokračování.)

Pravoslavný východ a ruská církev.

A d. J a š e k.

Pod tímto nápisem přináší jedno z posledních čísel dubnových Cerkovného Věstníka článek, jež podáváme v překladě. Vyjadřuje se v něm přímo žízeň po spojení pravoslavných církví. Církev ruská nejsilnější ze všech cítila toho dosud nejmenší potřebu, ale v tomto století všechny církve pravoslavné volají po spojení a společném postupu proti všem, kdož oslabují pravoslaví a sáhají po něm. Církve balkánské a asijské nutí k tomu události a směr nové vlády turecké a církev ruskou hrozná poznání, jak hroutí se pravoslaví na všech stranách, když jen paprsek svobody náboženské zablýskl se na svaté Rusi.

»Jednou ze stávajících potřeb nynějšího církevně veřejného života na pravoslavném východě jeví se nutnost stanovit živější, trvalejší a pravidelnější styky mezi autokefálními (samostatnými) církvemi — řeckými a slovanskými v čele s církví ruskou. Z dějin-

ných příčin jeví se ta potřeba nejsilněji na řeckém východě, kde myšlenka duchovního společenství a církevní jednoty mezi pravoslavnými národy bývá často přetřásána v tisku a zdůrazňován její životně praktický význam a síla pro východní pravoslaví. Mezi církví řeckou a ruskou zajisté ode dávna trvaly pevné dějinné svazky, skoro nepřerušeny byly pěstěny v minulosti oběma církvemi — a v přítomnosti nashromáždilo se mezi nimi mnoho společných úkolův a otázek, které potřebují společného úradku a rozřešení a které přímo nutí je k bratrskému sjednocení a svornému postupu. Jsou to především otázky o stupních příbuzenstva v překážkách při uzavírání sňatků manželských a o příčinách k rozvodu, o druhém sňatku ovdovělých kněží, o reformě kalendáře, o vztahu pravoslaví ku starokatolicismu a anglikanismu, otázka bulharská na Balkáně a arabská v Palestině, život farního duchovenstva a věřících, obrana vůči katolicismu a propagandě protestantské na východě — to jsou jen některé otázky, jež čekají společných porad a jednotného rozřešení a jeho uznání od představitelů všech pravoslavných církví. Tyto otázky již samy sebou vyžadují nikoliv jednostranného anebo místně synodálního rozhodnutí, nýbrž nutí ku vzájemné dohodě pravoslavných církví, vyžadují společných porad a více méně jednotného rozřešení pro celý pravoslavný východ. Jest třeba jen odstraniti překážky stavějící se v cestu tomuto spojení a budovati na cestě ke konečnému smíru.

Jednou z takových překážek na cestě k utužení živoucích a trvalých vztahů mezi církví ruskou a pravoslavným východem jest beze sporu na Rusi nedostatečná znalost dějin a přítomného stavu církve řecké. V tom ohledu stojí Řekové výše Rusů. Onino s větším porozuměním zajímají se o Rusko a ruskou církev, sledují ruský církevně-společenský život a ve svém církevním tisku pravidelně s láskou a porozuměním po Rusy zaznamenávají různé události vnitřně ruského života. O tisku ruském toho říci nelze. Možno uvést mnoho důkazů, že v Rusku neznají pravoslavného řeckého a slovanického východu, nezajímají se o jeho přítomném stavu a nestranně nejsou v žádném vztahu k jeho církevnímu životu. Ruský církevní tisk s malou výjimkou nevšímá se skutečného stavu církevních událostí na východě. V úředních listech patriarchy cařihradského (Církevní Pravda), alexandrijského (Panten) a jerusalémského (Nový Sion) již několikráte bylo poukázáno na naprostou nevědomost některých dopisovatelů ruských listů o církevně-společenském životě na pravoslavném východě, na úžasnou jejich neznalost dějin pravoslavné řecko-východní církve a úplné neporozumění přítomného stavu církevních událostí na východě, na úmyslně překrucované zprávy o událostech východu a na soustavné převrácené nazírání na církevní život východu, tak že u ruského pravoslavného duchovenstva a lidu šíří a zakořeňuje se místo bratrské lásky jen nepřátelství a nenávisť k pravoslavným církvím východu. Jest jisto, že ku vzájemnému sblížení může vésti jen důkladnější a spolehlivější znalost u ruského duchovenstva skutečného stavu pravoslavného vý-

chodu a zvýšený zájem o jeho události. V tomto ohledu veliký úkol připadá ruskému tisku, který pravidelně svým čtenářům podává zprávy o východní pravoslavné církvi ve smířlivém duchu, vykonal by kus plodné práce k uskutečnění vážných úloh pravoslavného východu.

Více úspěchů bylo by možno očekávati od zvláštního listu církevně-bohoslovného, sloužícího jedině zájmům pravoslavného východu. Dějiny řecko-východní církve probírají se po předně v Rusku a v Řecku. Novým útvarem bohoslovného studia, jímž stolice dějin řeckovýchodní církve se zavádí na všech akademiích, vědecký zájem o ten předmět beze sporu na Rusi značně stoupne a sesílí. U Řeků v poslední době jest pozorovati zvláště potěšitelný slibný ruch ve studiu dějin východní pravoslavné církve. Cařihrad, Alexandrie, Jerusaleml a Atheny jsou střediska učenců zasvětivších se výhradně jen bádání o církevním byzantinismu a novohellenismu, tam vychází i několik časopisů církevně bohoslovných a historických (Církevní Pravda, Církevní Maják, Nový Sion, Bizantie, Sv. Svaz, Církevní Kazatel a j.), které si získaly dobrého jména v učeném světě. Na půdě církevní byzantologie a novohellenismu může vzniknouti vědecký svaz učenců ruských a vůbec slovanských a řeckých, kteří by se blahodárně dovedli uplatniti i při duchovním spojení církví a bratrského sjednocení národů. Ovšem třeba tu založiti list, který by byl otevřen otázkám církevní východovědy v širokém slova smyslu. Byzancie, Řecko, Palestina, Syrie, Egypt, Kypr, Athos, Sinaj, slovanské země — toť strany a místa, jež by mělo zabíratí studium časopisu. Jejich církevní dějiny, archeologie, literatura, země a místopis, současný stav ve všech jednotlivých výjevech, částech a otázkách — toť hlavní body jeho programu. Státě byly by jednak přísně učené, jednak lidové. List by sloužil výhradně církvi a vědě a stanovil by si za cíl uskutečňovat duchovní jednotu mezi pravoslavným řeckým a slovanským východem a Ruskem cestou vědeckého studia a nestranného bádání o minulosti přítomnosti východu a o jeho vzájemném vztahu. Dle stavu svých dopisovatelů byl by časopis mezinárodní a lépe mezicírkevní, ani by do něho přispívali učenci ruští, řečtí, srbští, bulharští, rumunští, černohorští. Jazyk ruský by převládal, ale bylo by možno tisknouti články i v jiných řečích; články dějepisné by mohly býti podány v jazyku původním. Redakce by byla v Petrohradě a vydání by se dalo se svolením a censurou sv. Synodu, jenž by zabezpečil i materiální jeho stránku.

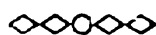
Zatím veliký význam pro duchovní sjednocení církví a bratrské spojení pravoslavných národů mohly by míti občasné schůzky řeckých a ruských hierarchů v čele s představiteli jednotlivých církví, aby pojednávali a řešili záležitosti mezicírkevního významu a rovněž i sjezdy pravoslavných bohoslovců, profesorův a učenců, aby si vyměňovali mínění a přetřásali otázky všecírkevního a naučnobohoslovného obsahu. V přítomnosti některé církevní otázky na-

byly vše církevního rázu a budí živý zájem, proto potřebují nezbytně i společného rozřešení ode všech zástupců pravoslavných církví. Jejich rozřešení nemůže se státi jen jednostranně nebo písemně, nýbrž vyžaduje živého rozhovoru, výměny mínění a vzájemných přání. V tomto ohledu sjezdy hierarchů mohly by přinést dalekosáhlý užitek bohoslovců a učenců pravoslavných církví. Na nich by se žalovaly všechny církevní potřeby a nedostatky a naznačovaly se způsoby k jejich odstranění a uzdravení, rozněcovali by se na nich duch lásky Kristovy a zaséval pokoj, jimi by se mohlo

Bosenští missionáři o prázdninách.

urychlití sjednocení u víře a upevniti vzájemná láska. Bylo by žádoucí, aby takové všecírkevní sjezdy konaly se každoročně, a to střídavě v tom nebo onom středisku pravoslaví, aby se staly trvalým, výrazným pomníkem vzájemné lásky, shody a bratrství představených východních církví. Takové všecírkevní sjezdy předpokládaly a vyžadovaly by častějších místních porad duchovenstva každé církve, kde by se otázky připravovaly a předběžně projednávaly ovšem s hlediska všecírkevního. Řecko je už tu pohotovější, připravenější než Rusko. Všechny vlivy rušivé snad politické nebo jiné bylo by třeba rázně odstranit. Pokračování.

„Naši“ v Německu.

(Píše P. Jos. Voňavka, český missionář v Münsteru.)

(Pokračování.)

Odváží-li se někdy cizinci stávkovati, co při nedostatku organisace a pochopení jejího není častým případem, jsou jako obtížní cizinci »lästige Ausländer« přepraveni za hranice. Policie je nezřídka až příliš ochotná v tomto ohledu. Zvláštní zálibu mají zaměstnavatelé v saisonních dělnících zahraničních pro levnou ženskou a dětskou práci.

Nijak lepším není obraz z přádelen a jutových továren, kde naši vystěhovalci jsou také usazeni. Mezdní výše a boje a neustálené poměry v tomto oboru dělnictvo naše vysazují značné hospodářské — a o té jen dnes mluvím — škodě.

Z dosud řečeného je zřejmo, že naši lidé jsou zaměstnání v Německu jako dělníci stálí v továrnách a v dolech, a jako dělníci saisonní při pracích polních a stavebních.

V hornictví převládá v našem vystěhovalectví živel český, nepočítáme-li pruské Moravany od Hulčina k živlu přesně českému. Moravané v hornictví zaměstnaní jsou z Ostravska. V továrnách jutových a přádelnách je většina moravských a východočeských vystěhovalců. Náchodsko v Čechách a Zábřežsko a Brněnsko na Moravě dodávají nejzručnější textilníky.

Podle různosti zaměstnání je také různé místo usazení.

Horníci čeští jsou v západním Prusku na essensku, recklinghausku a bochumsku. Část jich zasahuje až do Lotrynska a na hranice francouzské. V Holandsku jsou také v cípu limburgském.

Slováci pracují v olejových továrnách na dortmunsku a recklinghausku. Převážná většina Slováků nevolí práci »černou«, totiž hornickou. Vysvětlují si to nedostatkem dolů na Slovácku, kde neměli dělníci příležitosti poznati osobně tohoto oboru a považují jej za nejnebezpečnější všech ostatních.

Textilníci jsou na hranicích nizozemských v Bocholtě, v severních hansových městech Brémách a okolí Hamburku. Státy durynské mají jako Sasko také značnou část těchto lidí. V jižním Bavorsku žije kolonie českých horníků.

Tolik o místním položení.

Výdělkově ze všech by si ještě stáli nejlépe horníci. Vydělají průměrně 3,50 M. Jsou horníci, kteří denně vydělají v osmihodinné práci 4—5 M. Z toho se jim ovšem odtrhují kasovní poplatky a měsíčné nájemné z bytu, který skýtá cecha. Při vhodné době dalo by se mnohému ledacos ušetřiti. Ovšem, že střídalů ve svých osadách mám málo. Jsou však přece někteří, již po letech se značnou úsporou se vracejí do vlasti. Z pravidla jsou to ti, kde synové dospěli s otcem v dole pracovali, čímž příjem se značně zvětšil.

Neštěstím některé části vystěhovalců, zvláště slovácké, je alkohol. Ničí výdělek, ruší rodinu a snižuje čest vystěhovalců v očích domácích. Nejzdravější a nejvýhodnější obydlí mají horníci, pro něž cechy stavějí své kolonie s rodinnými domky s pěknou zahrádkou v předu a kouskem políčka v zadu. Policejním nařízením jsou správy dolů nuceny rodině dáti čtyři světlice a sklep. Dle toho, zda voda je v domě, nebo před domem, je stanovena výše nájemného. Průměrně platí rodina 12—14 M. měsíčně. Jsou také veliké kasárny dělnické, kde bydlí v jednom bloku až 40 rodin. Že tento způsob není právě nejlepší, netřeba připomínati. Dík, že jen jsou výjimkou.

Kolonie hornické jsou velice rozlehlé, někde jednotvárné stále se opakující formou stavení. V Hambornu-Obermarxloh bydlí přes 12.000 horníků, a ani jediný dům není soukromým majetkem. Celé to moře domů s nádherným kostelem uprostřed je majetkem Thyssenovým.

Některé kolonie, zvláště tam, kde obyvatelé si trochu svých zahrádek hledí, jsou opravdu roztomilé. Ty malé domky čistě vykujují z pestrého okolí a v oknech bujná zeleň fuksií jen uvnitř někdy se kryje černé hoře. Kdyby mnozí z horníků rozuměli lépe životu, nemuseli by si stýskati. Pravím: někde. Zevšeobecňovat nelze. Do kolonií dochází podomní obchodníci, šejdíři všeho druhu, kteří nezkušeným ženám nabízejí nejrůznější věci a titěrnosti na splátky. Tím upadají naši lidé do dluhů, kterým se mohli při trochu opatrnosti vyhnouti.

Našel jsem rodiny, které si na splátky koupily nádherný nábytek a chlubily se, jak jim to lacino přijde, poněvadž platí měsíčně jen 10—15 M. Když jsme však společně počítali, ukázalo se, že prodělaly někdy až 40 M. Jinde opět nakoupí si věci zcela neúčelných, které jsou při stěhování jen přítěží. Přál bych vám, abyste mohli dvakrát za měsíc po výplatě jít kolonií. Potkali byste nejrůznější obchodníky, kterak dům od domu sbírají své měsíční splátky a uzavírají nové obchody. Ulice se jimi jen hemží.

A po ulici jede vůz, za nímž s pokřikem jde povozník a vykřikuje své zboží. Do kolonie vozí se denně životní potřeby, dvakrát měsíčně zbytečnosti a zboží poškozené. A slyšel jsem, že právě cizinci jsou nejlepšími odběrateli nejen prvního, ale i druhého. V tomto ohledu musí domovina vykonati ještě veliký kus práce a my v cizině veliký přemoci odpor. Vytýkají nám, totiž dělníci, když jim radíme k opatrnosti, že »jim nepřejeme ani za vlastní peníze si koupiti«, co by chtěli. V tomto ohledu jsou Němci a Slovinci, z částí i Poláci z Poznańska jiní.

Základní pojmy spořivosti ještě, všeobecně vzato, nejsou v krvi našeho lidu. Chceme však nyní za pomoci školy zdejší a spolků našich národních započítati šířiti myšlenku střídalů. Půjde to? Snad.

Jak jsem již se zmínil, poměry textilníků a továrních dělníků nejsou takové, jako u horníků. V textilních továrnách děvčata, která po většině tam umístěna, vydělávají málo a jsou odkázána z pravidla

na byt soukromý. Často se stává, že děvčata jsou zde sama bez rodičů a vyhledají si byt v některé rodině. Ubohé »podnájemnice!«

S bolestí člověka a se soucitem kněze mnohdy pozoruji ty hrozné spousty mravní, které tyto hospodářské poměry vyvolávají. Na jiném místě bude mi možno ještě touto statí se obírat. Zde je třeba rychlé nápravy, poučení, zasáhnutí všech pověřených korporací. Zde jde nejen o jednotlivce, zde jde o záchranu mravních pojmů v lidu, jde o řady nemanželských dětí, vyrostlých v cizině bez domova a hřejivé lásky rodinného krbu. Je to bolestná kapitola našeho vystěhovalectví.

Jinou, ne méně povážlivou chybou je škola německá, v níž děti vystěhovalců jsou vychovávány. Se stanoviska náboženského forma školy zdejší úplně vyhovuje; se stanoviska hospodářského znamená pro mnohého z našich velkou škodu. Ne tím, že se naučí cizímu jazyku, ale tím, že se svému mateřskému nepřiučí, aspoň ne v písmě. Pro děti oněch rodičů, kteří se chtějí po čase vrátiti, stává se tato okolnost velmi nebezpečnou. Přejde do českého kraje, kde při dnešním stavu vzdělání již se nejen při nabídce míst žádá, ale samotné postavení dělníka jako takového již vyžaduje znalost jazyka slovem i písmem. Nevzdělaný dělník v tomto směru předem je odsouzen skoro vždy k pracím, které více méně jsou mechanické. Vyhledky při vši jiné schopnosti na změnu místa za jiné, více oduševnělé, jsou velice skrovné, ne-li vyloučené; žijeme v čase, kdy dělník v dnešním ruchu musí se vyznati dokonale v řeči svého okolí, ať nedím, svého národa.

Sešel jsem se s mladými lidmi, kteří zde raději po návratu rodičů domů zůstali, než aby se vraceli do kraje, jehož lidové a písemné řeči neovládají. V Německu zůstanou dělníky druhého řádu jako cizinci, poněvadž by v domovině za daných okolností byli dělníky řádu třetího.

Tato skutečnost nemá a nemůže býti kritikou ani řešením těžkého postavení. Chci jen poukázat, jak mnoho v sociálním ohledu jest závislo od vzdělání v mateřštině vedle jazyka ciziny pro děti vystěhovalců. A rodiny ty jen stěží mohou samy toto poslání splniti.

Těmito několika rysy chtěl jsem načrtnouti hospodářské postavení našeho vystěhovatelství do Německa. Řekl jsem tolik, kolik jsem považoval na poučenou prostřednictvím Apoštolátu za nutné. Neřekl jsem vše. Je ještě mnoho zjevů v hospodářském směru našeho vystěhovalectví, které musí se vši jemností, ale také otevřeností býti řečeny. K tomu třeba forum zodpovědných mandatarů národa.

Otázka vystěhovalecká pro naši říši není již podřadnou, zdá se býti živoucí, poněvadž ukazuje na bolestná místa naší sociální politiky. Z dálky se člověku skoro zdá, že u nás pro samé neshody a vyrovnávání v národnostním ohledu zůstává celá sociální péče odložena na uherský měsíc. Spravedlnosti třeba v obém směru, a byl by učiněn první krok z bludiště, v němž tápeme!

Vídeňský časopis «Der Auswanderer» napsal v jednom ze svých posledních čísel: «Cizina ryje bezmezně na trhu pracovních sil rakouských, posiluje za pomoci Rakouska svůj pracovní trh a vyspívá tím k blahobytu a hospodářskému významu, podkopává tím náš vlastní vývoj, snižuje naši schopnost soupeřnictví na světovém trhu, čímž se zavinuje z části náš nezdar obchodní. Těšíme se podvodnou útěchou klamného zlata, které dle udání v nepočítaných milonech naši vystěhovalci a saisonní dělníci zpět do Rakouska přinášejí nebo zasílají».

Snad někoho zarazí mé dnešní výklady. Ospravedlňovati jich netřeba. Cesta k srdci našich vystěhovalců jde žaludkem. Cesta k pochopení jejich postavení jde klidným pozorováním a cesta k zdvižení náboženskému této slovanské katolické větve jde přivedením k snesitelnému stavu v hospodářském ohledu.

Proto jsem tuto kapitolu psal.

Příště projdeme spolu život náboženský a národní našich vystěhovalců. (Pokračování.)

Seznam farností neb komunit arcidiecese olomoucké, v nichž dle diecesanního katalogu „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje“ jest zřízen.*)

V **obvodu města Olomouce**: k. a. kněžský seminář.

V **děkanství kroměřížském**: farnosti Kroměříž, kolleg. chrám P. u sv. Mořice, blah. P. Marie. Kojetín,* Kvasice, Břest, Těšňovice (od r. 1912), Rataje (od r. 1912).

V **děkanství bzeneco-kyjovském**: Bzenec, Kyjov, Milotice, Vlkoš, Vracov.

V **děkanství uh. hradištském**: Bilovice, Březolupy, Derfle, Hluk, Janovice, Kunovice.

V **děkanství strážnickém**: Lipov.

V **děkanství švábenském**: Měrovice,* Morkavice, Vrchoslavice.

V **děkanství Zdouneckém**: Zborovice.

V **děkanství holešovském**: Domaželice, Kostelec, Kurovice. Loukov, Prusinovice, Rudslavice.

V **děk. uhersko-brodském**: Vlčnov, Uh. Brod*, Hradčovice*, Boršice*.

V **děk. napajedelském**: Alenkovice, Napajedla, Zlín, Tlumačov (od 1912)

V **děk. pozlovském**: Luhačovice (od r. 1911), Vel. Ořechov (od r. 1911), Rudice (od r. 1911), Slavičín (od r. 1911).

V **děk. vizovském**: Pozděchov, Všemina, Želechovice.

V **děk. mohelnickém**: Ousov, Bílá Lhota (od r. 1911), Vranová Lhota (od r. 1911).

V **děk. zábřežském**: Zábřeh, Postřelmov*

V **děk. šilperském**: Svěbohov.

*) Z hvězličkou označených farností příspěvky bývají zasílány, ač v katalogu Apoštolát není naznačen.

- V děk. **mor.-třebovském**: Trnávka.
 V děk. **opavském**: Slavkov.
 V děk. **oderském**: Spálov.
 V děk. **bilovském**: Lubojaty, Slatina.
 V děk. **keleckém**: Hustopeče.
 V děk. **val.-meziříčském**: V. Bystřice, Hutisko, Choryň, Zašová.
 V děk. **místeckém**: Místek, Frýdlant.
 V děk. **mor.-ostravském**: Mor. Ostrava, Vítkovice.
 V děk. **vsackém**: Pržno.
 V děk. **prostějovském**: Rozstání*, Smržice (od r. 1911), Určice.
 V děk. **cholínském**: Cholína*, Náklo (od r. 1911), Náměšť (od r. 1911), Velká Senice (od r. 1911), Těšetice (od r. 1911).
 V děk. **českém**: Ptení, Stínava, Sukdol.
 V děk. **dubském**: Dub, Charváty, Lobodice, Tovačov.
 V děk. **vyškovském**: farnosti nejméně 3 dle zásluhy příspěvků. Jména však osad nejsou udána a zřízení Apoštolátu není poznačeno při žádné farnosti děkanství toho.
 V děk. **šternberském**: Hnojice, Piňovice.
 V děk. **lípnickém**: Jezernice*, Loučka, Střítež.
 V děk. **unčovském**: Šumvald.
 V děk. **přerovském**: Přerov, Bochoř, Kokory, Majetín, Pavlovice, Předměstí, Rokytnice, Stará Ves.
 V děk. **vel.-bystřickém**: Vel. Bystřice, Chvátkovice, Dolany, Doloplazy, Penčice, Tršice, Klášter Hradisko (od r. 1911).
 V děk. **novojičínském** dle diec. katalogu není Apoštolát uveden při žádné farnosti, zasílají se však členské příspěvky nejméně ze dvou farností, jichž jména nebývají udána.
 V děk. **příborském** zasílají se členské příspěvky ze dvou farností podobně bez udání jmen; v katalogu diec. taktéž není poznačeno zřízení Apoštolátu při žádné farnosti.
 V děk. **val. klobouckém** zasílají se členské příspěvky z jedné farnosti rovněž bez udání jména; katalog dieces. též nevykazuje žádného zřízení Apoštolátu v dotyčném děkanství.
 V děk. **velko-opatovském** podobně není Apoštolát (dle katalogu) zřízen; příspěvky však zasílány bývají asi z jedné farnosti.

Rozmanitosti.

Nové biskupství pro katolíky řeckého obřadu zřízeno bude v Uhrách se sídlem v Hajdudorvách. Část sjednocených Rusínů (ne celého půl mil.) sídlí i v Uhrách, hlavně na severu a sev. východě. V 17. stol. spojili se s Římem. Tvoří starou diecesi munkáčskou, zřízenou již v 15. stol., a Prijatskou (Prešov), která vznikla oddělením od oné r. 1816. Obě jsou úplně neodvislé od metropole lvovské, jsouce poddány kardinálu primasu uherskému. V Sedmihradsku a částečně i v Uhrách jsou od pradávna usedlí též Rumuni, z nichž značná část přičiněním svých biskupů spojila se s Římem v druhé polovici 17. stol. Mají celkem 4 biskupství. Novému biskupství bude přiděleno 127 farností vyloučených z těchto rusínských a rumunských biskupství, a to z prijatského (8), munkáčského (70), velkovaradínského (49), szamosujvarského (4) a řecko-katolická farnost budapeštská stojící pod správou arcibiskupa ostříhomského. Čítati bude asi 185.000 věřících, z nichž jest dle maďarských údajů 146.000 maďarské národnosti, ostatní Slované. Již před několika týdny, když vyjednávání chýlilo se k cíli, oznamovaly některé maďarské listy (spíše asi jenom své zbožné přání), že liturgickou

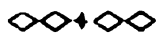
řeči prvního biskupství bude maďarština. Ale «Alkotmany» tvrdí, že ve vyjednávání mezi svatou stolicí, uherskou vládou a episkopátem o maďarské řeči liturgické nebylo ani zmíněno. A vyvozuje dále: Jako římsí katolíci neužívají při bohoslužbách maďarštiny, poněvadž řeči obřadní jest latina, tak ani v nové diecesi nebude maďarština řeči obřadní. Vláda vždy hájila stanovisko, že obřady budou konány v nové diecesi starou řečtinou. Vždyť hlavním účelem zřízení nového biskupství jest, aby maďarští řečtí katolíci nebyli nuceni účastniti se buď staroslovanských neb rumunských bohoslužeb a nebyli proto považováni za Rusíny nebo za Rumuny. Zavedení starořečtiny jako jazyka bohoslužebného účelu tomu úplně vyhovuje a umožňuje, aby řecko-katoličtí Maďaři svým duchovním potřebám bez překážky a snadno mohli zadost učiniti a to tím spíše, poněvadž při ostatních pobožnostech, které nenáleží k církevním obřadům, budou moci užívati jazyka maďarského, jako se ho i v latinské církvi užívá. Toto biskupství nové jest jen záminkou pro snažší pomaďarštění sjednocených Rusínů a Rumunů. Maďarisace rusínské církve uherské postoupila již tak daleko, že kněží přicházející ze seminářů mezi lid neumějí mnohdy s ním se pomodlit ani «Otčenáš». Řeči lidu neznají, čísti staroslovanské knihy bohoslužebné neumějí, mimovolně zavádějí maďarštinu do chrámů a bohoslužby na úkor církevní slovanštiny. (Viz «Apoštolát» I. str. 193, II str. 93, III. str. 26.) Pro potřeby duchovenstva i pro lid vydávají se úředně knihy maďarské. V Užhorodském gymnasiu vyučuje se sice jazyku rusínskému, ale nezávazně, a tak se mu málo péče věnuje, že žáci neprospívají a seminaristé málo získají. Svatá stolice dlouho váhala povolití nové biskupství, jež má sloužiti více národnostnímu neb náboženskému účelu, ale na naléhání uherské vlády konečně povolila.

Nábožensko-národnostní hnutí mezi Poláky v sev. Americe. Polští vystěhovalci do Ameriky přinášejí s sebou i silné sebevědomí národní ze staré vlasti. Bohužel že v Americe žijíce mnozí v prostředí lidí nábožensky vlažných anebo lhostejných, sami ochabují ve svých náboženských povinnostech anebo dávají se strhnouti proudy, jež se neberou rovnoběžně s ustáleným chodem katolicismu. Do takových upřílišněně přemrštěných nacionalistických proudů dostaly se i chicagský «Dziennik Narodowy» a milwaukeeeský «Kuryer Polski», kteréžto listy ohlásily a doporučovaly program «Federacyi świeckich Polaków w Americe». Vyzývají polský lid, aby se sdružil v celých Sjdnocených Státech za účelem národní sebeochrany. Cílem spolku jest: 1. Domáhati se na sv. Stolicí polských biskupů pro polské katolíky. 2. Domoci se takové moci světské, aby dohled na majetek církevní i jeho správa přešly do rukou světských. 3. Sbírati hlasy mezi Poláky, aby jako jeden muž povstali proti všem, kdož by Polákům křivdili nebo nespravedlivě s nimi zacházeli. Provolání vyzývá polské katolíky ku všestranné činnosti pro ten spolek; nemají se dáti ničím zastrašiti, i když by měli býti se strany katolických biskupů vyloučeni z církve. Spolek založil již několik odboček, jež měly zhoubný vliv na náboženské smýšlení katolíků. Proto vydal arcibiskup S. G. Messmer z Milwaukee s ostatními biskupy arcidiecese společný list, ve kterém ujišťuje přízní se strany Sv. Stolicе a amerických biskupů Poláky, ale varuje jich důtklivě před tímto spolkem, jenž opustil katolické stanovisko a jen nekázeň, zmatek a ducha nesvornosti a odporu seje mezi katolické Poláky.

Nový biskup v Mostaru. Již přes rok uprázdněný biskupský stolec v Mostaru (sv. Apoštolát II. str. 42) byl opět obsazen domácím Františkánem O. Aloisem Mišićem, dosavadním provinciálem bosenských Františkánů v Sarajevě. Nový hercegovinský biskup narodil se r. 1859 v bos. Gradišce. Staříčká zbožná matička nového biskupa dosud žije. Na křtu dostal jméno «Štipa». Poněvadž jevil veliké nadání a neobyčejnou zbožnost, byl dán hoch na studia gymnasiální do Fojnice, kdež v 15. roce vstoupil do řádu Františkánského. Dokončiv filosofická studia, byl poslán na bohosloví do Ostřihonu a r. 1883 vysvěcen na kněze. Za nedlouho stal se tajemníkem

banjaluckého biskupa O. Markoviče. R. 1891 stal se kvardianem na Petrečevcu u Banjaluky a za tři leta pak farářem v Bihaču. R. 1898 byl ustanoven difinitorem řádu a 1903 opět kvardiánem v Petrečevcu, po čtyřech letech na to představeným františkánského gymnasia ve Visoké a 1909 provinciálem řádu. Všude, kde působil, jest vděčně vzpomínán jako zbožný řádovník, horlivý kněz, oblíbený lidumil, otec sirotek a pravý přítel lidu, staraje se nezištně nejen o spásu jeho duše, nýbrž i o povznesení jeho hmotné a o duševní vzdělání. Voláme novému arcipastýři hercegovinskému: «Bog poživio (zachovej) novago pastira i krijepio (posilňuj) ga svojom milošću na korist (ku prospěchu) povjerenog mu stada»

Znovuzřízení ruského patriarchátu. V listě «Golos Cerkvi» ujímá se delším článkem volyňský archirej Antonius znovuzřízení patriarchátu na Rusku, který zrušil car Petr Veliký, ustanoviv na jeho místě svatý synod, aby jeho prostřednictvím mohl účinněji zasahovati do církevních záležitostí. «Že nám schází viditelná hlava», píše, «přizná každý, kdo si uchoval zdravý rozum. Není přece tajemstvím, že odstranění patriarchy jako nejvyššího pastýře bylo hlavní příčinou odštěpení se rozkolníkův od církve — zapřísáhlých to obhájců práv kanonických. Nyní chtějí opět dosaditi patriarchu na trůn a voziti jej po Moskvě ve zlatém voze zapřaženém 12 koňmi.» Když byl vypočetl kanonické důvody pro zřízení ruského patriarchátu, dokazuje, že nyní v ruské církvi převládá světská moc a že vláda nadprokuratora nad biskupy a celou církví jest bez porovnání pevnější a vyšší nežli vláda patriarchů anebo ministrů v jejich oborech anebo nežli moc biskupů v jejich konsistořích. Archirej uvádí řadu dokladů, kdy nadprokurator o své újmě rušil nebo měnil úrady celého sv. synodu. «Jen málo z duchovenstva ví», píše dále, «že jmenování metropolitů, výběr členů sv. synodu, povolání jedněch a odstranění druhých závisí výlučně od nadprokuratora a že sv. Synodu o těch věcech se vůbec netáže a táže-li se, pak jest to věcí jen osobní zdvořilosti. Podobně děje se i s pochvalami a vyznamenáními pravoslavného duchovenstva Tverský archirej Sava zcela správně soudil, že by měli psáti dějiny církve ruské v XVI. věku metropolitě, v XVII. v. patriarchové, v XVIII. v. car, v XIX. v. nadprokuratoři. Co bude ve XX. v., ví sám Pán Bůh. Kdyby sv. Synod mohl v osobě nejvážnějšího metropolity panovníka přesvědčiti, že právě ode 200 let církev ruská jest zbavena Petrem I. své viditelné hlavy, pak by car sám navrátil, co jí Petr I. odebral, a uznal by nejvyšší hlavu, nebo vůdčího hierarchu nebo církevního hodnostáře zaujímajícího stolicí patriarchy v církvi ruské, zůstavuje další výběr patriarchů obvyklému chodu». Kdo však má vykonati volbu patriarchy? Sv. Synod? Archirej odmítá. «Toliko jediný patriarcha může svolati kanonicky pravoslavný sněm. Sněm může býti svolán jen se svolením patriarchy a první patriarcha může býti určen nejvyšším manifestem. Jakým způsobem? Dle práva církevního nejvyšší pastýř nemůže býti ani odstraněn ani obmezen ve své plnomoci udělené mu Bohem. Car I. spoutaloliko moc patriarchovu, leč zničiti ji nemůže žádná moc lidská. I když patriarchat ruský násilně byl zbaven svých práv, před Bohem nepřestal býti. Navrácení jeho může nastoupiti dosazením metropolity petrohradského nebo moskevského na trůn patriarchův». Archirej volyňský ví, že myšlenka zřízení patriarchátu na Rusi má více nepřátel než přátel, ale soudí. «jestliže nejdůstojnější hodnostáři byli by odhodláni brániti pravdy až do smrti, pak by Pán Bůh ráčil navrátiti církvi ruské svou milost».

OBSAH: Dr. Ant. C. Stojan: Sv. Otec Lev XIII. a »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. — Maria na Východě. — Ad. Jašek: Pravoslavný východ a ruská církev. — P. J. Voňavka: »Naši« v Německu. — Seznam farností — Rozmanitosti.

Nákladem vlastním. — Tiskem Jindřicha Slováka v Kroměříži.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezálepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel „Apoštolátu“ Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

I povstává sv. Otec Lev XIII. ku převeliké radosti poutníků, kteří nemohou se dosti na něho nadívat, s trůnu svého. Zdá se býti kost a kůže. Sotva však, že ústa otevřel, zapomíná se na vše a vše se změní. Vidíme řečníka ohnivého, nadšeného a jako by mladistvého. Převzácná to postava stojící u trůnu. Řeč jen se vine. I odpověděl sv. Otec:

Milení synové!

Po toužebném očekávání objímá Vás dnes Řím, hlavní místo jména katolického, Otcovské srdce Naše jásá a plesá nad četnou Vaší přítomností tou měrou, že co druhdy řekl sv. apoštol Pavel o svém milém Titovi, i My věru o Vás říci můžeme: »Bůh potěšil Nás příchodem Vaším«. Viděli jsme hned od počátku svého papežování Církve u sousedních národů z mnohých příčin těžce strádající. V pohledu tom bylo mnoho trpkosti. I zlíbilo se Nám, obrátiti zraky své k Východu, zdali by tam vzpomínka na minulost nějaké útěchy neposkytnula, zdali při pohledu k budoucnosti nezvěstovala by Nám nějaké blahé naděje. Dobrotou Boží stalo se nyní, že dnešní den Nám přináší nějakou část a zajisté ne tu nejmenší z té útěchy, kterou jsme tehdy u Vás hledati ustanovili. Uznáváme a poznáváme totiž, milení synové, snahy Vaše. Vidíme a vším právem si

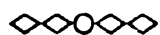
vážíme zbožnost a víru, která Vás sjednocené a svorné sem přivedla vzdáti čest nízkosti Naší a vznešenosti apoštolské stolice.

V tom jeví se netoliko výborná vůle každého z Vás, ale i důkaz podivné a božské jednoty církve, o níž jsi Ty, ctihodný bratře, právě velikou výmluvností mnohou pravdu pověděl. Vždyť Ježíš Kristus získal a zpečetil krví bratrské spojení všech lidí mezi sebou. On sjednotil všechny v Něho věřící tařka v jednu rodinu, kteráž jest Církev. Přivodil srdce i vůli všech k tak dokonalé jednotě, že povinni jsou jedno býti, jako On a Otec jedno jsou.

Ku zachování této jednoty udělil sv. Petrovi, knížeti apoštolskému, velekněžské prvenství. O něm nařídil, aby přicházelo na Římské papeže, by spojením údů s viditelnou hlavou život proudil celým tělem obce křesťanské. Dobrodiní tohoto života a této spásy způsobili Vám, milení synové, po Bohu nejprve Vaši společní apoštolové, Cyrill a Methoděj.

Vskutku v IX. století, kdy jméno Slovanů se zmáhalo, znova zrodili oni v krátké době předky Vaše skrze evangelium a věnovali se zcela s láskou nevýslovnou duchovnímu jejich vzdělání. Tak se stalo, že spojení jsou s touto apoštolskou Stolicí, se skálou totiž, kterouž Ježíš Kristus základem své Církve a nepřemožitelnou hradbou proti všem útokům lidí i pekla chtěl učiniti. Od té doby počalo mezi Slovany a mezi touto stolicí sv. Petra ono vzájemné přátelské obcování, jehož pouhá vzpomínka zvláště dnešního dne u Vaší přítomnosti převelice jest potěšitelná. Vždyť zde v městě Římě podávali přesvatí bratři zprávu o své činnosti. Zde na hrobech knížat apoštolských potvrdili přísahou přesnost víry své. Zde též nabyli hodnosti biskupské a posvěcení. Velmi četnými listy doporučován byl Methoděj od Římského papeže. Pod jeho svrchovaností a záštitou vrátil se na Moravu s kněžími a biskupy, kteří ho měli podporovati v duchovní vládě v krajinách Vašich.

(Pokračování.)

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

Dle výkazu diecesního katalogu jest v arcidiecesi olomoucké Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje pod ochranou blah. Panny Marie zřízen ve všech českých a českoněmeckých děkanstvích a to asi ve 103 farnostech. Není ještě zřízen asi ve 300 farnostech (čítáme-li jen české a oboujazyčné). Snad jest seznam tento neúplný a jsou vynechány některé farnosti. Proto prosíme, aby nám z dotyčných farností bylo oznámeno, by budoucně výkaz se mohl doplniti.

Při této příležitosti podáváme přehled členských příspěvků pro Apoštolát sv. Cyrilla a Methoděje v diecesi olomoucké za uplynulé desítilletí od r. 1901—10:

Roku 1901 obnášely členské příspěvky	K	3004·67
1902 „	K	2192·83
1903	K	2061·26
1904	K	1751·68
1905	K	1555·44
1906	K	3190·50
1907	K	1803·52
1908	K	1602·08
1909	K	1551·85
1910	K	1618·58
		K 20.332·41

Souhrnný obnos za dobu 10 let vykazuje o sobě dosti značnou číslici, když máme na mysli, že summa tato nastřádána z nepatrných ročních příspěvků po 24 h. Poměrně však jest přece obnos ten malý, neboť při stejné horlivosti členů, jaká se jevila v r. 1901, mohl desítiletý souhrn obnášeti nejméně 30.000 K, tedy o 10.000 více; a o kolik byl by se obnos příspěvků zvětšil, kdyby ještě k tomu poměrně dle let bylo přibýlo nových členů! Že však Apoštolát i přes to přece může pomocí příspěvků a ovšem hlavně i denní modlitby členské pracovati pro účel svůj, třeba děkovati právě oněm horlivým a stálým členům jeho a nejvíce pak oněm důstojným pánům, kteří ve svém působišti jsou pamětlivi tohoto pro nás tak důležitého missijního spolku, na něj občas a zvláště okolo svátku sv. Cyrilla a Methoděje skrze zvláštní důvěrníky a horlitele upozorňují, o rozšíření jeho horlivě pečují, Apoštolát nově zřizují a na povinnost členskou, denní modlitbu na úmysl Apoštolátu a přesné odvádění příspěvků snažně poukazují, nové členy dle možnosti i zvláštní dobrodince získávají, a sami jakožto členové Apoštolát účinně podporují. Jim všem vroucně: »Pán Bůh zaplať!«

Prosíme snažně o další podporu Apoštolátu. Při větším vždy rozkvětu otázky, již se spolek náš věnuje zvláště vzhledem sv. unie, jsou požadavky naň kladené jak hmotné tak duševní vždy větší. Velké pole činnosti se otvírá zvláště na Balkáně, u Bulharů. Treba podporovati účinněji tamnější missie. »Treba abychem sebrali všechny síly« píše člen slovinského Apoštolátu sv. C. a M., abychem se přičinili, by Apoštolát (se svým úkolem) nezanikl. Naším cílem musí býti: každý rok sebrati nejméně okolo 100.000 K pro Východ. Dokud toho nedosáhneme, jest naše dílo beze zvláštního významu. V letech 1910 a 1911 jen německý farář Stein (v Siggen) sám daroval okolo 50.000 M (60.000 K) na slovanské missie na východě. A my!? A náš Apoštolát!? Věc jest naléhavá! Pomoc jest nutně potřebná!«

A co třeba říci o Apoštolátu u nás, kde se velikou částí na Apoštolát již po mnohá léta od mnohých vůbec zapomíná, tak že se dostává jemu podpory — denní modlitbou a ročním příspěvkem těch 24 h — jen od malé části věřících a to většinou jen chudších, kteří ostatně, jak se vůbec při takových podnicích i jinak stává, po-

měrně vždy ještě nejvíce obětují; těmto věrným, vytrvale obětavým členům jest nejvíce děkovati, že Apoštolát se ještě udržuje a dle svého účelu pracovati a působiti může. Má-li však dostati svému úkolu zdárněji, třeba právě v nynější době, kdy pole činností Apoštolátu se vždy více rozšiřuje, podpory jemu mnohem vydatnější jak modlitbou tak i almužnou. Na to jedna, dvě diecese ovšem nestačí, byť i v nich byl Apoštolát v každé aspoň české farnosti zřízen a členů co nejvíce tam čítal. Třeba, aby Apoštolát se rozšířil na všechny země československé, ba ještě dále; všichni katoličtí Slované, nejen Čechové, Slovinci a Chorvaté, nýbrž i Poláci, Slováci, Rusínové atd., měli by se spojití a spojenými silami podporovati Apoštolát ten. Mohou-li jiní národové věnovati na zámořské missie milliony (na př. Francie 3,082.132 fr. na rozšíření víry, Německo 1,386.430 fr. na Dílo Dětství Ježíšova), může-li se z Rakouska věnovati ročně na 300.000 K jen na missie mezi černochoy (bližší viz časopis Apoštolát 1910 č. 2., str. 31. «Podpory na missie»), pak mohou podobnou obětavost osvědčiti zajisté též katoličtí Slované na zachování a upevnění sv. víry katolické mezi bratry, zvláště též na sjednocení těch mnoha millionů rozkolnických bratrů se sv. katolickou církví. Pomocí Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje pod ochranou bl. Panny Marie lze toho docíliti, jen třeba větší jeho známosti a rozšíření mezi katolickými Slovany a třeba také čilejší, dobře zorganizované činnosti jeho v jednotlivých farnostech. A tu musíme začítí u sebe samých, aby se od nás mohli ostatní bratři učití a dle příkladu našeho se povzbudití. Vždyť u nás má Apoštolát sv. C. a M. svůj původ, zde má své hlavní sídlo (na Velehradě), zde má i své nejpřednější působíště, kde pro účel vytknutý se má nejvíce pracovati a obětovati, odtud má se Apoštolát dále rozvětčovati, rozšiřovati, aby se opět zde mohla soustřediti všechna síla jeho činnosti s výsledkem požehnaným a zdárným, zvláště na sjednocení velehradských a všelikých velikých podnicích missijních a literárních pro věčnou spásu bratrů.

Proto věnujme s novou horlivostí mnohem více pozornosti a péče našemu Apoštolátu ve farnostech, kde jest již přízeň. Zvláště záleží zde v jednotlivých farnostech na důst. duchovenstvu, které může mnoho dobra pro obrození a oživení způsobiti.

Katalog diecesní vykazuje v té příčině ještě velikou mezeru, a mnohdy většinou jsou to právě farnosti nejobsáhlejší a nejmajetnější, kde Apoštolátu našeho není. Snad i kniha členská leží dlouhá léta nepovšimnuta. Není-li jí tam, snadno lze sobě ji zaopatřiti u jednatelstva ústředního výboru a patřičnou cestou Apoštolát zřídití. Kde Apoštolát již zřízen, třeba dbáti, aby členové plnili obojí povinnost, denní modlitby a roční almužny, a je upozorňovati a hlavně též více poučovati o účelu Apoštolátu, důrazným poukazováním na to, že jest to spolek missijní, aby získal více zájem a také našli se též i mimořádní dobrodinci a příznivci Apoštolátu, kteří by i větším milodarem neb odkazem vzpoměli na Apoštolát. K lepší a účinnější organizaci Apoštolátu bude velmi napomáhati, ustanoví-li

se zvláštní horlitélé a horlitelky pro spolek náš, kteří by dle jistého návodu získávali členy ve všech vrstvách lidu, sprostředkovali jejich zápis, připomínali jim povinnost členskou a příspěvky sbírali a duchovnímu správci, jakožto místnímu řiditeli Apoštolátu pravidelně odevzdávali.

Z missií mezi Čechy na Rusi.*)

Dvakrát, totiž v roce 1906 a 1907, zavedla mne prozřetelnost Božská mezi Čechy na Rusi především na Volyňsko, kam zvláště po polském povstání v 60 letech předešlého století mnoho Čechů se přistěhovalo. Zakoupili si pozemky a, poněvadž tamější půda jest úrodná a lidé pilně ji vzdělávali, stali se časem dost zámožnými. Zpráva o tom roznesla se v Čechách a tisíce a tisíce plni naděje, že i oni v Rusku lehčeji než doma dopomohou si k blahobytu, opustili vlast svou a odstěhovali se též do Volyně. Ruská vláda, obávajíc se, že by přistěhováním tolika katolíků náboženství katolické až příliš se rozmnožilo, nechala nové přistěhovalce sice se osídliti, ale pak od nich žádala, aby buď od katolické víry odpadli a pravoslavnými se stali — v tom případě že mohou majetek svůj podržeti, a že ještě jiné výhody se jim poskytnou — aneb aby se vystěhovali a to bez náhrady za pozemky zakoupené. Tak pevné víry, jako první kře-

*) Pokud jest zjištěno, jsou české a smíšené osady v Rusku tyto: **Ve volyňské gubernii:** Borščovka s 159 českými obyvateli, V. Dorohostaj s 123, Malín s 380, Moskovščina s 297, Mirohošť s 484, Noviny s 372, Olšanka s 55, Ploska s 138, Podlescí s 75, Semiduby s 293, Sofievka s 439, Straklov s 452, Turkeviče s 82, Újezdce s 222, Verba s 112, Volkový s 1060, Borjatín s 278, Černý Les s 44, Falkov s 63, Ferma Boholubovka s 13, Kopče s 260, Kruppa s 123, Michlín s 16, Niva s 237, Ostrov s 122, Ozeran s 214, Selisko s 64, Teremno (Stromovka) s 924, Škliň s 238, Uroč. Dubrovo s 14, Aleksejevka s 81, Dědova Hora s 163, Hupanín s 232, Holovli s 186, Hulč-Urveny s 393, Novo Krajevo s 353, Pětihory s 4, Zálesí s 357, Závidov s 147, Marjatín s 88, Mezelička s 154, Slavkoviče s 118, Statek Velelníky s 14, Hlinsk s 1033, Hrušvice s 687, Kvasilov s 718, Podcurkov s 235, Kupičev s 845, Ozerany s 21, Gorbaši Vel. s 34, Horodiště s 28, Ivanoviči s 192, Krošna s 529, Krušenec s 96, Okolek s 282, Olšanka s 640, Siljanščina s 130, Vysoká s 258 obyv. — **V kijevské gubernii:** Kolopščina mající 97 Čechů, Malinovka 244, Myk-Gorod 28, Puchovo, velkostatek Volčkov 170, Stremihorod 130, Zubovčín 433. — **V Besarabské gubernii:** Novohrad 261 Čechů. — **V černomorské gubernii:** Anastasijevka, mající 159 Čechů, Těkos a Těšeps 50. — **V černigovské gubernii:** Konstop, mající 30 Čechů. — **V jekatěrinoslavské gubernii:** Bachmut, mající 68 Čechů. — **V chersonské gubernii:** Alexandrovka má 96, Monastýr 102 Čechů. — **V lublinské gubernii:** Lublin má 117 Čechů. — **V petrohradské gubernii:** Kučov má 123 Čechů, Želov 1900, Lodž 1500. — **V podolské gubernii:** Jarnopol s 11 Čechy, Rostov na Donu s 15 rodinami. — **Ve stavropolské gubernii:** Stavropol s 12 českými osadníky. — **V taurické gubernii:** Alexandrovka mající 189 Čechů, Bohémka 252, Kuloba 3 rodiny. — **Ve varšavské gubernii:** Žirardov s 400 Čechy. — **Ve voroněžské gubernii:** Pavlovsk se 82 rodinami.

sťané, kteří pro ni nejen majetek nýbrž i život svůj obětovali, tito chudáci neměli, a aby nemuseli jako žebráci do Čech se vrátiti. uposlechli vlády a stali se pravoslavnými, doufajíce, že Bůh jim hřích tento odpustí, poněvadž jen nuceni tak činili s předsevzetím, že v srdci vždy zůstanou katolíky. Když pak v roku 1905 cár svobodu náboženství dal prohlásiti, vrátili se mnozí zpět k víře katolické, většina však zůstala v církvi ruské, poněvadž se obávali, že by ona svoboda nebyla trvanlivá a oni pak za to, že se vrátili k víře katolické, mohli býti pronásledováni a na majetku poškozeni. Bylo mou úlohou, těchto váhavců povzbudit, aby pamatujíce na věčnou spásu svou učinili rozhodný krok a vrátili se do lůna církve sv.

Začátek učinil jsem ve farnosti M., kde se právě konala výroční slavnost posvěcení chrámu, ku které každoročně mnoho Čechů a Poláků přichází. Toho roku se jich ještě více očekávalo, poněvadž hrabě K., který v M. má velký statek, vyžádal v den slavnostní a celou oktávu jeho pro tamější kostel, zasvěcený sv. Janu Nep., plnomocné odpustky. A v skutku sešlo se asi 3000 Poláků i Čechů. Ani říci nemohu, jakou radost lidé měli, když opět po mnohých letech slyšeli kázati českého kněze, mnozí plakali radostí, ani poprvé ve svém životě slyšeli v mateřské řeči své kázati. Vzdor špatnému počasí přicházeli lidé na kázání a ku sv. zpovědi a několik rodin vrátilo se do církve katolické, ačkoliv jsem přímo lidí nevyzýval, aby se k víře otců svých vrátili; pravil mi totiž dp. farář i hrabě K., že se obávají, aby mezi pravoslavnými nějaké nepokoje nepovstaly, kdyby tito viděli, že jejich církev tak mnoho opouští, a upozornili mne, bych o věci jen z daleka se zmínil. Před mým příchodem přišel totiž přednosta policie k dp. faráři, tázaje se ho, je-li tomu tak, že má jakýsi cizozemský kněz do M. přijíti. Místo odpovědi vzal p. farář ze skříně láhev dobré kořalky, a podáváje ji přednostovi policie, pravil: »Tu máte dobrou vutku, ale prosím, byste mlčel a staral se raději, by v obci byl pokoj. Skončí-li všechno šťastně, nebude tato láhev poslední, a mimo to i něco jiného dostanete, t. j. několik rublů.« Pan přednosta byl darem tím velmi potěšen, chválil dobrotivost p. faráře a slíbil, že bude mlčet jako ryba ve vodě a věrně též slovu danému dostál. Viděti, že kořalka a ruble mají v Rusku větší moc než cár a jeho zákony.

Jak již podotknuto, většina Čechů zůstává v církvi pravoslavné. Příčiny toho jsou: 1. Rusové nenávidí Čechů pro jejich blahobyť; vytýkají jim vždy, že jsou vetřelci, že půda ruská patří Rusům. 2. V novější době vychází tam časopis, který štvě proti Čechům a židům — ruský lid vyzývá, aby Čechy a židy ze země vyhnali. A tu se mnozí obávají, že by se jim to mohlo ještě rychleji přihoditi, kdyby ten svazek, který je aspoň zevně s Rusy spojuje, přetrhli, t. j. víru pravoslavnou zanechali. 3. Mládež, která v pravoslaví se narodila a vyrostla, přivykla již k této cizí víře a je s ní úplně spokojena, poněvadž víra pravoslavná jim v požívavosti jejich pranic nepřekáží. Slovo »sebezapírání« jest v ruské církvi neznámé.

Ruský pop nechá ovečky své činiti, co chtějí, a jíti kam chtějí, když se jim jen za jejich funkce zaplatí. Popové dobře vědí, že mnozí Češi pravoslavní katolický kostel navštěvují jako ruský a v domácnosti dle víry katol. se řídí. Neříkají nic, pokud se jim ruble dávají. Zde jeden příklad: Slyšel jsem, že v M. uložil pop jistému Čechovi při sv. zpovědi pokání, aby se 100krát k zemi vrhl, čelem se jí dotkl a se přežehnal. «Ale »Bafuško«, pravil kající, « to jest příliš velké pokání. Dám-li Vám jeden rubel, slevíte mi pokání?» «Dáš-li mi jeden rubel slevím», odpověděl pop. Na to zas Čech: «Ale Bafuško, máte-li moc za 1 rubel mi pokání sleviti, můžete to zajisté i zadarmo učiniti; víte co, já Vám nic nedám.» Takového chytráctví pop se nenadal a rozhněván vyhnal Čecha z kostela.

4. Vzdor těch výše uvedených příčin snad by se více Čechů k víře sv. navrátilo, kdyby úředníci nedělali tak ohromných překážek a lidu nevyhrožovali, a kdyby český lid měl české kazatele. Nejen pravosl. Čech mi řekl: «Ach, velebný pane, kdybychom zde měli několik českých kněží, zajisté by se jich více vrátilo do církve katolické.» Českých kněží tam není, jsou jen polští a té řeči zvláště starší lidé čeští neznají; školy jsou jen ruské a do těch lidé nechtějí dítky své posílati, a tak jest ten lid politování hoden, jest jako stádo bez pastýře. Kdyby mnohý katolík z Moravy a Čech jen jeden měsíc byl v Rusku, myslím, že by si víry své více vážil a milosti, které nám sv. víra poskytuje, horlivěji užíval a rázně se postavil proti těm, kteří lid náš chtějí oloupiti o víru katolickou.

Jak dalece jsem příležitost měl ruský lid pozorovati, myslím, že kdyby svoboda náboženská nejen na papíře byla, ale jeden každý bez překážky ji použití mohl, a kdyby lid ruský měl dobré, horlivé kněze, kteří by ho učili, jak se to bohudíky ve vlasti naší koná, že by se Rusko brzy stalo katolickým. Za nynějších poměrů jsou však dle mého zdání popové největší překážkou spojení lidu ruského s církví katolickou. Oni jsou lidé nevědomi, nezřídka opilství oddaní, oni se starají jen o své hospodářství a rodinu, a kdyby lid se stal katolickým, ztratili by peníze za funkce, a proto popové nejvíce štvou úředníky proti těm, kteří zamýšlejí vstoupiti do církve katol. Jak popové lid v náboženství poučují, o tom svědčí tento příklad. Kdysi pravil mi sluha p. hraběte K., že miní za krátký čas přestoupiti do církve katol. Na mou otázku, proč tak chce učiniti, odpověděl mi: «Velebný pane, v našem náboženství nedostaneme žádného návodu k dobrému. — Žijeme, aniž bychom mysleli na něco vyššího. — Přijdeme-li do našeho kostela, neslyšíme jiného, než že pop káže, na kterou jeho roli mají lidé jíti, kde obilí se má seti, kde země sádati, a který den se to konati má; a konec kázání zní: Žena má Vám všechno říkne, co a jak dělati máte. Docela jinak jest to v katol. kostele. Tam slyšet, co jest činiti, čeho se chrániti máme, jak Boha ctíti, jak jeho sv. vůli plniti atd., abychom zde i na věčnosti byli blaženi; proto stanu se katolíkem.» — Proto ruský lid popa si neváží. Viděl jsem na rozličných stanicích několik popů, avšak ani jednou jsem neviděl, že by je byl někdo

pozdravil. Katolického kněze Rus velmi ctí. Již zdaleka, má-li ho potkati, sejme čepku s hlavy a hluboce se ukloní.

Při mé druhé cestě do Ruska přišel jsem též do farnosti N., kde kněžna Lubomirská má svůj letohrádek. Tam lid ještě horlivěji nežli v M. přicházel a též několik se navrátilo do lůna církve sv. Kněžna vidouc tuto horlivost lidu, byla velice potěšena a tázala se mne, zdali by možno bylo v N. založiti klášter pro české kněze; že jest ochotna vše učiniti, kdyby jen klášter se mohl zaříditi. Odpověděl jsem, že za nynějších poměrů, kde tak těžko cizozemský kněz dostane povolení do Ruska cestovati a kde popové a úředníci tak nepřátelsky proti katolíkům vystupují, to sotva bude možné. A tušení mé mne nezklamalo; neb za nedlouho po mém odchodu byli moji spolubratři ze Lvova, kteří ve Volyni a okolo Varšavy missie mezi Poláky konali, z Ruska vykázáni. Prozatím nezbyvá jiného, než modliti se, aby dobrotivý Bůh urychlil ten čas, kdy by národ ruský našel cestu do pravého ovčince Kristova.

Maria na Východě.

(Slovinsky napsal Sil. Sardenko).

II.

Cařihrad — první město Mariino.

Vstupme v duchu v ono město, kde stála kolébka úcty Mariánské, v ono slavné město východní, jež první bylo zasvěceno Marii. Konstantin Veliký, syn bohabojné císařovny Heleny, zvelebil a učinil jej městem sídelním a posvětil Marii slovy: «Vznešené, přeblažené Rodičce Boží, Marii». Konstantin byl prvním vládařem křesťanským, jenž položil královský šarlát k nohám ukřižovaného Spasitele, dobyv v Jeho jméno vítězství nad svým protivníkem — Maxcenciem.

Cařihrad by se mohl také jmenovati Hrad Králové: trůnem a sídelním městem nebeské Královny. Maria měla veliký význam v tom starodávném městě, ona byla v každém ohledu a za všech okolností jeho ochránkyní. Když lid cařihradský táhl v boj, působila naň píseň Mariánská více než nynější hlučná a povzbuzující hudba. Plana neutuchajícím nadšením pěl chvalozpěv: «Ty panno přechistá, jež jsi nám porodila Pána, silného a mocného v boji, pomoz nám přemoci nepřátele, kteří nás napadají». Když konali památku zemětřesení, jež zničilo město, opět utíkali se pod ochranu Panny Marie: «Vroucně tě prosíme, Matko Boží, budiž milostivou lidu i městu a chraň nás nového zemětřesení a záhuby». V dlouho trvajících válkách protitureckých vznášely se k nebi prosebné písně, jež až podnes dojímají srdce: «Přispěj nám k pomoci, dříve než se staneme otroky nepříteli, jenž potírá Tebe, o Kriste! Narodil jsi se pro nás z Panny; neodmítej přimluvy své Matky, která prosí s námi za nás: Zachraň, Vykupiteli, zavržený lid».

Všichni velicí mužové, jichž žilo přemnoho v Cařihradě, byli skoro bez výjimky též velikými ctiteli Matky Boží. Všichni cařihradští císařové někteří sice mnohými chybami poskvrněni — byli věrnými syny městské ochránkyně Marie. Jediný toliko, Konstantin Kopronin dovolil si pronést rouhavá slova o Panně Marii, ale za to také lid jím opovrhoval a nazýval nevěrcem. Všichni patriarchové mezi nimi někteří bludaři, přece ctili velmi Marii.

Biskupové nosili na prsou čestný znak Boží Rodičky. Tento odznak, zvaný panhagia zdobí až podnes prsa východních biskupů a znamená úctu k Boží Rodičce, kterou Panně Marii upíral bludař Nestorius. Cařihradští mniši pak skládali písně ku cti Panny Marie, z nichž mnohé zachovaly se až do dnes a jsou pravými perlami Mariánské poesie.

Ale nastojte, nevyzpytatelným soudem Boží Prozřetelnosti právě prvé město Mariino propadlo tureckému islamu. Kde zářila kdysi »hvězda jitřní«, tam rdí se nyní turecký půlměsíc. Kde se vypínaly dříve chrámy Mariánské, stojí dnes mohamedánské mešity. Jindy Maria, dnes Mohamed.

Na západní straně Cařihradu stávala nejznamenitější svatyně Mariánská, nazvaná dle kraje toho blachernská. Postavila ji panenská císařovna sv. Pulcheria. Každého roku 31. července slavívali památku posvěcení této svatyně. Nejdražším klenotem svatyně byla zlatá skříňka chovající roucho Panny Marie.

Zajímavá je východní pověst o tomto rouchu. Za císaře Lva a jeho manželky Boriny putovali dva rodní bratři do svaté země. Když přišli do Galilee, prohlédli si tam také rodné město Nazaret. Tam měla bohatá žena skříň s rouchem Panny Marie. Cařihradští poutníci se usnesli, že na zpáteční cestě ze svaté země odnesou tajně drahou památku. Putovali dále do Jeruzalema. Prohlédnuvše si všechna svatá místa obstarali si skříňku úplně podobnou. Pak se vrátili do Nazareta a skříňky zaměnili. Když ukázali doma skříňku s rouchem Panny Marie císaři Lvovi, přijal ji s velikou radostí a úctou a políbil Mariino roucho.*) Památka na tuto událost dosud se koná ve východní církvi dne 2. července, kdy my slavíme svátek Navštívení P. Marie. Svátek řecký je starší našeho. Ale náš svátek opírá se o skutečnou událost z Písma sv., řecký jenom o zbožnou pověst. Jednu přednost má bez odporu církev východní, a budiž jí za to vděčná vzpomínka, že dala mnohé svátky Mariánské také církvi západní.

(Pokračování.)

*) Nebylo to ovšem spravedlivé; ale v těch dobách bylo rozšířeno mezi zbožnými křesťany mínění, že ostatky svatých jsou majetkem každého křesťana a každý si je může vzít.

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. Hladký.

(Pokračování.)

Děšť konečně ustal, a krátce po poledni ukázalo se slunko bledé, zasmušilé, a nízko schýlené obilí a tráva zatřpytily se sivou rosou. Cesta byla široká, místy kaluže, místy bláto po osy, místy výmoly na půl chlapa.

Kraj plochý, rovný jak stůl; oči letí jak pták v širý, dálný svět, letí daleko i radostně až na zamhlené modravé okraje oblohy. Zeleným mořem kryje zemi obilí, kam oko dohlédne, vítr zvlňuje plavé, ticho šumící záhony, nad nimiž tu i tam běhají se stěny domů, popěvují skřiváci, kolébají se osamělé stromy a lesknou se kopule církví. Řídké vsi, ukryté v houští sadů, prozrazují jenom sloupy vystupujícího dýmu.

Středem luk, rozestřených jako barevné koberce vinou se mezi vrbovím a temnými olšemi stříbrné stuhy říček, hledí sivé oči stavů, poletují plaché čejky a procházejí se čápi.

U cesty dumají staré, nachýlené sosny s obrázky, tu rozsochaté vrby přisedly jak stařeny, tu kříže rozpínají bílá ramena, nebo stojí věkovitý dub, otlučený bleskem.

Na holých, písčitých pahorcích leží hřbitovy poseté množstvím obrovských křížů, flonicích se na všecky stromy jakoby v němém volání ku vsím a domům.

Zřídka potkávám vozy a ještě řidčeji přechází cestou člověk, pohlédne na mě pátravě a vyhýbá beze slova. Projíždím velikými, výstavnými dědinami, skoro pustými, neboť i děti utíkají bázlivě do pole, a jen tu a tam někdo ukrytý za rohem stavení nebo stromem sleduje mě nedůvěřivými zraky a vztekle štěkají psi.

Mlčky, ospale přecházejí lidé po polích. Nikde neozve se veselý pokřik, nikde nedovádějí děti, nikde nerozléhá se smích neb veselá píseň. Jen záдумčivost a tklivý smutek vane z těch rozlehlých niv. Na každém kroku stojí svaté sochy, kapličky, kde Marie, Janové Nepomuční, Kristové s trnovými korunami a nové bílé natřené kříže, ověncené uvadlými věnci, květinami a různobarevnými stuhami v blankytných šatech a zlatých korunách vzpínají milosrdné ruce.

Mnoho nových křížů — obracím se k vozkovi, jenž před každým pobožně se žehná a čapku smeká.

— Jak by ne, vždyť jak začalo »poláctví«, pracovali všichni dnem i nocí, aby jich nastavěli co nejvíce.

— A tak pěkně okrášlené

— To je vystrojili na ten den, kdy ve všech kostelích konala se pobožnost za neodloučení Chlumska.

Byl jste také na té pobožnosti?

— Jak by ne, přece celá ves šla, ani pravoslavní nezůstali doma.

— Vidím, že i vy jste katolík.

— Já jsem pravoslavný! — odpověděl.

— A chodíte do kostela?

— Rodiče a starší bratr jsou již Poláky, já však nejsem ještě plnoletým.

Náhle se odmlčel, a už jenom odpovídal na mé otázky, ale i to neochotně a vyhýbavě; začal mně nedůvěřovati, jak jsem pozoroval z jeho zkoumavých pohledů.

— Pán zajisté z Chlumu? prohodil zpytavě přes rameno.

— Ne, z Varšavy! — překvapil mě hněvivý přízvuk jeho hlasu.

Usmál se významně, že jsem ustal v dotazích, ale dlouho nevydržel mlčky, kroutil sebou na kozlíku, šlehal do koní, zahlížel na mě z pod obočí, a když jsme dojížděli k jedné z mých zastávek, zvídal znova tímže hněvivým a pohrdavým tonem:

A kam zajet?

— K fojtovi.

— Snad ne k tomu nepoddajnému?

— K němu právě jedu.

Tvář se mu vyjasnila, pohlédl na mě vlídněji a rozhovořil se:

— To se nyní potulují po vsích všelijací lidé, kteří i polsky mluví, i před kostelem se žehnají i polskou víru chválí a potom přemlouvají k podpisům pro odloučení. U nás ve vsi byl také jeden ještě na podzim. Přijel k jáhnovi hostem, celé dny procházel se po vsi, do chalup nehlédal, s každým se dával do řeči, každému tvrdil, ba jako nějaké tajemství svěřoval, že mají panské polnosti býti rozděleny mezi sedláky. Naši nechtěli věřit, nebo jak je možná něco dostat zadarmo; ale on zaklínal se všemi svatými. A po tom přišli nějací páni od úřadu, poručili starostovi svolat všecek lid a povídali totéž. Jeden obecní starší napsal žádost, a kázal se všem podepsat, hroze, že, kdo se nepodepíše, nedostane půdy.

— A mnoho se jich podepsalo?

— Půda je svůdná věc, a žádný jí nemá tuze mnoho, tak se jich podepsalo hodně, ba i mnozí z katolíků.

Teprve potom, když se ukázalo, že prosba nebyla o půdu, nýbrž o odloučení od Polsky, nejeden hořce zaplakal a tloukl hlavou o stěnu. Někteří zajeli na úřad a chtěli žádost nazpátek, ale vydřou vlkovi kořist z hrdla? Ještě se jim vysmáli, a jáhen, když se napil, křičel po vsi, že přece bude jednou poláctvu konec, že vyženou pány i kněze, a který sedlák nezůstane pravoslavným, půjde s mošnou. Ale psí hlas do nebe nevolá. Pravda pane?

Slunce zacházelo, když jsme vjížděli do vsi podle církve přestavěné z kostela, stojící na kopci u věnci mohutných líp a klenův.

Zajeli jsme k výstavnému, bílému domu stojícímu něco níže; před vchodem stála statná hruška ohýbající se ovocem, po stranách táhl se veliký sad.

Fojta znal jsem již z Varšavy, ještě z dob svobody, proto přivítal mě velmi srdečně a po krátkém odpočinku vyzval mne, abych se podíval na jeho hospodářství.

Zámožnost a pečlivé hospodářství bylo viděti na každém kroku; žita sahala až do střechy a černala se jako bor, jetel byl po pás, na dvoře, uzavřeném plotem rojilo se husami, kurami, kačkami a jinou drůbeží. Čtyry statné krávy vcházely právě do dvora, hnál je malý chlapec v bílé plátěné halence.

— Můj vnouček! Fráňo, pojď k nám! Ale Fráňa švihl sebou v jinou stranu.

— Není zvyklý cizím lidem, proto se stydí, a tu je má dcerka i hospodyně! — ukazoval na vysokou ženštinu jdoucí s vědry do chléva. Žena umřela mně již dávno.

Vedl mě k býčkovi, stojícímu ve zvláštní ohradě.

— Dostal jsem na něho cenu na výstavě v Lubartově — pravil s pýchou.

Podíval jsem se ještě na silnou prasnici obklopenou četným potomstvem, prohlédl jsem sad pečlivě pěstěný i bohatý ovocem.

— Můj zeť tomu rozumí, byl ve dvoře u zahradníka.

— Upozornil jsem na hromadu dřeva pokrytého stříškou.

— Na dům pro nejmladšího syna, dřevo suché jak pepř.

— Slouží snad u vojska?

— Ne, pane, ukončil hospodářskou školu a nyní praktikuje ve dvoře.

Vrátili jsme se do statku na občerstvenou. Ve světnici bylo čisto a úpravno, lůžka byla pokryta plátěnými prostěradly, v rozích stály almady, na stěnách visely za sklem svaté obrazy, mezi nimi Košciuško, Lev XIII. a Kordecki. Hořící lampa visela se stropu. Pod oknem na stole ležel svazek »Zory« a několik brožur hospodářských.

— Jsem totiž členem družstva hned od jeho založení — chlubil se rychle. — Mám ještě trochu jiných knížek, ale schovaných, neboť strážníci tak si mě oblíbili, že i v noci přicházejí na besedu.

Zajisté proto vás nechtějí potvrdit za fojta.

A pohrozili, že, jak mě ještě jednou obec zvolí, opět se projedu. Byl jsem už na takové procházce, byl

— Daleko?

— V orenburské gubernii, a ledva člověk kosti dovlekl z té pouti. —

— Musilo vám býti těžko!

Že i na šibenici by bylo lépe. Ale štěstí, že dnes zapomínáme na včerejšek, tak jaksi jsem to přetrpěl a po manifestě jsem se navrátil. A jak nastala svoboda náboženská, to už se nám zdálo, že ráj se nám otevřel. Jenom uvažte, pane, dobře, jak jsme se měli v unii! Nakládali s člověkem hůře, než se zvířetem. Po třicet let

ani kostela, ani kněze, ani zpovědi, ani oddavek, ani pohřbu. Člověk se rodil, žil, umíral jako v kriminále, a tu najednou vám otevřou dvěře na svobodu. Ani se nám věřit nechtělo, jako ve snu!

— A kdo vám první dal zprávu o tolerančním úkazu?

— Šlechtic z V. Sázeli jsme právě zemáky daleko za vsí, když nejmladší syn zarazí koně a povídá:

— Otče, kdosi jede k nám přes pole.

Hledím, vskutku nějaký člověk s holou hlavou cválá na koni polem přímo k nám a již z daleka mává jakýmsi papírem. Div se nezakl únavou, jak mi celý úkaz předčítal. Mě ta novina tak omráčila, že jsem se nemohl hnout s místa. Musili mnou zatřást jako snopem, než se mi vše v hlavě srovnalo — a já chápal. Běžel jsem ihned do vsi, lidé již se vraceli s polí; křičím, vykládám, čtu hlasitě úkaz, a oni, ani be ani ne, stojí, oči vytřeštěné, jako omráčení, cosi jazykem lepotají, ale žádný nerozumí ani slova. Měli jsme schovaný veliký zvon ještě z našeho uniackého kostela, zavolal jsem zetě, vytáhli jsme ho z dola, zavěsili na kozách a zvonili jsme se všech sil. Třicet let, co ho nikdo neslyšel, i mluvil ku všem slavným hlasem radostného zmrtvýchvstání. Těžko vypovědět, co se tehda dalo. Celá ves jako by sešilela, bylo slyšet křik, nářky, bědování jako v soudný den. Z radosti, pane, a veselí. Rozeslali jsme jízdné posly po vsích s tou novinou.

V květnu to bylo; za soumraku ustrojili jsme pod hřbitovem oltář, nanесли světél, zelení, květů a do bílého rána před ním jsme zpívali.

Někteří chtěli ihned odebrat pravoslavný kostel, poněvadž byl přestrojen z katolického.

Ráno vydal nám jáhen v pravoslavném kostele uschované korouhve, i šli jsme velkým processím za zpěvu do iarního kostela. Šli všichni, nejen nepoddajní, nýbrž i pravoslavní, a nevím, zůstalo-li v celé vsi s pět osob k vůli dozoru na dobytek.

Pravoslavný kněz, jak uviděl, co se děje, zastoupil nám cestu, zdržoval, prosil, zapřísáhal nás, abychom neopouštěli pravoslaví, ba i hrozil, ale nikdo ho neposlouchal. Měli jsme do kostela přes 7 mil; táhli jsme se zpěvy, s vlajíci korouhvemi, s obrazy, jako kdysi, před dávnými lety, a z každé vsi přidávali se k nám, tak že jako rozvodněné řeky hrnul se lid všemi cestami, a všude naše zpěvy, naše obrazy, naše kříže a naše řeč.

Nejednou jsem myslel, že nedojdu, že zemru radostí. Svým očím jsem věřit nechtěl, patře, jak strážníci smekali před processím, jak vojáci vyhýbali. Úřadu jakoby nebylo, nikdo nám nebránil býti tím, čím jsme se zrodili: Poláky a katolíky.

Po dva dny a dvě noci byl kostel otevřený dokořán; na oltářích hořely svíce, zvony zvonily, konaly se pobožnosti, po dva dny sytil lid lačnou duši, modlil se leže na tváři, připravoval se k novému žití. Celá farnost dala se zapsati ku katolické víře i jáhen přestoupil, a pop zamknul pravoslavný kostel a odešel. Domnívali jsme se, že skončena naše křížová cesta!

Člověk počal volněji dýchat, hledět směle v oči a žítí, jak ostatní Poláci. Na celém červeném Podlesí, jak nazývají u nás ty dávno sjednocené kraje, zašumělo jako v oule.

(Pokračování.)

Rozmanitosti.

Rozdělení podpor z členských příspěvků Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda. Jak na jiném místě vypisujeme, může se každoročně náš Apoštolát vykazovati jen nepatrnými summami sebranými oproti jiným podobným missijním spolkům. Lonské příspěvky byly výbory Apoštolátu takto rozděleny: Nejdůst. pánu sjednocenému bulharskému arcibiskupu v Cařihradě Msgru. Mich. Mirovovi 300 K, sjednocenému bulharskému biskupu v Soluni Msgru Epiř. řanovovi 300 K, semináři na výchovu slovanských missionářů v Kara-Agači 200 K, milosrdným sestřičkám v Odříně 100 K, podpora Akademii Velehradské na vydávání vědeckých děl 1000 K, pro duchovní potřeby venkovské Omladiny 150 K, chudým kostelům u nás ve Viganticích, Hodslavicích, Polkovicích, Vel. Lhotě, Nedašově, Salaši a Kostelanech po 60 kor. Některé žádosti zvláště z Bosny pro nedostatek příspěvků zůstaly nevyřízeny. Kéž každý člen by plnil svou povinnost a aspoň povinný svůj příspěvek každoročně zapravoval, abychom by i nepatrnou almužnou mohli mírniti bídu horlivých missionářů mezi našimi pobratimy.

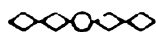
Vídeňský eucharistický kongres pro unii. Učený professor Dr. A. Ehrhard ve svém spisku přeloženém i do češtiny: «Východní církevní otázka a úkol Rakouska při jejím řešení» určuje Rakousku důležitou úlohu pro spojení církve východní a západní. A zdá se, že v Rakousku idea unie má hlavní živitele, pěstí se soustavně a vytrvale a nabývá vždy většího rozsahu a určitějších forem. Celému Rakousku jsou známy naše unionistické sjezdy, od několika let na všech českých katolických sjezdech byla pozornost věnována i otázkám unie, v Rakousku se soustředí vědecké, náboženské i missijní hnutí za unii. S potěšením vítáme, že i na světovém letošním kongrese eucharistickém ve Vídni pamatováno též na církevní sjednocení. Sjednocení Rusíni a Rumuni z Rakousko-Uherska chystají se četně navštívit eucharistický kongres za vedení svých arcipastýřů. Pokud jest určen program, dovídáme se, že 13. a 14. září bude se sloužiti slavná mše sv. obřadu řeckého v prostorném chrámu «Na dvoře» (Am Hof). Začíná po oba dva dny o půl 8. ráno a slouží ji v pátek 13. září nejdůst. metropolita msgr. Viktor Michalyi d' Apsia, arcibiskup rumunský z Fogaraše v Sedmihradsku a 14. září nejdůst. metropolita rusínský dr. Alex. Ondřej hrabě Šeptický za spolucelebrance obou svých biskupů suffraganů, msgra Konst. Čechoviče z Přemyšlu a dra. Řehoře Chomyšyna ze Stanislavova. Četné mše sv. východního obřadu budou slouženy v řecko-katolickém farním chrámu sv. Barbory a ve vojenském kostele. I armensko-katolický obřad bude zastoupen, a to u melicharistů, kde budou sloužiti slavné bohoslužby armenskokatol. arcibiskup lvovský dr. Jos. Teodorovič a ve Vídni sídlící opat dr. Řehoř Govrik. Na sjezdu samém konají se ve zvláštní sekci ve chrámě u Šotů v pátek 13. září ode 2—4 hodin odpo. tyto unionistické přednášky: 1. Sv. Jan Zlatoústý jako doktor nejsv. svátosti oltářní. 2. Nejsv. svátosti oltářní k jednotě. 3. Nejnovější stav otázky epiklese (vztah modlitby k Duchu sv. při mši sv. na proměnění). 4. Nejsv. svátost oltářní v dějinách unie. Tento oddíl sjezdový má na starosti hlavně čilý opat melicharistů dr. Tadeáš Torun. Kéž přinesou i tyto snahy žádoucích úspěchů k toužebné unii!

Odpor Poláků proti ruštině i ve chrámě jest u nás dostatečně znám. Všeobecně téměř se jim vytýká, že tímto odporem proti jazyku ruskému na kazatelně, ve zpovědnici a vůbec při bohoslužbě poškodili valně a poškozují dosud dílo sjednocení Rusů s církví katolickou. Když v letech 1895

a násl. Rusové někteří horovali pro zavedení ruského jazyka do římsko-katol. bohoslužby a několik vyšších polských duchovních projevilo s tím souhlas, upadli u ostatních Poláků do nesmířitelné nemilosti. O řediteli vilenského katol. semináře se vykládá, že byl proto ubit sluhou, kterého prý navedla vášnivě blouznivá Polka. Poláky však k nenávisti ruštiny vedla až přemrštěná obava před porušením Polsky. Tuto jim vlastně i Rusové sami malovali, a proto není divu, že jí Poláci i uvěřili. Tak píše na př. známý snahami svými Polsko porušiti ruský spisovatel Rozanov v „Ruském Slově“: »Třeba zavést v Polsku i při vyučování náboženství ruský jazyk, třeba naříditi jeho užívání i při kázání a v bohoslužbě, a pak bude církvi katolické v Polsku odňat národní ráz. Pak porušení a splnutí s pravoslaviím bude jen otázkou času.« Když tedy ruští přemrštěnci sami tak strašili Poláky, lze si vysvětliti jejich odpor proti ruštině v bohoslužbě.

Pravoslaví a katolicismus. Zemřelý nadprokurátor sv. synodu petrohradského Pobědonoscev čta zprávy o pronásledování a útiscích církve katolické ve Francii, pochvaloval si ruské poměry před právě přítomným knězem J. L. Janiševem slovy: »U nás církev a stát ani neznají nějakých bojův a svárů. My žijeme v těsném objetí«. Janišev mlčel; pouze přísným pohledem dal na sobě znáti jiné smýšlení. Pobědonoscev chtěje znáti jeho úsudek o tom, tázal se ho na jeho mínění o poměru státu k pravoslaví v Rusku. O. Janišev bez obalu odvětil: »My se udusíme, Vaše Excellence, ve Vašem objetí. Tam ve Francii aspoň bojují, neboť katolíci rozumějí církevnímu životu, ale my zahyneme pouhým objímáním bez všelikého boje«. Pobědonoscev se zakousl a zmlknul.

Rusové pro Palestinu. Rusové konají rádi a velmi četně poutí do sv. země. Za tím účelem mají i zvláštní společenstvo (Imperatorskoje pravoslavnoje palestinskoje Obščestvo), které ujímá se všech potřeb pravoslavných ruských poutníků do sv. země, seznamuje lid ruský se svatými místy a pečuje o pravoslavné ruské osadníky v Palestině a Syrii. Lonského roku umístnilo v Jerusalemě ve svých místnostech 9000 poutníků. Kdykoli konají poutníci delší výpravy od Jerusalema, na př. na horu Tábor, do Nazareta atd., vždy doprovází je i ruský kněz a lékař s přenosnou lékárničkou. Společnost zřídila a vydržuje i 2 učitelské ústavy ruské, a to pro učitele v Nazaretě, pro učitelky v Bet-Džala u Betlema a 100 dvou- a jednotřídních škol obecných. Tyto školy navštěvovalo 11.112 dětí. V nemocnicích byla okamžitá pomoc poskytnuta v 11.056 případech a léčeno 620 osob. Mnozí Rusové tak přísně konávají poutě, že se neustále postí, mnohdy několik dní ničeho nepožívajíce, čímž upadají i do nemoci. Společnost rozšiřuje i doma znalost o sv. zemi přednáškami, časopisem, knížkami, pohledy a j. V loni na př. rozeslala 110.745 výtisků knih o sv. zemi a prodala přes million obrázků se sv. místy. Z členských příspěvků sebralo se za minulý rok 12.641 rubl, darů 25.326 rublů, celkem od členů 43.422 rublů. Kostelní sbírky (offěry) vynesly 104.871 rubl. Je tu patrna zajisté veliká obětavost ruská, která tak štědře podporuje své zájmy ve sv. zemi.

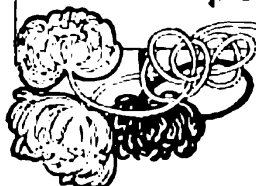

Členům Apoštolátu. Na posv. Velehradě budou se sloužiti mše sv. za živé a zemřelé členy Apoštolátu ve dnech: dne 13. dubna (oktáva úmrtí sv. Methoděje), 5. července (svátek sv. Cyrilla a Methoda), slavná mše sv. o pouti Apoštolátu a v některý den oktávy Neposkvrněného Početí Panny Marie. Farní duchovenstvo se uctivě žádá, aby kromě svých členských mší sv. ohlašovalo věřícím i svrchu uvedené.

OBSAH: Dr. Ant. C. Stojan Sv. Otec Lev XIII. a »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie«, — »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. — Z misí mezi Čechy na Rusi. — Sil. Sardenko: Maria na Východě. — P. V. Hladký: Vzpomínky z katolických misí na Rusku. — Rozmanitosti.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezálepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel „Apoštolátu“ Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

Cyrill zjevně tenkrát započal svou apoštolskou činnost, když sám našel ostatky Našeho předchůdce Klimenta I., o nichž Chersonští nevěděli. I chtěl je napotom něžně a s posvátnou úctou střezné sám doprovditi až do Říma. Nestalo se zajisté, myslím, náhodou, že Cyrill v tomto městě umřel a že Římu dostalo se té cti, míti sv. ostatky jak Cyrilla tak i Klimenta takměř v jednom objetí — oba veleslavní rozšiřovatelé křesťanské víry odpočívají v pokoji Kristově již po tolik století vedle sebe, jakoby i budoucí pokolení poučiti chtěli, že sjednocení Slovanů s Církví římskou má býti vroucí a že povždy má trvati.

Záhy objevilo se ovoce nutného tohoto spojení jak pro všeobecné dobro tak i pro Vaše apoštoly.

Neboť když se jim přihodilo, což často se stává těm, kteří veliké věci podnikají, že s rozličnými nesnázemi a výtkami se setkali, tu dožili se přízně a ochrany Mikuláše I., Hadriana II., Jana VIII. A pozdější papežové, naši předchůdci, projevovali Slovanům ustavičně blahovůli.

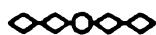
Památky dějin Vašich dosvědčují, jak mnoho práce vynaložilo římské papežství, aby u Vás chránilo nejen náboženství, ale i veřejné blaho. Neboť co vždy se stává, že moc náboženství nutně převeliký vliv mívá na život a mravy národní, ukázalo se u Vašich předků ještě zjevněji a jasněji.

Úsilovnou snahou Cyrilla a Methoděje nejen křesťanskou víru, což arciť jest nejdůležitější, ale i jemné mravy a ušlechtilé života zvyky obdrželi. Těmto svým apoštolům zavázání jste díky převelikými i proto, že první vynalezli znaky písmen Vašich, že přeložili větší část písem sv. do národního jazyka a že přizpůsobili posvátné obřady duchu národnímu. Z těchto důvodů a příčin oslavovati bude veškeré potomstvo jméno Cyrilla a Methoděje u Moravanů, Čechů, Bulharů, Charvátů, Poláků, Rusínů a u všech Slovanů od břehu moře jaderského až ku vzdálenému Novgorodu.

Poněvadž tedy sjednocení s římskou Církví, matkou všech církví, takovou naději spásy poskytuje a poněvadž z něho lze tolik dobra očekávati, snažtež se, milení synové, aby spojení toto u Vás se zachovalo, a denně stále se rozhojňovalo. Od Cyrilla a Methoděje společnou modlitbu vymáhejmež, aby milostivě ráčili lid slovanský opatrovati, aby vyprosili od Boha jedněm setrvání, druhým uzdravení. Vyprosmež si na nich, aby horlivou lásku v srdcích vše h roznítili, a nepřátelství, spory a řevnivost od dědictví Kristova odvrátili. Kéž odporoučí Bohu především onen národ, jenž svým počtem, svou mocí a svými prostředky, vyniká, národ, který je jako své apoštoly uctívá, svazky však trhá, jimiž ho tíž apoštolové jeho se sv. Petrem a Církví římskou spojili.

Bude-li jednota víry obnovena a budou-li práva jednotlivých držav zachována, bude lze přemnoho doufati od Vaší snahy a statečnosti ku rozšíření království božího na zemi. Dle božské úrady zdá se, že národ slovanský ke zvláštním úkolům jest povolán.

(Pokračování.)

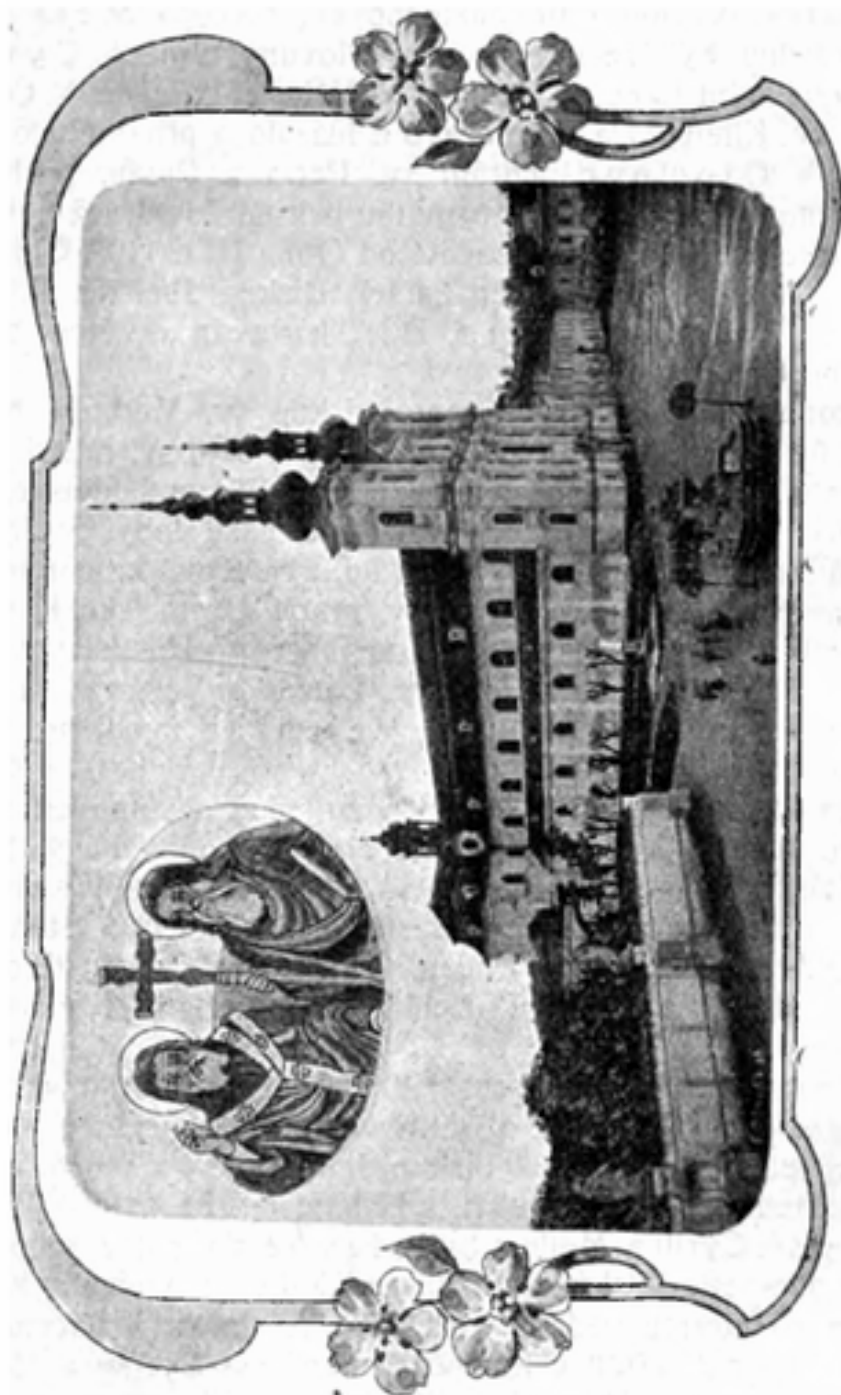

Vývoj úcty sv. Cyrilla a Methoda, apoštolů našich.

(Dr. Ot. Tauber.)

Morava je kolébkou víry všech Slovanů a náš Velehrad je slovanský Betlém. Sv. bratří naši založili první školu slovanskou na hoře osvětimanské, naučili naše předky psáti a čísti, kresliti a zpívati, začali tak naši křesťanskou vzdělanost a vřadili nás k národům vzdělaným, abychom s nimi závodili na poli umění, vědy a víry. Ký div, že jména C y r i l l a M e t h o d po tisíciletí září našemu národu a všemu Slovanstvu písmem vždy jasnejším! Jsoutě sv. C y r i l l a M e t h o d naši největší mužové, jsou pravými vůdci a světci našimi. Lid je ochotně přijímal, u nohou jejich naslouchal slovům Moudrosti, věřil jim a zachoval je dosud. Velehrad meče zahynul, ale Velehrad víry, dílo ducha, vzdor pohromám stojí a státi bude. Říše Svatoplukova se rozpadla, ale úcta sv. apoštolů nevyhynula a žila dále v Čechách, na Moravě, na Slovensku, v Polsku i na Rusi a v Bulharsku. Udržovali ji žáci sv. bratří, udržoval ji Mojmir II., jenž žádal papeže o jejich nátupce. Udržovali ji biskupové, Be-

nedikt a Daniel, s arcibiskupem Janem, kteří Moravu církevně spravovali od r. 894—926. Sídleli v Kunovicích, v Polešovicích, v Podivíně. Biskup Silvestr, jenž sídlil snad v Podivíně a pak v Olomouci, udržoval jak mohl v lidu památku sv. bratří, udržovali a pěstili ji mniši cisterciáci na Velehradě. Úcta jejich žila v Čechách na Vyšehradě a na Sázavě. Šířil ji sv. Václav, sv. Ludmila, blahosl.

Posvátný Velehrad.

Mlada, sv. Vojtěch a jeho bratr Radim, zvláště pak sv. Prokop, kníže Oldřich a Vratislav II. Žák sv. Cyrilla, Klement Chrabr, složil písmo a nazval je cyrillicí a tím znovu vzkřísil úctu sv. Cyrilla. Úctu bratří sv. velmi rozšířily legendy bulharské. V Bulharsku šířili úctu cyrillo-methodějskou jejich žáci Naum a Angelar, v Albanii Gorazd, v Uhrách slovanští mniši v Czanadě a Vesprimu.

R. 955 Morava byla připojena k Čechám. R. 973 zřízeno biskupství v Praze, k němuž i Morava patřila. Světící biskup V r a c e n sídlil v Podivíně a jsa Slovan, jistě sv. apoštoly ctil.

V r a t i s l a v II. zřídil biskupství v Olomouci 1063. Tehdy idea cyrillomethodějská byla velmi živá; byltě Vratislav pravý vlastenec, prozíravý jako kdysi R o s t i s l a v. Biskupové olomoučtí znovu otevřeli skvělou řadu nástupců sv. biskupa M e t h o d ě j e a téměř všichni byli řečí a duchem Slovany. Jména C y r i l l a M e t h o d zněla od Labe až k Sávě, od Váhu až k Visle. V Čechách 18 kostelů sv. Klimenta a na Moravě 5 hlásalo a připomínalo jména sv. bratří. V O l o m o u c i chrám sv. Petra a Pavla, pocházející od Sv. Cyrilla a Methoda, stále památku jich udržoval, jež pak zněla i v katedrále sv. V á c l a v a, začaté od Otíka II. r. 1107. Chrám sv. Václava v Olomouci byl stavěn 24 let. Biskup Jindřich II. Z d í k přenesl k sv. Václavu své sídlo r. 1131., jsa zván »květem biskupů a otcem chudých«.

Je samozřejmo, že právě tento biskup sv. Methoda byl pamětliv. Že lid moravský stále udržoval víru a úctu sv. bratří, svědčí k ř í ž e řecké, rovnoramenné a studánky cyrillomethodějské, které lid úzkostlivě opatroval a zachovával až na naše doby. Sv. bratřím byla každá studánka Jordánem. Nejen lid, i bojarové kmentem odění padali na kolena a dali se křtiti od sv. bratří. Proto jako biskupové olomoučtí tak i knížata moravská, nástupci to Rostislavovi, ctili první slovanské moravské věrověsty. Památka Velehradu nezahynula. Vždyť V l a d i s l a v III. právě V e l e h r a d zvolil pro klášter cisterciaků.

S v á t e k sv. Cyrilla a Methoda zaveden a stanoven za biskupa olom. Jana IX., rodem Slezáka, (od 1364—80), na 9. března. Reformní biskup J a n X. Mráz (1398—1403) nařídil, aby svátek sv. bratří byl též skutečně slaven. Následující biskupové Stan. Tuří, Zoubek, Dubravský, Marek Khuen, Vilém z Vlčkova, Grodecký, Albín, Jar. z Telče, Pavlovský všichni přáli národu a tedy i národní naše apoštoly ctili.

P a v l o v s k ý r. 1591 sepsal životopis sv. Cyrilla M e t h o d ě j e, by tak v lidu jich úctu oživil a vědomí vlastenecké posílil; s poddanými jednal česky. Též biskup Jan P l a t ý z (1636—37) byl duchem vlastenec. Biskup Karel II. L i c h t e n s t e i n (1664—95) zase nařídil, aby sv. Cyrill a Method byli s l a v n ě slaveni. Z toho vidno, že úcta cyrillomethodějská stále žila a n i k d y nevymizela, ba vždy zas a zase na povrch vědomí veřejného se tlačila a tlačena byla. Týž biskup K a r e l zřídil v Kroměříži kapli sv. Cyrilla a Methoda. Kardinál Š r a t t e n b a c h (1711—38) šířil úctu ke všem patronům našim: k sv. Janu Nep., zamýšlel process blahořečení bl. Jana Sark. a jistě tedy byl ctitelem prvních našich věrověstů. Kardinál T r o j e r r. 1751 process bl. Jana začal, posvětil sv. Hostýn, ctil tedy vše slovanské i bratry naše svaté. R. 1777 povýšeno biskupství olomoucké na a r c i b i s k u p s t v í a t í m a c i b i s k u p s k ý s t o l e c sv. M e t h o d ě j e znovu vzkříšen, úcta k sv. Methoději vzbuzena a studium starého Velehradu začato: — Pamětihodný je episkopát

kardinála Fürstenberga, který přes 39 let třímal berlu sv. Methoděje (1853—92).

Pravil jsem, že cisterciáci Velehradští úctu sv. Cyrilla udržovali. To vysvětluje zřejmě z chvalořeči cisterciáka P. Hirschmentzela r. 1668 konané, v níž dí: «Velehrad — apoštolské a metropolitní církve naší slovanské skála i mnohých národů hlava». (Sb. Vel. VI. 227). P. Jiří Středovský v knize své r. 1710 zřejmě dosvědčuje: «O velehradském — u nás klášteře cisterciáckém na celé Moravě známo, že zcela je oddán účtě našich apoštolů». Klášter tento sice r. 1784 zrušen, poutě zakazovány, ale darmo. Dědictví cisterciáků vedou dále a udržují otcové z Tovaryšstva Ježíšova. Tři jubilea tisíciletí na Velehradě slavná byla konána r. 1863 (jubileum příchodu), r. 1869 (jubileum úmrtí sv. Cyrilla) a r. 1885 (jub. úmrtí sv. Methoděje.) Založena družstva na podporu úcty a prozkumu Velehradu a sv. bratří: Matice Velehradská, Velehrad, Apoštolát. Velehrad se stal středem snah o sjednocení (unie) všech Slovanů u víře pravé; na Velehrad ročně putují akademici, bohoslovci, omladina, katol. rolníci i učitelé. R. 1869 pravoslavní Rusi sem darovali věčnou lampu a obraz sv. apoštolů. Kardinál Fürstenberg založil na paměť tisíciletí příchodu sv. bratří diecesní fond, darovav na něj 50.000 zl., koupil na Velehrad vzácný oltář mramorový, jež dal v Římě zhotoviti, vystavěl tu kapli sv. Cyrilla, vymohl, aby svátek sv. apoštolů byl přeložen na 5. července, aby mohl býti okázaleji slaven. Ten den jsou svěcení noví kněží. V. Štulc (1857) a Šafařík napsali «Život sv. Methoda» (1868) a Pastrnek «Dějiny slov. apoštolů» (1902). Ve šlépějích svých předchůdců kráčí J. E. kardinál Dr. Bauer. Súčastňuje se schůzí na Velehradě, úctu sv. bratří vštěpuje dorostu kněžskému při každé příležitosti, jest spoluzakladatelem Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda, jenž hlavně jeho péčí na Brněnsku zmohutněl.

Vřelými ctiteli sv. bratří byli znamenitý slovinský biskup Slomšek, věhlasný charvátský biskup Štrossmayer a nezapomenutelný papež Lev XIII., jenž si získal hlavně zásluh o úctu cyrillo-methodějskou tím, že vydal památný okružní list «Vznešený úkol» a ustanovil svátek jejich pro celý svět katolický. U nás křisitelem obnovené myšlenky cyrillo-methodějské byl Ig. Wurm, a Jos. Vykydal. dlouholetý farář a děkan na Velehradě, ji prohloubili, mladému pokolení vštíplili a učinili majetkem celé křesťanské Moravy věrní jeho odchovanci: Duše všech sjezdů a poutí velehradských msgr. dr. Ant. C. Stojan, probošt kroměřížský, věrný strážce a vroucí ctitel Velehradu, mnoholetý jeho bývalý kaplan. assesor Vychodil, děkan a farář cholinský, nadšený šťastný průkopník Apoštolátu cyrillo-methodějskou tím, že vydal památný okružní list «Vznešený úkol» tickými spisy kulturní jejich význam a dějinnou pravdu o nich hájí archivář Frant. Snopek, po stopách jejich činnosti bádá dr. Frant. Příkryl, farář v Drahotuších, vykopávkami místopis a památky z jejich doby odhaluje professor dr. J. Nevěřil atd.

Na 2000 spisů hlásá slávu bratří našich svatých. Sv. Cyrill a Method nám «život na vše věky zachovali». Je ctíti jsme tedy všeci,

v š e c i pravím povinni. V celé naší rozsáhlé arcidiecesi je pouze osm kostelů, zasvěcených sv. Cyrillu a Methodovi. Jsou to Zlobice, Vítonice, Bratřejov, Radějov, Břesová, Wiesenberk, Bystrošice, Majetín. Pamatujme aspoň teď, když se zřizují nové kostely, oltáře, sochy a kaple na sv. naše nehynoucí věrověsty.

Dávejme si jejich jména na sv. biřmování, dětem na křtu sv., choďme je ročně uctít na Velehrad, zdobme jejich obrazy své příbytky, ale i srdce své, věřme jako oni, žijme svatě a bohabojně, svorně jak oni! Pak národu našemu vzejde světlo lepších časů a Slovanstvo odpočine v přístavu jedné víry a bude jeden ovčinec a jeden pastýř.

O horlitelích „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda“.

Naše kněžstvo moravské jest hluboce proniknuto myšlenkou cyrillomethodějskou, a jemu zajisté náleží lví podíl na udržování onoho svatého zápalu pro snahy, jaké sleduje Apoštolát a Akademie Velehradská. Ale toto kněžstvo nestačí při všech četných nábožensko-kulturních požadavcích nastavovati svých sil. Bude proto třeba, aby i pro rozvoj a plnění povinností Apoštolátu přibralo si pomocníky z řad lidových. Upozornění, horlivosti a povzbuzení bude vždy třeba se strany kněžské, ale při organizační a sběratelské činnosti mohou se výtečně osvědčiti jiné síly — horlители Apoštolátu. Slovinci je zvou případně čebelice (včelky), neboť v pravdě jako pilné včelky pracují na díle apoštolátním tím, že získávají nové členy a příznivce pro Apoštolát a sbírají horlivě od členů příspěvky a od dobrodinců dobrovolné dary.

U nás snad na některých místech v chudých krajích bude výhodnějším, budou-li se sbíratí příspěvky každého měsíce nebo půlročně; snad pro mnohé členy jest velikou obětí, mají-li najednou dáti 24 hal. Odevzdají-li však měsíčně aspoň 2 hal. rebo půlročně 12 hal., nebude to činiti nikde nesnází, ani u nejchudších. Kde jsou katolické spolky zvláště pro mládež, lze u příležitosti schůzí spolkových snadno odvésti pokladně Apoštolátu takové krejcarové příspěvky. Zároveň se takto mládež naučí aspoň něco sobě odepřítí, odvykati zbytečnému utrácení a aspoň něco uspoří pro šlechetný účel. — Horlitéle Apoštolátu však mohou získávati členy a příznivce pro Apoštolát ovšem též mimo katolické organisace, též u jednotlivců. Nemusí každý přispívatel státi se skutečným členem Apoštolátu; dle stanov stává se však jeho dobrodincem, který má podíl ve všech přimluvách a zásluhách spolku, když totiž jedině modlitbou nebo jen peněžitou podporou Apoštolátu slouží. Takovýchto příznivců a dobrodinců možno získávati zvláště u majetnějších aneb i výše postavených osobností, kteří obyčejně nerádi se poutají na pravidelné a častější odvádění nepatrných krejcarových příspěvků, nýbrž spíše dají svůj příspěvek najednou a snad pro vždy, ale za

to v hojnější míře. Takovýchto mimořádných a mimořádně štědře Apoštolát podporujících příznivců našemu spolku jest velmi třeba; a našli by se, jen třeba je hledati, u nich zatlouci a prositi. Opakujeme: na horlitelích pro Apoštolát velmi mnoho záleží; oni budou nejdůležitějším orgánem výkonným i zde jako při jiných spolcích, zkušenost to dosvědčuje. Bez těchto pomocníků i sebe horlivější kněz pro Apoštolát nedocílí valných úspěchů; oniť konají onu drobnou rozdělenou práci, která může pak vytvořiti dílo veliké s výsledkem neočekávaným. Vidíme to patrně na př. na díle Děťství Ježíšova. Že mohl tento spolek jen v Německu za rok 1908 věnovati na zachránění a pokřesťanění pohanských dětí 1,386.430 franků, to způsobilo právě ono zařízení horlitelů mezi dětmi samými. Jedno dítko má na starosti 12 dětí, které jemu odevzdají každého měsíce svůj příspěvek; každý takový horlitel pak odevzdá obnosy sebrané řiditeli «Díla». Tak se stane, že dítky jednotl. farností samy obětují ročně i sta na účely spolku. Bez těch malých horlitelů však by se takového úspěchu nedocílilo. Zároveň působí takovéto odevzdávání almužny velmi na zušlechtění srdce a budí srdečný zájem pro potřeby sv. církvi u mládeže. Třeba však Apoštolátu ještě též jiných horlitelů, kteří by působili na širší obecnost než to může kněz ve farnosti se svými «činnými» horliteli. Takovými mohou býti naše katolické noviny, časopisy, rozličné časové brožury a letáky, hlavně pak též kalendáře. Takových horlitelů jest nám velmi potřebí, má-li náš Apoštolát u lidu zdomácněti.

Jsou ovšem zajisté ještě jiné prostředky a pomůcky pro větší vzrůst Apoštolátu; my jsme chtěli aspoň na některé poukázati: Rada a pokyny další budou vítány i na dále. Kéž najdou jen všude ochotnou vůli a vedou ke skutkům předně u nás samých, v naší užší vlasti, na půdě naší cyrillo-methodějské. Pak bude možno toho docíliti, aby Apoštolát mohl dostati snáze svému úkolu. Na celém díle bude pak spočívati i více požehnání božího, jež zaručí jemu stálá ochrana nejblahoslavenější Panny Marie a přímluva sv. Cyrilla a Methoděje pro ony každodenní modlitby vysílané k nebi od tisíců a tisíců zbožných členů Apoštolátu.

Msgr. Michal D. Mirov.

(Ad Jašek.)

Bylo únavné dopoledne letního vedra, kdy v kapucínském klášteře ve Srēdci čta dějiny slavného rílského kláštera, byl jsem najednou mile překvapen vznešeným příchodem vracejícího se z Říma přes Sofii sjednoceného bulharského arcibiskupa Msgra Mich. Mirova z Cařihradu. Štíhlá majestátní postava, milá usměvavá tvář, jemné rysy v obličeji, jiskrné dobrotou zářící oči jsou asi hlavní známky, které neujdou nikomu hned při prvním setkání s tímto vysokým bulharským hodnostářem Jeho ochota, sdílnost, laskavost, přátelská upřímnost a kromnost zaujaly mne zcela pro něho, když téměř po dvouhodinové rozmluvě loučili jsme se v Sofii a volali

si: «Na shledanou v Cařihradě». A vskutku měl jsem štěstí, že v Cařihradě jsem se mohl blíže seznámiti s tímto bulharským katolickým hodnostářem.

Vědouce, že bývá v Cařihradě na evropské straně, tázali jsme se hned u galatského mostu po katolickém bulharském arcibiskupství. Údaje nás vedly do úzké, křivolaké, strmé uličky, kde stanuli jsme před zcela jednoduchým domem, o němž nám bylo řečeno, že

**J. M. msgr. M. D. Mirov, bulharský arcibiskup
v Cařihradě, oblečen v roucha bohoslužebná.**

v jeho prvním patře přebývá nejvyšší hlava církevní sjednocených Bulharů v ottomanské říši. Po úzkých tmavých schodech kráčeli jsme nahoru, kde zastali jsme nejdůst. p. arcibiskupa s mladistvým dlouhovlasým jáhnem rodem Bulharem. Přešli jsme v řeči ihned na umluvený již v Sofii předmět o bulharských náboženských poměrech. —

Ku konci provázel nás metropolita po své »residenci«, jejíž nízkoploché stropy, beze všeho přepychu upravené neveliké svět-nice ničím neupomínají na prostorné, nádherné arcibiskupské paláce západu. Malá domácí kaple i s oratoří připomínala mi domácí ka-pličky sídelních kanovníkův olomuckých.

Nelíčená opravdová zbožnost proniká celou osobností Msgra Mirova. Řekl bych, že tato ctnost zračí se v jeho oku a celém obli-čeji a vystupuje v každém slově. Laskavostí jednoho ze ctitelů jeho mohu seznámiti naše čtenáře s jeho životem.

Msgr. Michal D. Mirov narodil se 1. června 1860 v bulharské vesničce Topuzlarech, vzdálené asi 90 km západně od přístavního černomořského bulharského města Burgasu. Když v letech 1860 a 1861 začalo v Bulharsku slibné hnutí ku spojení s Římem, byli rodiče jeho mezi prvními, kteří přijali víru katolickou a zůstali jí věrni až do konce života, byť jim bylo zakoušeti mnoho nepříjem-ností se strany jejich pravoslavných sousedů.

Hošík Michal vyznamenává se zvláště tichou povahou a upřímnou zbožností, byl dán na studia do kolleje a semináře pol-ských Otců Zmrtvýchvstalců v Odříně, navštěvuje jejich školy od r. 1869—1883. Byv 6. ledna 1883. vysvěcen na kněze, byl poslán a ustanoven od svého biskupa za faráře v bulharských vesnicích Topuzlarech, Dovrukli a Saslekeni.

Přicházel na své nové působiště s prázdnýma rukama, v apoštolské chudobě, ale i s apoštolskou horlivostí, se srdcem zani-ceným jen pro práci na vinici Páně. Nebylo tam ani obydlí pro kněze, ani kostela, ani škol katolických. Začínal od základů. Napřed si musil hledati místnosti, kde by mohl přebývati a sloužiti oběť nej-světější. Byly to s počátku jen chudičké bulharské chýše, jimž za podlahu sloužila udupaná hlína a za strop červenými pálenými taškami krytá nevysoká střecha, kde sloužíval svým věrným mši sv. Proto vynakládal všechnu péči, aby pro Boha, jeho sluhu kněze a děti školní zřídil stánky. A usilovné práci jeho se dařilo. Jak ve svém rodišti Topuzlarech (r. 1889) tak i Dovrukli (r. 1903) zanechal po sobě nehynoucí památku, že ze skrovných prostředků prosebně nastřádaných zřídil kostelíček a faru, ve které i vyučoval školní mládež. Získal si též nehynoucích zásluh o zřízení kaple v Sanondžaku a kostela v Gadžilově.

Že zaséval všude dobré ovoce a že Pán Bůh žehnal práci jeho, lze poznati i z toho, že r. 1883 byl v celém obvodě slivenském samojediným sjednoceným knězem, kdežto dnes působí katoličtí kněží slovanského obřadu již v těchto vesnicích: Topuzlarech, Do-vrukli, Gadžilově, Sanondžaku, Jamboli a Slivně.

Všude jako kněz rozšiřoval mezi svými farníky časté sv. přijí-mání, jež u pravoslavných jest hrozně zanedbáváno, zaváděl pravou pobožnost marianskou, vroucí úctu k nejsvětějšímu Srdci Páně a růženec, kteréžto dvě poslední pobožnosti u pravoslavných jsou neznámy. »Tyto pobožnosti«, říkával Otec Michal »zvláštní posily a útěchy mi udělují, neboť ony naklonily srdce některých pravo-slavných, že přilnuli ke katolicismu. Těmto pobožnostem též při-

pisují, že několik ještě nedávno před svou smrtí zapřisáhlých nepřátel náboženství umíralo usmířeno s Bohem v náručí svého duchovního pastýře».

Když putoval jako missionář po Bulharsku, aby utvrzoval u víře své ovečky a nová srdce lidská získával katolicismu, kolikráte za noci lůžkem odpočinku mu byl lesní mech a polní tráva a pokrovem hvězdnatá obloha. Za jedné takové chladné noci r. 1895 uhnal si i nemoc ochromení, jejíž následky mu zůstanou po celý život. Ale, jak Monsigneur říkává, i této nemoci Pán Bůh použil k dobrému ve prospěch katolických missií bulharských. Neboť na vyléčenou musil vyhledávati západu, a tu našel štědré podporovatele katolických missií na Balkáně, jichž štědrostí bylo mu umožněno postavit kostel a faru v Dovrukli a zvonici v Topuzlarech. Kostelíček v Dovrukli zasvětil sv. Josefu, tomuto ochránci církve katolické, jehož úcta na východě jest málo známa a rozšířena.

Ačkoliv ve své apoštolské činnosti nikdy nepřekročoval mezi dovolených a vždy jednal laskavě a mírně i s těmi, kteří stáli proti němu, přece požehnaná působnost jeho ve prospěch katolicismu budila závist, která přecházela v nepřátelství a nenávist proti němu. Vědělo se, že on mnoho přispěl svou osobností k udržení, upevnění a rozmnožení unie. Pravoslavný biskup slivenský to veřejně pronesl slovy: «Sjednocení Bulhaři by byli vymizeli z našich vesnic, kdyby tu nebylo kněze Mirova». Nepřátelství náboženské se strany pravoslavných tak vzrostlo proti Otcí Michalovi, že se pokoušeli i o jeho život. Než Bůh dobrotivý vždy chránil svého horlivého a věrného služebníka. V říjnu 1902 k půlnoci vypálili na něho dokonce střelné rány, ale řízením božím kulka prozazila pouze stěnu světnice, kde po denní námaze odpočíval věrný kněz; ale na životě byl zachráněn.

Při své horlivé práci missionářské vyučoval po 15 let bez pomocníka i ve škole všem předmětům a rozhojnil několika překlady z frančtiny i chudičkou katolickou literaturu bulharskou. Jsou to pojednání Segurova: «O církvi», «Zásadní pravdy». «Pečuje-li Bůh o nás?», «Rozpravy o dnešním protestantismu», «Časté sv. přijímání», «Odpovědi na nejčastější námitky proti náboženství», «Maria v příkladech» a j. Přeložil i okružní list papeže Lva XIII. knížatům a národům světa.

Jeho horlivé v pravdě apoštolské působení získalo mu srdce věřících a přinášelo ovoce požehnání za obětavé a neúporné jeho práce. I pozornost sv. Otce Lva XIII., jenž bedlivým okem sledoval balkánské poměry, byla na něho obrácena, a Otec Michal byl za svou horlivost a činnost přijat do rodiny papežské, když mu bylo r. 1889 uděleno vyznamenání papežského komoří.

Již před osmdesátými lety minulého století počali se domáhati katoličtí Bulhaři zřízení sjednoceného bulharského arcibiskupství v Cařihradě, ale porta činila překážky, když i řecký patriarcha a bulharský exarcha nerádi viděli tuto novou katolickou hodnotu povstávati a vzmáhati se na jejich pravoslavném území. Nynějšímu sv. Otcí Piu X. podařilo se však při povolnější vládě mladoturecké

zříditi v Cařihradě bulharské arcibiskupství. R. 1907 (8. ledna) byl Otec Michal nynějším papežem jmenován biskupem a arcibiskupem titulárním theodosiopolitským se sídlem v Cařihradě. V únoru (17.) na to byl v kapli apoštolského delegáta v Cařihradě od sjednoceného bulharského biskupa, msgra Petkova z Odřínu, slavnostně na biskupa posvěcen. Byly tu s počátku nesčetné překážky, které se mu stavěly v cestu, ale nový biskup zasvětiv svou missii božskému Srdci Páně, s důvěrou v jeho mocnou pomoc je přemáhal a odstraňoval. Konečně sultán Mehmed V. smířil se s touto novou katolickou hodností ve svém sídelním městě a 28. června 1909 doručil Msgr. Mirovovi berat, jímž ho uznává za nejvyšší hlavu katolických sjednocených Bulharů říše ottomanské.

Msgr. Mich. Mirov usiluje, aby co nejvíce svých rodáků přivedl k církvi katolické, zamýšlí v Cařihradě zříditi i katolickou bulharskou školu a má nejlepší snahy pracovati mezi Bulhary o sjednocení s Římem. Poněvadž lidské síly a prostředky jeho jsou slabé, prosí údy našeho Apoštolátu, aby v modlitbách byli pamětlivi jeho apoštolských snah a vyprošovali na Pánu, by žehnal pracím a podnikům jeho, a aby skrovnou aspoň almužnou pomáhali stírati bídu, která tíží bedra jeho a zdržuje uskutečnění jeho vznešené plány.

Pravoslavný východ a ruská církev.

A d. J a š e k.

(Dokončení.)

K vzájemnému mezicírkevnímu sjednocení a bližšímu splynutí přispěl by i starý osvědčený způsob, že by totiž představitelé jednotlivých církví pravoslavných vyměňovali si okružní listy. V takovém směru jsou psány listy petrohradského metropolity Antonia různým zástupcům východních církví. V Cařihradě, Alexandrii, Jerusalemě, Damašku a Athenách přijali je velmi vděčně, přeložili je do řečtiny a vydali je v místních církevních časopisech s vřelým doprovodem. Řecký tisk se častěji o tom již rozepsal a vyslovil přání, aby podobné listy se pravidelně a trvale opakovaly. Měly by se dotýkati radostných i žalostných událostí církevního života, obsahovati různá rozhodnutí sporných záležitostí, kolísání v různých otázkách, dávaly by jistým událostem mravní tón, oznamovaly konečná rozhodnutí a směrodatné výnosy a svědčily by o bratrské lásce a ochotě podati pomocné ruky potřebným pravoslavným národům. Takové těsné a živé spojení mohlo by odstraniti osamocení církví a sjednotiti je společnými úradky, úlohami a cíli, utvrdilo by duchovní jednotu a bylo by jejím základem mezi jednotlivými samostatnými církvemi a jejich duchovenstvem a seslabovalo by jejich ojedineání a výlučnosti.

Oživení církevních vztahů Ruska s pravoslavným východem mohlo by utvrditi i zřízení zvláštního oddělení sv. synodu se sídlem v některém středu východu. Takový úřad by mohl býti živým prostředníkem mezi ruskou církví a východem. Byl by v přímém styku s představiteli řeckých církví, zastupoval by před nimi sv. synod a spravoval by sv. synod o všech církevních pravoslavných událo-

stech a záležitostech. Tento úřad by byl výhradně odvislým toliko od sv. synodu, jemuž jedině by byl zodpovědný za své jednání. Toliko při plné svobodě od moci politické mohl by plniti úspěšně svou úlohu církevní sloužící výhradně zájmům církve. Bylo by nutno, aby byl v přímém styku s představiteli východních církví a ruského sv. synodu. Hlavním sídlem tohoto církevního zřízení byl by přirozeně Cařihrad, dnes střed zájmů církví východních. Ovšem v nejužším styku žil by s Athenami, Alexandrií, Jerusalemem, Damaškem a jinými místy pravoslavného východu. Úřad ten měl by s počátku zastávati vyšší duchovní v důstojnosti archimandrity.

Dosud úřední spojení ruské církve s pravoslavným východem děje se prostřednictvím ministerstva zahraničních záležitostí, avšak dlužno vyznati, že se děje tak v neprospěch věci. Neboť v ministerstvu na všechny záležitosti hledí okem státních zájmů ruských, proto na nich setírají mnohdy úplně ráz církevní, stavějíce v popředí cíle politické, čímž záležitosti tyto trpí, nehledíc ani na nepřirozené toto prostřednictví státu ve službách církevních.

To jest asi obsah článku Církevního Věstníka. Článek mluví za celé knihy. Není pochyby, že uskuteční-li se jeho návrhy, budou míti rozhodný blahodárný vliv na pravoslavné církve. Ale článek jest i výčitkou dějinám pravoslavi, kdy za neomluvitelným příkladem Focio-cerulariovým trhali dále na těle církve řecké, tak že východ rozpadl se na tolik samostatných církví, kolik států přechovává pravoslavi. Spisovatel doznává upřímně, jaké temno zavládlo na Rusku o mateřské církvi řecké, natož pak teprve jaká tma se tam rozestřela o nenáviděné církvi latinské, kolik předsudků se proti ní ještě udržuje a jak málo pravdy asi proniká. Když nemají známosti a nejeví zájmů pro nejbližší církve, jest přirozeno, že ještě menší zájem tu může býti o spojení církve ruské s katolickou. V té věci má ruský tisk mnoho ještě doháněti.

Touží-li po společném vědeckém časopise pro církevní východovědu, můžeme jim ukázati u nás již částečně uskutečněnou tuto myšlenku v aktech Akademie Velehradské, které jsou s to, aby spojily učence různých národů východu i západu nejrozmanitějších bohoslovných odborů v jednu myšlenku. Jsou-li v nich přetřásány dosud spíše mrtvé otázky než živoucí zájmy dneška v jednotlivých církvích, lze si to vysvětliti jen nedostatkem povolaných pracovníků v těchto otázkách. Přátelskou součinnost východu milerádi přijmeme. Živé jazyky východních církví umístěti do jednoho časopisu bylo by asi pochybeno, poněvadž znalost té které řeči nesahá tam zpravidla celkově za hranice oblasti dotyčné církve.

A naše unionistické sjezdy velehradské nejsou-li vzory schůzek učencův a hierarchů, jakých si přeje spisovatel? Částečně jsme tedy již sami podnikli ve svých snahách unionistických, čeho si přejí pravoslavní k pozvednutí náboženského vědomí a života u svých. I onen stesk na podruží moci státní a touha vybaviti se z něho ospravedlňuje jen církev západní ve svém postavení. Článek přibližuje se celkem stanovisku církve západní.

Bulharskořecký rozkol.

A d. J a š e k.

Když Bulhaři odtrhli se od Říma a přiklonili se k rozkolnému Cařihradu, byl církevní osud jejich zpečetěn — dostali se pod moc Řeků. Domohli se sice za slavných králů, od nichž Řekové očekávali zničení císařství latinského v Cařihradě, zřízení samostatného patriarchátu, ale když padlo slavné Tirново (r. 1394), sídlo bulharských králů i patriarchů, do moci turecké, pozbyli Bulhaři i církevní samostatnosti, dostali se do područí cařihradského patriarchy. Obě dvě církve splynuly v jednu, bídne živoříce pod těžkým jhem největších nepřátel jména Kristova, bezohledných mohamedán. Turků. Jindy vyličíme bídny stav křesťanských národů na jihu pod nadvládou půlměsíce.

Když i na Balkáně zasvitly první červánky svobody a osvěty, národ bulharský, jenž samostatného života ani politického ani církevního od mnoha století neměl a nižádné duševní činnosti neosvědčoval, kromě jména byl v ostatní Evropě neznám a zapomenut. Národ tolika milionový po několika staletých útrapách nebyl než ohromný zástup potlačené ráje (tak Turci potupně nazývali křesťany), mohutný co do čísla, bezcenný co do vzdělanosti, bez vůdců, beze střediska, jenž strávil dny své v robství tělesném i duševním, utlačován jsa v životě tělesném od Turků, u věcech duchovních od Řeků. Lid bulharský neznal vlastních dějin, zapomněl na doby, kdy byl ovládán vlastními cary a patriarchy, nevěděl o své síle a rozsáhlosti svých sídel. Neměl ani třídy vzdělané a, což horšího, kdo z něho vyšli a nabyli vzdělání, Inuli k cizině k — Řekům.

K Řekům prvním zaletl duch svobody a národního probuzení ze západní Evropy. Vědomi své staré slávy vzpamatovali se brzy, ale ve svém nadšení národním šli příliš daleko, chtěli pořečtiti (zhellenisovati) celý půlostrov balkánský na účet ostatních národností. Úmyslů svých hleděli se domoci prostřednictvím školy a kostela. V celém Bulharsku nebylo ani jediného biskupa rodem a smýšlením Bulhara. Řeční biskupové zaváděli pilně řecké bohoslužby místo staroslovanských, zakládali řecké školy, rozdávali řecké knihy. I když se semo tamo uchytil bulharský pop, měl veškeru bohoslužbu vykonávati jen řecky, třeba že ani slova nerozuměl. Slovanská bohoslužba se uchovávala jen v odlehlých dědkách. Hellenisace rostla velmi rychle, do měst zaváděli všude řecké školy. Kdo řecky neuměl, nebyl považován za vzdělance, za člověka. Bulhar Aprilov praví: »Ptal-li jsi se měšřana Bulhara, třeba i ve staroslavném Tirnově, nezřídka ti odpověděl, že jest Řek a, nazval-li's ho Bulharem, cítil se uraženým.« Hellenisace (pořečťování) byla tak mocná, že vymýtila i známost domácího písma slovanského. V čistě bulharských městech nebylo kolikrát člověka, jenž by dovedl slovansky čísti, ač platil za vzdělaného — Řeka.

Peníze v pravoslavné řecké církvi měly jedině váhu a vládu.^{*)}

*) Dle Jirečkových »Dějin národa bulharského«.

Od patriarchie až k faře vše bylo lze koupiti. Kterýsi spisovatel praví, že kdyby nějaký světec na zemi byl se zjevil, bez peněz nebyli by ho učinili ani sluhou oltáře. Biskupství stálo kromě darů 4000 dukátů. Odkud je měl nový biskup vzíti? Důchod bral biskup z pramene živého, z lidu bulharského. Neslýchané sumy vydělali biskupové i na krajinách chudobných, neúrodných a málo lidnatých. Svými penězi dosáhli řečtí biskupové veliké moci, podplácejíce úřady turecké. Kdo se biskupu řeckému nelíbil nebo protivil, musil toho pykati v žaláři tureckém nebo ve vyhnanství v Malé Asii.

Tímto vydíráním byly zničeny nejen jednotlivé rodiny, nýbrž i celé osady vesnické. Když ubozí vesničané nemohli zaplatiti, přišli pochopové biskupští, vesnici prokleli, kostel zapečetili, z domů po-brali kotly, řetězy, pokrývky, ba i cihly se střech. Protestu nebylo. Sedlák musil snášeti v zoufalství trýzeň biskupa řeckého.

Nejhůře se vedlo farářům, poněvadž byli bezprostředně pod-dáni biskupovi. O jejich vzdělání nikdo se nestaral. Často neuměli ani psáti ani čísti, zápisky a účty si dělali zhusta jen zářezy na své holi nebo veřejích, pracovali na poli jako sedlák.

Vladykové s popy ani slušně nenakládali. Mnozí při mši sv. popy veřejně poličkovali a při dvoře svém holemi dávali je bítí, ba i k čeledínským pracím jich používali ve dvoře, ve stáji a v zahradě.

(Pokračování.)

Maria na Východě.

(Slovinsky napsal Sil. Sardenko.)

Maria u studnice.

III.

Smím mladé francouzské Lourdy srovnati se starým Cařihradem? Cařihradská »Panna Maria u pramene« mi praví, že ano.

Cařihradský zázračný pramen, v němž ozdravělo mnoho různých nemocných, nám dosvědčuje, že si Maria v nevyzpytatelném milosrdenství vyvolí časem jistý kraj, kde rozdává své zvláštní milosti. V Cařihradě chovají obširnou knihu, obsahující dějiny blahodárných poutí k prameni Panny Marie. Jako téměř všechny cařihradské kostely, tak i tento chrám postavili sami cařihradští císařové. —

V těch dobách šířila se pobožnost s vrchu dolů: od vladařů k poddaným; dnes je třeba, aby křesťanský život pronikal směrem opačným zdola k vrchu: z lidu ku vznešeným a mocným. Tenkrát užívala Maria prostřednictví vladařů, aby roznítla u lidu důvěru v milost boží; dnes, jak víme, vybrala si chudobnou pastýřku, aby roznítla lidské pokolení k lásce svého Syna.

»Skrze Marii k Ježíši!« Zdá se, že se tím heslem řídí i nebeská královna sama. Slyšme příběh o »Panně Marii u pramene«.

Císař Lev byl muž bohabojný. Jednoho dne, kdy ještě nenosil koruny ani žezla, nýbrž jen luk a toulec, našel na lovu v kraji, kde

později vystavil kostel, slepého muže, bloudícího houštím. Lev ujal ho milosrdně za ruku, aby ho vyvedl z křoví na cestu.

«Najdi mi dříve hlt vody», prosil ubožák, pro velikou žízeň nemoha ku předu.

Lev zašel dále do houští. Poslouchal, hledal, ale smuten se vrátil, neboť nebylo tenkrát v tom místě pramene.

«Netřeba, by jsi se rmoutil, vždyť je voda na blízku».

Lev se ulekl slyše neznámý, milý hlas; potom se vrátil a opět hledal pramen.

«Jdi do prostřed křoví! Tam najdeš vodu, kterou slepce napojíš, a umyješ-li ho, prohlédne ubožák; ty pak poznáš, kdo jsem já.»

Lev učinil, jak mu hlas kázal. Slepce vskutku prohlédl. Toť původ «Panny Marie u pramene». U toho pramene byl zázračně uzdraven také císař Justinián, jenž na místě malého kostelíka postavil z vděčnosti veliký chrám. V 8. století ho zničilo zemětřesení; císařovna Iréna ho postavila opět. Zázraky děly se v něm stále.

Zázračný pramen vzkřísil z mrtvých nějakého Soluňana. Nemocen vydal se na pouť k zázračnému prameni, na cestě však zemřel. Umíraje prosil námořníky, aby ho třeba mrtvého přinesli ku prameni, pokropili ho třikrát vodou a pak pochovali. Tu se stalo, že když ho vodou kropili, mrtvý opět ožil.

Vykládá se, že kdysi nastalo náhlé zemětřesení, když bylo právě v chrámě mnoho lidí. Maria chránila svatyni, až všecek lid vešel ven; potom se chrám sesul. «Není tolik hvězd na nebi», praví řecké přísloví, kolik se událo zázraků u pramene Mariina.»

Nejsme ovšem povinni, abychom tyto zázračné události věřili jako pravdy víry. Připisujeme jim toliko lidskou vážnost, nic více, dokud od církve nejsou za pravé zázraky prohlášeny. Přece však aspoň ten účinek mají, že utvrzují v našich srdcích důvěru k Marii. Chrám Panny Marie u pramene je živým dokladem, jak mocná byla úcta k P. Marii již v dávných dobách, zvláště na východě. Na místě bývalého slavného chrámu stojí nyní jenom malý kostelík. Poutníci berou si na památku obrázky, na nichž je vyobrazena Panna Maria jako uzdravení nemocných.

Legenda vypráví, že jsou v prameni dosud ještě ryby, jež se zachovaly divným způsobem. Když totiž r. 1453. nepřátelé dobyli Cařihradu, vařil právě kterýsi mnich ryby; tu přinesli mu žalostnou zvěst. Nechtěl uvěřiti, že by Maria ochránkyně opustila své město:

«Neuvěřím, lečby z vřelého kotla ryby živé vyskákaly.

To se i stalo. Od té doby plavou ve studnici ryby na jedné straně červené, jak již byly z části upražené.

Tak lidská pověst.

Když přicházeli lidé na svátek Nanebevzetí P. Marie ku prameni načerpat vody, pěli píseň: «Pramen vody zázračné se prázdní, avšak čím více se prázdní, tím více divů tvoří.»

Již po staletí chodí lidstvo k studnici živé, k Nejsvětější svátosti oltářní, jejíž milost jest nevyčerpatelná. O, kéž by tajemná studnice vyléčila naše pobloudilé bratry z jejich slepoty ve víře!

IV

Vítězná vůdkyně.

Ještě jednou do Cařihradu! Vábí nás tam divotvorný obraz »Vítězná vůdkyně« (Hodigitria. Původně ctili »Hodigitrii« v Antiochii, kde sv. Petr zřídil biskupský stolec. Císařovna Eudoxia přenesla »Vítěznou vůdkyni« do Cařihradu; postavili ji na vynikající místo ve svatyni blahernské.

V 8. století, když bludařští obrazoborci pálili svaté obrazy, pobožní lidé ukryli »Vůdkyni« v klášteře »Pantokrator.« Uložili ji ve vyhloubenou zeď, před ní zažehli světlo a pak dutinu zazdili. Pronásledování pominulo. Po sto letech našli křesťané vedeni zjevením zazděný obraz, před kterým ještě hořelo světlo. S velikou slávou přenesli ji opět do svatyně blahernské. Do té doby Maria vůdkyně vždy vítězně vodila lidstvo všemi boji. Sláva její rozšířila se po všem východu.

Když se vraceli cařihradští císařové z vítězoslavného boje, vezli před nimi na slavnostním voze Marii-vůdkyni. Do vozu byli zapřaženi vysocí bílí koně. Tak králové zjevně vyznávali svým poddaným: »Vaše Královna zvítězila, ne váš král«.

Zvláště chránila Maria město i obyvatele cařihradské proti Turkům. Turci sami dosud vykládají, že se vojsku několik let před dobytím města ukázala nad hradbami vznešená paní. Vojsko zjevením polekané a omámené zanechalo obléhání. Ještě jednou tenkrát mocná ochránkyně bránila své město, ještě jednou, ale naposled. —

Po málo letech poslední císař v poslední bitevní noci s veškerým ohněm své junácké duše povzbuzoval bojující lid, aby důvěřoval v pomoc »Vítězoslavné vůdkyně«, vždyť: »toto město je posvěceno vznešené a přecisté Rodičce boží«.

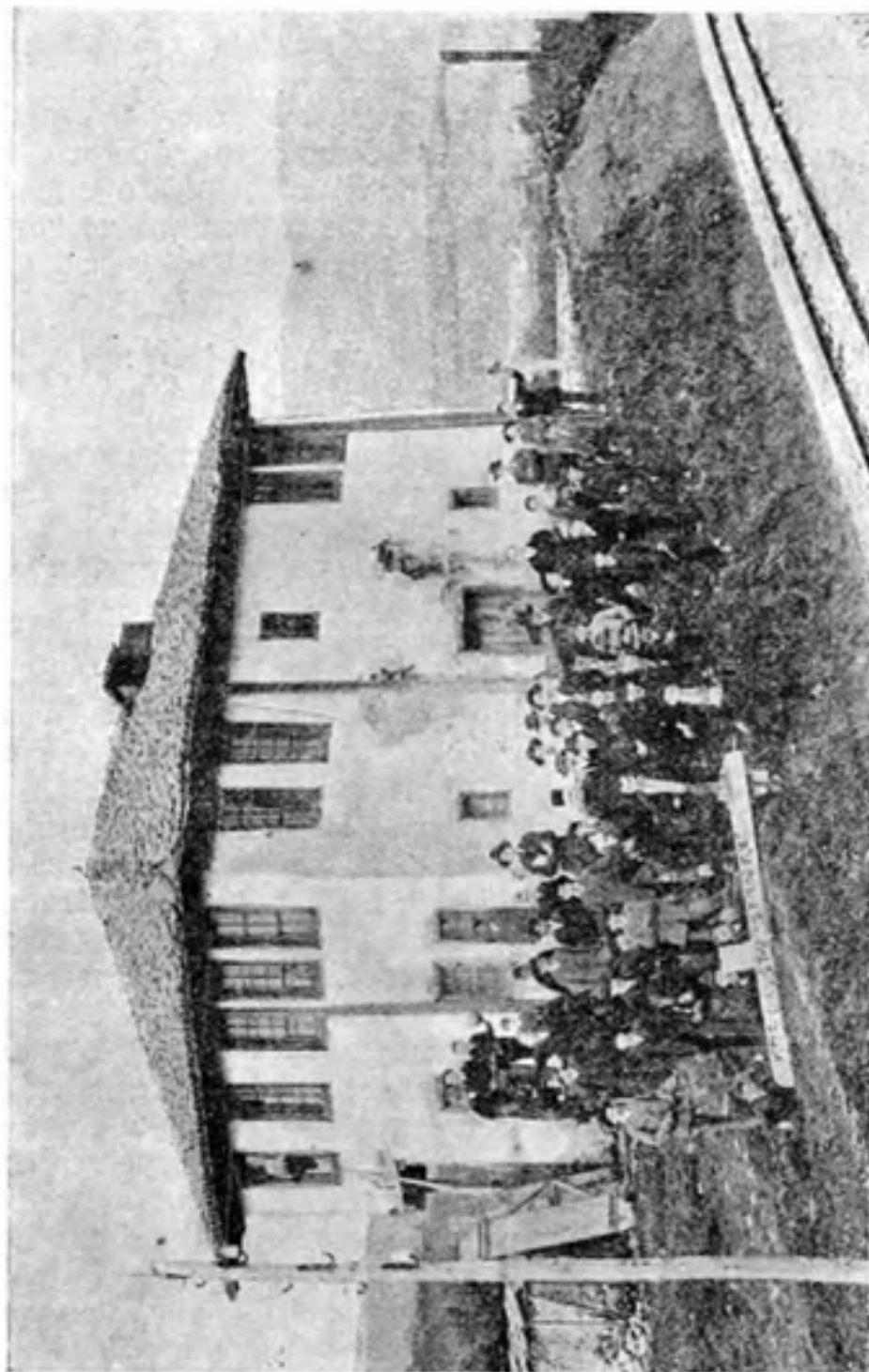
Město bylo sice dosud posvěceno Marii, ale lid cařihradský nikoliv. Mrtvé zdi znaly ještě Marii, ale živá srdce již jenom v největší nouzi. Odplata musila přijíti.

Turci přitáhli až k městu. Křesťané vzpomněli si na Pannu ve svatyni blahernské. Volání neslo se k nebi, ale vyslyšení nepřineslo. Turci vtrhli do města. Lid zašel do svatyně pro »Vítěznou vůdkyni« a nesl ji nepříteli naproti. Nadarmo. Svatý obraz byl tureckými šavlemi rozsekán na drobné kousky. Svatyně blahernská a mnoho jiných bylo tenkrát zničeno. Jenom malá kaplička, skrovná to památka někdejší moci a slávy, stojí na místě největší svatyně marianské v Cařihradě.

Kde pak byla onoho osudného dne ochránkyně města, jež mu tolikrát zjedнала záchranu a vítězství? Či byli dnové dřevní jen proto tak slavní, aby důvěra v Marii tím více byla zklamána?

Důvěra v Marii ani tenkrát nebyla zklamána, neboť od onoho času byla mocná Panna zvláště silnou ochránkyní křesťanů proti Turkům. Jako sloup oblakový Israelským, tak byla stále přízniva křesťanským vojům, a jako mstící duch egyptský odpírala vítězství tureckým zbraním.

Ale na Cařihrad musil přijíti trest. «Krutě zhřešil Jerusalem, proto neobstojí» lkal nad městem židovským prorok Jeremiáš. Krutě zhřešil také Cařihrad a proto byl přemožen. Hospodin nepotřebuje lidských měst a svatyň. On, jenž od věků byl bez tvorů, mohl by na věky bez nich zůstatí.

Dům katol. mládeže u Sarajeva. O. Puntigam s družinou jiných „Stanko“.

Když pak lidé Ho urážejí, udeří také po jejich svatyních. Více nemohli býti cařihradští křesťané potrestáni, než když Mariino město stalo se místem mnohoženství; město Panny nejčistotnější, městem tureckého haremu.

Které napomenutí ozývá se z tvých zřícenin, Cařihrade? Zevnější pocta Matky boží neospravedlňuje před Bohem bez vnitřního

života dle vzoru nejčistší Panny. Nejen ruce, nýbrž srdce má se zvédati k Rodičce boží!

Město Cařihrad jest křesťanskému zraku velikým hřbitovem, po němž chodí lidé hrobům jeho nerozumějící. Starodávné město Mariino ztichlo a osamotnělo. Upadlo v dlouhý spánek. Kdo probudí opět spící královnu k novému životu, k novému dílu? Královna dosud nosí korunu na své pokorně skloněné hlavě a ani ve spánku nepozbyla vší své krásy.

Slova Mariina: «Mocné svrhl se stolce» se splnila na Cařihradě. Ale kdy se splní též ona: «Ujal se sluhy svého Israele, když si vzpomněl na své milosrdenství?» Bohu, co božího. Co je Mariino, Marii! Vraťte Marii město Mariino! Cařihrad Marii! Toto heslo ať zavzní mohutným hlaholem, aby je uslyšeli všichni mocní tohoto světa, kteří je mohou uskutečnit.

V.

Maria, Máti křesťanské Rusi.

Jest ještě jedno císařství na východě, které nezná naší matky katolické církve, zná však naši duchovní matku — Marii. Carství ruské. —

Ruský učenec Malcev, dosud žijící, napsal tato veliká a významná slova:

«Rus nedá se překonati žádnou zemí ani státem na světě v uctívání Matky boží.»

Rus přijala sv. evangelium v 11. století z Cařihradu. Komu dal Cařihrad víru v Krista, tomu vdechl i lásku k Marii. Na Rus přišlo království boží prostřednictvím Marie.

Město Kijev slyšelo a přijalo první blahou zvěst na Rusi. Brzy postavilo dle vzoru největšího chrámu cařihradského velkolepý chrám a nazvalo jej rovněž: «Hagia Sofia t. j. «Boží Moudrost». Hagia Sofia byla zároveň svatyní marianskou. Ještě dosud jest v tomto chrámě slavný obraz Matky boží s Dítěm v náručí z pradávnej doby.

Na svátek Narození Panny Marie slaví se v Kijevě památný den tohoto divotvorného obrazu. Mnoho se událo a změnilo v Kijevě od zbudování Hagie Sofie do dneška. Město Kijev bylo dříve střediskem a ohniskem veškeré Rusi. Bylo dobyto a rozbořeno, znova vystavěno a obnoveno — ale starý obraz Rodičky boží v Hagii Sofii zůstal stále týž. Víra pozbyla v Kijevě svojí síly a vroucnosti, úcta Panny Marie zůstala však mocnou a vřelou jako dříve.

Starším a méně památným je marianský chrám «desátkový». Jeho budovatel kníže Vladimír nařídil výslovně poddaným, aby každého roku platili chrámu desátek ze všech plodin. Chrám stojí dosud a svědčí, že nezapomněl lid Marii odaný knížecího rozkazu a rád přispíval desátkem k jeho udržování. Věděl, že mu bude stonásobně vráceno, co obětuje k uctění Marie. Právě toto placení desátku způsobilo, že Kijev nikdy nepozbyl důvěry v ochranu Marie. Nade vchodem do chrámu lze čísti památný nápis v jazyku řeckém, svědčícím o jeho starobylosti:

«Otevři nám bránu milosrdenství,
o přebílená boží Rodičko,
v Tebe doufáme, kéž nejsme zavrženi,
odvrát od nás všecko nebezpečství,«
ana jsi spásou křesťanského lidu.

Bosenští studenti o výletu připravují si oběd : berana na rožni.

Upřímný to výron vroucí lásky k Marii. Tak stála Marie u kolébky ruské církve. Jak z nápisu nade vchodem můžeme souditi, byli údělem ruské církve časové slavných bojů a vítězství, ale také dnové nehod a nebezpečství.

Také klášterní život v Kijevě a na Rusi vzešel ve znamení úcty marianské. Svatý Theodosij, jehož památka slavně se koná.

ve východní církvi, choval krásný obraz smrti Marie. Chtěl zachovati obraz pozdním pokolením. Přestavěl, vlastně vystavěl veliký klášter s krásným chrámem, do něhož přenesl obraz smrti Mariiny. Klášter, chrám a obraz, vše zachováno až do dneška.

Každý rok, na svátek Nanebevzetí P. Marie, putuje lid v klášterní chrám před obraz Mariin. S nadoltáří spustí se na dvou řetízích divotvorný obraz Matky boží. Jako dítě na svou matku, tak patří a libá lid drahocennou památku. Kolik zkroušených proseb, kolik vroucích vzdechů vyslyšela Rodička boží u toho obrazu. Szeleti se musí srdci těch ubohých lidských duší, jež jsou jako ovce bez pastýře. Velice by získala katolická církev počtem, a ještě více církev ruská svojí vnitřní silou a svatostí, kdyby se ztracené ovce vrátily k středu, jež opustily.

Nyní rozumíme, jak vroucí musí býti modlitba, již se církev sv. obrací k přesvatému Srdci Ježíšovu:

»Buď králem také těch, jež zaslepuje blud neb odpuzuje rozkol, zavolej je zpět do ohrady pravdy a v jednotu u víře, aby byl brzy jeden ovčinec a jeden pastýř«

Toto žádoucí útočiště pravdy a jednoty u víře připomíná klášter kijeveský s pamětihodným nápisem: Bratrský klášter s památným obrazem bratrské Matky boží.

Vzpomene si kdy výchoďan u obrazu bratrské Mateře boží na svého šťastnějšího bratra na západě, jenž se nevzdálil z domu otcovského? Vzpomínejme však i my zbloudilého bratra na východě, aby bratrská Matka boží brzy spatřila své dva syny v bratrské shodě a jednotě víry. —

S tímto vřelým přáním v srdci opusťme Kijev a jeho bratrský klášter. —

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. H l a d k ý.

(Pokračování.)

Skončil se nárek, a každý dával se do díla, jak uměl. Pomáhali nám někteří pánové, založili jsme Matici, hospodářské družstvo, záložnu. počali jsme stavět kostel, a skoro každá ves vzala si učitele, nebo všichni od starých až do nejmladších chtěli se naučit polsky. Věděl každý, že vzdělání kyjem bědy vyhání. Tak, pane, bylo u nás s počátku! — Hlas rázem ztichl a tvář stáhla se v četné vrásky.

— Ale zlí lidé nedali se nám dlouho těšit! Nebylo jim vhod naše probuzení. Vždyť známo, že nevzdělaného snáze porobíš. — Dlouho dalo by se o tom vykládat — zakončil náhle.

Do jizby vcházeli mužové ze vsi, podávali mně ruku a usedali mlčky na lavicích a židlič. Sebralo se jich několik různého věku, ale všichni statní, rozložitých ramen, v oděvu z domácího plátna, tváře přívětivé, přísné, opálené žářem slunečním a iako vytesané z pískovce, nosy prosté, tenké, vlasy světlé a oči modré. Patřili na mě vlídně ale zároveň zkoumavě.

— Střeženého Bůh střeží — usmál se fojt, zadělávaje okno pokrývkou.

— I psíky dobře pustit — radil ještě opatrnější.

Začali se mě vyptávat na odloučení Chlumska a já místo odpovědi přečetl jsem jim celý ten návrh.

Vyslechli mě nerušeně a rozmlouvali pak o každém odstavci zvláště. Mluvili dobrou polštinou s malým příměskem ruštiny, jak ostatně mluví lid v celém Podlesí a Chlumsku.

— Z toho návrhu vychází, že již ustanovili pohřbiti nás za živa! ozval se ponuře šedivý, bradatý muž — nebo, jak nás odloučí od Polsky, utoneme.

Vydrželi jste to již tolik let, namítal jsem mimovolně.

— Pravda, ale jenom Bůh sám ví, jak nám to bylo obtížno!

Přetrpěli jsme všecko, neboť člověk těšil se stále nadějí na lepší časy, ale jak nás nyní odkrojí a spoutají v nové zákony, to se udusíme, jako kury v kukani. Tvrdý jest náš lid a snášlivý, ale i kůň více neutáhne než může! Již nyní třese se mnohý před novým trápením, a co bude, až přijde.

— Nestrašte, Mikuláši! — rozhovořil se chudý, sehnutý stařeček — nestrašte! — opětoval tiše, sladce a přesvědčivě. — Pán Bůh nás zkoušel těžce a vydrželi jsme to, a naše děti nejsou horšími, též dovedou snést i horší bědy, a dočkají se snad lepších časů! Na světě je to jako v březnu, jednou déšť, jednou sníh, jednou slunko, snad i někdy bouře s hromobitím, ale kdo je trpělivý, dočká se jara, neboť jaro přijít musí! A Pán Ježíš přece řekl: Kdo se poníží, toho já povýším nade všechny! Třeba věřit a čekat!

— Možná, že, pane, nevíte, co se dalo v naší vsi? zkoumal bradáč.

— Po zrušení unie?

— Ano. Hned na počátku r. 1875. poslali k nám 2 setniny vojska, ubytovali je po domech a vyjedli nás do posledního zrnka.

— Přece platili za vše nám ještě stvrzenky, ozval se fojt se smíchem.

— Schováváme je pro děti, ostatní památky již sami poneseme na své kůži až do smrti. Až strašno vzpomínat na ty časy! pravil skoro šepem vousáč.

— Jak pak to bylo? — tázal jsem se nesměle, vida, že tváře jaksi bolestně se stahují.

— V samém pekle by nemohlo býti hrozněji! — začal opět stařeček. — Všelijak zkoušeli přerobit nás na své kopyto, a když nepomáhaly prosby ani hrozby, ba ani nahajky, tu vymyslili si takovou věc, že od svítání vyháněli všechny na pole a poroučeli shrnovat sníh holýma rukama. A byla zima tenkrát, mrazy třesuté, vichory ledové. Polovici umrzly ruce i nohy, ale víry se nezřekl nikdo. — I začali tedy jinak: nedali krmiti dobytka! Tu po celý týden, dnem i nocí bylo slyšet na vsi toliko řvaní dobytka a pláč lidí! Všecko se skoro vztekalo z hladu, hryzlo žlaby, tlouklo sebou o stěny a hynulo. Ani vody nebylo dovoleno dobytku podati, ani hrsti slámy podhoditi, nebo hned pracovaly nahajky. Srdce pukalo žalem, lidé omdlívali, dostávali křeče, jako psi plazili se u nohou,

prosili o smilování pro dobytek . . Nadarmo, nebo tam ti pořád jenom jedno mluvili: »podpište se!« Ale běželo o ztrátu duše, proto všichni volili raději všechno ztratiti, a nikdo se nepodepsal. Nikdo, pane, ani jeden!

Nastalo ticho, oddychovali ztěžka, jakási žena, schoulená za pecí, rozplakala se křečovitým pláčem, a mně přejel mráz hrůzy po zádech,. —

— A nešetřili ničeho! Ničeho! — vyřkl kdosi se vzlykotem.

— A když odešli — pokračoval stařeček — zbyly ze vsi toliko holé stěny, ani kousku dobytka, ani jednoho zemáku, ani jediného zrnka, ani jediné skyvy chleba, nic, jen pláč sirotků, hlad, nemoc a smrt. A kdyby se Bůh nebyl smiloval, byli bychom . .

— Co bylo, bylo; důležitější, co nás nyní čeká! — vpadl mu do řeči kdosi mladší.

— Nezpříkej se, Josefe, přijde, vezmeš svůj díl, jako my brali, vezmeš . .

Mladý zmítal sebou semo tamo netrpělivě a rozhorloval se jako štipa na větře.

— Vezmu, ale vrátím i s úrokem; nenastavím přece kleče zad, ani růžencem nebudu odrážeti kyje, ne, na kyj najde se klanice, anebo ještě něco lepšího! — křičel směle a vyzývavě.

— Nedej se, posloužíš si nevalně, trkej hlavou do zdi, trkej! — konejšil starý.

Všichni mluví jako já. Nedáme se pobíjeti jako berani!

— Josef dí pravdu — přisvědčoval znova vousáč. — Zakusl jsem dávných útisků a ještě je mám v tak živé paměti, že bych nových nesnesl. Lépe nám všem zhynouti rázem, než-li znovu tak žítí jako dříve. —

Lid je uctivý, pokorný, nikomu nekalí vody, dělá, co mu poroučejí, ale ať ho nedráždí, ať mu nekřivdí, ať ho do hrobu nestrkají, nebo může býti zle! I berani mají rohy. Bůh ví, co se nestane!

— Co si o nás myslí? Nejsme snad lidmi jako druzí? Jsme snad ze dřeva, aby každý z nás tesal, co by chtěl? My jsme také lidé a chceme žítí, v hrob dobrovolně se neuložíme, ani se tam nedáme

— A kdyby nás to život stálo, nedáme se!

— Bojte se Boha! ještě to někdo uslyší a donese! Lidé! — chlácholil staroušek, nebo mužové pozbývali již rovnováhy, seděli sice ještě pokojně, ale již létala jizbou ostrá slova a pohledy a tváře rozpalovaly se hněvem.

Žena za pecí rozplakala se hlasitě, až ji kdosi okřikl:

— Už jste se za tolik let mohla dosti naplakat. Nyní není kdy na bédování!

V jizbě ztichlo, ale za chvíli znovu zašuměl rozhovor, rozvínoval se šíře a šíře, ale hlasy byly již tišší a bázlivější, slova plynula se rtů namáhavě, jakoby vycházela až z pod srdce, z utajených hlubin zármutku. Smutek halil duši, chýlil bohatýrská, nezaleklá čela, nejistá, beznadějná bázeň zírала z očí slzami zamhlených.

— Až hrůza pomyslití, co se s námi stane!

— Snad i kalendář nám chtějí změnit!

— A všechny svaté přeměnit dle svého. Boží Narození bylo by v lednu!

— Jak to může býti? Přece se Kristus narodil 24. prosince, nemůže se tedy po druhé narodit v lednu! Nemůže! Náš polský Kristus narodil se 24. prosince! Jak pak Tomu člověk neporozumí, kdyby ještě sto let žil!

— Ani půdu nebude nám dovoleno kupovati!

— Za vlastní peníze, a nebude dovoleno! To už je konec světa!

— A povídají, že jak nás oddělí, zakážou nám mluvit polsky, za každé slovo rubl pokuty. Snad ani v kostele nebude smět kněz ani kdo jiný mluvit polsky. Ani zpívat, nic!

— Ježíš Maria, Ježíš Maria! — zaúpěla žena, lomíc rukama. To si nedá nikdo líbit, a kněží na to nepřistoupí . . .

— Kněží mohou nás též opustit, jak nás opustili unitští, nepamatujete?

— To nepůjdeme do takových kostelů; do lesů půjdeme, Bůh jest všude.

— Ale i na takové kněze najde se trest! Lid jim toho neodpustí!

— Ať si odstoupí, ať nás všichni opustí, ať nás pozabíjejí jak vzteklé psy, ať již se to vše rázem skončí! Tak člověk déle žít nemůže! Nemůže, můj Ježíši! zvolal kterýsi muž, slzy zalily mu vyhublou tvář, plakal jako děcko.

A za co to všechno? Co jsme zavinili? tázali se bezradně.

Za to, že jsme Poláci a katolíci! — zvolal fojt.

Tu sivý staroušek poklekl, vzepjal ruce ku svatým obrazům a začal odříkávat hlasitě: «Pod ochranu Tvou se utíkáme.»

Všecka jizba modlila se za ním hlasy plnými slz, nejistoty a naděje A když se rozešli, pravil mi fojt:

— Všichni se bojí odloučení od Polsky hůře než smrti. V každé vsi, v každém domě, v každém jednotlivém člověku najdete totéž. Dlouho nemohl jsem té noci usnouti.

Baška.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

Místo abychom putovali krásnou, ale strmou silnicí, kterou vystavěli Francouzi přes Triskavac, plujeme raději mořem z Puntu do Bašky.

Vše je pusté . . . holá skála a kámen. Moře jest krásně modré, znak to, že jest hluboké. A jest také! Mezi kamením zahlédneš sem tam nějaký keřík, zřídka ovci, jak vybírá zelenou travičku . . . Pobřeží jest nepravidelné, strmé, a proto na cestě do Bašky musí paroloď plouti dosti daleko od pevniny, neboť se obává, aby se nerozbila o skaliska.

Za menším předhořím asi po půlhodinné plavbě ukáže se nám skupina domků v půli stráně mezi skalisky v samém kamení.

To je Stará Baška, pustá a němá. Dosud byla úplně oddělena od světa, a proto lid si vykládá, že Starobaščané byli dosud po-

zpátku s kartami a že uměli bráti i tam, kde nic nepoložili, že ostatním ostrovjanům kradli ovce i dříví. Než nelze se diviti. Lid je nuzný, a kdyby všechen les, který mají, proměnil se v zeleninu, tož taktak že by jim to stačilo k jídlu.

Než i tato obec počala se povznášeti. Má 500 obyv. Jest tu farář, který současně zastupuje i národního učitele. Jest zde též obchodní družstvo, selská spořitelna, dva lepší domy; kostel jest poměrně krásný.

Přejete-li si vystoupiti z lodě a navštívit to «slavné» město, oznamte to pouze veliteli parolodě Rakousko-charvatské společnosti, a parní loď se zastaví, by vás loďka převezla na břeh. No, nechť jen neočekávají bratři Čechové, že v tom městečku najdou svoji druhou Prahu!

Nechme však ironie a plujme vpřed. Lodní parostroj stále stejně otrásá, štěstí, že jest krásné počasí, neboť jinak by si zatančili i ti, kteří vůbec v životě svém tance si nevšimli, a bylo by ztrhaných žaludků . . . , neboť jsme vyjeli na Senjské moře, kde je bóra neobyčejně silná, a senjský průliv je daleko rozhlášený svým běsem a vlněním. Pobřeží stále stejně pusté. Bližíme se již ostrovu Prvič, jenž náleží obci Baščánské. Jaký to podivný ostrov! nenajdeš na něm nic kromě jednoho stromu moruše (murva) a jednoho domku. Zde jest odsouzen do vyhnanství strážník majáku, který musí dbáti, aby na jeho domě hořelo celou noc světlo, jež lo lím ukazuje cestu v noci do přístavu. Ještě zde něco najdete. Přejete si snad vajíček mořských racků? Polezte na mořská skaliska a najdete jich tam do vůle. A jiného nic? Nic, kromě holého kamene.

Než nevedl jsem vás sem, nýbrž do Nové Bašky, těchto oblíbených u Čechů lázní. Vizte ji, jak uhnízdila se na severovýchodě (rozuměj: od nejjižnějšího cípu ostrova/ pod kamenitým vrchem. «Oh běda», zvoláte snad, «vše je pusto, jako by živý oheň s nebe vše spálil.» Kde si to jen ti Čechové našli svoje letoviště. Než počkejte chvíli. Nejdříve se vám objeví krásný záliv mořský a od zálivu k severu čarovné údolí, poseté vinnou révou a žitem, sama zeleň.

Panorama Bašky jest krásné; po celé délce města táhne se dlouhé krásné nábreží, na němž seřadily se jako na stužce všechny krásnější domy z Bašky. Škoda, že vnitřní město není tak vábné. Nahledněte sami do vnitřních ulic a utvoříte si nejsprávnější pojem. Pouze hlavní ulice táhnoucí se na pobřeží celým městem jest něco lepší, ostatní však jsou úzké, kde dům zrovna kupí se na dům. Ale to Čechů nezajímá. Oni mnoho přispěli k tomu, že se Baška přemístí ven, kde také oni své podniky umísťují.

Baška byla kdysi nahoře; tam hore, kde teď spatřujeme kostel s vysokou věží. Ale když jim Benátčané rozbořili město r. 1380., přesídlili se dolů k moři, a na jejich starém rodišti na kopci ostaly kolébky, kde smrt matka své děti kolíbá, když odumrou tomuto světu, tam je totiž carstvo mrtvých, kteří pod stínem sv. Kříže očekávají svého vzkříšení — tam je hřbitov zaniklých bojů i zaniklého lidstva. Hřbitovní kostel jest vystavěn v X. věku. Jest dosud úplně v dobrém stavu.

V kostele nadarmo, byste se ohlíželi po varhanách. To, řekl bych, není pro Bodule. Raději poslouchají svůj drsný hlas, své protáhlé zpěvy, než hlas posvěcených varhan. Podruhé vám napíše o jejich zpěvu více, byste i vy trochu závistivě zatoužili po jejich »andělském« zpěvu.

Ohledně zbožnosti musíme Baščany pochváliti. Od časného jitra až do večera, dokud kostel jest otevřen, najdeme tam v kostele zbožné lidi, zvláště ženské, aspoň pokud nenastanou pilnější práce. Vždyť Baščanky a zvláště djevojky už nechtějí těžce pracovati na poli. Už se velmi popanštily. Ony se raději přes den scházejí na kousek řeči anebo se procházejí, než aby těžce pracovaly. Než kostel přece jen rády navštěvují. Vždyť kolik to různých pobožností vykonávají ve svém kostele, kolik tu mají zbožných sdružení! Načetl jsem jich devět.

V okolí města jest 23 kaplí dílem rozbořených, dílem ještě obstojných, jež pocházejí z X. až XVI. věku. A čtyři veliké mramorové kříže s mramorovým zábradlím na cestě z Bašky do Baškedragy ručí nám, že tento lid ještě pevně stojí při své otcovské víře.

Baščané jsou podnikaví lidé, kupci ode dávna zvláště vínem. Samotné město má 3400 obyv.; jest to tedy největší město na ostrově. Měšťané nyní jsou Charvaté. Právě předloni v lednu oslavovali 25tileté výročí onoho dne, kdy v obci zvítězili nad Talijany a převzali obecní správu.

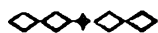
Baščané jsou lidé poměrně kostnatí, avšak ženské jsou v tom ohledu daleko za nimi. Není divu. Baščanka a černá káva, to je nerozlučná dvojice. Kdežto mužští osvěží své síly kapkou dobrého vína, tož ony celý den vaří si pouze kávu. Proto jsou tak slabé a bledé! Baščanské djevojky drží velmi na sebe a jsou mrštné jako veverky. A jak se dovedou sladce usmívati! Dokud jsou mladé, šustí na nich hedvábí, ale když sestárnou, stačí jim i prosté plátno. Baščanský ženský typ jest zcela zvláštní na ostrově. Proto na první pohled každý Bodul (Krčan) baščanku pozná.

V lidu jest poměrně blahobyť, neboť těží z moře, z obchodu i z krásného pole, jež se šíří mezi dvěma planinama daleko přes Baščanskou Dragu. Město jest zdrávo. Nevěříte? Ony bóry, jež se přiženou z Velebitu, navštěvují nejdříve Bašku.

Při cestě, která se táhne celým ostrovem k městu Krku, jest vesnička Jurandvor, jež se jmenuje po knížeti Juraniću. Tento Juranić utekl z jakýchsi příčin z Dalmacie a našel si zde svůj útul. V této osadě jest známý kostel sv. Lucie, kde druhdy byli Benediktini. V tomto kostelíku jest hlaholský nápis z XII. století.

Po levé straně na stráni jest kostel zázračné Matky Boží. Jest to známé poutní místo pro ostrov i pro bližší okolí. Kostelík ten byl před 6 lety znovu opraven a jest nyní velmi úhledný. Pochází z X. stol. A když námořník octne se na rozbouřeném moři, a vlny rozvírají svůj strašný jícen, by vše v něm pochovaly, tu zvedá on své srdce ve vroucí modlitbě k této Matce Boží, a ona ho neopustí. Když

někdo zamýšlí do dalekého světa, když mládenec jde na vojnu, když chudák už si zoufá, tu spěchá do tohoto posvátného chrámu. Odtud potěšen a s novou nadějí v srdci ubírá se do ciziny.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Exercicie paní a dívek na Velehradě konají se letos od 15. do 19. července. Počínají 15. července večer a končí 19. července ráno. Úhrnný poplatek za stravu, nocleh atd. 9 K. P. T. paní a dívky se co nejuctivěji zvou, aby exercicií hojně se účastnily. Přihlášky přijímá Kolej Tovaryšstva Ježíšova na Velehradě do 10. července včetně.

Ze Sarajeva. (Nejdůležitější Apoštolát v Bosni.) Rakousko jest velikou rodinou národů v panujícím rodě Habsburském. Před třemi roky byla tato mnohočlenná již rodina obšťastněna ještě nejmladším dítkem: bosenským. Toto bylo s jásotem pozdraveno a uvítáno ode všech svých starších bratří a sester, zvláště však od těch, jimž od téže matky proudí v žilách stejná krev slovanská. I katolíci bosenští a hercegovští radostně a srdečně uvítali tuto událost, chovajíce pevné přesvědčení, že nyní v řadě a s pomocí jejich říšských společníků, zvláště bratří slovanských nadejde jim lepší šťastnější budoucnost. Než dvě leta uplynula od radostné, ale i starostné chvíle prohlášení onoho, ale v Bosně ve prospěch katolíků mnoho se nezměnilo. Žalostný stav katolické církve v obou nově přivtělených zemích vyličím postupně do podrobnosti. Scházejí tu kostely, schází výzdoba a úprava již stávajících, není postaráno ani o vydržování osob bohoslužebných, které jsou prozatím odkázány jen na almužny chudého lidu hlavně řemeslnického a kmetů. Dělnictvo jest většinou v protivném táboře sociálně-demokratickém. Katolických organizací ani dělnických ani učňovských není, tisíce sirotkův a nemocných jsou bez opatrování, většina dětí bez školního a náboženského vyučování, přes 80% obyvatelstva neumí ani čísti ani psát atd. atd. To jsou smutné poměry. Ale nejžalostnější jest myšlenka, že i v budoucnu sotva by se stav zlepšil, kdyby katolíkům nebylo pomoheno. O osudu budoucnosti rozhodne mládež. »Na mládeži svijet ostaje« praví chorvatské přísloví. Především schází bosenským katolíkům zdatných vůdců. Kdybychom měli tu muže jako Msgra. dra Stojana, Šrámk, Kreka, Hrubana a celou řadu jiných, o jejichž blahodárné činnosti jen doslýcháme, že lid na základě víry cyrillo-methodějské organizují, poučují, práv církve na směrodatných místech účinně hájí, pak bychom byli i my vítěztvím jisti. Takoví mužové musejí však napřed býti vychováni. Proto pokládáme za nejnalehavější potřebu v našich nových říšských zemích vychování katolicky a vlastenecky smýšlejících různých mužů. Avšak hned s počátku zápasíme s obtížemi ohromnými. Zdejší katolíci náležejíce většinou k třídě chudší, mohou jen zřídka tak veliké oběti přinášeti a dáti syny své studovati na vlastní náklad, kdežto Srbové mnohem bohatší, velmi mnoho mají studujících

na gymnasiích a universitách. Bude-li tomu i dále tak, pak všech vlivnějších a lepších míst úřednických zmocní se Srbové; a co se potom bude dít s katolíky? Proto jest nezbytně třeba, aby co nejvíce katolíků studovalo. Státi se to však může jen vydatnou jich podporou od dobrodinců. poněvadž bosenští katolíci, jak již zmíněno, pro velikou chudobu synů svých na studiích vydržovati nemohou. A od koho směji spíše doufati pomoci, nežli od svých slovanských spoluvěrců a soukmenovců? Málo by však prospělo, vychovati studenty, kteří by se později církve nezastáli, kteří by nehájili zájmů svého národa. A toho jest se jako všude i zde obávati. Již z úzkého styku se Srby a Turky vyplývá mnoho mravního nebezpečí pro katolické studující v bosenských městech, a pak chorvatští pokrokáři, odchovanci Dr. Masaryka, rozšiřují otravné idee knihami i časopisy také mezi bosenskou mládeží. Čech Masaryk uškodil velmi chorvatské mládeži. Od těchto nebezpečí je třeba mládež chrániti. V Sarajevě doufáme toho docíliti zkládáním studentských družin, jichž jsme několik již zařídili. S pomocí Boží postavili bychom rádi útulnu pro mládež, zvláště pro studující a učně: zahradu totiž s dvoranou a několika pokoji. Tu by se mužská mládež v prázdných chvílích shromažďovala, příjemně i užitečně zaměstnávala; tu by se vzdělávali řečníci, konaly katolické slavnosti a schůze nejen mládeže nýbrž i dospělých. V Sarajevě je asi 18.000 katolíků, a dosud se tu nekonala žádná katolická schůze! Útulna mládeže mohla by takto býti střediskem a ohniskem katolického života v Sarajevě, srdci to Bosny. Také zamýšlíme postaviti tu kostel, jenž by zároveň sloužil ku školním bohoslužbám. Nebylo by dílo toto krásným, užitečným, apoštolským? Milodary k tomu účelu buďtež posílány buďto do redakce tohoto listu, nebo do arcibiskupského semináře v Sarajevě. Ale my prosíme také o apoštolát modlitby pro bosenské katolíky. O pouti, kterou mnozí katolíci rakouští konali do Říma v květnu 1909 ku svatřečení Klementa Dvořáka vyprávěly některé šlechtičny v soukromém slyšení Svatému Otci Piu X. o smutném postavení bosenských katolíků a zvláště mládeže. Svatý Otec naslouchal s velikým úcastenstvím jejich vypravování a ve své láskyplné péči o blaho bosenských katolíků a bosenské mládeže udělil odpustek 100 dní, kdykoliv by někdo nábožně pronesl dvě krátké modlitbičky: »Nejsvětější srdce Ježíšovo, vládni v Bosně!« a »Maria, máti naše a naše naděje, chraň svých dítek bosenských.« — (Ex aedibus Vaticanis, die 29. Martii 1909 Pius X.) Neodepři nikdo, kdo čteš tyto řádky, bosenským katolíkům této užitečné almužny. Jsouce téže víry a téže krve volejme každodenně k nebesům: »Maria, máti naše a naše naděje, chraň svých dítek bosenských! Mocná Panno, dones volání naše ku trůnu božímu, aby brzy splnilo se naše přání, jež vyslovujeme slovy: Nejsvětější srdce Ježíšovo, vládni v Bosně!«

Z Cařihradu. (První biskup sjednocených Řeků.) Sjednocení Rusíni, Bulhaři, Rumuni, Italo-Řekové a Melechitisté všichni náležející k východnímu obřadu mají svou vlastní hierarchii a církevní ústavu, jediné sjednocení Řekové na evropském turec-

kem panství, kteří zachovávají čistý obřad řecký (ritus graecus purus) byli bez vlastní hlavy, jsouce podřízeni archimandritovi, který byl podán apoštolskému delegátu latinského obřadu v Cařihradě. Nyní bylo zřízeno v Cařihradě i samostatné sjednocené řecké biskupství, jehož prvním biskupem byl jmenován msgr. Isaiáš Papadopulos. Nový biskup narodil se na Peloponesu ze vznešených rodičů pravoslavných. Na svých studiích v Athenách seznámil se se zakladatelem společnosti Největější Trojice a ve svém 22. roce přestoupil ke katolictví. Na kněze byl vysvěcen r. 1882. Jako kněz působil na několika místech hlavně v Tracii, všude blahodárně, zakoušeje někdy i od katolíků mnohých nepříjemností. Získal si však velikých zásluh hlavně o ucelení náboženské obce sjednocených Řeků v Cařihradě. Svěcení jeho na biskupa dělo se velmi okázale ve vší bohatosti obřadů řeckých v latinské katedrále sv. Ducha v Cařihradě za přítomnosti apoštolského delegáta cařihradského, monsignora Vinc. Sardiho, a několika bulharských a řeckých sjednocených kněží. Svěcení vykonal arcibiskup msgr. Mirov za společnice biskupa msgra Ep. Šanova ze Soluně. Dosud má sice jen malý počet kněží a věřících, ale, dá Bůh, že jejich horlivostí věrných bude přibývati. Jest mu podřízeno 11 kněží světských a několik kněží řádových assumpcionistů a benediktinů. Otcové assumpcionisté mají v Kum-Kapu malý a v Kadi-Kej v Cařihradě větší řecký seminář ku vzdělání domácího kněžstva. Asi 20 jinochů řeckých studuje v Římě v řecké koleji.

Rozmanitosti.

Uzavření rusínského semináře ve Lvově. Politická rozervanost a stranický vášnivý boj, jakému vydán jest rusínský národ v Haliči, vedraly se i přes seminární zdi do svatýň vědy a ascetického života, kde rusínská bohoslovná mládež, ta hlavní budoucí opora národa, má v nerušeném klidu obohacovati rozum pravdami nauky Kristovy, zušlechťovati srdce křesťanskou ctností a napájetí duši milostí plynoucí z přísného nábožného a rozjímavého života. Kdo již dříve tamnější poměry seminární znali, nebyli se vším spokojeni. Metropolita Šeptický, jemuž není možno upřítí svatosti života a nejlepší vůle, chtěl zavést vzorný pořádek, když za představeného učinil svěží sílu, mladistvého dra Jos. Bociana, jenž dobře jest obeznámen se zdravými poměry seminářů našich. (Viz I. ročník Apoštolátu str. 162). Než poměry seminární byly tak silné, vašeň politická tak vzkypěla, že při vší ráznosti nedají se mu vždy všechny výstřelky zničití a třenice urovnati. Nedávno vybuchlo opětně takové domácí napjetí mezi bohoslovci a zachvátilo rozčilené mysli jejich tak mocně, že nebylo možno je zkrotiti a urovnati ve zdech seminárních, ani když otcovsky je napomínal oblíbený metropolita. Bohoslovci tvoří hlavně dva tábory: ukrajinský a velkoruský. Pustý boj obou těchto politických stran přešel z novin, schůzí a hospod i do semináře. Všecka ta zloba zachvátila i mladistvá srdce, výčitky a vzájemná podezřívání ozývala se i ve zdech seminárních. Kdyby se bylo jednalo Ukrajincům skutečně jen o to, aby seminář byl očištěn od těch, kdož nejsou pevné víry, když prohlásili, že s moskalofily (staroruskou stranou) tíhnoucími k pravoslaví nechtějí pod jednou střechou přebývati, pak jistě velmi rázně byl by zakročil jak metropolita tak i představení, jichž přísná pravověrnost jest dostatečně známa. Taková výmluva byla jen náboženskou zástěrou, již se měla přikrýti politická rozvášněnost. Odtud to těžké, choulostivé postavení metropolity a představených. Když

domluva a mírné prostředky nepomáhaly, byl rusínský seminář lvovský zavřen a bohoslovci posláni domů, aby si uklidnili mysl. Po dvanácti dnech seminář byl opět otevřen, a klerici s počátku chovali se klidně. Než vzájemný styk je dráždil opětně a místo aby rozřešení sporu — ostatně je to hlavně politická nenávisť jedněch k druhým — přenechali představeným, pustili se poznovu do vzájemných třenic, jež znehodnocovaly i samé místo semináře. Nabývaly takové povahy, že metropolita nařídil seminář uzavřít na neurčito. Jsouc z venku podporována a utvrzována strana ukrajinská, konala schůzky, činila resoluce a stanovila podmínky přijetí do semináře. Po velikonočních nařídil arcibiskupský ordinariát, aby bohoslovci I. a II. ročníku navrátili se do semináře, ostatní pak aby podali žádost za znovu-přijetí. Tito se sešli napřed, ale převládl tu rozumnější živel, upustili od podmínky přijetí, aby spolužáci staroruské strany byli vyloučeni, a poslali metropolitovi oddaný dopis. 22. dubna bylo ohlášeno bohoslovcům, kteří jsou přijati. Z přihlášených 14 bylo odmítnuto. Bylo by už na čase, aby bohoslovci místo neplodného a zhoubného politikaření dbali otcovských rad milovaného metropolity a představených a ve vzájemné lásce věnovali se jen vědě, vlastnímu posvěcení a svatosti života. Tím nejlépe připraví se jako užiteční dělníci na vinici Páně, kde je čeká žeň hojná, a takto připraveni odnesou si nejbohatší hřivnu pro národ.

Katolické kláštery v Ruském Polsku. Odvislost klášterů katolických a osob jejich od jejich představených neb jiných nadřízených klášterních přebývajících ať v království polském nebo za hranicemi byla nařízením ministerským v Rusku zastavena a zapovězena. Rovněž byly tam zrušeny úřady a hodnosti provinciálů jednotlivých řádů. Dohled jak na duchovní život tak i na správu kláštera odevzdán jest biskupům, v jejichž diecesích klášter se nalézá. Biskupovi tedy bezprostředně jsou podány jak mužské tak i ženské kláštery v ruském Polsku. Dosud jsou tam tyto: V diecesi varšavské: kapucínů v Novém Městě, sester Nejsv. svátosti oltární ve Varšavě. V diecesi kielecké: sester sv. Norberta v Imbramovicích. V diecesi wloclavské: paulánů v Častochově, reformátorů ve Wloclawku, bernardinů v Kole, dominikánek u sv. Anny pod Przyrowem, bernandinek ve Wieluni. V diecesi plocké: karmelitů v Aborách a felicianek v Przasnaszu. V diecesi sandoměřské: u sv. Kateřiny na Lysé Hoře. V diecesi sejnenské: benediktinek v Lomži. R. 1910 byl zřízen nový klášter sester Neposkvrněného početí v diecesi varšavské. V každém klášteře smí bývati nanejvýš 14 osob řádových, v Častochově pak 24. Na udržování kláštera t. j. na výživu jeho obyvatel dostává se ročně ze státní pokladny 1750 rublů, Častochovu 3000 r.

Různé. Polský kníže Konstantin Radziwill daroval 100.000 franků jako fundaci na kněze polského pro polské vystěhovalce v Paříži. Polskou missii měli tam v kostele assumpcionistů polští Zmrtvýchvstalci a po jejich vypuzení z Francie vedl ji prelát Postawka. — Několik německých kněží z kongregace Neposkvrněného Početí Panny Marie učí se v klášteře O. basilianů v Bučaču rusínsky, aby se mohli pak věnovati missiím mezi Rusíny hlavně v Kanadě a tak odpomoci aspoň částečně citelnému nedostatku tamních rusínských sjednocených kněží. — Jednou z nešťastnějších stránek v pravoslavných církvích jest kázání. Ve většině kostelů se nekáže vůbec nikdy, nebývá tam ani kazatelen. Že to hlavně zavinuje náboženskou nevědomost, jest zcela jasno. Proto v Řecku zavádějí nyní v kostelích kázání, ale nesvěčují ho každému, nýbrž jen výmluvným řečníkům. I různé náboženské spolky pořádají kázání na texty evangelia. Těší prý se dobré návštěvě. — Mladistvá дума ruská učí znáti ruské duchovenstvo význam politického života a politické činnosti. Proto na všech stranách burcují zvláště biskupové dosud ještě liknavé duchovenstvo, aby konalo všude horlivě přípravy ve svém okolí pro příští volby do čtvrté dумы. Za účelem šťastných voleb pro vlast a církve mají se konati dle nařízení některých biskupů bohoslužby a mají se předčítati při té příležitosti lidu pastýřské listy o významu voleb. Liberální strany za to spílají kněžstvu a odkazují ho pouze do ústraní chrámového. Kněžstvo si stěžuje, že dosud nikdy tak nebylo odstrkováno a z veřejného života vytlačováno jako nyní. Chce

a náboženství vyrvati ze srdce lidu. V Rusku za doby parlamentarismu utvářejí se poměry, v jakých žijeme na západě. — Anglikané bratříčkují se dále s pravoslavnými. Koncem května konali dokonce i přednášky o sjednocení obou církví. V anglikánském kostele za účasti asi 200 lidí hlavně ovšem angličanů vykládal jeden z nejhorlivějších podpůrců tohoto hnutí F. B. Puller, jenž za papeže Lva XIII. činně zasahoval i do otázky platnosti anglikánských vyšších svěcení, o anglikánské církvi, jejím učení a životě. Kromě těchto přednášek, které měly za účel seznámiti ruské posluchačstvo s církví anglikánskou, zaváděl i rozhovory o sporných otázkách. První taková beseda byla na faře anglického kostela o 39 známých článcích anglikánského vyznání víry. Puller hodně tu komolil a překrucoval anglikánskou víru, tak že ani přítomní pravoslavní bohoslovci mu nevěřili. V druhé besedě u biskupa Eulogia vykládal o «Filioque». Došlo prý ku shodě o tomto článku víry. Pravoslavní připustili totiž výklad východních otců «skrze Syna» (per Filium), Třetí beseda konala se dokonce u nadprokuratora sv. synodu. Ruské listy církevní, jimž by mělo nejvíce záležeti na uskutečnění těchto snah, píší velmi zdrženlivě nebo vůbec pomlčují o nějakém výsledku. Zůstane asi při starém, ač takových pokusů o sblížení pracovali na záchranu vlasti a pravoslavi proti stranám svobodomyslným a demokratickorevolucionářským, které vlast chtějí přivést na pokraj záhuby nezamítáme. — Rusové pomalu zalidňují Sibiř. Od r. 1906—1910 vystěhovalo se tam z Ruska 2,516.075 lidí a vrátilo se zpět 264.031. Poslední dobou z fondu Alexandra III. bylo tam zřízeno na 200 pravoslavných kostelů. Ale co jest to pro plochu větší Evropy? Proto usmyslili si zřizovati kočovné stanové kostely, jež přenášejí z osady do osady a konají v nich potřebné bohoslužby. Takové kostely jsou sice velmi jednoduché, ale přece aspoň částečně odpomáhají nedostatku a plní svůj úkol. V hlavních městech Ruska pořádají i zvláštní kursy pro vzdělání missionářů sibiřských. Byť nevynikal takový missionář vzděláním nad vystěhovalce, přece přispívá nesmírně mnoho ku spokojenosti vystěhovalců, neboť Tito necítí se tak opuštěni ve vyhnanství, mají-li duchovní útěchu s sebou. — Katoličtí lužičtí Srbové konají letos 1. září v Krásčicích jubilejní slavnost založení svého «Towarstwa swjateju Cyrilla a Methoda». Jest tomu právě 50 let, co bylo založeno toto družstvo, do kterého patří skoro každý katolický Srb. Spolek vydává již půl století týdeník «Katolski Posol» v Budišíně, pak kalendář «Krajan» a různé lidové a poučné knihy. Za poslední doby bylo pozorovati v družstvu ochablost, ač finančně si nestojí špatně. Letoší slavnost má býti vlit zase nový život do spolku, aby dále obrozoval a utvrzoval náboženské a národnostní vědomí katolických Srbů. Dopisovatel náš nám píše: «Bylo by nám velmi milo, kdyby někdo naší slavnost navštívil zvláště ze sesterské Moravy, hlavního to působiště našich apoštolů slovanských, k jejichž víře velká část národa našeho se hlásí a k jejichž počtě tuto slavnost budeme konati».

Korunovační slavnosti Matky boží Svatohostýnské a pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou blahoslavené Panny Marie.

Sv. Hostýn! Jaké city ovládají Moravana, uslyší-li slovo to! Zaplesá a v duchu již dlí na hoře, ku kteréž od doby, kdy rozum bral, pohlížel s úctou, kamž opět pospíchá, kdež nejdéle umí se modliti.»

Toť počátečná slova «Památky se Sv. Hostýna» dávno tištěné. A slova ta dosud jsou pravdivá.

Staletí minula a po všechna předkové naší putovali na Sv. Hostýn. Putovali tam v dobách radostných i smutných. Sv. Hostýn

srostl s dějinami naší milé Moravěnky a s našimi rodinami. Matka boží Svatohostýnská vzývána od dětí, mládenců, panen, matek, mužů, starců i stařenek, vznešených i prostých. Vzývána ve všech potřebách; osvědčila se býti Matkou milosrdenství a Matkou dobré rady. —

Lichá osvěta zničila poutní místo, a přece na rozvalinách chrámu konaly se vroucí pobožnosti od nesčetných poutníků, a místo povždy zůstalo posvátným. Kolik milionů předků našich došlo zde vyslyšení, kolik dosáhlo milostí pro časné i věčné blaho. Od dob tatarských jest místo to posvátným, jest »residencí Matky boží«, jak krásně dí Středovský.

Vděčnost káže pomýšleti na novou ozdobu místa tak památného a posvátného, na novou oslavu Matky boží Svatohostýnské.

Ozdobou a oslavou takovou jest »korunovace Svatohostýnské Matky boží«, která po úchvale sv. Otce konati se bude letos na svátek Nanebevzetí Panny Marie a potrvá od 15. srpna po celou oktávu až do 22. srpna.

Nejhlavnější dni slavnosti jsou 15. srpen, den korunovace a reprezentační pouť všech spolků, pak 18., kdy bude holdování sv. Otcí a císaři a králi. 16. srpna je slavnostní valná hromada Matice Svatohostýnské, 17. pouť dětí a matek, 18. pouť mužů, 19. pouť duchovenstva, 20. pouť terciářů a Marianských kongregací, 21. pouť omladiny, 22. pouť studujících. Pouti počínají vždy večerem předešlého dne. —

V sobotu před večerem dne 24. a v neděli dne 25. srpna koná se **slavnostní pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda k nově korunované Matce boží.**

Každodenně je o půl 6. kázání, pontifikální mše se společným sv. přijímáním. O půl 10. hod. je opět kázání a druhá pontifikální mše sv. za dobrodince Sv. Hostýna.

O 2. hod. je promluva na rozloučenou a sv. požehnání.

O 7. hod. večer je řeč uvítací se sv. požehnáním.

I zveme všechny ctitele Svatohostýnské Matky boží na slavnost tuto a Vás členové Apoštolátu zvláště na slavnostní pouť Apoštolátu. Jak už udáno, započne pouť 24. srpna v sobotu večer a koná se v obvyklém pořádku 25. srpna dopoledne. 24. srpna večer o 6. h. je uvítání s vzýváním Ducha svatého, sv. požehnání, večerní modlitba s poutní pobožností. Vyzvánění hran za zemřelé údy a dobrodince Apoštolátu. — 25. srpna v neděli od půl 5. hod. ranní modlitba a zpověď, kázání, biskupská mše sv. se společným sv. přijímáním za živé a zemřelé dobrodince Apoštolátu. — Snídání. — Po něm slavnostní schůze Apoštolátu, na níž budou proneseny různé řeči. Odpoledne promluva na rozloučenou a sv. požehnání. Zveme Vás co nejuctivěji k hojné účasti a přejeme všeho dobra na Pánu na přímlovu Matky boží, sv. Cyrilla a Methoda i bl. Jana Sarkandra. —

Olomoucký diecesní odbor Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda.

Pozvání na slavnostní valnou schůzi Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie na posvátném Velehradě.

Zároveň to bude dámská pouť, jižto se sčůdšní paní a panny z různých měst a krajín.

Pořádek bude asi tento:

- 27. července v sobotu:** 1. odpoledne asi o půl 7. hod. společný příchod na Velehrad od Cyrillky; — 2. uvítání, uvítací řeč; — 3. vzývání Ducha sv., návštěva nejsvětější Svátosti oltární, svaté požehnání; 4. poutní pobožnost soukromá (sv. zpověď); — 5. společná večere — večerní modlitba — odpočinek.
- 28. července v neděli:** 1. O půl 5. hod. budíček a vyzvánění; — 2. Od 5. do půl 6. pobožnost soukromá (sv. zpověď); — 3. o půl 6. promluva o nejsvětější Svátosti oltární, mše sv. se sv. přijímáním; 4. společné snídání; — 5. zahájení schůze pod širým nebem — sbor; — 6. chvalořeč na sv. Cyrilla a Methoda; — 7. řeči různé; 8. slavná mše sv. na nádvoří za živé i mrtvé členy Apoštolátu — oběd; 9. svaté požehnání, rozloučení a odchod z Velehradu asi o 1 hodině odpoledne.

Různé spolky z různých měst mezi jednotlivými odstavci zapějí sbory, písně atd. — O vše bude na Velehradě postaráno, o nocleh slušný a řádný, společné stravování však nutno, aby každá účastnice se přihlásila do 15. července u našeho jednatele, jehož adresa zní: Dr. Ant. Cyrill Stojan, probošt a poslanec v Kroměříži na Moravě. — Výlohy veškeré s ubytováním a stravováním spojené (za svačinu 27. července a večeri, 28. července za snídání, oběd a slavnostní výlohy) kromě nápojů obnášejí 5 kor. Kromě tohoto poplatku nebude se nic více na Velehradě platiti. Poplatek ten nejlépe hned při přihlášce poslati. — I pozýváme uctivě na pouť a schůzi tuto. — Všeho dobrého na Pánu Bohu na přímluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda.

Na Velehradě v červnu 1912.

Slavnostní pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie (diecesní odboru) koná se u příležitosti korunovační Matky boží na sv. Hostýně dne 24. odpoledne a 25. srpna dopol. na sv. Hostýně.

OBSAH: Dr. Ant. C. Stojan Sv. Otec Lev XIII. a »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie. Dr. Ot. Tauber Vývoj úcty sv. Cyrilla a Methoda, apoštolů našich. O horlitelích »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. — Ad. Jašek: Msgr. Michal D. Mirov. — Ad. Jašek Pravoslavný východ a ruská církev. — Bulharskořecký rozkol. Sil. Sardenko Marla na Východě. — P. Vil. Hladký: Vzpomínky z katolických misii na Rusku. — O Vjenceslav Vukonič: Baška. — Zvěsti o náboženském životě a misiích u Slovanů. — Rozmanitosti. Korunovační slavnosti Matky boží Svatohostýnské a pouť Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie. Pozvání na slavnostní valnou schůzi Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie na posvátném Velehradě.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezálepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel „Apoštolátu“ Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

Šťastný a požehnaný budiž, milení synové, návrat Váš do vlasti Vaší. Vypravujte bratřím svým, co jste v městě Římě viděli. Nechať ze svědectví Vašeho poznají, že všechny šlechtné a velké národy jména slovanského otcovskou láskou objímáme. Jiného přání nemáme, než aby se církve Římské s největší oddaností a nezlomnou důvěrou přidrželi. Kéž by nikdo z nich nezboudil od oné posvátné archy, v níž kdo by nebyl, potopou zuřící, bychom užili slov Vašeho Jeronyma, zahyne. Přinestež jim zvěst v apoštol-ském požehnání, kteréž jim jako i každému z Vás a všem s radostí převelikou udělujeme!«

Byl to úchvatný okamžik, když sv. Otec Lev XIII. s mladí-
stvým zápalem dokončil svou řeč. Řeč řinula se ze srdce a proto
šla k srdci. Mocně dojati stáli jsme zde před trůnem toho, jenž
takou láskou nás miloval, jehož nitro přání ovládalo, »ut omnes
unum sint« (»by všichni jedno byli«). A srdce naše pocítilo velkou
tuto lásku a přání Jeho našlo ohlasu v srdci našem. »Pastýři
nejvyšší, splň své slovo: Ať jeden ovčinec a jeden pastýř«. Toť
prosba, jež ze srdce roztouženého k nebesům té chvíle vysílána!
Okružný list »Grande munus« psala láska nejněžnější, psala jej
nejsnažnější pečlivost a starostlivost o naše blaho a spasení. Zde
promluvil srdce naplněné, ano přetékající láskou a proto po-

hnulo srdce naše. V oku našem zalesknula se slza radosti a nevidané nadšenosti. V tom okamžiku seznali jsme, jak planá řeč tvrdící, že Řím jest proti naší národnosti, že jest naším nepřitelem. Seznali jsme a poznali jsme význam Slovanstva hlásaného od sv. Otce! Tu vyznačen náš cit národnostní a s ním láska ku po-bratimům našim. S Jiřím Slottou, farařem pustovodemským z Uher-ska, spolupracovníkem, i my zvolali jsme:

»Hlas sa ozval Leva XIII.-ho, který by rád veškero Slovan-stvo vinul k svojmu srdci otcovskému, znajíce jeho zvláštní po-volanie, jeho veľku svetovú úlohu preporodit od Boha odpadlú Evropu aj celé človečenstvo duchom svojim, vierou, náboženstvom, silou mravnou, názoru ušľachtilym. Hlas sa ozval Leva XIII.-ho! Jako isknu mluvnou přeniknuté zachvělo sa Slavianstvo veškero v duši svojej citem preradostným.« (Pokračování.)

Letoší slavnosti „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blah. Panny Marie“.

(Ad. Jašek.)

I. Slavnosti Velehradské.

Velehrad má mocnou přitažlivost v lidu našem a sjezdy jeho jsou již hluboce zabořeny, tak že může vždy počítati na účast-níky, jakmile zvláště lidové spolky pořádají tam své pravidelné poutě. To zřejmě se ukázalo letos. Zdálo se, že tak četné nábo-ženské a lidové slavnosti, hlavně korunovace Matky Boží Svato-hostýnské a eucharistický sjezd ve Vídni značně ztenčí řady poutníků na slavnost »Apoštolátu« na posv. Velehradě, ale přes to účast jak na bohoslovecké akademii, tak i na pouti »Apoštolátu« byla slušná, tak že i překvapila.

V pátek večer a v sobotu dopoledne (26. a 27. července) předcházela schůzi Apoštolátu akademie bohoslovců, jak návštěvou tak i obsahem a průběhem zdařilá, důstojná. Všechny řeči byly přilehavé, časové, zajímavé, poučné a užitečné pro všechny.

Poslanec Kadlčák podával mladému dorostu naší intelligence vzácné rady, nasbírané dlouholetou zkušeností životní, jak sebe připravit a upravit k osvětové, náboženské a hospodářské práci lidové ve prospěch národa a univ. prof. Msgr. Dr. Kordáč z Prahy otvíral hlubokým mnoholetým studiem vážené pravdy, jaké úkoly čekají vědu bohoslovnou, aby křesťanství plnilo vždy věrně mezi

lidstvem vytčený mu úkol božským jeho zakladatelem. Univ. prof. Dr. Rich. Špaček ukázal, že náš křesťanský názor jest oprávněn vůči vědě a ve shodě s ní a že jest nerozborný a nezviklatelný. Čtvrtý hlavní řečník, brněnský bohoslovec Lepka, pěkně rozebral svou řeč o »Církvi v naší době.«

Kratší promluvy a četné pozdravy kněží, bohoslovcův a akademiků vyznívaly v mocný výzev, by česká katol. veřejnost všímala si mladého, ale nadějného, plodného života schopného hnutí katolického.

Záslužný kříž sv. Cyrilla a Methoda, který uděluje J. M. Msgr. Robert Menini, bulharský arcibiskup sofijsko-plovdivský, osobám význačně záslužným o dílo cyrillo-methodějské.

Za nadšené nálady opouštěli účastníci slovanskou dvoranu velehradskou, aby šli do chrámu poděkovat za zdar akademie a vyprosit si síly ku práci na ideálech, jež jim řečníci kladli na srdce a k vyplnění vzácných předsevzetí, která tu v duších jejich vytryskla.

V sobotu po 6. hod. k večeru sebral se u Cyrillky slavnostní průvod účastníků pouti »Apoštolátu«. V chrámě uvítal je výmluvnými slovy P. Cyr. Jež T. J. V krásné a obsažné řeči poukázal na apoštolskou činnost svatých věrověstů našich a velebil dílo »Apoštolátu« v jejich duchu vedeném, jehož cílem jest vésti národ cyrillo-methodějský k věčnému plnění základních přikázání křesťanství. »Apoštolát« získává lidi lásce k Bohu i k bližnímu. Připomínaje uzdraveného z evangelia, který chtěl se státi učeníkem Páně, jemuž však Kristus Pán rozkázal, jak každý po způsobu tohoto uzdraveného může ve svém okolí působiti pro Krista.

Dojemně a mocně vyličil účinek duchovních cvičení různých stavů, jež konají se na posv. Velehradě za podpory »Apoštolátu«, prosil přítomné, aby podporovali »Apoštolát« a upozorňoval i na exercicie. Jimi byla již celá řada lidí ze všech stavů na Velehradě uchována nebo získána pro Krista Pána.

Když vdp. probošt Dr. Stojan oznámil denní pořádek, bylo uděleno sv. požehnání, čímž pobožnost sobotní byla ukončena.

Večer při společné večeři »u Heroldů« zapěly velmi krásně kandidátky učitelství z řepčinského ústavu četné slovanské písně. I příští den při sv. přijímání rozsývaly procitěnými zpěvy duše toužící po spojení s Ježíšem svátostným.

V neděli ráno přistoupili účastníci ke stolu Páně při mši sv., již sloužil vdp. rada P. Vyvlečka z Olomouce za překrásných zpěvů slečen kandidátek z Řepčína a společných dojemných modliteb přípravných a děkovných, jež řídil vdp. Dr. Stojan.

O půl 9. hod., když shromáždění na nádvoří v počtu na půl třetího tisíce zazpívali sloku hymny »Bože, cos ráčil,« zahájil jednatel Ústředního výboru »Apoštolátu«, poslanec Dr. Stojan slavnostní schůzi, vyřizuje pozdrav od sv. Otce, který vzkázal pozdrav nejen J. Em. nejdůst. pánu kardinálovi, nýbrž všem, kteří hoří pro pravdu a právo. Sv. Otec požehnal i našemu dílu Apoštolátnímu a přijal 2 dosud vyšlé ročníky našeho časopisu. Za předsedu navržen a zvolen Msgr. Dr. Kordáč, univ. professor z Prahy. V děkovných slovech praví, že schůzi cení dle myšlenky, za jakou účastníci se sešli. A ta jest veliká, katolická a slovanská. Velehrad přirovnává k elektrickému ústředí, z něhož proudí síla na všechny strany. A tak i z Velehradu, tohoto ústředí ideového hnutí našeho, proudí život, nadšení a síla nejen v národě českém, nýbrž po všem Slovanstvu. Toto ústředí má i výtečného zkušeného inženýra, jímž jest Dr. Stojan a bohatě rozvedené síť, jímž jako prostředek »Apoštolát« dosahuje svého účelu, to jsou modlitba a almužna. Jako Maria a Marta sloužily Kristu Pánu, tak i členové »Apoštolátu« pomáhají nevěstě Kristově, církvi sv., hmotnými i duchovními prostředky, modlitbou a almužnou umožňují apoštolské dílo mezi Slovany.

Vybranou a případnou chvalořečí velebil akademik Valenta z Roštína zásluhy sv. Cyrilla a Methoda o národy slovanské. V dějinách vidíme, že památka i vzácných mužů hyne, upadají v zapomenutí. Avšak národ náš dosud chová si v srdci sv. Cyrilla a Methoda, jichž památka nikdy nepomine, neboť jejich símě bujíc v srdcích potomstva, přetrvá věky.

Předseda Dr. Kordáč vřele mu poděkoval za vybraná slova, vyslovil upřímnou radost, že právě z Moravy vychází kvas mezi katolickým studentstvem.

Slečna Šebíkova pozdravila shromáždění jménem katolických učitelek a vyzvala přítomné kandidátky učitelství, aby nesklamaly katolických matek, které od nich očekávají, že povedou jejich děti v duchu víry cyrillo-methodějské.

Na to katecheta Ad. Jašek z Kroměříže v programové řeči vyličil veliké úkoly »Apoštolátu« Sjednocení Slovanů u víře, pořádání sjezdův unionistických, duchovní cvičení různých stavů na Velehradě, podpora chudičských našich kostelů, missie mezi českými vystěhovalci hlavně v Německu, Rusku, Bosně, Uhrách a na Balkáně a podpora katolictví především na Balkáně.

Pí. Lžičarová z Vyškova v dojemných a výmluvných slovech vyličila lásku katol. lidu moravského k Velehradu, kam spěchá, aby na hrobě otcův apoštolských se povzbudil a posilnil tak, jako sirotci přicházejí na hroby rodičů, aby se potěšili. Neobyčejně upřímným a příjemným tonem vyzvala přítomné ženy, aby každá stala se apoštolkou ne sice na kazatelně, nýbrž v dětských srdcích v rodině, u nemocných v nemocnicích, u sirotků v sirotčincích, aby hojně šířily katol. tisk, stavěly se na obranu sv. víry a tak podporovaly dílo apoštolátní.

Za studentstvo vysokoškolské pozdravil shromážděné právník Vitek a bohoslovec Hrubý z Olomouce. Krátce a pěkně promluvila sestra Tomáška z Řepčína, ujišťující spolupracovníctví na díle cyrillo-methodějském. Sestra Tomáška, jak podotkl Dr. Stojan, byla první řeholnice, která veřejně na schůzi na Velehradě mluvila. Právník Vičánek z Prahy dožadoval se spolupracovníctví odchovanek bílých andělů řepčínských v díle cyrillo-methodějském mezi lidem.

Pokladniční zprávu »Apoštolátu« podal ndp. assessor Vychodil z Choliny a vybídl všech k obětavosti pro »Apoštolát«, aby mohl plnit veliké úkoly svého programu.

Kand. učitelství Illgner z Nenakonic ohnivě vybídl všechny ku společné práci na obranu křesť. školy a křesť. výchovy mládeže.

Když Dr. Stojan přečetl epištolu a evangelium nedělní a krátkými slovy je vyložil, skončil předseda Dr. Kordáč schůzi »Apoštolátu«, po níž účastníci odebrali se do chrámu Páně na velké služby Boží, které konal P. Hladký, farář kunovský.

Sv. požehnáním a líbáním ostatků sv. Cyrilla byla letoší krásná velehradská slavnost skončena.

Posílnění v duši, utvrzení v dobrém, sčezehřati pro ideu cyrillo-methodějskou a nadšení pro »Apoštolát« rozcházel se účastníci, slibující si na brzkou »shledanou« na Sv. Hostýně o slavnostech korunovace Matky Boží.

2. Korunovační slavnosti Svatohostýnské.

Neobyčejně krásné dny svatého zápalu a náboženského nadšení prožila křesťanská Morava o korunovačních slavnostech Matky Boží Svatohostýnské ve dnech od 15. do 22. srpna. Bylo to velkolepé a neumlčitelné veřejné vyznání víry katolické Moravy, skvělý hold zbožného lidu nebes Královně, vítězné ochránčyni Moravy, nepokryté, okázalé a sebevědomé přiznání se víře otců, mohutný projev katolické rozhodnosti. Bylo to něco nevídaného

a neobvyklého, co však vytrysklo z náboženského přesvědčení všech vrstev našeho národa, bylo to veřejně přiznané smýšlení a cítění nesvedeného cizotou moravského lidu.

Sv. Hostýn hostil v tyto památné dny nepřehledné řady vznešených i prostých, šlechtických i z lidu, bohatých i chudých poutníků. Přišliť v nesčetných processích tisícové zástupy se všech stran milé Moravěny, ze sesterského Slezska, z královských Čech, z bratrského Slovenska i z hlavního města říše z Vídně, přišli vzácní hosté až z daleké Ameriky. Přišli velicí i malí, jinoši i dědouškové, děvy i stařenky, přišli všichni k Matce své, aby jí prokázali svou dětinnou úctu, přišli poklonit se Královně své u jejího prestolu, připutovali poděkovat za všechna nesčíslná vyslyšená tam přání, za všechny vyprošené na ní milosti, za útěchu její při setřených slzách lidských a za vyprošené slzy lidské kající, za tisíciletou mocnou její ochranu Moravy.

Na dvakrát sto tisíc jich přišlo obrodit se, načerpat milosti pro znavenou duši svou, aby pak jako znovu zrozeni vždy osvědčovali životem svým lásku k Pánu Bohu a úctu k jeho přecisté Matce.

Oživlo široké temeno hory svaté, mariánské písně rozlehly se šumem černými hustými lesy svatohostýnskými, změnil se ráz celý po dobu slavností klidného a dumavého jindy návrší.

Byl to svátek nezapomenutelný pro celou Moravu. Sv. Hostýn slavil milostivé léto, neboť bohaté zřídlo hojné milosti tryskalo do duší lidských žíznících po pokrmu duchovním.

Zbožní mariánští ctitelé moravští dokonali dílo své Královně, doplnili její purpur, ozdobivše hlavu její zlatou korunou s nádhernými drahokamy. Tisíce a tisíce zbožných poutníků vyprosilo si na Matce milosrdenství a dobré rady pro sebe, pro své příbuzné a drahé a pro celou drahou vlast naši nebeských i pozemských dober, jimiž Královna nebes dosud tak štědře a bohatě lid svůj věrný podělovala, ukázalo jí svou úctu, přislíbilo jí svou věrnost a oddanost, zasvětilo jí své srdce, dokázalo, že jsou hodnými dítkami jejími a Ona že může zůstatí Matkou jejich.

Když za hlaholu zvonů, víření hudby, zvuků fanfar a hřmění hmoždířů Jeho Eminence, nejdůstojnější pán kardinál olomucký, dr. Frant. Sal. Bauer, kladl na hlavu božského Děťátka a jeho Matky zlaté korunky s přechetnou assistencí vysoké hierarchie, řádového i světského duchovenstva, zástupců šlechty i lidu před tisícovým zástupem bílých družiček s liliemi, velebně a mohutně nesla se černým lesem svatohostýnským vroucí prosba vytryskající z nesčetných zbožných srdcí lidských ke korunované Matce boží: »Zdravas Královno, matko milosrdenství, a Ježíše, požehnaný plod života svého, nám po tomto putování ukaž, o milostivá, o přívětivá, o přesladká Panno Maria!« Byl to okamžik úchvatný, nevídaný, nikdy nezapomenutelný.

Korunovaci byli též přítomni J. Eminence, nejdůstoj. pán kardinál pražský Lev ze Skrbenských, Jeho Excell. nejdůstojnější pán biskup brněnský dr. Pavel hr. Huyn, J. M. nejdůstoj. pani biskupové dr. Karel Wisnar z Olomouce a Jos. Koudelka z Ameriky a četně zastoupena byla i moravská šlechta a kněžstvo.

Na 10.000 věřících přistoupilo v den korunovace ku sv. svátostem. Zpovědnice chrámové ovšem nestačily, zpovídalo se venku v okolí kostela a u kapliček, sv. přijímání se podávalo až do 3 hod. odpoledne na několika místech venku. Věřící klečíce na zelené trávě, přijímali do rozníceného srdce svého usmířeného Pána nebes a země. Panna Maria v odměnu za úctu vedla ctitele své k přijetí a pohostění Boha Syna.

V pátek při valné hromadě Matice Svatohostýnské byl ozdoben záslužným křížem sv. Cyrilla a Methoda nejdůst. pán kapit. děkan dr. Jan Schneider z Kroměříže za vynikající své zásluhy o vznik a rozvoj »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. (Viz »Apoštolát« str. 14.) (Pokračování.)

„Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda“ a hnutí eucharistické.

(Piše Gilbert Cyrill Method Křikava, k. prem. farář.)

Letošní rok 1912 jest významným pro rakouské katolíky, významným i pro katolické Slováky v Rakousku. V hlavním městě říše Vídni koná se ve dnech 12.—15. září světový eucharistický sjezd, při němž národové rakouští mají před zástupci jiných národů veřejně projevit svou úctu a lásku ku Spasiteli ve velebné svátosti.

Avšak sjezd eucharistický nedosáhl by svého účelu, kdyby neměl zanechat v mysli národů trvalých účinků, kdyby měl býti jen okamžikovým vzplanutím neb docela jen vnější okázalostí.

Třeba jest tedy starati se, aby se zakládaly náboženské podniky, jež by byly trvalou památkou na eucharistický sjezd, jež by k tomu přispívaly, aby se udržel svěžím život náboženský.

Mezi jinými podniky hodí se k tomu »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a to hlavně u národů slovanských.

Tu třeba jest poukázati na to, kterak »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« souvisí s hnutím eucharistickým.

1. Kristova modlitba »aby všichni jedno byli« (Jan 17. 21) souvisí s ustanovením nejsv. svátosti oltářní. Z toho jest zřejmo, že »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« souvisí s hnutím eucharistickým. Když Pán Ježíš při poslední večeři podal apoštolům ve sv. přijímání své tělo a svou krev, konal velekněžskou modlitbu, kde se modlil za učedníky své, »které jsi dal jemu«, t. j. Synu (Jan 17, 2) i za věřící všech věků, »za ty, kteříž skrze slovo jejich uvěří ve mne« (Jan 17, 21), modlil se za ně »a by všichni jedno byli.« Měli býti jedno ve víře: »aby Syn... všechněm, kteréž jsi dal jemu, dal život věčný. Tentot jest pak život věčný, aby poznali tebe samého pravého Boha, a kteréhož jsi poslal, Ježíše Krista.« (Jan 17, 23.) Avšak měli býti také jedno v lásce. Neboť před velekněžskou modlitbou napomínal P. Ježíš učedníky své ku vzájemné lásce: »Přikázání nové dávám Vám abyste se milovali ve-spolek, jako já jsem miloval Vás« (Jan 13, 34.) »Totot jest přikázání mé, abyste se vespolek milovali, jakož (i já) jsem miloval Vás.« (Jan 15, 12.) Svátost oltářní, kterou Pán Ježíš při téže poslední večeři ustanovil, při níž učedníky a věřící všechny k jednotě napomínal, a za jejichž jednotu Otce nebeského prosil, měla býti právě vnějším znamením, ale i vnitřní páskou této jednoty. To je naznačeno i latinským názvem pro sv. přijímání: *communio* t. j. společná jednota. A poněvadž »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« se stará o jednotu víry a lásku mezi národy slovanskými, je zřejmo, že souvisí s hnutím eucharistickým.

2. To vysvítá dále i ze smýšlení apoštolské stolice v Římě. Světový eucharistický sjezd v Jerusalemě konal se dle výslovného prohlášení sv. Otce Lva XIII. na ten úmysl, aby se urychlilo sjednocení církve východní s církví západní. »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« modlí se za sjednocení církve východní se západní, k tomu cíli pracuje, vše podporuje, k tomu směřuje, a dle úmyslu sv. stolice k témuž cíli směřovati mají kongresy eucharistické. Může-li kdo tedy upříti souvislosti mezi »Apoštolátem sv. Cyrilla a Methoda« a hnutím eucharistickým?

3. To uznávají také kněží adoratoři (klanitelé nejsv. svátosti oltářní). Proto na tom místě, kde naše předky učili uctě k nejsv. svátosti oltářní svatí bratři Cyrill a Methoděj na Velehradě, sešlo se roku 1896 na 150 kněží adoratorů, aby společně se členy »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« pobožnost k nejsvětější svátosti vykonali, Spasiteli ve svátosti oltářní se klaněli, a jeho tělem se posvětili a posilnili. Roku 1900 konal se sedmý sjezd československých kněží adoratorů opět na Velehradě společně s »Apoštolátem sv. Cyrilla a Methoda«, jehož se schůze zúčastnili poutníci a poutnice z Moravy, Čech, rakouského i pruského Slezska, Slovenska a Lužice, Chorvátska, Dalmacie, Štýrska i Ruska. Tu vidíme, jak svátost oltářní i »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« národy sjednocují. Také již r. 1894 konány schůze »Apoštolátu« a sjezd eucharistický skoro současně (jeden den byl společný).

4. An »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« souvisí se sv. Eucharistií, plyne z toho, že schůze »Apoštolátu«, ať valné hromady či schůze diecesní rozněcují v lidu úctu a lásku k nejsvětější svátosti. Bývá při těch schůzích sta i tisíce účastníků, kteří ve svatém přijímání se spojují se svátostným

Ze slavností Hostýnských : Kardinál a vojenská deputace.

Kristem. Ty tisíce konají na Velehradě společné návštěvy nejsv. svatosti před svatostánkem společné modlitby.

5. Souvislost unionistických snah, o které se právě »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« přičiňuje se sv. Eucharistií, dokazují také události z dějin unionistického hnutí mezi Bulhary. Je tu krásným příkladem mnich Pantelejmon. Byl rodem

Bulhar, ale škola a bohoslužba u Bulharů macedonských byla řecká. Když v Odříně, kde se narodil, vypukl mor, hledal místo, kde lidé neumírají. Tato událost připomíná nám rysy ze života svatých, kde Bůh na pohled nepatrnými událostmi ukazuje na budoucí svatost. Tak bylo i u Pantelejmona. Hledal prostředek proti smrti tělesné a našel lék proti smrti duchovní, našel záruku budoucího života věčného v církvi katolické ve svatém přijímání. Lidé se mu vysmívali, ale konečně mu kdosi pravil, že na sv. hoře Athosu lidé neumírají. Odešel tam a byl přijat do kláštera. Hojná duchovní cvičení ho uspokojovala, ale mrzelo ho, že se tam málo přijímá velebná svátost, neboť časté sv. přijímání není v církvi řecké obyčejem. A on po každém sv. přijímání pocítoval větší po něm touhu. Užíval lsti, aby mohl častěji přijímati a za to byl z kláštera vyhnán. Žil potom jako poustevník a putoval z kláštera do kláštera, aby mohl častěji přijímati, ale pro tu příčinu byl mu konečně pobyt na hoře Athosu zakázán. Živil se pak jako zpěvák nebo učitel nebo obecní písař na venkově, ale nemohl nikde pobýti dlouho, aby mu nebylo zakázáno časté svaté přijímání, které leckdy byl nucen vykupovati si dary u lakomých popů. Potom založil řecký klášter na ostrově Thasos. Avšak byl obžalován u řeckého svatého synodu. Generální vikář hlavního kostela athenského, který byl volán za svědka, svědčil o něm, že nepoznal světějšího pravoslavného nad Pantelejmona až na jeho jediný »nezpůsob«, který mu vytýká, totiž časté přijímání.

Pantelejmon vrátil se do rodného města Odřína, kam ho mnozí z úředníků z ostrova Thasu následovali. Nabídl se jistému starému faráři jménem Sarafinovi za učitele, zpěváka a kostelníka, a za to mu on podával častěji sv. přijímání, ano odevzdal mu i plné ciborium kouskováných hostií. (Ovšem nesmíme si je představovati jako naše hostie nekvašené, nýbrž jako nakrájený na kostky chléb kvašený.) Styk s Pantelejmonem ho přiměl k tomu, že sám se stal jeho úředníkem a byl prvním knězem řeholní rodiny Pantelejmonovy. Pantelejmon chodil pak po venkově a kázal Bulharům. Přihlásilo se mu hojně úředníků, i založil klášter dle řehole sv. Theodora Studity v Sudžaku s oddělením pro muže a ženy, a později v Mostratli, kamž se odstěhovali řeholní bratři, kdežto řeholní sestry zůstaly v Sudžaku. Denní sv. přijímání bylo v klášterích těch pravidlem. Mše svatá a hodinky se konaly řecky, ale bulharsky se kázalo. A to bylo zločinem v očích řeckého biskupa odřínského. Ale hlavně vytýkali klášterům Pantelejmonovým denní sv. přijímání. Bylo mu a jeho řeholníkům snášeti mnoho protivenství. Byli žalařováni, metlami mrskáni a konečně z církve vyobcováni. Obou klášterů se chtěl zmocniti řecký patriarcha. To bylo příčinou, že Pantelejmon vyhledal bulharského katolického biskupa v Odříně Rafaela Popova, aby se postavil pod jeho ochranu, bude-li to možno. V té době právě mnozí Bulhaři hledali u katolické církve oporu své národnosti proti Řekům. Výsledek jednání byl, že Pantelejmon tři nejspolehlivější mnichy poslal do Říma, kde papež Pius IX. je přijal co nejhlavněji,

podniky Pantelejmonovy schválil a jim žehnal. Pantelejmon se všemi svými učedníky byl přijat do církve katolické. Od té doby konali řeholníci ti se schválením papežovým mši sv. i hodinky církevní ve staroslovanské řeči, v řeči apoštolů slovanských sv. Cyrilla a Methoda, dle liturgických knih vydání vídeňského a lvovského. Ejhle, souvislost idey cyrillo-methodějské s hnutím eucharistickým! Kláštery Pantelejmonovy zakusily po jeho smrti rozličné osudy. Církvi katolické zůstal zachován klášter v Mostratli, kdež jsou nyní otcové assumpcionisté řeckoslovanského obřadu. Při III. unionistickém sjezdu na Velehradě r. 1911 přednášel o Pantelejmonovi představený kláštera, hegumen (tolik, co u nás převor) Pavel Christov, jenž svou krásnou přednášku zakončil výzvou: »Per communionem ad unionem« t. j. »sv. přijímáním k sjednocení«.

6. Souvislost idey cyrillo-methodějské a tedy i »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« s hnutím eucharistickým dokazuje také jednání katolických kněží východního obřadu a katolických missionářů mezi Slovany. Ve mnohých rusínských sjednocených obcích navykli kněží rusínští své osadníky, že denně přistupují k sv. přijímání. Arcibiskup katol. Bulharů v Cařihradě Msgr. Michal D. Mirov, jsa knězem, rozšiřoval mezi svými farníky časté sv. přijímání. Missiím slovanským na Balkáně věnovali život i jmění své kněz Allonti z Janova se svou sestrou Kristinou. Jako jiní římsko-katoličtí kněží přišel i on k poznání, že má-li mezi Bulhary úspěšně působiti, jest třeba, aby přestoupil k řeckoslovanskému obřadu. Učinil tak a pak založil se sestrou Kristinou řád řeckoslovanských eucharistinek čili sester uctívajících nejsv. svátost oltářní. Kromě uctívání nejsv. svátosti zabývají se vyučováním dívek, polním hospodářstvím a v prázdných chvílích věnují se péči o čistotu a ozdobu chudých bulharsko-katolických kostelů. Jsou velice oblíbeny, tak že i do Rumunska byly povolány. Tyto sestry řeholnice řeckoslovanské hlásají opět souvislost hnutí eucharistického a idey cyrillo-methodějské, o jejíž uskutečnění stará se »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a o jejíž poznání a rozšíření získal si již velikých zásluh.

7. Konečně vynikne souvislost »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« s hnutím eucharistickým, zvláště přirovnáme-li velikou úctu sjednocených křesťanů východního obřadu k nejsv. svátosti se strašnou nedbalostí v tomto ohledu u nesjednocených východňanů. Kněží východního obřadu nesjednocení na venkově slouží mši sv. jednou v neděli a ve svátek, ve městech asi jednou za měsíc, poněvadž několik mší svatých v jednom kostele se nedovoluje, zvláště u hlavního oltáře a bývá obyčejně jen jeden oltář. Věřící přijímají bez předcházející svaté zpovědi (dětí se připouštějí k sv. přijímání, ale k sv. zpovědi teprve po 14. roce). Na liturgii (mši sv.) choditi nepovažují se východňané v neděli a ve svátek za zavázány a myslí, že stačí přijíti do kostela, vykonati své poklony, políbiti sv. ikony (obrazy)

a rozžati před nimi svíci. Časté svaté přijímání je neznámo. Podává se dospělým jen v sobotu, žádají se před ním několikadenní i týdenní posty a poslední den noční bdění na modlitbách, čímž církev východní sama znesnadňuje věřícím svaté přijímání. Ani u řeholníka, řeholnic, kde se posty ty zachovávati mohou, není časté svaté přijímání obvyklým, vyjma některé kláštery na hoře Athos. Dítkám se podává v neděli. Dle novějších carských nařízení v postě směji staří a neduživí lidé přijímati ve středu a v pátek při mši bez proměňování (missa prosanctificationum). Klanění se nejsv. svátosti mimo mši sv. církev východní neuznává, není také návštěva nejsv. svátosti. Svátost se uschovává jen k zaopatřování těžce nemocných. Za ciboria užívá se na venkově dřevěných krabiček, ano i krabice na konzervy. Hodnověrní svědci vypravují, že staly se i případy, kdy kostelník přinesl v kapse svého kabátu nekonsekrované částečky, které kněz vsypal do kalicha a dále podával. Tedy docela neplatné přijímání. Je to vysvětlitelno, že může nastati nedostatek těla Páně a krve Páně, uváží-li se, že věřící nechodí napřed k sv. zpovědi a kněz neví, mnoho-li jich přijde k sv. přijímání. Někde se obnovuje svátost oltářní jen jednou za rok, obyčejně na Zelený čtvrtek.*) Tyto případy zajisté nejlépe mluví, souvisí-li »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« s hnutím eucharistickým. U sjednocených východanů jest úcta a láska k nejsvětější svátosti oltářní a k oběti mše sv. strašně zanedbávána, u sjednocených naopak velmi živá. »Apoštolát« o sjednocení pracuje, missie sjednocených podporuje, o to pečuje, aby chudým kostelům sjednocených Slovanů východního obřadu dostalo se na prvním místě toho, čeho třeba k důstojnému konání mše sv. a k důstojnému uchovávání nejsv. svátosti oltářní. Nám katolíkům, kteří se scházíme k eucharistickým sjezdům, musí na tom záležeti, aby místa k nesvětější svátosti se zvelebila nejen u nás katolíků, ale i u milionů křesťanů východních a vše musíme podporovati, co by k tomu přispělo. »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« je tu na předním místě. Proto v tomto eucharistickém roce budiž heslem katolických Slovanů všude zaváděti a rozšiřovati »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda.«

*) Viz článek P. Frant. Pospišila »Nejsvětější eucharistie v obřadě východním a unie« v časopise »Eucharistie« ročník XVI (1911).

„Naši“ v Německu.

(Píše P. Jos. Voňavka, český misionář v Münsteru.)

(Pokračování.)

Odmlčel jsem se na čas. Povinnost misionáře vytrhla mi péro z ruky. Šel jsem zas »svým« územím, totiž koloniemi, kde Čechové a Moravané sídlí, abych kázal a zasedal do zpovědnice. Vždyť blízko Velikonoce, blízko den smíření, den odpuštění. Prominete tedy, přátelé moji, že jste čekali a dlouho se nedočekali. Spisovatelství je zábavou, misionářství je prozatím povinností mojí.

Popsal jsem Vám poněkud hospodářské poměry a život našich vystěhovalců v Německu. Opakuji jen, že netřeba našim si naříkati hospodářsky v obyčejných letech u porovnání s domovinou. Bohužel, že z převážné většiny náš zdejší český živel není vychován ke spořivosti, a pak že na mnoha a mnoha místech jsou to svobodní lidé, kteří »když pracují, chtějí také užítí za své peníze«. Myšlenka na budoucnost, spoření pro budoucí založení a snažší udržení spořádané rodiny je jim neznámo a připomenete-li je, jest jim to směšno. Zmatené názory náboženské zmátly i zdravé názory hospodářské. V tomto směru bude ještě dlouho trvati, než se dopracujeme nápravy. A přece náprava ta je tak nutná, nemá-li misionář potkávat se jen s nejmenším výsledkem svých nijak lehkých prací. Peníze v rukou nezkušených a nesvědomitých jsou satanem. Věru, přál bych těm svým vystěhovalcům mnohem větší mzdy, ale přál bych jim také rozumného užívání jí, aspoň ve velikém procentu případů!

Tolik ještě k hospodářskému postavení našich lidí ve vystěhovalectví. Jinou, stejně nutnou poznámkou, je početné udání našich dělníků ať již sezonních, či stálých v dolech a továrnách. Dosud nemohl jsem se dovědět přesného počtu. Německé popisní úřady nezanášely při rakouských přistěhovalcích ani země, ani národnosti, ze které přicházeli. »Rakušan« bylo všeobecným a jediným udáním. Tím ovšem vymknulo se možnosti udati statistiku té či oné národnosti. A také práce duchovní správy, aspoň na počátku byla touto okolností značně stížena.

Až příliš často se mi stalo, že jsem byl povolán do farnosti, abych spravoval rakouské vystěhovalce. A když jsem po své obchůzce oznamoval, že v osadě jsou čtyři národnosti rakouské zastoupeny, a že já mohu pouze slovanským, nikoli však maďarským katolíkům posloužiti, divil se farář. »Vždyť přece všichni jsou Rakušany«, dodával z pravidla na svou omluvu. A úřady městskými i zápisy zaměstnavatelů nebyly vedeny jinak. Nezbylo mi ničeho jiného, než ve škole se tázati dětí a mluvit v dotyčném jazyku, pro kterou národnost jsem chtěl bohoslužbu konati. Jindy opět našel jsem si jednoho vůdce, který mne dovedl k ostatním. Stejně zajímavým pro mne bylo hledání našich lidí podle záznamů daných mi duchovní správou neb zaměstnavatelem k mému poučení. Zpitvořená česká jména nebyla ani z daleka podobna vlastníku.

Nežřídka tázal jsem se v rodině po tom či onom, ale žádný toho nevěděl, ale znal na témže místě jiného, »který má však české jméno«. Hledal jsem »Andla« a našel jsem Anděla. Jindy v mém seznamu uveden byl Cába a já po dlouhém hledání sešel jsem se s Žábou. V poslední době stala se však v tomto směru radikální náprava a většina aspoň rakouských přistěhovalců je v úředních záznamech s poznámkou země a řeči. Ovšem že opět toto zařízení stalo se nespravedlivým k haličským Polákům, kteří z ohledů na Poláky v západních zemích pruských nesmějí se zde zdržovati stále.

Celkový počet našeho rakouského sezonního vystěhovalectví, které se však ve mnoha případech mění ve vystěhovalectví trvalé, dle udání německé ústřední kanceláře pro polní dělnictvo obnáší 330.000 lidí, z nichž převážná většina zůstává v Německu.

Našich českých lidí napočítala jmenovaná centrála v r. 1911. 19.803. Tento počet dle posledního počtu cizozemských dělníků v Prusku je ještě větší a již v roce 1910. obnášel 30.465 českých dělníků, kteří jako noví do Pruska přišli a z nich 6.869 připadlo na Slezsko pruské a ostatních 23.596 na ostatní země pruské; ve spolkových státech německých mimo Prusko nelze přesného počtu našich lidí udati, ale není nijak malý. Již několikrát bylo zjištěno, že bavorský a saský textilní průmysl až 70% našich dělníků zaměstnává. Vídeňský policejní vrchní komisař p. Markitán cení z r. 1910 naše české vystěhovalectví sezonní na 40.000—50.000.

Opravdu značný počet, který zaslouží větší pozornosti u všech povolaných kruhů církevních i politických. Zvláště připomínám, že poslední mají nejvyšší již povinnost všimnouti si trochu blíže nesčetných agentů a náhončích, kteří v zemi nerušeně za pomoci lidí usazených své nekalé řemeslo vedou. A daří se jim. Slibují vše možné a lid na sliby, nikým nevarován, dá. A když najatí dělníci odešli do zaslíbeného ráje, shrábne celá řada agentů a jich pomocníků svůj bakšíš a ani nevzpomene těch, kteří v cizině naříkají a klnou oklamání a zaprodání.

A nyní přistupuji k poslednímu bodu vytčenému promluvím o náboženských poměrech v řadách našeho lidu přistěhovalého do Německa.

Již v první stati své jsem před časem podal všeobecný úsudek o náboženské lhostejnosti a na mnohých místech i nenávisti ke katolicismu. Národ náš ve vystěhovalectví nejlépe ukazuje nedostatky, či chcete-li, hříchy naší minulosti, totiž neupevnění náboženského citění a nedostatku řádných společností jak vzdělávacích, tak hospodářských. Když v letech ruchu socialistického započal lid stavěti svoje svépomocná zařízení, zůstali jsme my katolíci daleko pozadu a dnes cítíme my právě v cizině, čeho bylo k veliké škodě svaté věci opomenuto.

U mladších našich přistěhovalců je nehorázná, opravdu zarážející nevědomost ve věcech náboženských, která při vznětlivé povaze Slovana a za daných poměrů sociálních v cizině snadno

se mění v cynismus (nestoudnost). Naše škola obojaká, smíšená přivodila naši dnešní lhostejnost. Učitelstvo stalo se pánem přítomnosti, a ovoce výchovy rozdělené, t. j., kde knězova slova nejsou dotvrzována učitelovým příkladem, je velmi smutné. Nemluví o tom, že naše děti, které se přistěhují k nám, snad dosti často se neshodnou s českou mluvnicí a zvláště násobilkou, ale vzpomínám jen oněch případů, které jsem sám zažil a které mi v duši dosud hoří jako výstražný oheň, kam může dojíti národ, který svěří své nejlepší, svou budoucnost, své děti škole jen dle jména nábožensky smíšené. A kam dojde stát, který bude mít jen občany touto školou vychované? Není mojí věcí souditi, ale obavy duše své mám ještě právo pronést, zvláště proto, že své Rakousko opravdu miluji! Abych jen maličký doklad podal, zmiňuji se o následujícím V jedné porýnské osadě měli jsme společnou svačinu pro české děti. K oslavě zapěly děti nějaké písně. Byl přítomen i kněz, který dobře ovládá polštinu a tím rozumí také z valné části češtině. Mezi zpěvem dětí učinil několik poznámek a já se zarděl ne nad tím, co řekl můj spolubratr, ale nad tím, co jsem slyšel zpívati děti naše. Na otázku, kde se děti těmto písním opravdu jen milostným naučily, dostalo se nám za odpověď: »Ve škole«.

Všeobecnou známkou našich lidí je náboženská nevědomost a z ní pochodící náboženská netečnost.

Jak málo znají z katechismu, o tom da'y by se napsati celé knihy. Nejlépe to pozná člověk u lůžka nemocných, které navštíví, nebo zaopatřuje. Jedna žena na příklad se divila, že Kristus Pán byl Synem božím a že přece tolik trpěl. A což teprve zmatené jejich pojmy o mši sv.! Kdykoli mluvím o mši sv., vždy připomínám, že neslouží se mše sv. odpoledne, ale ráno. Již často se mi stalo, že mi Češi dobrácky odpověděli »Na mši sv. dnes o šesti večer přijdeme«. A při tomto bodu náboženského poznání není snad ani třeba, abych ještě líčil, jak to vypadá s nedělní návštěvou mše sv. Je to všeobecná stížnost katolického kněžstva na nepravidelnost a úplné zanedbávání nedělní povinnosti. (Pokračování.)

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Ruska. (Uznání papežských nařízení.) Jedním z nejcitlivějších bodů při upravování vzájemného styku mezi papežskou stolicí a ruskou vládou bylo stanovisko vlády k papežským výnosům. V zákoníku ruském jest paragraf, dle něhož jen ony výnosy papežské nabývají v Rusku platnosti, které byly vyhlášeny pouze se svolením vlády, když tato napřed se přesvědčila, že ni-

kterak neodporují platným zákonům v Rusku. Sv. stolice nepřistoupila tudíž na svolení panovníkovo k uveřejnění papežských nařízení (= placetum regium), proto o tom vůbec bylo pomlčeno. Ve skutečnosti Rusko ovšem takové placetum dovedlo si vůči Římu uplatnit. Dekrety, bully a okružní listy papežské dostával napřed v Římě ruský vyslanec u Vatikánu, jenž prozkoumav je posílal je katolickým biskupům. Když však sv. Otec Pius X. nařídil (enc. Promulgandi ze dne 3. října 1908) nový způsob prohlášení papežských dekretů, totiž tím již, že byly uveřejněny v »Acta Apostolicae Sedis«, sv. Stolice tudíž přestala dodávati ruskému vyslanci nařízení uveřejněná ve zmíněných »Acta« a zavazující tedy celou církev a biskupové ruští je ohlašovali lidu, nastal spor mezi Římem a ruskou vládou. Zavražděný ministerský předseda Stolypin poslal katolickým biskupům list, jímž oznamuje, že dle tohoto nového způsobu prohlášených výnosů papežských vláda ruská neuznává a k přísné zodpovědnosti bude volati církevní osoby, které by se těmito výnosy řídily a dle nich jednaly. Nebylo na př. dovoleno složití přísahy kněžím proti modernismu v diecesi lubelské, poněvadž toho nařízení papežského vláda neuznala. Když však dle papežského dekretu »Ne temere« rozeslaného biskupům prostřednictvím ministerstva počalo se mluvit o nedovolenosti manželstev smíšených uzavřených toliko v kostele pravoslavném, ihned vydalo ministerstvo nařízení (29. dubna 1910), dle něhož zapovídá se prováděti dekret v těch částech, ve kterých by se neshodoval se zákoníkem ruským. O nějaké volnosti církve katolické dosud v Rusku nemožno mluvit. Správa církve katolické jest zanesena do »vyznání zahraničních«. Záležitosti její jsou úplně v moci ministerstev a náčelníka jednotlivých okresů. Usmyslí-li si některý »mocný« světské vlády, že to či ono jest na ujmu »domácímu« náboženství, pak učiní opatření na »obránu panujícího náboženství« t. j. pravoslavi. Odpovíral-li by některý kněz nebo biskup, zbaví se místa a pošle se do vyhnanství, jak se stalo s biskupem Roppem, jehož stolice jest již pátý rok osiřela, anebo letos s biskupem Kazimírem Ruszkiewiczem, jenž odsouzen na rok a 4 měs. do vězení a zbavení všech práv a výsad. Aby ani prozatím v tomto boji nepodlehla církev katolická, jest tu třeba naprostého ducha svornosti kněžstva s biskupy a těchto mezi sebou, aby silni jako jeden muž nedali prorážeti řady své vlastní svou slabotou.

OBSAH: Dr. Stojan: Sv. Otec Lev XIII. a »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. — Ad. Jašek: Letoší slavnosti »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. C. M. Křikava: »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a hnutí eucharistické. — P. J. Voňavka: »Naši« v Německu. — Zvěsti: Z Ruska.

a krásnou promluvou s kazatelný vdp. děkan Daněk z Jevíčka. Vyličil vřelými slovy věrnost a oddanost lidu moravského Matce boží a dědictví cyrillo-methodějskému, nastínil úkol a význam »Apoštolátu« v rodinách a ve veřejném životě a vyzval vděčné posluchače k vytrvalosti a k práci pro rozšíření »Apoštolátu«. Slavné požehnání měl nejdůst. pán prelát rytíř Mayer z Olomouce.

V neděli ráno měl slavnostní kázání Dr. Alois Kolísek, profesor z Hodonína, který ukázal, jaké úctě těšil se povždy Sv. Hostýn a to nejen u obyčejného lidu, nýbrž i u naší intelligence věřící. Slavnou mši sv. sloužil nejdůst. pán prelát Dr. Jan Pospíšil, kanovník olomoucký, jenž před klášterem promluvil k lidu o »Apoštolátě«.

O 8. hodině shromáždili se členové a příznivci »Apoštolátu« na verandě, kdež zahájil vdp. probošt Dr. Stojan slavnostní schůzi »Apoštolátu« odboru arcidiecese olomoucké. Za předsedu navrhl nejdůst. pána prelata Dra Jana Pospíšila z Olomouce, jenž udělil slovo P. Ad. Jaškovi, katechetu v Kroměříži, aby pronesl programovou řeč. Řečník vyličil vznik rozkolu a jeho následky hlavně pro Slovany, naznačil význam idey cyrillo-methodějské a vyložil úkol a práce »Apoštolátu«, povinnosti a práva jeho členů. Každý, kdo podporuje »Apoštolát«, pomáhá uskutečňovati prosbu samého Ježíše Krista: »Chci, Otče, aby všichni jedno byli, jako Ty a já jedno jsme«, pracuje tedy na díle církevním, katolickém, přímo božském.

Na to bylo uděleno slovo pokladníku olomouckého diecesanního odboru »Apoštolátu« vdp. radovi P. Frant. Pospíšilovi, spirituálu v Olomouci. Promluvil takto

»Jménem výboru »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« odboru olomouckého vyřizuji Vám, ctění členové našeho »Apoštolátu« z arcidiecese olomoucké, upřímný pozdrav a zároveň vyslovuji Vám nejupřímnější dík za všelikou námahu a oběť, kterou jste při takové nepohodě a nesnazi přinesli, vykonavše tuto pouť ku korunované naší Panně Marii Svatohostýnské.

Vidím zde též mnohé členy »Apoštolátu« ze sousední diecese brněnské, kteří vykonali tak dalekou a obtížnou cestu, aby se zúčastnili této pouti našeho »Apoštolátu«; jim proto patří ještě zvlášť můj pozdrav a dík.

Slyšeli jsme právě v minulé řeči, jak veliký a důležitý má úkol náš »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« a co jest Vám činiti, abychom k uskutečnění toho vznešeného úkolu dle možnosti napomáhali; že totiž třeba přispívati modlitbou a almužnou, peněžitou podporou.

Jsem pokladníkem »Apoštolátu« v našem olomouckém odboru. Proto vím, jak to stojí zvláště s tou druhou částí podpory, s peněžitými příspěvky ve prospěch »Apoštolátu« a jeho účelu. Potřeby »Apoštolátu«, jak jsme též slyšeli, jsou tak veliké a vždy více se množí, než bohužel musím vyznati, že podpora »Apošto-

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezálepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“
Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1.5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2.5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel „Apoštolátu“ Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Pokračování.)

A nyní připuštění jsou zástupci různí ku Sv. Otci Lvu XIII. usednuvšímu na trůn. Toť okamžik po celý život nezapomenutelný. V Pánu zesnulý a z Pruska za kulturního boje vypovězený kardinál Ledóchowski představoval jednotlivé zástupce za pomoci † kanovníka Karla a Sv. Otci. Pro každého měl Sv. Otec povzbuzující a láskyplné slovo. Zmizela všeliká bázeň a srdce naplněno dětinou láskou, jež líbala opět a opět Sv. Otci ruce. Ruce jeho zase opět a opět žehnaly každému. Když přišel na řadu děkan Velehradský, v Pánu zesnulý Msgr. Jos. Vykydal, odevzdal mu skvostně vázané ročníky »Velehradského sborníka«. Sv. Otec pohladil jeho šediny, mluvil s ním déle o Velehradě, o ideji Cyrillo-methodějské a propustil ho »harcaje ho« slovy: »Esto fidelis custos sepulchri Methodii«. (Budiž věrným strážcem hrobu sv. Methoda.) A tak přicházeli na řadu zástupci Slovanů od severu i od jihu i z daleké Ameriky. Tu Hanák, Slovák náš i uherský, tu zase Rusín i Polák, vedle nich Bosňák, Slovinec a Hrvát a opět Hornolužič i Rus, zástupci celé čeledi cyrillo-methodějské.

Všichni rozradostněni odstupují od trůnu. Trvalo hodně dlouho, než všichni zástupci představeni. Než Sv. Otec Lev XIII. s představením vyvolených zástupců se neuspokojil. Vida zástupy v různých malebných krojích zvolal: »Omnes accedant!«

Kardinál Ledochowski přetlumočil to v polštině: »Že všichni mají přistoupiti.« Ach milý Sv. Otče, to jsi se zlou se poradil! Říci to a všeliký ohled na obvyklé obřady a zvyky při audienci papežské nechati stranou a obhrnouti trůn a Sv. Otce bylo dílo okamžiku. Strážce tělesné žasem ustrnuly a pak odstoupily. Obřadníci neví si rady, neb něco podobného jaktěživ neviděli. A Sv. Otec uprostřed zástupu ruce i šat mu líbajícího a ho se všech stran hladícího směje se, až slzy radosti roní. Sám hladí každého staršího poutníka a oni zase hlavně Slováci hladí a harcají jej. Tak mnohý musí se postavit, aby ho Sv. Otec celého v krásném kroji viděl. Zesnulý Skopalík, rada zemského soudu, ve své uniformě opět se musel se všech stran ukázati. I ženské, což nikdy nebývalo, měly přístup. No a ty teprve hodně po »slovansku« Sv. Otce pozdravovaly. Líbání rukou a prošení o tu neb onu milost nemělo konce. Audience trvala přes tři hodiny.

Konečně donutili Sv. Otce, kteréhož poutníci ani pustiti nechtěli, aby si sedl na nosítka a ze sálu od nás odešel. A tu opět důkazy lásky prokazovány Sv. Otcí, jenž je opětuje. Slovák od Velehradu kyne po domácím způsobě rukou a praví: »No tak s Pánem Bohem!« Sv. Otec ihned povolal obřadníka, by mu přetlumočil, co Slovák řekl a chce. Na to dává se spustiti s nosítek a podává Slovákovi ruku a se slovy: »S Pánem Bohem!« odchází za jásotu rozradostněných poutníků.

I omlouval se výbor slavnostní Sv. Otcí, že nebyly od »ctitelů« dvorní a obřadní zvyky zachovány. Sv. Otec na to: »Převzácná a nelíčená radost a upřímnost slovanských poutníků přehojnou měrou vše mi nahradila a mne potěšila.« (Dokončení).

Letoší slavnosti „Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou blah. Panny Marie“.

(Ad. Jašek.)

(Dokončení.)

Každodenní pouti rozdělené vhodně po celý týden byly četně navštěvovány zbožnými ctiteli marianskými. Vystřídala se celá Morava, Slezsko a česká Vídeň.

V pondělí (19. srpna) mělo schůzi kněžstvo. Přišli synové k Matce své. Při této příležitosti ve slavnostním sále byl odevzdán záslužný kříž sv. Cyrilla a Methoda, udělený J. M. Msgrem Rob.

Menim, bulharským arcibiskupem z Plodiva, dp. P. Vinc. Vaňkovi, koop. z Uh. Brodu, jenž postaral se o rozšíření a zlidovění »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« skoro na celém Slovácku a který získal Akademii Velehradské desítky členů. Pěkně promluvil při té příležitosti vdp. Dr. Stojan o významu idey cyrillomethodějské pro církev a pro nás Slovany. Jest to myšlenka veliká, proto potřebuje i času, aby uzrála. Jest však třeba pro ni práce. Ocenil dosah snah těch, kteří modlitbou a almužnou podporují, jak »Apoštolát« tak i Akademii Velehradskou, a blahopřál oslavenci, že zasvětil se oběma, tak svatému a vznešenému úkolu, v pravdě apoštolskému a cele i slovanskému dílu. Dojemně vyprávěl v děkovné odpovědi dp. P. Vaňk, jaké porozumění a obětavost našel mezi lidem slováckým a valašským pro »Apoštolát«. I nejchudší rodiny rády skládají malou almužničku a všichni nadšeně vykonávají své modlitby členské s vroucí touhou, aby Pán Bůh urychlil dobu spojení obou rozešlých se velikých církví. Zbožné matky dávají zapsati všechny členy rodiny za spoluúdy do »Apoštolátu«, jenž takto stává se nejlidovnějším náboženským spolkem. A kněžstvo naše chápajíc význam Akademie Velehradské, podporuje dle sil tuto chloubu a slávu svou, skvělý pomník kulturní vyspělosti kněžstva slovanského.

Každý den přiváděl nové a nové proudy všech vrstev národa našeho, svaté nadšení neochabovalo, vroucí zbožnost neumdlévala, radost nad zdařilými slavnostmi blažila srdce, nezapomenutelné dojmy ryly se hluboce v roznícené duše. Kdo přijal do roztoužené hladovící duše Svátostného Spasitele, kleče na poroseném trávníku anebo na bělostném kamení u chrámu pod širou oblohou, kdo zbožně obcoval mši sv. sloužené v lesním zátiší, kde varhanami hrál šumot černých lesů, kdo zúčastnil se večerních průvodů při padajícím soumraku s tisíci rozžatými svícemi na obrubě lesa podél křížových cest anebo s utajeným dechem sledoval od císařského stanu ten hadovitý věnec nesčíslných mihotavých světél, kdo z údolí slyšel v dálce zapadající ozvěnu nadšených marian-ských písní, kdo obětavě probděl noc v přeplněném neustále chrámě, kde od soumraku do úsvitu neustávaly zpěvy a modlitby, kdo měl zkrátka oči k vidění a srdce k vnímání, aby pozoroval, kterak pršela milost boží do nesmrtelných duší lidských u zpo- vědnic, ve chvíli přijetí Ježíše Krista, před milostným obrazem, na křížové cestě, ten pohnut hlukoce v nitru svém, musil volati s nesčíslnými zástupy: »Velebí duše má Hospodina«, neubránil se netušenému pocitu nicotnosti marnivých snah lidských před blízkostí věčného Boha, ten nesmírně dojat a povznešen odnášel si nezapomenutelný dojem, jenž povždy bude síliti duši jeho, blažiti srdce a vlévati znova důvěru v Boha v mrákotách, vezdejšího života.

Zakončení velkolepých korunovačních slavností Svatohostýn-ských bylo v neděli 25. září poutí diecesanního odboru »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. Pro deštivé počasí odpadl světelný průvod. Účastníky uvítal ve svatvečer nadšenou

látu« u nás dle toho nepostupuje, nýbrž jest poměrně menší než před lety, a proto z naší strany nelze dostatečně vyhověti požadavkům, jaké se kladou na »Apoštolát«.

Slavnosti Svatohostýnské: Vdp. Dr. J. Schneider, kapitulní děkan v Kroměříži, vyznamenán záslužným křížem sv. Cyrilla a Methoda.

Má-li »Apoštolát« u nás dosíci svého účelu, bude jemu třeba nevyhnutelně podpory, jak duchovní modlitbou tak hmotné ročními příspěvky neb i zvláštními milodary. Proto osměluji se při této příležitosti připojiti ku pozdravu a díky též snažnou prosbu,

kterou vznáším obzvláště na Vás, zde přítomné členy »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoděje« z naší arcidiecese. Jsem přesvědčen, že vy sami jste svědomitými a horlivými členy našeho »Apoštolátu«, kteří svou každodenní modlitbu a svůj roční příspěvek v jeho prospěch obětují; v tom přesvědčení mne utvrzuje právě ta obzvláště Vaše obětavost, jakou jste osvědčili touto poutí, kterou jste vykonali jakožto členové »Apoštolátu« při velikých nesnázích, sem na Sv. Hostýn ke korunované rodičce boží, pod jejížto ochranou stojí náš »Apoštolát«. Mám pevnou naději, že právě z téže lásky k Panně Marii, jakou jste v těchto dnech tak krásně k ní opět projevili, splníte i mou prosbu. Spolek náš, který koná dnes svou pouť i tuto schůzi, nazývá se apoštolátem. Každý jeho člen má býti v jistém způsobu apoštolem t. j. horlivým členem, který nejen své povinnosti členské koná svědomitě, nýbrž též snaží se, aby spolek náš vždy více se rozšiřoval a vzkvétal, vždy více nových horlivých a obětavých členů získával, kteří by své závazky k »Apoštolátu« též věrně plnili.

Buďte tedy, drazí v Kristu zde přítomní, takovými »apoštolý« našeho »Apoštolátu«. Co jste zde slyšeli o velikém účelu jeho a velikých jeho potřebách, to odnese s sebou a rozšiřujte dále ve svém okolí, u těch, s kterými máte styk neb na které máte nějaký vliv a snažte se získati nové členy a dobrodince pro »Apoštolát« a zprostředkujte jim přijetí a zápis do něho u dotyčných důst. farních úřadů. Aby »Apoštolát« se více rozšiřoval a členové jeho své povinnosti horlivě a vytrvale plnili, třeba totiž tak zvaných »horlitelů«, které v jednotlivých farnostech ustanovují důst. duchovní správcové, jakožto místní ředitelé »Apoštolátu«. Pomocí takových horlitelů, sběratelů možno značně rozšířiti a čilejší život a působení našeho »Apoštolátu« zavésti.*) Bez těchto horlitelů nemohou Vaši důst. páni duchovní správcové mnoho vykonati pro náš »Apoštolát«. Proto, budete-li snad od nich vyzváni neb požádáni, abyste převzali na sebe úkol takových horlitelů (sběratelů), nezdráhejte se, o to snažně prosím, a přijměte na sebe tento úřad jak čestný tak bohumilý a záslužný; ale také beze zvláštního vyzvání, sami ukažte svou ochotu a přihlaste se dobrovolně, že chcete ve prospěch »Apoštolátu« převzítí úkol horlitelův a sběratelův a požádejte o návod a pokyny k tomu. A nemůžete-li sami osobně pracovati pro náš »Apoštolát«, vyhledejte a doporučte jiné, kteří se mohou snáze a zdárněji věnovati této péči.

Zajisté, velectění zde přítomní, přinesli jste všichni nějakou obět na tak důstojné a slavné korunování naší Panny Marie Svatohostýnské. Nebylo-li Vám dle Vašeho přání možno učiniti více, můžete ještě nyní jistým způsobem přispěti na okrasu korun zdobících již posvátnou sochu Ježíškovu a panenské jeho Matky, když jsouce neb stavše se členy »Apoštolátu«, budete horlivě a vytrvale napomáhati k vyplnění — pracovati pro rozšíření víry mezi

*) Podrobněji jedná o horlitelích »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda« zvláštní článek v časopise »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« r. 1912, čís 7. 8.

Slovany a pro sjednocení východní církve se sv. Stolicí římskou — úkolu, který vytknul sobě náš »Apoštolát« a který jest postaven pod zvláštní ochranou Marie Panny, aby zdar úkolu toho byl tím více zabezpečen. Maria Panna ráda se ujme díla toho »Apoštolátu« a vyprosí jemu svého obzvláštního požehnání.

Proto než odejdeme s této posvátné její hory, učinme pevný úmysl a složme jej k nohám jejím, že budeme sami horlivými členy »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«, plníce věrně a vytrvale ony dvě povinnosti: modlitby a almužny ve prospěch »Apoštolátu«, dále že budeme dle možnosti též horliteli jeho pracující a obětující se pro jeho vždy větší rozšíření a zvelebení. Úmysl ten pak odporučme jí a sv. našim patronům: Sv. Panno Maria, ssv. Cyrile a Methode, orodujte za nás!»

Po té slova se ujal předseda nejdp. prelát Dr. J. Pospíšil, jenž zmínil se o bojích náboženských, jaké zachvátily i národ náš. Proto členové Apoštolátu mají vhodnou příležitost, aby apoštolsky působili ve svém okolí na utvrzení a upevnění sv. víry. Když jinak naši protivníci nejsou přístupni napomenutí a poučení, pamatujme na ně aspoň ve svých modlitbách a prosme za ně, aby se obrátili.

Za sestry klášterní pozdravila shromážděné ctihodná sestra z řádu sv. Kříže z Choryně, ujišťujíc, že sestry nemohouce působiti na veřejnosti, ve skrytě modlitbou budou tím vroucněji podporovati snahy Apoštolátu. Probošt dr. Stojan vyzval přítomné, k hmotné obětavosti pro Apoštolát, by stačil plniti aspoň částečně ony veliké úkoly, jaké si předsevzal. Professor dr. Alois Kolísek přál si, aby Apoštolát nezapomínal uherských Slováků a všímal si jich. Assessor J. Vychodil z Choliny doporučil k hojnému rozšíření časopis »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«, by známost o »Apoštolátě« a zájem pro něho co nejhlouběji vnikl mezi lid.

Když vdp. dr. Stojan pak poděkoval všem za hojnou účast a obětavou cestu v takové nepohodě, schůze byla skončena a účastníci se odebrali před poutní kancelář k císařskému stanu, kde se dali fotografovati.

Na to ve chrámu měl slavnostní kázání vdp. dr. Kupka, professor bohosloví v Brně, jenž poukázal, jak za prvotních dob křesťanství nositelem a šířitelem apoštolátu víry byli věřící ve svém okolí a vybídl posluchače, by sami stáli pevně k dědictví cyrillo-methodějskému a svým čestným příkladným životem působili mocně i na své okolí.

Po kázání byl ozdoben záslužným křížem sv. Cyrilla a Methoda nejdůstoj. pán prelát dr. J. Pospíšil. Dekret a delegační přípis přečetl v kostele katecheta P. Ad. Jašek, načež vdp. probošt dr. Stojan zmínil se o zásluhách oslavencových o »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«, v jehož čele stojí nejdůst. pán prelát od prvopočátku, a o akademii Velehradskou, jejíž štědrým příznivcem se byl vždy osvědčil. Po této srdečné promluvě byl nejdůst. pánu

prelátovi připjat záslužný kříž. K tomuto čestnému vyznamenání blahopřáli mu jménem kapitoly olomucké nejdůstoj. pán prelát rytíř Mayer, jménem Matice svatohostýnské dr. Stojan, za »Apoštolát« a Akademii Velehradskou assessor Vychodil, za duchovenstvo děkan Daněk z Jevíčka a za kolej Tovaryšstva Ježíšova superior P. Ostrčilík.

Při mši svaté, kterou sloužil nejdůstojnější pán prelát rytíř Mačýr z Olomouce, zapěli české vložky dvojhlasně professor dr. Kolísek a professor P. Horák z Litovle. Po mši sv. zpíval lid s duchovenstvem »Tebe Boha chválíme«. P. Ostrčilík děkoval Pánu Bohu a Matce boží, že tak šťastně a požehnaně skončily uplynulé velkolepé korunovační slavnosti a sliboval jménem shromážděných a všech poutníků stálost ve víře a věrnost k příkázáním božím a opakoval slavný slib, že povždy bude střežiti korunek. Dr. Stojan přísliboval Matce boží oddanost a přál si, aby ty četné dobré úmysly a bohumilá předsevzetí o uplynulých slavnostech tu vytryská a zasvěcená přinesla mnohonásobný užitek pro čas i věčnost všem nesčíslným poutníkům, jejím rodinám a jejich osadám. Hlasitě plakali při dojemných slovech obou kazatelův a jistě neradi se loučili v tak svaté chvíli s milostným obrazem Matky boží Svatostýnské. Aspoň v srdci si slibovali, že, dá-li Pán Bůh na přimluvu přecisté své Matky, v příštím roce zase přijdou na Sv. Hostýn a pouť tu budou opakovati rok co rok.

Zástupy počaly se rozcházeti. Ale neosiřelo temeno svaté hory, neboť znova a znova jednotliví poutníci i menší processí na horu přibývala.

Po dobu slavností bylo na Sv. Hostýně slouženo na 800 mší sv., někdy až 150 denně, přes 50 slavnostních kázání a ke stolu Páně přistoupilo přes 28.000 kajcníků. Kdo spočte všechny milosti tu udělené? Kdo pocítí radost plesajících srdcí zbožných kajcníků nad očistěným svědomím? Kdo vypoví pocity, jaké rozlévaly se tu v duších lidských, any se cítily zbaveny pozemského a povzneseny k nebeským světům?

I náš »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda« oslavil Matku boží Svatohostýnskou tím, že členové jeho přes veškeru nepohodu četně připutovali k prestolu korunované Panny Marie, pod jejíž ochranu dílo apoštolátní jest postaveno. Kromě výše zmíněných slavnostních kazatelův a řečníků u vhodných příležitostech upozorňoval na náš spolek vdp. probošt Dr. Stojan a katecheta Ad. Jašek, jenž tam mluvil o »Apoštolátě« celkem 18krát k větším zástupům. Mimo to bylo vydáno tiskem a rozdáváno i krátké poučení o »Apoštolátě«, »Matici Svatohostýnské« a »Velehradu«.

V poutní kanceláři pilně zapisovali nové členy někteří důstojní páni, ctihodní páni bohoslovci, páni akademici a některé obětavé slečny. Celkem přistoupilo nových členů na 1800. Povážíme-li, že tisícové byli poučení o díle apoštolátním a o myšlence cyrillo-methodějské a jediné pro nával nedostali se k zápisu, uznáme zajisté, že požehnané byly ty slavnosti i pro »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«.

Korunovační slavnosti Svatohostýnské jsou výrazem silné víry a upřímného samovolného náboženského citění. Jasně dokázaly, že v našem národě není podobně mocného činitele jako katolicismus, nic podobně hlubokého a okázalého, nic lidovějšího, ano všem vrstvám národa opravdově přirozenějšího nad slavnosti a projevy náboženské. Ty srdce lidská tajemnou mocí táhnou, blahými pocity rozechvívají a radostí a štěstím v Bohu naplňují.

Kéž Pán Bůh na přímluvu Panny Marie Svatohostýnské vyslyší všechna svatá přání vroucích prosebníků, utvrdí srdce lidská a posvěti a požehná nás všechny, kteří putovali jsme uctít a poprosit vítěznou ochránkyni Moravy, Matku neposkvrněnou.

„Naši“ v Německu.

(Píše P. Jos. Voňavka, český missionář v Münsteru.)

(Pokračování.)

V jedné obci se mi stalo, že v rodině mi slíbili večer dojít na kazání. A skutečně o šesté šli svátečně vystrojeni k nejbližšímu kostelu, brali za kliku, čekali mžik před uzavřeným kostelem a pak s živými posuňky nespokojenosti odešli. Na druhý den jsme se domluvili. Kostel, u něhož večer čekali, byl kostel protestantský — o katolickém vůbec nevěděli, kde jest, ač již v obci po několik let bydleli. To myslím, že říká dost!

Jako pravidelné výmluvy o nedodržování nedělní mše sv. lze slyšeti: »Modliti se mohu všude a mohu býti lepší než ten, který stále do kostela chodí«. »Co mi v kostele dají, když tam přijdu?« »Nerozumím tomu, mše je německá.« »Nemám šatů podle zdejší mody a v našem kroji tam nepůjdu.« A co jiných s rouháním hraničících výmluv! Tu snadno si představí laskavý čtenář, co to stojí námahy, na všechny tyto ne již výmluvy, ale nájezdy proti mši sv. odpovědět a lidu tomu vzítí aspoň část toho předpojetí, které ve společnosti bezvěrců nasbíral a které mu jeho listy vštěpily.

A jako o mši sv. nemají správného pojmu, není u celé řady jich také poznání a uznání povinnosti velikonoční zpovědi.

Toť ten nejbolavější bod našeho vystěhovalectví. Zde se jeví celá ta propast odcizení se našeho lidu živému křesťanství.

Mnohý ještě z ohledů vlasteneckých, jak se říká, přijde na to české kázání, ale ke zpovědi jich nedostanete, aspoň ne těch, kteří by toho nejvíce potřebovali.

Zvláště je to český muž v cizině, který se zpovědnice v pravém slova smyslu bojí. Hraje tu velikou roli ovšem bezměrný strach před lidmi na jedné a netušené zastrašování z druhé strany. Kdyby nebylo těch společníků, kdyby nebylo těch spolků a těch novin z vlasti! Aneb řekněme jinak: Kdyby aspoň proti tomu směru byly pomocné prostředky, zvláště noviny a časopisy — a spolehliví lidé!

Mocným činitelem bázně před zpovědí jest také dlouhé jí zanedbávání již v domovině. Kdyby doma častěji ke zpovědnici přistupovali, nebude jim to v cizině, kde vidí tak krásný příklad horlivosti ve všech kruzích katolíků, pražádnou obtíží.

Nežřídká se mi stalo, že za výmluvu zanedbávání velikonoční zpovědi platí neznalost modlitby »Já bídny hříšník«, u mnohých ovšem tato modlitba zastupuje celé vyznání. Věru, v tomto bodě lituji toho našeho lidu nejvíce. Mají tak blízko příležitost setrásti se sebe jho nejtěžší a oni nechtějí a neumějí. Čí vinou?

Jednou ve Vesfaltu přišel jsem do rodiny, kde byla stařenka. Již ani dobře neslyšela. Dal jsem se do řeči a mezi jiným přišla řeč i na smrt a věčnost. »A já bych již ráda zemřela, jsem každý den připravena, modlím se denně .« »No, tož musíte nyní také opět ke sv. zpovědi, abyste bez bázně a s náležitou přípravou mohla vejít do bran věčna«.

»A co bych se jen zpovídala, vždyť jsem byla nedávno.« »Ale, babičko, každý katolický křesťan musí každý rok nejméně jednou. A kdy jste byla naposled?« »Před šestnácti lety«

A kolik ubohých staříckých rodičů zemřelo nevědomostí a vinou dětí bez zaopatření sv. svátostmi umírajících! Nerád toho vzpomínám, protože to drásá srdce!

Nedávno ještě přišel jsem do osady, kde bydlí jen několik českých rodin. V jedné ležel mrtvý muž. Na mou otázku, zda byl zaopatřen v poslední chvíli, dostalo se mi vyhýbavé odpovědi, že zemřelý neznal mnoho německy, že nechtěli pana faráře rušiti a konečně nechtěli prý nemocného postrašiti, že snad musí zemřít. Co tu nevědomosti v jediném případě!

Jinde opět mne upozornili, že v sousedství stařenka, která již několikrát řekla, že již skorem padesáte let nebyla u zpovědi. Navštívit však jsem ji nesměl, ježto její syn, známý soc.-demokrat, byl doma a nepřipustil by, aby kněz překročil práh jeho domu. Zavolali jsme tedy ženu do sousedství, kde po delší domluvě jsem ji pohnul, že slíbila odpoledne, až syn odejde na cechu, že přijde ke sv. zpovědi a že jí také hned podám sv. přijímání, poněvadž ráno by jí to nebylo možno. A přišla.

Kdybych Vám mohl pověděti, s jakou radostí odcházela a jak nehledanými slovy ji také projevovala!

Jindy přišla s pláčem, že jí muž bil a od sebe odhání, poněvadž včera byla na kázání a sv. zpovědi. Než došla domů, měla již své věci vyložené na dvorku a domek byl zamčen. Musela ke svým staříčkým rodičům.

Zvykl jsem si již na to, že ke zpovědnici přicházely ženy s dětmi kojenci na rukou. Muž za žádnou cenu nechtěl počkat u dětí, poněvadž žena chtěla ke zpovědi.

Když v jednotlivých rodinách při návštěvách jsem upozorňoval a prosil, aby ke sv. zpovědi přišli, dostalo^{se} mi takových odpovědí, že jsem nemohl ničeho jiného říci než: »Nevědí, co mluví. Nevědomost jejich je snad jejich záchranou.« Nejhůře, kde se k této nevědomosti připojí bázeň před lidmi a přistoupí nátlak z venčí. Máme v Německu celou řadu spolků soc.-demokratických a pod., které již nejednou před příchodem českého kněze konaly svou schůzi a varovaly členstvo před účastenstvím na kázání a sv. svátostech.

Na Recklinghausku v jedné kolonii byla žena, která sv. zpověď vykonala, v celém sousedstvu se jí však za to vysmívali. A že slabé povahy nesnesou dlouhého takového odboje, je známo a dá se tedy souditi, jak daleko se s podobným štváním dojde.

Právě tyto spolky, které nepovažují ani tolik za výslednici nenávisti, jako nevědomosti náboženské, jsou největší naší překážkou, kterou snažíme se překonatí zakládáním našich katolických spolků. Zmíněné spolky soc.-dem. s ústředím v Praze jsou šířiteli »Volné Myšlenky« a všech podobných odnoží. A agitace se daří na místech, kde není s dostatek postaráno o pastorači. V Hambornu byl jsem poslán farářem do rodiny, kde umíralo dítě, které nebylo dosud pokřtěno. Všechno prošení a přemlouvání zůstalo marno. Dítě bylo odsouzeno vlastní matkou zemřítí beze křtu. A důvod? »Listy dělnické nám povídají pravdu o náboženství.«

Jiným, stejně smutným dokladem nevědomosti a vlažnosti náboženské, je bod o občanském manželství a konkubinátu. V Německu před sňatkem církevním musí býti uzavřen sňatek občanský. A to našim lidem mate hlavu: dvakráte se nechati oddávati a pak jim z mnoha důvodů jejich občanské manželství dostačí. Našel jsem jich celé řady za ta léta.

Je třeba, aby náš domov o tomto nebezpečí lid poučil, aby nepřišli do ciziny slepí a neupadali nevědomostí v náboženskou lhostejnost.

Vášeň člověka je veliká a, není-li náboženství varovným hlasem a silou, která zdržuje zla, není ničeho jiného možného, než hřích, který se hlásí i v manželství. Jsou zde rodiny rozbité, rozdvojené. Hřích je zničil.

Manželství založené na písku okamžité lásky bez skálopevného základu věrnosti, která založena v náboženství, je obtíží a čeká se jen na první daný mžik, aby se mohlo roztrhnouti. Našel jsem muže s mnoha dětmi a žena byla za horami, utekla

se strávníkem. A kolik rodin našel jsem bez otce! Jsou to krvavé kapitoly, které bych zde mohl líčiti. Co bude z dětí těchto rodin? To je nejbolestnější otázka mé pastore.

A což někdy mravnost a zachovalost v kruzích naší »zlaté mládeže!«

Těchto několik dokladů snad dostačí, aby bylo vidno, co zanedbání z našeho lidu učinilo a jak mnoho záleží na tom, aby opět byl poučen o věcech tak vážných, jako jsou ony náboženské. Třeba by hluboko zapadl v nevědomosti, a zdvihal se v nenávisti vůči církvi, třeba mnozí a mnozí z malicherné příčiny z církve vystoupili, netřeba ještě nad lidem tím zoufati, dá se mnoho vrátiti ovčinci Kristovu. Je třeba jen spořádané a stálé pastore podporované spolky a knihovnamí.

Zvláště lehká apologie lidová musí býti v každé rodině zastoupena. Potom se usnadní pastore a zachrání se mnoho.

Vzpomínám na případ, kde několik lidí, kteří z nevědomosti v Čechách na severu a jiní v Lotrinsku ve Spittlu přestoupili k protestantismu, který právě mezi naším lidem činí mnoho čekatelů, a přes to přece docházeli stále do katolického kostela, když český kněz přišel. Tak se také umožnil jejich návrat do církve. Na moji otázku, proč vlastně z církve vystoupili, odpověděli mi, že stále slýchali, že je to jedno, čemu člověk věří a potom ten protentantský pastor že jim slíbil podporu. Nyní však slyšeli při kázání, že jen katolická církev je pravá a proto se chtějí vrátiti v její lůno. »Ejhle, co činí poučení!«

A jinde po kázání o povinnostech katolíka přistoupil ke mně v sakristii muž a podav mi jakýs papír, oznamoval, že je to jeho vystoupení z církve, které se v Čechách před lety stalo, a že nyní chce, aby opět byl přijat do církve zpět. »A proč?« táži se. »Inu, tehdy jsem ničeho z náboženství nevěděl a všichni do mně hučeli, že prý je to moderní, tedy jsem to učinil. Ale dnes člověk slyší nějaké to kázání a přijde pomalu k náhledu, že chybil.« »Ejhle, co činí poučení.«

Z části všecku tu nevědomost a ostatní zjevy z nevědomosti pochodící chápu aspoň u lidu našeho, který přichází z českého severu. Tam nedostává se dostatečné náboženské pastore v mateřské řeči. A kde mluva mateřská není prostředkem vyučování ve víře, tam není lásky k věci podávané, tam přenáší se nevražení na víru samu; lid nedovede rozeznávatí.

V Sudervichu ve Vesfalu přišla po prvním kázání žena s mužem a plakala. »Jsem ze severních Čech, byla jsem tam dlouho a dnes teprve poprvé ve svém životě slyšela jsem kázání v českém jazyku.«

Nebudu déle líčiti stinné stránky našeho vystěhovalectví. Je jich, pravda, mnoho, ale neschází ani světlých, jasných. Jsou mžiky, kde srdce missionáře se zdvihá, radostí pěje žalmy díků Bohu, »který učinil den ten«. Jsou dny, kdy zdá se Vám, že

žijete doma, že nejste ani v cizině. Chrámem nese se velebné »Tisíckrát pozdravujeme Tebe«, z kazatelny ozývají se hlasy zlaté mluvy mateřské a u oltáře klekají zástupy našich, aby přijaly Beránka, který snímá hříchy světa. To jsou svátky duše a svátky duší. O těchto chvílích blaha přistě. Dnes jen končím prosbou »Modlete se za nás a naše v cizině. Jsme Vaši, krev Vaší krve, kost Vaší kosti, pomozte nám přímluvou u Pána, abychom my v cizině zůstali věrni Pánu a Jeho církvi. A máte-li kdo zbytečné staré tisícovky a nevíte, kam s nimi, pošlete jen »Apoštolátu«. Já Vám přistě povím, nač jich potřeba.«

Vzpomínky z katolických missií na Rusku.

Z polštiny přeložil P. Vil. H l a d k ý.

(Pokračování.)

III.

Na úsvitě jel jsem dále. Jako na pouti po tolikých zastaveních polské Kalvarie, jako Lomazy, Piščac, Biala, Horbův, Pratulin, Janov a mnohých jiných místech proslavených divy selské víry a mučeníctví.

A tím zkrvaveným a zuboženým krajem, nad kterým nedávno zuřily hromy a blesky, cesta ubývala mně pomálu a bolestně, ježto často jsem musil odbočovati do vsí a samot, pohubených uprostřed lesů, do chalup, dvorů a plebání mezi dávné »nepoddajné« mezi lid zatvrdlý utrpením a tak skoro uvědomělý, na nějž čekají opět nové, snad ještě tužší boje a to již o bytí.

Několik týdnů jezdil jsem po těch tichých místech, opředěných záдумčivostí a divným smutkem, kde každá ves byla po desítiletí nedobytnou tvrzí, každá chalupa zákopem válčících do posledního dechu a každý člověk nezaleklým bojovníkem za svatou pravdu.

Každodenně naslouchal jsem rozechvívajícímu vypravování o minulosti, denně odhaloval mně někdo sotva zaschlé rány a a šeptal vybledlými rty smutné příběhy nejbližších příbuzných:

každodenně vynořovaly se z živé ještě krvácející paměti postavy svatých mučenníkův, zarážející výjevy »navrácení« ku pravoslaví, neslýchaná utrpení a nadlidské oběti. Dlouho a bolestně zněly mi v srdci jakoby ozvěny odumřelých nářků, žalostné ozvěny a výkřiky, divoké, rozptýlené praskání nahajek, ohlasy ran a úderů.

I sunuly se přede mnou na každém místě, ba na každém kroku jakoby nesčetné, bledé stíny pobitých upadající v dáli ve hroby obětovavše vše i život na svědectví své nezlomné víry a lásky ku vlasti. Pochopil jsem, proč takovým smutkem obestřena jest ta zem, proč slyšet za nocí pláč na rozcestích, proč bory šumí jakousi truchlivou žalobou, ptáci jaksi smutněji pějící, ba i větry žalostněji skučí a pod nízkým stále zasmušilým nebem lidé plíží se tiší, v sebe uzavření, utajené plameny v očích, drobní ale plní železné vytrvalosti nezaleklí, nezmožení, bohatýrští.

Tehdy poznal jsem v celé hrůze a velikosti to jediné na světě martyrologium živých i mrtvých, psané krví a slzami lidu veškerého. Ale ještě hlouběji a bolestněji drásaly mi srdce jejich dotazy, když po dlouhých krvavých vzpomínkách přistupovali blíže a šeptali:

»A co z nás bude, až nás odloučí od Polsky? Co se s námi stane?«

»Na to může odpovědět toliko veškerá Polska. A ona odpovědět musí, poněvadž jest to výrok na život a na smrt těch nejvěrnějších a nejnešťastnějších.«

Jaké to duše nadšené, bohatýrské, oddané svaté víře, ať poví krátký příběh jeden z tisíců, událost strašlivě pravdivá a výmluvná až k slzám. V 1874., roce to zrušení unie na Podlesí, na hranici krajů bjelského a konstantinovského, v malé vesničce Kloda, náležející ku hrbovské pravoslavné farnosti, bidačil se na několika měřících pole Josef Koňuševský. Poněvadž měl pole málo a neúrodné, pracoval ve dvorech a u sousedů, aby se aspoň vyživil s ženou, maloletým děckem a kravkou. Byli to lidé pořádní, pokojní a velmi oddáni své víře.

Ale přišlo zrušení unie a začalo násilné vrácení Podlesí a Chlumska ku pravoslaví. Přišli i do Hrbova, sehnali veškeru farnost pod pravoslavný kostel a poručili všem, aby se dali přepsati ku pravoslavným. Navrácení dělo se jako všude jinde dle pořádku a předpisu ustanoveného vyššími úřady.

Někteří přesvědčení byli výmluvnou řečí, holí, jiní pokutami, jiní dlouhým žalářem v Bjelé, ale Koňuševští s většinou své vsi neposlechli; dostali též hojný náděl ran, zvláště Koňuševský více než ostatní, protože horlivěji a směleji zastával se své víry a omdlévaje pod nahajkami ještě křičel: Polák jsem a katolík! Zabijte si mě třeba, já nepřejudu!

Nezabili ho, ale dlouho lízal se z ran a pomalu nabýval někdejšího zdraví. A na dovršení neštěstí ubožáků věnoval strážník zvláštní pozornost Koňuševské, která byla již v osmém měsíci a

často navštěvoval ves, staraje se pečlivě o den porodu. A hned druhého dne po narození statného chlapečka napadl na ně jako lačný sup s rozkazem, aby děcko přinesli ke křtu do pravoslavného kostela. Koňuševský se zarmoutil, ale matka, ač chorá, křičela:

»Nedám dítě na pravoslaví! Vlastníma rukama zardousím a nedám!«

Strážník odešel a na zejtrí pozván byl Koňuševský na obecní úřad.

»Jsem Polák a katolík a tím bude i můj syn!« odpovídal krátce a rozhodně.

Poseděl za to nějaký den v hladě, dostal několikrát přes zuby, ale nezměkl. O něco později povolán byl do Bjalé. Seděl se zloději v žaláři přes dva měsíce a, ač zkoušeli odpor jeho zlomit různým způsobem, neustoupil a děcka do cerkve neposlal. Vrátil se z vězení nějak opuchlý, sesínalý s pozvyraženými zuby. Povídal potom sousedům, že zdřiml na voze a vyletěl z něho na hroudnatou cestu. Zkoušeli na něm jiné způsoby: za každý den průtahu musil zaplatiti 50 kopejek. Platil trpělivě, doufaje, že se tím skončí jeho útrapy. Ale brzy zvýšili mu trest na jeden rubl denně. A konečně, aby zlomili jeho odpor, uložili mu celých 10 zlatých.

Dřel se až do krve, utrhoval sobě i dětem od úst, platil a chlapce do cerkve nezanesl. Ale přicházely dny, že neměl ani na sůl. Pokuta rostla, strážník visel nad nimi stále jako sekera, každou chvíli přicházel pro peníze, fojt hrozil vězením, když úřady přísněji a důrazněji nařizovaly vymáhati nedoplatek.

A odkud bráti? Sýpka byla prázdná, vyprodali vše do posledního zemáku a zadlužili se na všech stranách. Výdělek stačil sotva na živobytí. Tu zabavili jim všecek movitý majetek, neponechavše jim ani zimního oděvu ani peřin a prodali to všecko na krytí uložených pokut.

V chalupě zbyly toliko holé stěny a prázdné lože, že museli na spaní choditi do chlěva, nebo listopad byl sychravý a deštivý, za noci udeřily tuhé mrazy, ale ani po této ráně neuhnuli jsouce odhodláni trpěti všecko, když jenom dítě zachrání.

Ale ani té bídy nebylo ještě dosti, pokuta znovu narůstala a strážník již denně dolízal a domlouval: »Zaneste děcko do cerkve! Vráti vám všecky pokuty a ještě náhradu dají.«

Muž toliko zuby stiskal a pěstě svíral, aby neudeřil pokušitele.

Jednoho dne odebrali mu prasnici v ceně asi 125 rublů.

Koňuševský počítal, že za ni přežijí aspoň do jara; proto bolestně zaúpěli při té ztrátě, beznadějná nejistota svírala jim srdce, ale nedali toho přece znáti před fojtem, který první vešel do chlěva, aby vyhnal svini, jenom Koňuševská vidouc prasnici, kterak se u prahu vzpírá, rozkřikla se posměšně: »Ukousněte ji za ocas, možná, že vás spíše poslechne.«

Fojt dělal, jakoby neslyšel, a přistoupil potom k muži a začal mu důtklivě domlouvati: »Nenič se, člověče! Vidiš přece, kam tě již přivedla tvá nepoddajnost! Hlavou zdi neprorazíš! Nevíš, že pokorné tele dvě krávy dojí?«

»Vím, vím dobře, ale od svého neustoupím,« odpovídal rozhodně.

»Nebud' hloupým, jak druzí! Málo's toho již dostal? Chceš, aby ti ještě naložili? Vyšel takový rozkaz, a ty ho musíš poslechnouti. Děcku se nic nestane. Svou nepoddajností rozhněváš na sebe úřady, jež ti mohou i statek sebrati, a ty půjdeš s mošnou«.

»A nechť mně všechno seberou! A mám-li zemřít za plotem, ať zemru, ale děcka na zatracení nevydám!« rozkřikl se a žena mu ještě přisvědčovala, tulíc pláčící dítě.

Celá ves to viděla a slyšela.

A nepřemluvil ho fojt, nepřesvědčili ho ani druzí k tomu navedení, ba ani sám pop, který schválně k němu přišel za tím účelem; nepustil ho do domu, jenom kyjem zdaleka mu pohrozil.

Vlekla se ta záležitost do poloviny prosince; zima se již ustálila na dobro, vody skřehly v led, sněhy pokryly pole, umrzlé cesty zvonily pod nohama a všecek tvor táhl se do tepla, když jednoho mrazivého jitra dopadla na Koňuševské rána, možná všech předešlých.

Přišli jim zabrat krávu, jedinou jich živitelku.

V chalupě zavládl takový smutek, jakoby byli vyprovodili nebožtíka; žena lomila rukama, bránila dobytče, nařikajíc a volajíc k nebi o pomstu, až se celá ves sběhla.

Nikdo se však neměl ku pomoci, neboť většina ještě se nevyhléčila ze starých ran.

Koňuševský též jaksi klidně stál na prahu, bledý jenom jako smrt a, ač mu bolest rvala nitro, hleděl na vše tupýma od pláče opuchlýma očima, neříkaje ani slova; teprve, když kravka vyvedená ze stáje zabučela a ohlížela se po svých hospodářích, vyrval kdesi kůl a jal se brániti dobytčete. Neubránil; co zmohl proti takové přesile.

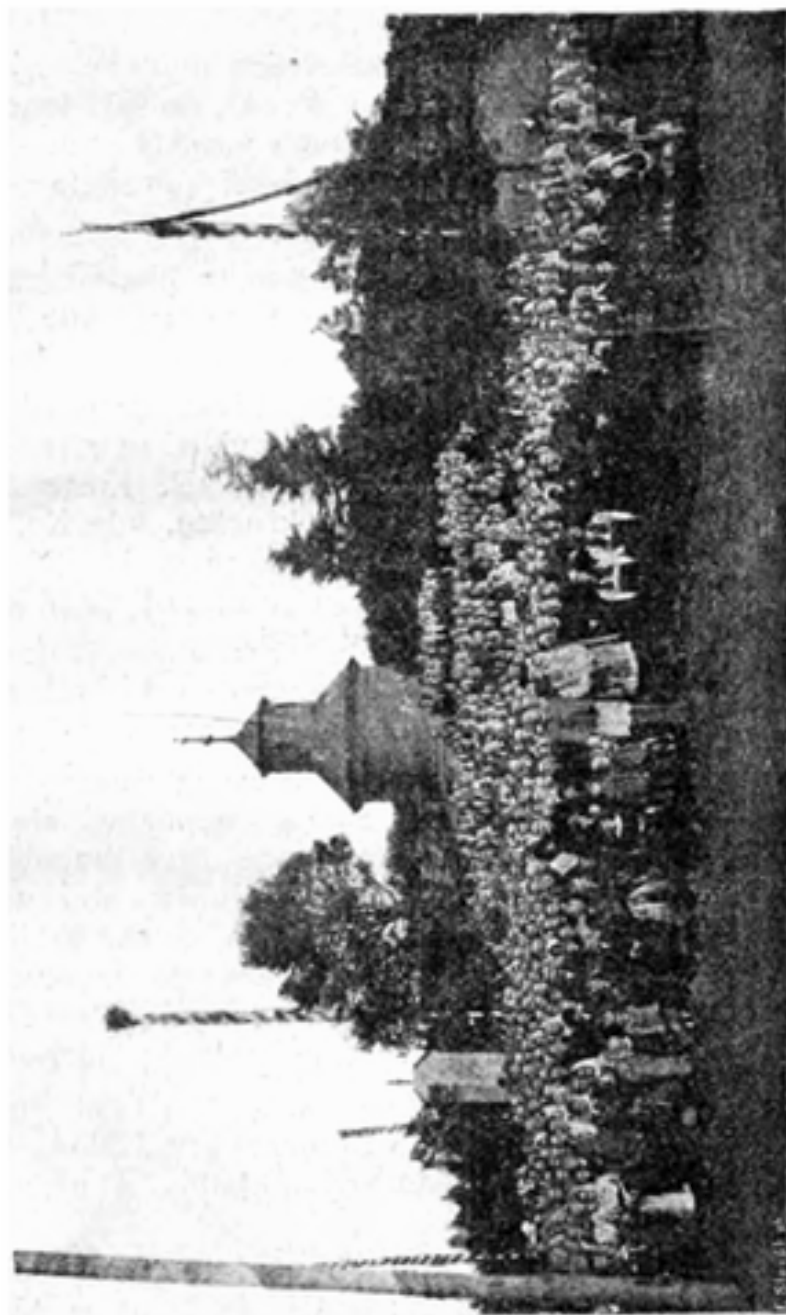
Tolik jenom vymohl, že ho spořadali jako bídneho tvora a krávu odvlekli a prodali.

Krutá tma zalehla jim v duše a když žalostné bučení dobytka utichlo, chalupa stala se pustým, chladným hrobem, plným strašlivých sledů neštěstí, žena chodila sem tam jako pomatená, nemohouc přenést té ztráty, a muž seděl mlčky pod komínem, zžíraný mukou palčivou jako ten oheň, v nějž se zahleděl.

Přešlo poledne, již nadcházel večer, modravý nádech páry zvedal se nad zemí, po vsi proskakovala světla a oni dosud seděli pohrouženi v rozpacích a hořkých vzpomínkách svého neštěstí. Nahlédali k nim někteří sousedé, ale vidouce sinné, zkrvácené tváře, strnulé v bolu a rozpacích, utíkali ustrašení. Teprve pozdě na večer vzpamatoval jich pláč vyhladovělých dětí.

»Co nyní začneme?« ozvala se žena, stavíc hrnek s vodou na oheň.

»Neustoupíme!« řekl a zahleděl se dlouze v její uplakané oči.

Slavnosti Svatohostýnské : Účastníci poutí a valné hromady „Apoštolátu“ na Sv. Hostýně.

»Nedám děcka!« potvrdila důrazně, snad se přece Bůh nad námi smiluje.

Chovali takovou nezlomnou víru ve svatost svého jednání, že nebylo na světě moci, která by je zviklala v jejich předsevzetí.

Ale jak žítí dále?

Nikam nemohl jíti do práce, protože doslovně neměl v čem a mrazy stále rostly, tak žili jen tím, co jim utrpní lidé přinesli a toho nebylo mnoho, poněvadž ves byla strašně zbědovaná a tak v době »navrácení ku pravoslaví« vojáky »vyjezená«, že v mnohém domě nebylo ani zemáků, masného pak a chleba neviděli už celé měsíce.

V chalupě Koňuševského zbyla jenom bída a bezradnost.

Muž potácel se sem tam v duševních mukách a již skoro pozbýval rozumu, přemýšleje, jak si poradit, avšak jenom tolik vymyslel, že jednoho dne vypůjčil si od souseda kožich, omotal nohy hadrami a ani ženě nic neříkaje odešel kamsi do světa.

Šel na poradu ke knězi.

Cesta byla daleká a unavující, šel nad to hladný a musil se tlouci horami, aby se vyhnul vesnicím a samotám, kde ho mohli viděti strážníci; tak teprve druhého dne dovlekl se na faru.

Kněz byl doma, ale jakmile se dověděl, že je to »nepoddajný«, tak se dolekal, že ho nechtěl ani viděti a přísně poručil kostelníkovi, aby ho ani do kostela nepouštěl. Kostelník srdce útrpnějšího dovolil mu aspoň vejíti pod kruchtu, kde Koňuševský po celou noc ležel na tváři, krvavými slzami prosil Boha o smilování a ráno po mši vyčkav příhodné chvíle, padl faráři k nohám, vypověděl mu všechno a žádal o křest dítky.

Kněz, vyslechnuv skoro se na něho rozhněval, dal mu několik zlatých a medailku, ale o křtu nechtěl ani slyšeti a co nej přísněji mu zakázal, aby již na faru nepřicházel.

Ač s nepořízenou se vrátil domů, nepozbyl přece ještě naděje. Brzy na to vybral se do dvora, kde dříve pracoval. Když však šlechtic dal ho vyhnati — bál se rovněž, aby nebyl obžalován, že pomáhá nepoddajným, neboť v celém kraji svištěly dosud nahajky, tloukly pažby, tisíce hnány do dalekých krajín a rozléhal se žalostný pláč »navracených« — Koňuševský zaplakal po prvé v žití svém nad svým neštěstím a odcházel.

Dohonil ho za bránou panský kuchař a radil mu dobrosrdečně, aby šel ku paní hraběnce Lubjenské v Jabloni, která jak může, pomáhá a brání pronásledovaných unitův a již jednoho zachránila od záhuby.

A muž usmál se toliko smutně, otřel rukávem oči a nešel již nikam, nikde nehledal pomoci; viděl, že je na světě opuštěn jako strom u cesty a že musí zhynouti.

Vyprávěli potom lidé, jak po návratu jenom stále se modlil a z chalupy po celou noc rozhlédaly se nábožné zpěvy.

A když před samými hody svěřili mu jako veliké tajemství, že mu mají násilím děcko vyrvati a pokřtiti v pravoslavném kostele, ani nebyl překvapen, jakoby již na vše byl připraven a pravil toliko těm, kteří mu tu zprávu přinesli:

»Mají dlouhé ruce, ale mého chlapce nedostanou«.

Potom byl jaksi hovornější, skoro vesel, chodil po vsi, navštěvoval nemocné, léčící se z ran, utvrzoval slabé u víře a svěřoval se některým, že si umíní sebrati se i se ženou i s dětmi a odejít do širého světa, kam ho oči ponesou.

Nikdo se tomu nedivil, vždyť byl už strážěn jako divoké, škodné zvíře, ba kdosi ze zámožnějších chtěl mu půjčiti na cestu se zajištěním na statku.

»Na cestu dostačí mi to, co mám«, odpověděl tiše.

A ještě téhož dne loučili se Koňuševští se vsí a pokorně prosili za odpuštění, jestli někomu ublížili.

Pravili, že vyjdou v noci, ale nikomu neřekli, kam se odeberou.

Rozloučili se a již jich nikdo více nespatriil.

Noc nadešla tmavá, mráz poněkud povolil, chvílemi padal hustý, peřitý sníh, chvílemi zadul teplý vítr jako na tání. Psi jaksi divně, zuřivě štěkali tu noc, i kohouti pěli od samého večera.

Najednou, právě o půlnoci šlehl k nebi sloup ohně a po celé vsi rozlehly se křiky.

Hořela stodola Koňuševských.

A než se sběhli a připravili ku hašení, stála již celá stodola v plamenech. Koňuševských již nebylo doma, musili odejít hned z večera. Velice všechny překvapilo, že našli chalupu otevřenou dokořán a ve světnici na stole pokrytém bílým ubrusem ostavenou večeři, úplně ještě netknutou.

Dlouho nad tím kývali hlavou, nemohouce toho pochopiti, až kdosi pravil významně:

»Musilo jim něco přeskočit, když tak ode všeho odběhli.«

»Také možná, že jsou někde na návsi.«

»To by už přiběhli k ohni; ne, v tom bude cosi jiného.«

Hádali, nepokojně, nedočkavě se rozhlížejíce kolem, ale Koňuševští nepřicházeli, za to požár vzrůstal se stále více, ohnivou záplavou pokryl už celou střechu a červenými jazyky prodíral se skrze zdi; vítr na štěstí ustal a rozpoutané hřívy černého dýmu a plameny stoupaly výš a výše s praskotem a sykotem, zalévající krvavou září zástupy vylekané a bezradně se tlačící a zasněženou nízkou k zemi přitisknutou chalupu.

Konečně starosta začal pobízeti lidi ku hašení, takže se tu a tam někdo hnul a běžel s křikem, nevěda ostatně co počít; kdosi také zkoušel vytáhnouti vůz, jež někdo postavil na příč do vrat stodoly, ale nebylo již možná přistoupiti blíže; celé stavení stálo v ohni, hořelo na všech čtyřech koncích a ze slaměné střechy sypal se ohnivý déšť na hlavu.

Brzy přiběhl i strážník a nedbaje ohně začal se horlivě dotazovati, kam se poděli Koňuševští a tak jich úsilovně hledal a po nich slídl, nahlédaje i do dolu na zemáky a na sýpku, až se mu posmívali a kdosi odvážnější pravil: »Schovali se do stodoly, jen se tam běžte podívat«.

Nešel se tam podívat, protože stodola byla již jen hučící horou zvířených plamenů, již praskaly, již svištěly došky i krovy, již chvěla se střecha, zdouvaly se rozpálené stěny a co chvíle vybuchovaly ohnivé fontány, rozlévaly se krvavé záplavy a jako vyplašené ptactvo litaly na všechny strany.

Noc byla tichá, tmavá, sníh začal poletovat hustými vločkami, v sousední vsi bil zvon na poplach, psi vyli jaksi táhle a žalostně; lidé stáli opět o hromadách tiše rozmlouvající, když v tom jako by s nebe, či z těch sálajících plamenů vydral se stlumený, daleký zpěv jako úpěnlivý nářek dokonávajících.

Ztrnuli hrůzou, ustala srdce a oči zůstaly v sloup.

A plamenný keř zpíval hlasitěji, výrazněji, srozumitelněji.

Nikdo nemohl se hnouti s místa, jakoby je byla vbila v zem píseň hrůzy; teprve po dlouhé chvíli kdosi zakřičel

»To jsou Koňuševští!«

»Ježíš, Maria! Koňuševští! Pomoz, kdo ještě víru máš! Ježíš, Maria!«

Jakoby uragan šílenství do nich zavanul a rozmetal na všechny strany; rozlehl se křik, nářek, bědování; běhali malomocně kol ohně, vzpínali ruce, rvali si vlasy, utíkali do pole, křičeli nadlidsky v strašné muce žalu a bezradnosti, neboť na záchranu nebylo ani pomyšlení, střecha se již prohýbala a hrozila každou chvíli sesutím.

A zpěv plynul dále, stejnoměrně, velebně vzhůru k nebi, jako radostné vítání ráje, hymna zmrtvýchvstávajících, nadšená píseň víry.

Všichni padli na kolena a odříkávali modlitby za dokonávající. Hlasy se trásly, lámaly, přerývané štkáním, někde propukl všeobecný pláč, jinde opět kdosi padal k zemi se srdcervoucím křikem, lkání rozdíralo prsa, ale modlili se celou hloubí duše a ta litanie zoufalých, bolestných nářků se zpěvem dokonávajících s šumem požáru, s praskotem pukajících stěn plynula jedním, ohromným jekem v nekonečnou tmavou noc.

Najednou stodola se propadla a z hloubi ohnivé záplavy vydral se poslední pronikavý výkřik.

Teprve po několika dnech vyhrabali z tlících trosek zuhelnatělé kostry Koňuševských. (Pokračování).

Ze slovanského jihu.

O. Vjenceslav Vukonić, františkán z Košljunu u Puntu.

Vrbnik.

Andante

1. Vrb - ni - če nad morem

Vrb - ni - če nad

morem vi - so - ka pla - ni no! Trajna ni-na-ni ne-na,

Trajna ni-ka-ni ne - na vi so ka pla ni no!*)

2. U tebi se goje
po izbor djevojke.

3. Jedna drugoj veli
stan'gore sestrice.

4. Da mi donesemo
te hladne vodice.

5. Da mi zalijemo
te naše ružice.

6. Lijepu mažuranu
i sitan bosiljak.

Tuto píseň často jsem si zazpíval, a zpívají ji až podnes mnozí, byť ani nevěděli, co a kde jest Vrbnik.

Vrbnik se zvedá na mořském úskalí proti charvátské straně. Jest to staré Frankopanské město a jako takový vždy pěstil ideje knížat Frankopánů a jako tito mnoho vykonali pro Charváctvo, tak i toto jejich město vždy v tom ohledu vynikalo. Vrbnik byl vždy znám jako přední zastánce a bojovník pro hlaholštinu. Myslím, že v tom nemá soupeře. Dějiny Vrbniku a hlaholštiny jsou vzájemně úzce spojeny. Tomu nasvědčují chorály, mešní knihy, rukopisy

*) 1. Vrbniče nad mořem,
vysoká planino!

2. V tobě vyrůstají
na výběr djevojky.

3. Jedna druhé pravi:
vstaň hore, sestřičko.

4. Abychom donesly
té chladné vodičky.

5. Abychom zalily,
ty naše růžičky.

6. Krásný rozmaryn
i drobnou bazalku.

i ústanovy, které Vrbnik zanechal charvátskému národu. On měl vždy za hlaholštinu odvážné bojovníky, mezi nimiž čestné místo zaujímá bez odporu zemřelý Frano Volarić, který byl biskupu Mahnićovi v boji za hlaholštinu rádcem i pravou rukou.

Vrbnik měl hradby i tvrze na ochranu proti nepřátelským nájezdům, ale dnes už zmizely. Krásný jest odtud pohled na charvátské přímoří. Nynější Vrbnik kromě krásné polohy, slavné minulosti a dobrých lodí nemá nic pěkného. Město jest staré, stěsnané, dům na domě, má úzké ulice, kde sotva dva lidé vedle sebe projdou a k tomu ještě blátivé. Možná však, že pouze náhodou byly blátivé, když jsem já navštívil město, poněvadž lid jest velmi čistotný.

Kostel zasvěcený Matce boží byl vystavěn v XV. věku; založili jej knížata Frankopáni. Jest dosti veliký a prostranný. Dlažbu tvoří náhrobní kameny, poněvadž dříve pochovávali věřící v kostele. Viděl jsem tam několik kamenů s hlaholskými nápisy. Hlavní oltář je nový, presbytář dosti veliký, poněvadž i Vrbnik míval kdysi 40 až 50 kněží v duchovní správě. Vrbnik od jakživa dával téměř nejvíce kněží svému biskupství, a ještě dnes, kdy nastaly tak těžké doby, jest rodem z Vrbniku 35 kněží. Jiného jsem neviděl, co by bylo hodno zmínky, leda kapli sv. růžence, v níž jest na oltáři plno řezeb. Lid vykládá, že řezby představují knížete Ivana Frankopána, jeho ženu Alžbětu a jejich děti Mikuláše a Kateřinu.

Lid jest zde zbožný; při zdejším kostele jest osm bratrstev. Vrbničané jsou povahy veselé, zvláště při víně. Zlé huby vykládají, že Vrbničané jsou největšími milovníky vína. Jisto jest, že ho nevylijí, když je mají, ale že je raději vypijí. To jest jejich největší chyba. Jinou vadou jejich jest, že jsou poněkud leniví. Proč by se také trápili! Mají úrodná pole, krásné senoseče, vína, žita i luštěnin hojnost. Země jejich jest úrodná. Jsou to lidé dobráctí, kteří si též rádi zazpívají. Mládež a zvláště děvčata rády se pyšní, a zdaleka poznáš je po krásném kroji a po bílých střevíčkách. Vrbnický ženský typ jest krásný, jak praví národní píseň a jak tvrdí také, kdož se v ženské kráse vyznají. Jinak jsou to lidé prostřední postavy. Ženské jsou však malé. Jaký to rozdíl mezi nimi a ženskými z Puntu!

Vrbnik jest velmi bídne spojen s ostatním světem. Moře jest zde u břehu hluboké 60 m, takže není možno zde vystavěti přístaviště a parolodě zvláště v zimě bojí se přiblížiti vrbnickým úskalím.

Omišalj.

Na západním výběžku nejsevernějšího cípu ostrova, v dosahu Rjeki, na kolmé mořské skále strmé, vysoké 82 m, uhnízdil se starý Omišalj z vojenských důvodů.

Nebudu se zabývati jeho minulostí, pouze připomínám, že je nástupcem římského města »Tulfinium«. — Našlo se zde mnoho římských vykopávek.

Omišalj ve středověku vysoko rozvinul charvátskou zástavu a jako město Krk bylo tvrzí a útočištěm talijanštiny, tak Omišalj byl útočištěm a kolébkou Charvátstva. Kolik to vychoval domovně výtečných synů. Zde se narodil Glušec, který načrtl krásný omišljanský kostel, zde byl farářem Brožić, který vydal hlaholský breviář, zádušní mši sv. hlaholskou (missál) i kanon a charvátský rituál. Lid je čistě charvátský.

S pěkným dojmem odtud odejde, kdo poprvé shlédne Omišalj. Neboť jakkoliv město jest staré, jest dosud pěkné a čisté. Neschází mu ani krásných domů. Na prvním místě jest to kostel, vystavěn r. 1081 (nebo 1181). Později jej opravil a rozšířil ve tři lodě domácí syn Glušec, jak svědčí hlaholský nápis na průčelí. Průčelí jest ozdobeno velikou hvězdou. Kostel jest řeckého slohu. V něm jsou podivuhodné kaple, jichž jsem dosud nikde neviděl. Poněvadž město jest veliké, a lid by se nesměstnal v lodi kostelní, jsou po straně kaple, jež jsou spojeny dveřmi. Oltáře jsou slušné, zvláště pěkný jest hlavní oltář. Jest starobylý a umělecký, zcela pozlacen. Na oltáři jest mnoho soch. Tabernakl jest zde nejkrásnější na celém ostrově. Když byl nový, stál prý 1200 dukátů, jak mně sdělil dp. farář. Také presbytář jest po krčském nejpěknější na ostrově. Zvonice jest vystavěna r. 1533. s hlaholským nápisem.

V Omišlju měli Frankopáni svůj hlavní hrad vystavěný v r. 1420. Před třemi roky však byl rozbořen a na jeho místě vystavěli obecní dům a faru. Škoda bylo zničití tuto upomínku. Než ten, který to učinil, má prý ještě jiný národní hřích na sobě. Jest prý to týž, který prodal Maďarům krásnou omišljanskou jeskyni a který předloni prodal taktéž Maďarům kus země vzdor důtklivé výstraze rozhořčených Charvátů. A tak sami svoji neuvědomelostí kopáme si hrob!

Z města jest překrásný rozhled na celou Libuznoji. Lid se zabývá plavectvím; jsouť to statní námořníci, ale při tom ani svých krásných polí nezanedbávají.

Dole v úvalu spatřujeme zříceniny starého benediktinského samostanu a kostela. Ten byl asi velice pěkný, neboť měl mramorové oblouky. Blízko Omišlju jest krásná podzemí jeskyně. Půl hodiny to trvá, než ji člověk projde. Osvětluje se acetylenem.

Tím končím popis ostrova Krku.

Už to, co jsem napsal, bude asi mnoho pro čtenáře »Apoštolátu«.

Předposlední stanice, kde staví paroloď, když pluje na Krk, jest Glavotok. Zde na ostrovu stojí pěkný samostan řeholníků III. řádu sv. Františka. Jeho poloha mocně dojme každého.

Prozatím dosti. Musím už šetřit papírem, abych mohl ještě sdělit, co jest závažnějšího z národního života a obyčejů Bodula (Krčana).

Maria na Východě.

(Slovinsky napsal Sil. Sardenko.)

VI.

Moskva v záři Mariině.

Moskvo, Moskvo zlatosloupá,
v tobě jsou svaté kláštery,
v tobě jsou svaté kláštery,
v tobě je svaté živobyті.

Ruská národní.

Jak by nebyli, velepamátná Moskvo, tvoji sloupové zlatí, když je ozařuje »Hvězda jitřní«. Jak by nebylo v tobě klášterův a svatého života, když se na tvých velkolepých chrámech tak často stkví nápis: Marii, Matce boží.

Ty »svatá Moskvo«, Tě velebí, tys »třetí Řím«, Tě pozdravuje ruský lid. Druhým Římem nazývali Řeci Cařihrad.

Moskva je jako Řím zbudována na 7 pahorcích a tak nejen množstvím svatýň, nýbrž i svou polohou podobá se Římu.

Jako Kijev tak i Moskva stala se slavnou jenom úctou oné děvy, jež zapěla: »Veliké věci učinil mi Ten, Jenž jest mocný«.

Jaký pak je počátek úcty marianské v Moskvě?

Na blízku města postavil pobožný mnich klášter svaté Trojice. Jak stará legenda vykládá, dostal k tomu rozkaz od Panny Marie. Dosud ukazují v klášteře místo, kde se mu Maria zjevila. Památku na tuto zázračnou událost oslavují na Rusi zvláštním svátkem. Od té doby byl jak společenský tak státní život protkán uctíváním Marie. Starý korunovační chrám na Kremlu byl posvěcen památce na smrt Mariinu. —

V tomto chrámě uctívá se zvláště obraz Matky boží, jenž patří mezi nejvzácnější obrazy, co jich má Rusko. V carském paláci na Kremlu je plno obrazů Matky boží. Maria zaujímá čestné místo jak v palácích carských, tak i v ostatních veřejných budovách.

A jak je tomu u nás? Ve veřejných, zemských a státních dvoranách zřídka ba skoro nikde neuzříme obrazů marianských. Pro pozemské královny a krásky je v síních těch místa dosti. Obraz nejlepší královny mizí i ze spolkových a soukromých příbytků. Z toho vidíme, že lidský pohled upoutává více krása pozemská, která se před ním rozvíjí, než krása nebeská, která se nám jednou má zjevití.

Při slavnostních obřadech na počest novému caru také jméno Mariino často bývá vyslovováno v různých pozdravech a přípítcích. Nevolalo se dříve: Ave caesar! Zdráv buď care! dokud nebyla pozdravena Maria: Ave Maria!

Jak řídké jsou nyní slavnostní hostiny, při nichž se uctívá jméno boží a jméno Marie!

Kde není již bohatojného svědomí, tam bázlivý jazyk ostýchá se vysloviti jména, jimž sluší všecka čest a sláva na věky.

První vladař panujícího rodu Romanova musel opustiti klášter, poněvadž ho povolali na carský trůn. Matka jeho, jež také žila v klášterní samotě, dovedla ho před obraz Matky boží a tam mu udělila mateřské požehnání. Obraz ten až dosud uctívá se v ruské církvi zvláštní slavností.

Příkladu matky - klášternice následují velmi mnohé zbožné ruské matky.

Za poslední rusko-japonské války jsme četli, že matky žehnaly své syny do boje odcházející obrazy Matky boží, dávaly jim na krk její medailky, aby je provázela matka duchovní, když vlastní matka je provázeti nemůže.

Kolik matek českých myslí při rozchodu se svými syny na Marii, kolik matek našich je naplněno tak pevnou důvěrou k Marii?

Na Rusi slaví 1. října slavnost Ochrany Panny Marie, aby lid pamatoval, že Marii děkuje svůj život.

Také Rusíni, bydlící v naší říši a v Uhrách, slaví ten svátek velmi okázale. Sta a sta pěvců odívá se v dlouhé řasnaté roucho podobné taláru a doprovází slavnostní obřady svým zpěvem. Svátek ten pochází ze 12. století.

Jistému Slovanu zjevila se v cařihradském blahernském chrámě Matka boží ve společnosti sv. Jana Křtitele a sv. Jana Evangelisty. Maria držela v rukou jasnobilý plášť a rozprostírala jej nad lidstvem.

Krásná a velebná je píseň, kterou na svátek zpívají:

Tys potěšení zarmoucených,
nejsvětější Matko boží,
Ty jsi mocná pomocnice,
Tys záštita všeho světa,
Ty jsi studnice milostí,
Ty svět jsi boží Moudrosti.
S radostí Tě pozdravujem,
s Tebou raduje se sám Hospodin,
jenž pro Tebe daroval světu milost.

VII.

Iverská Matka Boží.

Nejslavnější obraz v Moskvě je Iverská Maria. Obraz je věrnou kopií, který se uctívá na řecké svaté hoře Athosu. Východní legenda vypravuje nám o úctě Iverské Panny Marie zajímavé věci.

Když obrazoborci začali po celém Řecku svou hrůzyplnou činnost, žila blíže Nicee vdova, která velice uctívala ve svém domě umělecký obraz Matky boží. Obrazoborci přišli v Nicei též k zbožné této vdově a domlouvali jí po dobrém, pak i vyhrožovali, aby vydala obraz.

«Jen tuto noc», prosila je, «nechte mi obraz zde!»

Odešli s hrozbou, že se nazítří vrátí.

Zbožná žena vzbudila syna a šla s ním k moři, nesouc sebou obraz, který chtěla pro každý případ uchrániti před rukou bezbožnou.

«Raději obludám mořským než rukám bezbožným!»

I vhodila obraz do moře. S velkou radostí sledovala, co se stalo. Obraz plul mírně po vlnách k severu, jakoby lepšímu lidu vstříc --

Druhý den přišla krutá luza a chtěla drahocenný obraz. Poněvadž jim jej vdova nemohla dáti, usmrtili ji; syn její uprchl k mni-
chům na svaté hoře Athos. Od něho zvěděli mniši o obraze Matky
boží, který jeho matka vhodila do moře. Stále na to pamatovali.

Po několika letech ukázal se obraz na vlnách pod Iverským
klášteřem. Tehdy žil v klášteře zbožný mnich, jménem Gabriel.
Zjevila se mu Panna Maria ve snách. Velela mu, aby sdělil před-
stavenému a spolubratřím její přání, by byl onen obraz v klášteře
umístněn, k požehnání a ochraně mnichům. Poručila starci, aby
bosou nohou šel po vodě až k obrazu a jej přinesl na břeh. Mnich
Gabriel vykonal, jak mu bylo naporučeno.

Mniši přijali obraz na břehu s velkou radostí. Nesli jej s nej-
větší slávou do kláštera a postavili na oltář. Den na to chtěli obě-
tovat u tohoto oltáře mši sv., ale obrazu tu již nebylo. Přestrašeni
hledali jej po všech klášterních prostorách. Konečně jej našli na zdi
nad hlavním klášterním vchodem. Znovu jej postavili na oltář, ale
druhý den zase jej našli nad branou. Když se to častěji opakovalo,
vystavěli kol této brány svatýňku; zde uchovává se dodnes tento
obraz. Rusové ji jmenují Maria «Vrátnice»; dle kláštera sluje «Iver-
ská Matka boží»

Iverská Matka boží je známa po celém východě. Car Alexij
Michajlovič chtěl míti kopii tohoto obrazu. Ruský patriarcha Mikuláš
prosil řecké mnichy jménem cara, by toto přání vyplnili. Mnichové
přinesli r. 1648. obraz Ivěké Matky boží carovi do Moskvy. Car
i měšťané přijali jej s velkým nadšením a slávou. Vystavěli krásnou
kapli, kde až dosud lid obraz uctívá. Čím byla v Cařihradě «Slavná
Vůdkyně» Řekům, tím je v Moskvě dosud Iverská Matka boží Rusům.

Před slavnou korunovací musí car nejprv vstoupiti do této
svatyně a pozdraviti Marii. Není okázalejší slavnosti dvorní, kdy by
se car nešel poklonit Iverské Matce boží. Carova sláva je chráněna
a jeho blahobyť zabezpečen ochranou mocné Panny. Na koho Maria
milostně pohledne, tomu rozežřeje srdce. Není obyvatele Moskvy,
který by šel mimo svatyni, aniž by jí vzdal úctu. Po celý den se
zde tísni procesí; jedni přicházejí, druzí opouštějí omilostněné místo.
— Lide moravský, viz a uč se od věrné Moskvy ctíti a milovati své
chrámy!

Častěji vozí Iverskou Matku boží na nádherném voze v slav-
ném průvodě městem. Hrdě vystupují i komoni, jakoby věděli, že

táhnou obraz královny nebes i země. Průvod běře se kol nemocnic, by i nemocní viděli a pozdravili Marii, když ji nemohou navštívit. Nemocný cítí velice dobře, jakou cenu a moc má pohled na divotvorný obraz Mariin. Vykládá se, že při takých průvodech často se stávají zázraky. A proč ne? Bůh jistě dovoluje, aby odměněna byla pevná důvěra lidu, ona svatá a neochvějná důvěra, kterou lid veden bývá na přímluvu Matky boží k zdrojům milosti boží. Lidu věru nemůžeme zazlívati, že je odtržen od pravé církve. Opravdovou víru a život ctnostný hledá Bůh v srdcích svých věrných

Iverská svatyně v Moskvě uchovává dva stejné obrazy Matky boží. Iverská Marie je jako svíce s dvěma mohutnými plameny. Jako svítí a hřeje jedno světlo s nebes na město, tak sálá plamen lásky Mariiny do srdcí zbožných poutníků ve svatyni samé.

Cizincům, kteří byli přítomni slavným průvodům s obrazem Iverské Matky boží, nevymizí vzpomínka na onu krásu z paměti. Kardinál Serafino Vanutelli praví, že stále má před očima i v srdci svém průvod Iverské Panny. Před lety byl totiž poslán sv. Otcem na Rus, aby poznal stav ruské církve. V Moskvě viděl slavnostní průvod Mariin. Ustrnul — a zaslzel Ó, věru! Ruský lid je hoden našich slz i modliteb!

(Pokračování.)

Kníže Jan Gagarin T. J.

Jan Gagarin patří do počtu těch vznešených Rusů, kteří poznavše úplně pravdivost celého učení katolického, od pravoslaví odstoupili a stali se hrdinnými apoštoly víry katolické.

Narodil se z rodiny šlechtické. Otec jeho zastával u vlády ruské úřad státního rady. Přál si, aby i jeho syn zvolil si za povolání dráhu úřednickou, k čemuž se mu dostalo i vzácného vychování od let nejútlejších. Již jako čtrnáctiletý jinoch stal se tajemníkem vyslanectva v Paříži. Tam sešel se se vzdálenější svojí příbuznou, hraběnkou Světčinovou, kteráž měla veliký vliv na budoucí jeho život. —

V Paříži našel též přítele svého z dětství, hraběte Šuvalova, jehož hleděl plný života mladý a veselý Gagarin získati pro své plány přes všechnu jeho zádumčivost a rozmrzelost.

Leč brzy i u mladého Gagarina počala, jak se zdálo, bezstarostná veselost ustupovati vážnému dumání. Pobyt u hraběnky Světčinové počal působiti na jeho duši.

Hrabě Falloux se vyslovil: »Tázal-li by se někdo, čím působila hraběnka Světčinova na změnu smýšlení mladého přítele svého, dvěma větami dalo by se mu odpověděti: společnostmi svých salonů a celým svým příkladným životem. Nikdy však přímou domlouvou nepokusila se jej z pravoslaví ke katolicství získati.

Gagarin, podobně jako přemnoho Rusů, jsa předpojat a ne dosti dobře zpraven, domníval se, že jen několik málo zpátečnických duchů ještě tak ze zvyku hlásí se k zastaralému katolicismu.

Ale brzy počal v něm klíčiti jiný názor. Vnímavý jeho duch vyzoroval, že konečným výsledkem všech rozmluv, které se dály v kroužcích vybrané společnosti v salonech hraběnky Světčinové, jest vždy jedno a totéž, totiž souhlas všech o pravdivosti víry katolické.

S velikým napjetím a pozorností sledoval vždy Gagarin tyto rozhovory; zdálo se mu, že duše jeho touží vyprostiti se z jakýchsi neviditelných pout mrákoty a najíti pravé světlo. Vždy víc a více se mu zamlouvalo katolicství, v němž doufal dojíti konečného klidu a úplného upokojení.

Jakkoliv hraběnka jakési stopy duševního boje pozorovala na Gagarinovi, přece se nedomnívala, že byl by boj ten tak tuhý a že by mohl obrát tak rychle nastati. Proto velice byla překvapena, když jednou — bylo to v pondělí Velikonoční r. 1842 v třetím roce pobytu svého v Paříži — po ukončení domácí zábavy večerní přistoupil k ní kníže Gagarin a oznamoval, že je úplně rozhodnut, vyměnití pravoslaví za katolicství, že s úmyslem svým hned ráno svěří se Otci Ravignanovi a podrobí se jeho dobrozdání.

Hraběnka nemohouc svými prosbami a přemlouváním dosíci odložení kroku tak důležitého, vyžádala si aspoň dovolení, aby mohla sama dříve promluvit s P. Ravignanem. V rozmluvě s ním upozorňovala přede vším, aby všemožně se vynasnažil a zabránil činu, který by snad byl výsledkem mladistvé ještě nerozvážlivosti a okamžitého nadšení, které brzy může pominouti.

Nčž nebylo tak u Gagarina; pevnost a pravdivost jednání svého potvrdil ještě více tím, že za šestnáct měsíců po přijetí svém do církve katolické vstoupil jako novic do kolleje Tovaryšstva Ježíšova v St. Acheul.

Opět nastala doba přísné zkoušky a bedlivého pozorování, zda jinoch pevně jest odhodlán v kolleji zůstat, a jeví-li se na něm známky povolání pro úřad tak obtížný.

Přemnozí z obrácených Rusů obávali se, že krokem tím velmi popudí cara Mikuláše. Ale více nežli toho obávala se hraběnka hněvu jeho rodičův, jimž způsobí bolest nevyslovitelnou; vždyť v něho pro veliké jeho nadání kladli všecky naděje.

Gagarin vykonav tuhá duchovní cvičení přinesl P. Ravignanovi své poslední a pevné rozhodnutí zůstatí v řádu.

Sdělil tedy písemně P. Ravignan hraběnce, že jinoch jest pevný a neochvějný ve svém úmyslu a že působení milosti Boží, již nesmí se nikdo na odpor stavěti, jest úplně zjevno.

Díky proto vzdávala hraběnka Bohu za velikou milost povolání svého příbuzného k úřadu tak vznešenému, i za to jemu děkujíc, že rodičové Gagarinovi nejevili se tak nešťastnými pro zklamání se v nadějích do syna skládaných. Ba spíše mu blahořečili místo kletby, které se hraběnka nejvíce obávala. Neb otec Sergius Gagarin, louče se se svým synem pronesl po dlouhém přemlouvání tato krásná slova: «Ježto není již naděje spatřiti tě opět mezi námi, kéž dopřeje ti Bůh vytrvati na cestě započaté».

Kníže Jan Gagarin ukončiv noviciát v St. Acheul byl vysvěcen na kněze a bez oddechu tělem i duší jal se pracovati o jednotu vlasti své s Římem. Z té příčiny vydal několik menších spisů a po smrti cara Mikuláše slavné dílo: «*La Russie sera-t-elle catholique*» (Bude-li Rusko katolickým?).

K vydání díla toho mu dodala odvahy příznivá vláda nástupce Mikulášova, Alexandra II., jenž v manifestu uzavření míru s Francií poddaným oznamuje a mluví o přednostech míru před válkou. Na konec pronáší i zbožné přání, aby vzešlo ono blaživé světlo víry, jež ducha osvěcuje a sílí srdce, by napravovalo vždy víc a více veřejnou mravnost, nejjistější to záruku pořádku.

Podobné přednosti a výhody míru viděl Gagarin i v náboženství. Ustavičný a dlouholetý boj mezi východem a stolicí papežskou může býti Rusku jen na záhubu. A zlu tomu dalo by se zvláště nyní velmi snadno předejiti, když k sjednocení jest zapotřebí dohodnutí jen tří činitelů: papeže, cara a ruských biskupův, kteřížto všichni právě k myšlence smíru jsou nakloněni.

Avšak velmi se zklamal Gagarin v Alexandru II.

Náprava v náboženských poměrech Ruska mohla by se tedy bráti nyní trojí cestou: k luteranismu, k samostatnému národnímu patriarchátu a nebo k opětnému spojení se s Římem. Prvé dva směry beze vší pochyby vedly by k rozvratům politickým; nezbývá tedy pro Rusko v budoucnosti, jakž odvažuje se Gagarin prorokovati, nic jiného, než katolicismus nebo revoluce.

Nemenším nebezpečím pro Rusko jsou různé sekty, jichž počet co den vzrůstá. Dostačilo by vystoupení rázného muže, jenž by dovedl strhnouti na sebe četné ty sekty, a vzbouření je hotovo.

Jakkoliv spisy Gagarinovy nepotkávaly se s kýženým účinkem, přece vypožorovali nepřátelé jeho, že působí v Rusku veliký rozruch. Proto všemožně se přičiňovali opačně smýšlejícími spisy zameziti splnění snah Gagarinových. Nejprve jemně a hladce naráželi; konečně přímo útočili naň odvážně tvrdíce, že sv. Petr spolu i se sv. Pavlem jsou pouze vynikajícími apoštoly, aby popřeli takto primát Petrův a vrchní moc římského biskupa nad celou církví.

Gagarin mocně odporoval jejich útokům a mínění své stvrzoval doklady brannými ze závažnějších sv. Otců církve řecké.

Třebas i s nezdarem potkávaly se snahy a práce Gagarinovy, neustal přece i nadále působiti svými spisy, ba ani tehdy ne, když odešel jako missionář do Syrie, kde studoval rozmanité východní církve.

Byť nezdar byl mu odměnou, Gagarin nezoufal, ale spoléhaje na nové a nové pracovníky a především na pomoc boží, pevně doufal, že urputný boj mezi Ruskem a Římem ustavičně nepotrvá, nýbrž že kdysi jistě zasvitne slunce míru, oblažujíc hřejivými paprsky svými východ sbratřený se západem.

Rozmanitosti.

Kněžstvo ruské a volby do IV. dумы. Kněžstvo ruské horečně zúčastňuje se veškeré práce při volbách do IV. dумы. Biskupi vydávají pastýřské listy za tím účelem; kněžstvo přes všechny nepříjemnosti a zrádování se svobodomyšlných stran pořádá četné schůze volební a tvoří náladu mezi lidem, aby zvítězily umírněné konservativní živly. Duchovní též kandidují. I svobodomyšlné listy věští některým úspěch při volbách. Některé listy dokonce si přejí, aby duchovenstvo vyvolalo naprosto novou politickou stranu v Rusku, jiné zase chtějí, aby zvolení duchovní tvořili v dumě pak zvláštní svaz. Donský arcibiskup Vladimír praví v nyní vydaném pastýřském listě: »Sjednocení pravoslavnou věrou a láskou k rodině, vlasti a svému národu, seskupme se ve společný svaz povýšený nade všechny strany, který by nás sjednotil nikoli úzkými strannickými programy, nýbrž vyššími duchovními zájmy, především zásadami křesťanskými a pak i národními zájmy, sjednotil celý ohromný národ stejné krve a jedné víry.«

Mariavitismus jest v Polsku v naprostém rozkladu a úpadku. Statistika sice neudává počtu jeho přívrženců, když byl r. 1907 úředně ohlášen, ale časopis sekty udával i 120 tisíc »věřících« a proselitů, úředně pak vládě ruské byl udán počet »přibližně« na 83.500. Rok na to Kowalski sám tvrdil, že »církev maria-vitská« čítá na 95 tisíc duší; na starokatolickém sjezdě ve Vidni udaný počet stoupl již na 100 tisíc přívrženců. Tenkrát tvrdili směle, že mariavitismus jest na postupu, katolicismus ruský pak ohrožen. Statistická kancelář generálního gubernatora varšavského udává však r. 1909 již jen 68.770, r. 1910 67.215. rok na to pouze 59.200 a letos počet klesl již na 48.716. Polské listy však sdělují, že skutečný počet jest daleko menší, poněvadž z mariavitismu vracejí se zpět ke katolicismu a ruské úřady ztěžují přestup, proto nevedou správné statistiky. Znalci odhadují opravdových přívrženců nové sekty přibližně jen na 8000 duší. Všude jeví se úbytek. Tak v Lodži magistrát před rokem udával 5920 mariavitů, letos pouze 3840, ve Varšavě v loni 7010, letos jen 1846, v Lešné v loni 2014, letos 960, v Žyrardově v loni 2114, letos 840 atd. Tak dodělavá v Polsku nová náboženská sekta, která z počátku nadělala tolik hluku, ohrožující prý katolicismus národa polského a která těšila se veliké přízni všech nepřátel katolicismu. Jest známo, že vláda ruská ji až okatě podporovala, dávala peníze na stavbu jejich kostelů, škol, farních budov, všude jí dávajíc přednost před katolicismem. Ale i z těch »ideálních« kněží mariavitských nyní vyklubávají se vyssavači lidu, kteří spouštějí víc a více na své bezúhonosti mravní. Tak mariavitismus jsa v naprostém duchovním i mravním úpadku snad v dohledné době zmizí z katolického tělesa polského.

Biskup Mahnic pro »Apoštolát«. Biskup Mahnic na Krku rozeslal oběžník všem farám ve své diecesi, vybízaje v něm duchovní správce, aby v každé farnosti zřídili »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda«. Za tou příčinou mají si zvoliti kněží látku ke kázání o »Apoštolátě« na některou neděli. Kde se tak stalo, lid hromadně přistupoval k »Apoštolátu«.

Kníže J. Gagarin T. T. o církvi ruské a katol. duchovenstvu napsal: »Církev ruská jest bezmocná; moc ruského císaře může dobu výbuchu jen prodloužiti; každým dnem spojují se sekty se živly revolucionářskými, čímž doba výbuchu se urychluje. Proti tomu nebezpečí jest zapotřebí pomoci a to rychlé a tu spatřuji, ať uvažuji sebe více, jen v duchovenstvu národním a zároveň katolickém, které jedině by mohlo čeliti tomuto nebezpečí«.

Nový rusínský biskup pro Kanadu. Sv. Otec, aby vyhověl neléhavé potřebě Rusínů v Kanadě, kteří byli sváděni k pravoslavi, ustanovil jím sjednoceného biskupa. V listě apoštolském praví se, aby tento nový biskup měl plnou pravomoc nade všemi sjednocenými Rusíny v Kanadě, jsa poddán apoštolskému vikáři a sídlem jeho aby bylo město Winnipeg.

Pro Apoštolát v Čechách. Při pastorální konferenci děkanátu lipnického v Humpolci v Čechách t. r. konané měl Gilbert Cyrill Křikava ř. k. prem. farář z Mlad. Bříš, přednášku: »Několik poznámek o mši sv. náhradné a o Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda«. Při následujícím na to rozhovoru byli důst. páni přítomní toho mínění, že v Čechách někde je obtížno zaváděti náboženské spolky se stálými příspěvky peněžitými, ale že by se všude dala provésti sbírka kostelní ve prospěch Apoštolátu jednou v roce. Poněvadž v diecesi Královéhradecké je na svátek sv. Cyrilla a Methoda nařízena kostelní sbírka pro vídeňskou Jednotu sv. Methoda, bylo by záhodno voliti k tomu jiný den na př. pouť domácí nebo Boží hod vánoční. Kéž se sbírky kostelní pro Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda zavedou v celých Čechách i na Moravě!

Jazyk ruský v katolickém kostele na Litvě. Když nyní jazyková otázka vystupuje na Litvě opět do popředí, připomínají časopisy, že katol. polský farář carskosjelský u Petrohradu Oniekimarski první začal rusky kázati r. 1846 z vlastní vůle. Ministerstvo vnitra Pierovského byvši upozorněno na tuto novotu, vydalo r. 1848 zákon, jímž jazyk ruský nepřipouští se v bohoslužbách »jinověrců« trpěných v carství. Zavedení jeho do kostela katolického bylo považováno za útok na práva církve pravoslavné, jejíž výlučnou výsadou byl jazyk ruský. Užívání jazyka ruského v nepravoslavných kostelích pokládalo se nebezpečným pravoslavi. Když kněz Sęczykowski jednal později proti tomuto zákazu, narazil na rozhodný odpor vlády. Až teprve r. 1869 byl vydán Ukaz carský, jímž se povoluje užívati ruského jazyka při nepravoslavných bohoslužbách tam, kde toho žádá místní duchovenstvo a lid. Toto povolení pak mělo se státi závazkem, a trestání byli někteří »uporní« kněži. Katolický katechismus přeložený do ruštiny napřed byl pouze litografován, a když přece chtěli jej dáti vytisknouti, ministerstvo vnitra zakázalo ony oddíly, které se nesrovnávají s učením církve pravoslavné. Na Litvě ruský jazyk se z počátku ještě dosti ujal v bohoslužbě katolické, za to v gubernii mohylevské ani jediný kněz ho nezavedl. Listy polské se utěšují, že bylo docíleno právě opačného výsledku, jakého si přáli rusofilové, že totiž dnes v žádném katolickém kostele latinském na Litvě a v Rusku vůbec »już się nie słyszy języka rosyjskiego«. Zda se tak stalo a děje k prospěchu unie, jest jiná otázka. V tyto dny rozeslal však sv. synod petrohradský pravoslavným konsistořím uvědomění, že vláda a sv. synod zamýšlejí upravití jazykovou otázku v kraji jihozápadním pro katolíky ruské při lidových pobožnostech. Za tím účelem radil se o Chelmsku zvláštní sbor misijnářů, kteří majíce na zřeteli, že tam přebývá obyvatelstvo polské a rusínské, navrhli pro toto při lidových pobožnostech jazyk ruský.

Náboženské vyznání Haliče v číslech. Katolíků lat. obřadu bylo roku 1910 napočítáno necelých 37½ mil., čili 46·58 proc., slovanského obřadu přes 33½ mil. čili 42·02 proc., armenského obřadu jen 1392 osob čili 0·02 proc., pravoslavných 2816 čili 0·04 proc. Rusínů za poslední desetiletí ubylo o půl proc., což se vysvětluje silným vystěhovalectvím za hranice. Poláků přibýlo, téměř o 1 proc., armenů ubývá, pravoslavných přibývá. Poněvadž Poláků v oblasti rusínské přibýlo o 2·2 proc., dokazují Rusíni, že oni latinisují jejich příslušníky. Poláci ovšem s velikým křikem zase zaznamenávají každý případ, kdykoliv Rusíni pokoušejí se nějakou duši polskou přitáhnouti k svému obřadu.

Češi v Rusku. Dle nejnovější statistiky jest Čechů na Rusi na 100.000 duší, z nichž 75.000 připadá na jihozápadní kraj. Na Volyňsku jest 130 osad buď úplně českých buď částečně. Češi hospodářsky jsou velice pokročili, skupují nové pozemky a zakládají nové osady. Od r. 1881 počet českých osad na Volyňsku se zdvojnásobil, ač vystěhovalectví od nás tam ustalo. Nábožensky ovšem upadají, snadno dávají se svést na scestí a konečně popravoslaviti. V Českém Hlupanině byl vysvěcen letos 15. září první chrám českých bratří baptistů.

Korunovace Matky boží v Kochavině v Polsku. Týž den, kdy na Sv. Hostýně kladl posvěcené korunky J. Em. nejdůst. pán kardinál olomucký na hlavu Matky boží svatohostýnské, měli Poláci slavnou korunovaci Panny Marie v Kochavině, nepatrném a chudém to městečku haličském ležícím jižně od Lvova. Jest to slavné mariánské poutní místo, kam nejenom Poláci, nýbrž i Rusíni, Slováci z Uher, Armeni a Němci z Bukoviny rádi a četně putují. Korunovace účastnilo se pět haličských biskupů, poutníků přišlo na 180 tisíc, v dny korunovační zpovídalo dnem i nocí na 200 kněží, přes 100.000 kajícíků přistoupilo ku sv. přijímání, jež se podávalo až do hodiny páté po poledni. Slovo boží bylo hlášáno na několika místech na jednou, a to v několika řečích. Sama Halič majíc již skoro třicet milostných obrazů Matky boží slavně korunovaných, v mariánské úctě nedá se překonati žádnou jinou zemí na světě.

Polský seminář v sev. Americe byl založen r. 1885 ve Spojených Státech v městě Detroit, aby vystěhovalcům polským dodával vzdělanců třídu polskou. Za těch 27 let vyšlo z něho již 4.615 žáků, z nichž 172 stalo se kněžími. Vyučuje se celkem předmětům našeho gymnasia, ovšem v jiném rozsahu, jazykem polským a anglickým, v oddělení filosofickém a bohosloveckém latinským. Minulého roku měl seminář 400 studentů, mezi nimi 114 bohoslovců. Aby ústav mohl blahodárně dále se rozvíjeti, přeložil jej nynější nový ředitel W. Buhaczkowski do překrásné krajiny Orchard Lake (Mich.), zakoupiv pro něj rozsáhlé pozemky a opatřiv celou rozlehlou velkostavbu nejnovějšími vymoženostmi. Seminář jest ohniskem polských snah školských v Americe a tím stává se i důležitým činitelem a střediskem národnostním a osvětovým.

Msgr. M. Mirov, sjednocený bulharský arcibiskup v Cařihradě (viz jeho životopis na str. 87) navštívil po zájezdu na Velehrad ve dnech 21.—23. září Kroměříž. Ovládá dosti dobře polsky a zná i velikou zásobu slov výhradně českých. Slíbil, dovolí-li poměry, svou účast i na IV. unionistickém sjezdu na Velehradě, jež se bude konati koncem července příštího roku.

Zemětřesení, jež 9. září t. r. postihlo krutě evropské Turecko na jiho-východě, poškodilo částečně i některé budovy missionářů slovanských na Balkáně. Tak mezi jinými značné trhliny způsobilo i na missijních staveních v Odřině a na slovanském semináři v Kara-Agači. Na štěstí nikdo nepřišel k úrazu. Pověřiví Turci pokládají je za trest boží, že prý Allah trestá zemi pro zavedení nové ústavy.

Charvátští mohamedáni mají býti dle zpráv listu Novi Musavat vychováni v Bosně. V šeriatních školách mohamedánských v Bosně má býti zaveden charvatsko-národní duch výchovy. Tak by měla Bosna své »Pomáky« z krve slovanské.

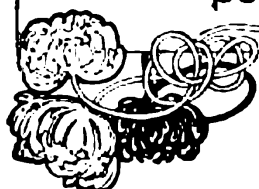

OBSAH: Dr. Stojan. Sv. Otec Lev XIII. a »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. — Ad. Jašek: Letoši slavnosti »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie«. — P. Hlačký: Vzpomínky z katol. missií na Rusku. — P. J. Voňavka: »Naši« v Německu. — O. Vjenceslav Vukonić: Ze slovanského jihu. — S. Sardenko: Maria na Východě. — Kniže Jan Gagarin T. J. — Rozmanitosti.

Vychází každého měsíce v Kroměříži.

Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda

pod ochranou bl. Panny Marie.

Na 10 předplatitelů posíláme jeden výtisk zdarma.
Kdo čísla nedostane, ať si pro něj dopíše do Kroměříže
v nezalepeném dopise beze známky a na obálku napíše „reklamace.“

Redaktoři a pořadatelé: Msgr. Dr. Ant. Cyr. Stojan, probošt a poslanec,
Ad. Jašek, katecheta v Kroměříži.

Celoroční předplatné v Rakousku-Uhersku a Bosně 1 K 50 h, do Německa
1·5 M, do Ruska 1 rubl, do Ameriky půl dolaru, do jiných zemí 2·5 fr.

Sv. Otec Lev XIII. a „Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie“.

(Podává jednatel »Apoštolátu« Dr. Ant. Cyr. Stojan.)

(Dokončení.)

Při památné audienci posvětil na přednesenou ode mne prosbu Sv. Otec Lev XIII. obraz Zvěstování Panny Marie se sv. Václavem pro Sv. Hostýn a obraz bl. Jana Sarkandra pro památný Radhošť, by byly památkou na převzácnou a památnou pouť Slovanů-katolíků v Římě. Na epistolní straně u vítězného oblouku chrámu Svatohostýnského visí obraz zmíněný, jenž tam u převeliké pouti na poděkování pouti římské r. 1881 přinesen.

Obraz ten připomínati má poutníkům, by u Matky Boží, která všechny bludy potlačila a přemohla, hodně modlívali se za sjednocení u víře.

Nejvzácnější památka, kterou nám ve své bezměrné lásce daroval Sv. Otec Lev XIII., byly ostatky z podloktí ruky svatého Cyrilla. Ostatky z ruky, kteráž psala kdysi překlad písma sv. Při authenticce čili při důkazu pravosti vytištěno »sc. Cyrilli E. P.«, jakož že ostatky sv. Cyrilla, biskupa a vyznavače. Sv. Otec Lev XIII. k tomu vlastnoručně připsal »Slav. apost.« — apoštola Slovanů. Ostatky ty ve krásném reliquiáři, na způsob monstrance, chovají se na posvátném Velehradě. O poutích a poslední dny exercitií studentských, akademických, professorských, rolnických, exercitií pro jinochy, paní a panny dávají se líbati, při čemž se konají modlitby za sjednocení národů slovanských u víře. — Líbáním vyznávají poutníci lásku a zároveň chtějí vsáti do sebe ducha cyrillo-methodějského.

Vše, co jsme viděli a slyšeli od Sv. Otce Lva XIII., přemocně nás dojalo a uchvátilo. Ze srdce roztouženého a pro vše nad-

šeného opět a opět prodírala se prosba, která také zvláštními agnůstky čili medailemi nám na paměť uváděna byla: »ut omnes unum sint« — »ať všickni jsou jedno«. »Ať jest jeden ovčinec a jeden pastýř.«

I přemýšleno o tom, jak bychom se mohli zavděčiti Sv. Otcí za lásku a dobrotu k nám. I uznali jsme, že radostí největší bude naplněno jeho otcovské srdce, když ujmeme se »unie« — sjednocení národů slovanských u víře, když záměru tomuto veškeru snahu svou budeme obětovati. I pojata hlavně za této pouti myšlénka, do života uvésti spolek, který by pečoval o víru u národů slovanských a o vše, co s věrou souvisí. Úmysl ten pak skutečně po dlouhé úvaze a po překonání různých překážek. Ve všem tenkrát, co se Slovanů bytí u víře týkalo u nás, Bůh ví co, vyhledáváno. Všudy hledán vlastizrádný panslavismus a proto nedivno, že spolek tak pozdě uskutečněn.

Byly to doby, o nichž nynější pokolení ani potuchy nemá. »Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie« souvisí úzce s poutí římskou Slovanů-katolíků a se Sv. Otcem Lvem XIII. Na posvátném Velehradě bude mu postaven pomník na nádvoří kostelním čili klášterním, kterak drží v rukou okružní list: »Grande munus« — »Vznešený úkol«, kterým oslavil sv. Cyrilla a Methoda« a nás mocně vybízí, bychom pracovali pro unii pro sjednocení a hodně se modlili, aby přišlo mezi nás a vůkol nás království Boží. Dejž to Pán!

Valná hromada „Cyrillomethodějského družstva Velehrad“,

konaná na posv. Velehradě dne 12. a 13. října 1912.

Družstvo slavilo letos jubileum první desítky svého trvání, a dlužno říci, že má již kus požehnané práce za sebou. Úspěšnou mnohostrannou činností mohl se tedy letos spolek pochlubit, ale cslava tohoto jubilea byla odložena až na příští rok 1913, kdy na Velehradě chystají se velkolepé a okázalé slavnosti: čtvrtý sjezd unionistický a 1050letá památka příchodu sv. apoštolů Cyrilla a Methoda na Moravu. Proto konala se letos jen obvyklá valná hromada.

V sobotu večer 12. října shromáždili se účastníci ve chrámu Páně, kdež nejdůst. pán předseda prelát dr. Jan Pospíšil z Olomouce vykonal vzývání Ducha sv. a udělil sv. požehnání. Večerní pobožnost pomodlil se s přítomnými katecheta P. Jašek z Kroměříže za nepřítomného jednatele družstva, probošta dra Stojana, jenž přišel pozdě v noci z nádraží na Velehrad pěšky. V neděli ráno sloužil za živé členy družstva slavnou mši sv. nejdůst. pán prelát dr. Pospíšil za assistance dpp. P. Vinc. Vaňka z Uher. Brodu a P. Kolářka z Velehradu; za zemřelé členy sloužil mši sv. současně u bočního oltáře P. Balt. Hřiva, kaplan v Napajedlích. Účastníci přistoupili společně ku stolu Páně. Dojemné modlitby při sv. přijímání

pomodlil se s nimi probošt dr. Stojan. Na to byl vykonán kondukt za věrné zesnulé členy družstva. O významu Velehradu a účelu družstva kázal farář velehradský P. Tomeček.

O osmé hodině začala schůze ve slovanském sále. Když přítomní zapěli sloku velehradské hymny, uvítal shromážděné nejdůst. pán prelát dr. Pospíšil a zahájil schůzi. Neobvykle pozdě koná se letos valná hromada, pravil řečník, a do tak pozdní doby posunuly ji korunovační slavnosti svatohostýnské a eucharistický sjezd vídeňský. Přece však mnozí neobtěžovali si přijíti, zač jim srdečně děkuje. Slovo pak udělil jednateři družstva dru Stojanovi, aby podal jednateřskou zprávu za uplynulý rok. Dr. Stojan promluvil takto:

Velectěné shromáždění!

Uplynul rok, za kterýž Vám mám přednésti jednateřskou zprávu. Nebude obsáhlá. Ne snad proto, jako by se nic nečinilo, než příčina toho zcela jiná. Roku 1912 předvídali jsme, že nic zvláštního v ruchu katolickém se konati nebude, na př. sjezdův atd. A tu pojata byla myšlenka rok tento úplně věnovati korunovační slavnosti Svatohostýnské Matky Boží. I korunována byla snaha ta, korunování Matky Boží provedeno bylo s neobyčejnou slávou. Za tou příčinou všechna pozornost obrácena byla ku Sv. Hostýnu. Nepodnikáno nic velikého na posv. Velehradě, aby to nebylo na újmu korunovační slavnosti. Mám za to, že s vděčností, s radostí a velkým zadostučiněním vše to přijmete a nic proti tomu míti nebudete, že činnost »Spolku Cyrillo-Method. Velehradu« trochu do pozadí ustoupila.

Vždyť už rychlým krokem blíží se na rok památka 1050letá příchodu ssv. apoštolů Cyrilla a Methoda na Moravu, a tu zase veškerá pozornost obrátí se ku posvátnému Velehradu a dá Bůh, že Matka Boží nám nahradí, co snad přihlížejič k její oslavě opomenuto bude.

Na posvátném Velehradě působili z Tovaryšstva Ježíšova: P. rektor Šmíd, farář Tomeček, kaplan Vídeňský, ministr Lerch.

Odešel z Velehradu jako rektor nám tak k srdci přirostlý vdp. P. Wirsig. Vzácná to povaha — všem přemilá. Neúnavný to pracovník na Velehradě, podporovatel neumorný všech zájmů velehradských, jenž dle slov sv. apoštola Pavla »všem vším« se stal, jenž jenom slávu Boží na zřeteli měl. Třeba litovati velmi odchodu našeho pokladníka v Pánu zesnulého P. Alf. Sauera. Přemnoho vykonal pro museum, byv jeho spoluzakladatelem a přehorlivým rozmnožovatelem. Vše, co souviselo s Velehradem, bylo mu milým a vzácným a došlo podpory jeho. Přinesl přemnoho obětí pro Velehrad. Budiž mu Pán odplatitelem a odměnitelem na přimluvu Matky Boží a sv. Cyrilla a Methoda. Odešel z Velehradu i vdp. P. Malý, jenž zde dlel na zotavenou, by měl lékaře po ruce. Působil blahodárně ve zpovědnici. Není to na újmu řečeno, že toužil po Sv. Hostýně — po své tamější zpovědnici. Tam odpočívá ve stínu Matky Boží Svatohostýnské, kterouž tak horoucně zveleboval.

Vykonány letos obvyklé slavnosti Velehradské a exercicie čili duchovní cvičení. Pan Švec i tohoto roku vykonal svědomitě sběratelskou povinnost, začož mu buďtež díky vzdány.

Útulna spravována i letos s bedlivostí od sl. Rakovičové. Pan prof. Dr. Nevěřil i tohoto roku pokračoval ve snaze své starému Velehradu věnované, zač rovněž budtež mu díky vzdány. Naznána byla letos tím více potřeba domu pro duchovní cvičení. I musí všeliké úsilí k tomu se obrátiti, aby záměr tento byl uskutečněn pro časné a věčné blaho rodáků našich.

Členů má cyrillo - methodějský spolek »Velehrad« 13.100, z nichž letos zemřeli:

Němčická Rozalie z Míkovic. — Křenová Anna z Vys. Pole. — Drábek Josef a Cecilie, Hanuštková Františka obě z Vinar u Přerova. — Olšinová Rozálie z Kostelan. — Slačalová Rozálie z Ludkovic. — Laštavica Jan z Ludkovic. — Petrla Jan z Kobyli. — Vašek Ferdinand z Nevšové. — Drga Václav z Újezda u Vizovic. — Adámek Martin, Habarta František, Směšný Jan, Batková Apolonie, všichni čtyři z Kunovic. — Pachlovi Jan a Marie z Velehradu. — Hradil Vilém, Pavlíčková Antonie, Pavlíčková Františka všichni tři z Čech. — Houserek Jan, Trojanec Tomáš, Mičůlková Apolena, Žufan Martin, všichni čtyři z Blatnice. — Bilíček Martin z Ostrovánek. — Malaníková Františka, Mrázek Antonín, Gregorová Anna, všichni tři z Vel. Ořechova. — Dvořan Alexander z Újezda u Osvětiman. — Hubíkovi Josef a Anna ze Střebětic. — Zacha Ondřej z Císařova. — Šabršulová Barbora z Horněmčí. — Troják Josef z Horněmčí. — Drgová Marie z Lačnova. — Papicová Marie z Mezic. — Bernhartová Marie z Nákla. — Loucká Terezie z Val. Klobouk. — Gregorová Františka z Litenčic. — Kovářik Josef, Vojtek Jan, oba z Věrovan. — Hlavicová Antonie z Dol. Něčic. — Běhálková Marie z Dubu. — Jemelková Anna z Malých Prosenic. — Kubík Martin, Müller Matěj, oba z Kobyli. — Vilímková Josefa z Brumova. — Baďura Frant. z Kurovic. — Pospíšil Josef z Kurovic. — Petříková Anna z Kurovic. — Barančíčová Kateřina, Němečková Františka, obě z Charvatské Nové Vsi. — Holubová Marie z Pornic. — Novák Frant. z Jestřábí. — Navrátilová Marie z Chomýže. — Sivková Josefa ze Zahnašovic. — Dostálová Anna, Láníková Františka, Michálková Barbora a Marie, všechny v Holešově. — Doležel Jan z Osíčka. — Hajduk František z Příkaz. — Mišunová Anna z Lužné. — Jančatá Anna z Lužné. — Zemánková Veronika z Kladník. — Josef a Barbora Harnovi z Hlinska u Lipníka. — Obádal Jan z Maršova u Luhačovic. Bouchalovi Antonín a Beata z V. Prosenic. — Frant. Janík, Ant. Nožička, Anna Hlaváčková, všichni z Nedakonic. — Marie Stašková, Ant. Potomál, oba z Popovic.

Včera vyzváněny byly jim hrany a dnes sloužena za ně mše sv. a vykonán kondukt. Zároveň jste se za ně pomodlili. Jest to, řekl bych, nadace zádušní, kterou sobě zřídí každý člen.

Hlavní naše péče obrácena nyní musí býti k tomu, abychom zbudovali poutnický dům čili dům pro exercicie. Naznáváme všickni, jak potřebná, užitečná a spásonosná jsou duchovní cvičení a proto s chutí dejme se do díla tak záslužného. Vydává Cyrillo-Methodějské družstvo dlužní úpisy na 20 K a prosí o bezúroční půjčky. Každý rok, až se dům postaví, vylosuje se část dlužních úpisů, které se splatí. Do 15 roků všechny dlužní úpisy se splatí.

Dnes večer výbor našeho družstva s výborem »Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Pauny Marie« a s výborem »Akademie Velehradské« raditi se bude o oslavě 1050leté památky příchodu sv. apoštolů našich na Velehrad. Kéž tento rok jubilejní bude spásonosným pro členy družstva našeho, ale i pro naše rodáky na přimluvu Matky Boží, sv. Cyrilla a Methoda!

Místo zemřelého pokladníka družstva P. Alf. Sauera navrhuje valné hromadě P. Balt. Hřívu a za náhradníka P. Ad. Jaška, což jednohlasně přijato.

Veledp. předseda poděkoval dru Stojanovi za jeho neúmornou činnost pro Velehrad a povzbudil všechny k další oddanosti a obětavosti k Velehradu, kolébce slovanského křesťanství. — Slova ujal se rektor velehradského kláštera P. Lad. Šmíd: Mluví o účelu a působnosti domu pro duchovní cvičení. Pravil, že za starých dob uprostřed bohopustých a znepravěných pohanů říše římské zvítězila a svět opanovala obětavá, sebezapíravá a statečná hrstka křesťanů, kteří vedli život podle evangelia. Všechno stálo proti nim, sta let byli mučeni — a přece pohané padli a křesťané zvítězili; ne mečem — ale křesťanským životem. — Tento křesťanský život dle evangelia, toť naše nejlepší zbraň proti novodobým ať již úlisným nebo ukrutným pohanům — a duchovní cvičení vyučují a vedou k tomuto životu. Jest jisto, že účastníci duchovních cvičení mohli by pro vítězství křesťanství tak působit jako kdysi první křesťané. Bez domu pro duchovní cvičení je těžko tato provádět. Pro obrození křesťanství v našem národě pracuje, kdo napomáhá k postavení tohoto domu pro duchovní cvičení všech stavův a všech vrstev našeho národa.

Řeč P. Šmída byla velice úchvatná a přesvědčivá.

Když Martin Pišťál z Kunovic, M. Melichárek z Velehradu a Rich. Baďura z Nedakonic pronesli svá přání, zakončil předseda vřelým doslovem schůzi a sv. požehnáním v kostele valnou hromadu »Velehradu«.

Útisky křesťanů na Balkáně.

(Ad. Jašek.)

Půl tisíciletí úpěli křesťanští národové na Balkáně pod krutým jhem tureckým. Turčín byl pánem, křesťan otrokem. Mohamedáni byli třídou výsadní; křesťané (raja) jako robové byli všemožně utiskováni. Kdo nebyl přívržencem víry Mohamedovy, byl poháněn k robotám, všemožně odírán, libovolně trýzněn a v soudní při nechráněn od nikoho. Křesťané byli v kroji všemožně obmezováni, nesměli bítiti domů svých, zapovězeno jim stavěti domy, zvony jim pobrány a, potkal-li křesťanský jezdec jízdného mohamedánského, musil sesednouti a jemu se pokloniti. Únosy dívek křesťanských náležely k věcem nejobyčejnějším.

Vydírání bylo nesnesitelné. Nebylo dosti na harači, dani to jednoho dukátu z každé mužské hlavy starší nad 14 let, na desátku ze všech plodin a na poplatku z každého kusu dobytka; k tomu

družily se dávky a roboty spahijům tureckým a ukrutné dření nena-
sytných pašův a sandžak begův.

Avšak hroznější toho všeho byla daň z dětí. Do vesnice každý
pátý rok přišli sultánští komisaři a nejkrásnější chlapce 10—12leté
odváděli do sboru janičářského, jenž byl složen výhradně z dětí
násilně urvaných a poturčených. Každoročně 2000 dětí tím způ-
sobem sebraných po celé říši bylo přiváděno do Cařihradu. Města
dětí své z této daně krve osvobozovala velikým výkupným. Hrozné
neštěstí rozprostřelo se nad krajinou, již táhlo vojsko turecké. Běda
nešťastným vsím a městům, kudy se brala tato sveřepá rota.

Popravy bývaly v Turecku na denním pořádku; městští správ-
cové měli moc nad životem i smrtí. Dželatin (kat) vždy měl koho na
kůl nabíjeti, věšeti, na hák hoditi. Šibenice stávaly na křižovátkách
a návších. Vězení byly pravé lidomorny.

Krátce na zemi byl ráj mohamedánům, strádání a mučení kře-
stánům.*) Strach před Turky vše ovládal, odňav veškeru naději
u věci pozemské a obrátiv ji k věcem nadzemským. Víra v Boha a
věčnou odplatu sílila křesťanskou mysl a dodávala jí útěchy v ne-
změrných utrpeních.

Toto pultisícileté poddanství Turkům jsou nejhroznější stránky
dějin národů slovanských na Balkáně. Těch béd a hrůz páchaných
na nevinných a bezbranných nikdy s dostatek nevylicí dějiny.

Rusko v minulém století nešetřilo oběti ani vlastní krve ani
peněz, aby porobeným národům křesťanským zjednálo svobodu.
A částečná svoboda jeho vlivem na Balkáně zasvitla. Srbsko a
Bulharsko staly se samostatnými. Ale veliká část křesťanův úpěla
ještě neustále na území tureckém pod ukrutenstvím Turků. Dosud
totiž nemohli navyknouti pořádku evropskému, nechtěli viděti
dosud v křesťanech sobě rovné lidi.

Jenom kusé zprávy pronikly o neslýchaných barbarských
ukrutnostech v širší veřejnost evropskou, ale i ty stačí, abychom se
přesvědčili, že Turkům nejednalo se o nic jiného, než o vyhlazení,
vyvraždění křesťanů, kteří byli pod vládou půlměsíce.

Rus Věščij Oleg procestoval Macedonii stýkal se s tamním
hlavně bulharským obyvatelstvem a hroznými barvami líčí útlisky
křesťanského lidu jednak se strany turecké vlády, jednak od lupičů,
kteří jsou rozvětveni po celé zemi buď s vědomím a trpěním turecké
vlády anebo za její bezmocnosti. Křesťané byli vydáni těmto lupi-
čům na milost a nemilost. Uvádím jen některé ukázky.

Ze všech konců Macedonie přicházejí zprávy o lupičství a ne-
dostatku osobní bezpečnosti. Lupičství bylo v Macedonii na denním
pořádku. Jsou lupiči, kteří vrhají se na každého, z něhož mohou
míti užitek. Takové lupiče pronásledovala i vláda turecká. Jiné lu-
pičství jest »derebejství«.

»Derebej« jest mohamedánský rek a bohatýr. Chodí nejinak
než s celou výzbrojí na sobě a těší se nekonečné úctě mohamedánů
jako uznáný ukrutný obhájce učení Mohamedova proti křesťanům.
Derebej jest obklopen četou hrdlořezů, kteří mu jsou oddáni na
život a na smrt. Váží si ho turecké úřady jako obhájce a sloupů

*) Viz Jirečkovy, Dějiny národa bulharského.

státních základů. Obyčejně si zvolí takový derebej některý okres a vládne v něm ohněm a mečem, drže křesťanské obyvatelstvo ve strachu a pokoře. Derebej vybírá dle svého dobrozdání daň od místních křesťanův, a běda tomu, komu napadne postavit se na odpor.

Ve vesnici Čěru u Bitolje lupičská četa Arnauta Tafa zajala čtyři osoby a propustila je teprve za značné výkupné. Ve vsi Malo Trnovo unesla taková četa tři bulharské děti 14—15leté. Rodiče poslali výkupné, ale zpodili se o několik minut při lhůtě udané jim Turky: děti našli již rozsekané na kusy. V Kočanech nedaleko bulharské hranice odvěkl turecký voják 13letou dívku Jelenku Bojadžijevu na pusté místo ve městě a tam s ní tak svěřepě zacházel, že ubohá dívka vypustila duši v hrozných mukách. V Podrumu drželi v zajetí celou skupinu Bulharů, jež trýznili různým tyranstvím.

Některým Bulharům vráželi železné hřebíky pod nehty, jiným bušili hlavami o kamennou zeď v žaláři. Jiného vězně potkal hrozný

Ak-Bunar, katolická vesnice, 3 hodiny od Odřfna vzdálená, nyní středisko bulharského dělostřelectva.

osud. Chtěli ho mučiti ohněm, když nepoví, kde se nachází skladiště pum a zbraní. Svlekli ho, přivedli k rozpálené plotně a rozkázali: »Lehni si nebo ukaž nám tajné skladiště zbraně«.

Rozhodl se tudíž, že zemře jinou ne tak bolestnou smrtí. — »Dobře« pravil, »pojďte za mnou, já vám všecko ukážu«. Odvedli ho do hor. Jde podél propasti Najednou vězeň skočil a vrhl se do propasti, do rozvodněného potoka. Neutopil se, ale zlomil si nohu, tak že zůstal mrzákem na vždy.

V křesťanských vesnicích vždy jest »padarinem« nebo »bekčijem« (polním hlídačem) Albánec mohamedán, jež křesťané přijímají se vzdechem, mocí »volebního řádu«. Se svolením »padarina« konají se po vesnicích bulharské svatby. Když mu napadne vzíti si nevěstu k sobě, nepřivolí ku svatbě ani za peníze a co nejdříve zavraždí ženicha, jenž má mu býti jeho sokem. Každý »padarin« jest ve skutečnosti jakýmsi »okrskovým loupežníkem«.

Albánci Kričevského, Bitoljského a Prilěpského kraje pášou nejhнусnější zločiny i na ženách. Albánec vstoupí krátce do domu

venkovanova a žádá hospodáře, aby poručil své ženě nebo dceři, aby mu sloužila a ve všem se podrobila neprošenému od hlavy k patě ozbrojenému hostovi. Jestliže k zoufalství dohnáný hospodář skolí nepřítele, háje čest své rodiny, obyčejně ihned sám sebe usmrtí, věda, že tak jako tak smrti by neušel. Zde se říká, že za jednoho ubitého mohamedána usmrtí najisto v odvetu pět křesťanů. Na vsích jest těžko oženiti se s dívkou, která nebyla dříve v drápcech mohamedánů. Ženich často jest nucen vykupovati si právo ženitby a zaplatiti některému »agovi«, jenž chce právem násilí vzítí nevěstu k sobě; aga ji pak odstupuje ženichovi za hotové peníze. Toto se děje na různých místech Makedonie, tak že to není jen nahodilé nebo místní.

Hrozná jest chudoba obyvatelstva křesťanských krajín na území tureckém, ačkoliv žijí uprostřed skvělé a bohaté přírody. — Křesťané nemají co jísti, částečně hladoví též Turci; hladoví úředníci. V hadrech chodí vojsko. Jakmile stát nekrmí svých sluhů, tito začnou se krmiti na účet obyvatelstva, při čemž za všechny platí rája (křesťané). Avšak v jejich chatrčích není ničeho. Vše, co bylo v zásobě, bylo jí násilně odňato a snědeno. Vše, co křesťan dobude těžce ze země, jest mu vzato; ví to napřed. Nemá, proč by se namáhal. Kromě toho ví, že jeho život, žena, dítě, vše to v každé době a v každém okamžiku života se ničí, bere, poskvřňuje a hyne a že všecko svaté mu v životě nepatří pouze turecké vládě a moci, ale každému zločinci, každému ničemovi ozbrojenému od hlavy k patě, který každou hodinou u jeho prahu, každou minutou ve dne i v noci mučí jej bezbranného člověka; proti němu není nikde, nikdy a v nikom obrany.

Nemám slov, abych vyjádřil úžas a chudobu obydlí macedonského křesťana. Chatrč byla bez oken, bez všelikého otvoru pro kouř, bez podlahy s udupanou hlínou. Oheň rozdělává se na zemi a kouř začazuje strop, který sestává z dříví a větví. Pokojů tu není, avšak tamo v pološeru vedle krbu na straně jest poněkud vyvýšená podlaha. Nahraňuje to patrně pokoj; a v tomto temném koutě, jediném útulku rodiny, posadilo se osm loupeživých Albánců. Nemohu je rozeznati, ale vidím lesk jejich zbraní: sedí a mlčí jako hyena zalezlá do koutu klece, když obecnstvo si ji prohlíží. Opravdu úžas vzbuzují zprávy, které o tureckých ukrutnostech podal v tureckém parlamentě r. 1910 poslanec za město Skoplji, Bulhar Todor Pavlov. Odpovídaje na výklad velikého vezíra (ministerského předsedy), který líčil stav Turecka růžovými barvami, napočtl, že v tom roce bylo v Macedonii (západní části evropského Turecka) nemilosrdně zbito a zmučeno 4980 Bulharů, mužů, žen, starců a dětí. Z oněch 4980 bylo 64 navždy zmrzačeno a 11 následkem muk zemřelo. Z tureckých úředníků pouze 2 se chovali lidsky: velesský kajmakam (dle našeho okresní hejtman) Nedžib Beg a Ejub Soberi Beg. —

V bulharské osadě Kočaně, ležící na východ od Skoplje, konal se 2. srpna 1910 bazar (trh). V tom 2 cizinci, jichž Bulhaři neznali, nechali na tržišti dva koše s paprikou a rychle zmizeli. Náhle nastal

strašný výbuch, že bulharské baráky se sřítily. Bulhaři ve strašném zmatku běhali ulicemi, a v tom za deset minut nový hrozný výbuch. Zděšení dostoupilo vrcholu. Ale divná věc, tureckým domům se nestalo nic. Turci však najednou začali křičeti, že křesťané jdou na ně. A již se hnali na Bulhary s puškami a revolvery, z kasáren pak přiběhli turečtí vojáci a četníci a za divokého pokřiku »Allah« (Bůh) začala strašná řež proti bezbranným Bulharům. Dvě hodiny trvalo vraždění. Obydlí Bulharů drancována, ženy a dívky od barbarů znásilňovány, učitel bulharský Antonov byl zbit do krve, vytrhánv mu vlasy, polonahý byl mrskán po městě bičem a když klesl, vlekli ho dále za nohy. Bulharský kněz byl hodinu táhán po ulici, kopán a bit pažbami pušek. Mnoho mrtvých Bulharů pochovali Turci v zahradách, aby se nevědělo, kolik nevinných bylo umučeno. Jiné mrtvoly nakladli zlosyni tak, aby se zdálo, že zahynuli výbuchem. Přes to však ještě nalezlo se 46 mrtvol, 197 těžce raněných a přes 200 lehce. Ale největší část ubožákův ani se nechtěla přihlásiti ze strachu, aby se jim Turci nemstili. Tolik zkusili Bulhaři, ale tím není vyčerpán počet obětí, neboť Srbům bylo zkoušeti ještě více ukrutností. Na jatkách musí řezník s němou tváří lépe zacházeti než Turci se Srby.

Srbové byli bití holemi na paty, přes hlavu a záda. Celé řady Srbů polonahých a spoutaných musely se položit na zemi, aby jim dopadaly na záda rány střev naplněných pískem. Jindy celé řady Srbů svazovali turečtí vojáci řetězy a vedli je jako stádo na jatky, pálili je, usekávali jim údy, pak je házeli do chladné vody, jiné opět nabodávali na koly otevřenými ústy. Jinde zase věšeli Turci křesťany na stromy za nohy, tak že viseli hlavou dolů a tloukli je po patách, až nebohým kolikráte se pěníla krev z úst. ba někdy vypustili při tom neslýchaném tyranství i duši. Někde ve vesnicích bylo křesťanské obyvatelstvo skoro vyhubeno. Lze se diviti, že za takových muk křesťané říkali: Buď svobodu, anebo smrt se zbrani v ruce? To jest jen malá ukázka, jak rozuměl Turek svobodě pro křesťany.

Když lidská práva křesťanům byla napořád upírána a když velmoci evropské nedovedly odstraniti ony hrůzy, vzchopili se křesťanští národové sami a pustili se v krvavý zápas s Turkem, aby si vydobyli svobody.

Národ na kolenou.

(Náboženské obrázky z přítomné balkánské války.)

Rozbřesklo se rozhodné jitro nad druhým městem Bulharska, nad pahrbkovým Plovdivem, nadešlo ráno dlouho čekané s radostnou obavou budoucnosti, první den prohlášení války.

Nebe dlouho zachmuřené pojednou se vyjasnilo a slunce hřejivými paprsky jakoby chtělo rozplašiti poslední chmůru a strach v hajduckém srdci Bulharů, polévalo jasnou širokou rovinu plovdivskou. Od Dunaje zavíval něžný vánek k divokému Rodope, jako by chtěl tam zanášeti a šeptati dávno toužený sen o svobodě a koneč-

ném úplném vysvobození bratrův úpících tam ještě na jihu za Rodopem pod těžkým otroctvím púlměsíce.

Na ulicích bylo živo. Zástupy se změněnými výrazy na tvářích spěšně v divném rozruchu pobíhaly po ulicích polovýchodního města. Směsí pronikají osoby úřední s rozhodným rozkazem, aby dnes uzavřely se všechny sklady a aby se spojil národ celý k veliké modlitbě, jež by vyprošovala na milostivém nebi požehnání pro vlast stojící ve zbrani proti největšímu staletému nepříteli.

Katedrála plovdivská se plní věřícími. Dnes jest chrám oděn co nejslavněji. Okna, pavlače a výklenky jsou ozdobeny válečnými prapory a náboženskými odznaky. Množství hrne se svátečně oděno po ulicích města a s vroucí modlitbou za draze milovanou vlast tisní se ve chrámech pravoslavných i katolických. Netrvá dlouho a prostorné chrámy jsou malé pro ty tisíce, kterým dnes modlitba zdá se býti nejpotřebnější, návštěva chrámu nevyhnutelnou. Zdá se, že celé město vnitřní jest proměněno ve svatyni, z jejíhož středu zaznívá vážně dunící hlas četných zvonů, které rozhlaholily se jako o vzkříšení.

V hlavním chrámě bulharském konají se slavnostně dlouhé modlitby. Bohoslužbu koná ctihodný biskup obtočen četným kněžstvem. Ku konci žehná slavnostně tisícíhlavý zástup věrného národa, jenž poklekl a sklání hluboce hlavy. Jest to dojem nezapomenutelný hluboce se vrývající v duši, tím větší, když si uvědomíme, že pravoslavní jen jednou v roce klekají na kolena při bohoslužbách na slavnost svatého Ducha.

I katolíci jsou shromážděni ve svém chrámu ku společným modlitbám. Tisní se kolem nádherné královské rakve zvěčnělé Marie Luisy, matky nynějších princů bulharských, jejíž paměť nevymizí nikdy v srdci dobrého vděčného lidu. Jako by jí chtěli šeptati: »Ty něžná, která's byla za pozemského života v pravdě matkou lidu bulharského, modlí se nyní za jeho spravedlivý boj u Krále všech králů.« U hlavního oltáře klečí vznešená postava ctihodného kmeta, arcibiskupa Msgra Meniniho. Modlí se s lidem svým. Slyšení i dusivý pláč. Jsou přítomni mladí i staří, ženy i muži. Všichni jsou proniknuti jedinou myšlenkou: vyprositi na nebi pomoci a ochrany pro milovanou vlast.

Ale to vše nestačí pro nábožensky roznícenou duši bulharskou. Ve veřejném náboženském úkonu leží tam nesmírná útěcha. A té by byla zbavena veliká část národa, ti, za které oni tisícové se právě modlí, vojíni. Proto po pobožnostech v kostele na vojenský povel vše se tlačí do ulic a do sadů, tvoří se nepřehledné procesí, jež zakončuje duchovenstvo, úřady občanské i vojenské důstojníci a policie na koních a jediná nyní naděje vlasti, vojsko. Armáda jest sešikována. Prostorné sady cara Simeona jsou naplněny. Před armádu vystupuje biskup a žehná majestátně velkým křížem boží bojovníky a jejich prapory.

Vrchní velitel čte na to třesoucím se hlasem carův manifest. Když přichází k náboženskou ideou prodchnutým slovům Ferdinandovým prohlašujícím »sjednocení kříže a zbrani bulharských pod

ochranou spravedlivého Boha», tisícové se žehnají, slzy radosti kanou po rozechvěné tváři a nesmírně silné »hura« burácí daleko široko krajem plovdivským. Z tisíce hrdel zaznívá bulharská národní píseň

«Bože silný, Bože Stvořiteli!
Pomáhej nám síla i junáctví!
Boj chcem' bítí na tureckém poli,
Krev prolíti za jméno Kristovo,
Křesťanskou chcem' proslaviti víru!»

Do všech jako by neodolatelná síla se vlila a nepřekonatelná touha táhnouti proti Turkovi.

Car Ferdinand se svým generálním štábem a vojskem jest již v polních stanech. Vše jest přichystáno na první povel generalissima, aby vyrazili a vlast osvobodili. V duši táhnou představami

Katolický kostel s věžičkou v Ak-Bunaru.

století ukrutenství páchaných na nevinných; semo tamo pokmitne jiskra úspěšných vítězství křesťanských zbraní. V půltisíciletí zápasů kříže s půlměsícem vynořuje se skvělá postava neobyčejného světce, jehož jméno Turkům se stalo hrozným, křesťanům spásným. Jest to světec sv. Jan Kapistran, jehož zjev září v polovici patnáctého století v celé Evropě.

Turci r. 1453 dobyvše Cařihradu, mysli, že celá Evropa leží v jejich rukou, že rudé půlměsíce zavlaží brzy i před branami Vídně a že sultán napojí své koně před oltářem sv. Petra ve svatyni všeho křesťanstva v Římě. Když hordy turecké probíhaly již pláně uherské a obsadily r. 1456 Bělehrad, zachvěla se Evropa a obracela zraky k podivuhodnému světci sv. Janu Kapistranu. Tento výmluvnými slovy sjednotil a nadchl lid i knížata k boji proti Turkům a k rozhodné bitvě dával účinné směrodatné rady, sestavoval válečný plán, byl zkrátka duší celého hnutí protitureckého v Evropě. U tvrze Petrovaradina setkal se s Janem Huňadem, jenž několi-

kráté vedl vítězné voje proti Turčinu. Těmto dvěma Janům má křesťanství děkovati za vítězství a záchranu z největšího nebezpečí u Bělehradu. Když již ustupovalo vojsko křesťanské, přibyl Kapistran do nejprudčího boje a s křížem v ruce ohnivými slovy dodával síly vojsku křesťanskému. On byl všech křížem znamenáných vůdcem, soudcem a velitelem. On dovedl různé národy i židy, rozkolníky a bludaře sjednotiti k boji proti sveřepému Turku. Silou ducha sv. Jana Kapistrana zvítězili křesťané. Za krátko po tomto vítězství umíral v náručí světcově veliký Huňady.

A hle! Nyní před bitvou vynořuje se zářivá postava tohoto světce, car Ferdinand běže k němu útočště, prosí ho za ochranu, obcuje zbožně mši sv., kterou slouží katolický kněz k jeho cti. A sv. Jan Kapistran slyší modlitby lidu křesťanského a oroduje za svatou a spravedlivou věc jeho .

Strašná válka začala . Miláckové bulhařští tam krvácejí, kladou na oltář vlasti svou mladistvou bujarou sílu, pohrdají obdivuhodně vším, co by jim ještě jejich mnohoslibný život skýtatí mohl, obětují své životy v úporném boji proti těm, kteří nejvíce hanobili kříž Kristův a zotročovali po pětistiletí nevinné křesťany. Děla hřmí, země duní, ovzduší jest prosyceno kouřem a dýmem válečným. Ubozí klesají, už nespátří svých drahých doma, země pije jejich krev aneb ji odnáší do opěvované Marice. Svou krví vykoupili svobodu víry a vlasti. Od siné Adrie až po moře Černé prostírá se jejich ohromný hřbitov. Nejlepší synové vlasti jsou uloženi na pole posvěcené hrdinnou krví. A chrámy plovdivské zase se plní, zvláště k večeru. Duchovenstvo pje truchlé panichidy (modlitby) za padlé, ale jsou to jiné řady zbožných než při prohlášení války. Procesí s černými závoji každého večera se množí. Jsou to matky, jsou to sestry, jsou to manželky těch, kteří zůstali tam dolů na bojišti, vycedili krev za nejdražší statky jako mučedníci. Ale ty ženy třeba pohříženy v hluboký smutek, neplačou, spíše se těší navzájem. Zrodila je země hrdinů, v jejich žilách koluje krev těch starých matek, které před bitvou zapínaly štít synům svým se slovy: «Buď na něm aneb s ním!» Vědí, že kule turecké zasáhly jejich syny, jejich bratry, jejich manžely, vědí, že padli, ale padli pro věc spravedlivou, svatou .

V duši bol, u vědomí povinnost, v srdci cit hostí ženy ty. Jsou rozechvěny nad pozdravy, jež z ulice od raněných k nim zaznívají, těší jejich kalné oči svými něžnými pohledy, líbají skleslé ruce svých miláčků a, zesnuli-li v dál, kojí se blahou útěchou, že celá vlast i budoucí pokolení budou jim vděční a šťastná budoucnost svobody a slávy bude ovívat jejich pomníky.

Ještě jeden obrázek. Školy bulharské po dobu války nejsou chrámem věd a uměn, nýbrž chrámem jiným — skutků milosrdenství a účinné lásky k bližnímu; jsouť proměněny ve vojenskou nemocnici. Tisíce raněných tu leží. Děkují Pánu Bohu, že vyvázli aspoň životem. Jeví neobyčejnou trpělivost, sebezapření a hrdinnost při snášení bolestí. Dle možnosti věnuje se jim péče co největší, ale při takovém množství nestačí několik rukou na všechny. Než

nemocní bývají klidni, vypravují šeptem o svém hrdinství na bojišti, žijí po nových zprávách zvěstujících čerstvé úspěchy křesťanských vojsk; mnozí projevují chuť opět táhnouti do pole za vlast, uzdraví-li se brzy. Přicházejí příbuzní, hlavně ženy, matky a manželky, aby se shledaly se svými drahými. Kdo vypoví ty pocity nevýslovné radosti a nezměrného štěstí, jestli jim dovoleno spatřiti drahé tváře a slyšeti z úst jejich vlastních: »Brzy navrátím se k Vám pozdraven«. Sta dětí plní denně chrámy, rozžehají před ikony (obrazy) svatých svíčky nebo se tam modlí, vzlykají a prosí za brzké uzdravení tatínkův a bratrů; aneb jsou to již sirotci, kteří na daleký neznámý hrob svých otců nemohouce, rozevírají v kostele svá čistá dětská srdéčka, přednášejí svůj bol Bohorodičce a obětují ve své nevinnosti prostinkými slovy vyjádřenou modlitbičku za drahého tatínka, jehož už neužří a neuvítají mezi vítězi.

Ztratily pro své dětství to nejdražší, ale ony již chápou, že toho žádala vlast, a proto se silnou důvěrou v Boha navracují se usazené k opuštěným svým matičkám.

Válka a naše missie na Balkáně.

Nesmírné důležitosti odehrávají se události nyní na Balkáně. Jest to boj za nejsvětější práva lidská, za svobodu a vítězství kříže Kristova nad půlměsícem. Síla lásky Kristovy překlenula různosti a sjednotila všechny křesťany balkánské k společné obraně proti sveřepému odvěkému nepříteli.

Křesťané v hrdinném boji obdivuhodně vítězí, ovšem teče krev lidská a nesmírné škody jsou válkou páčány na majetku. Tisíce jest zmrzačených, celé rodiny jsou ožebračeny, vesnice vydrancovány a vypáleny. Veliké pohromy stihly i naše katolické missie na Balkáně. Unie rozvíjela se utěšeně hlavně v Macedonii a v okolí Odřínu (Drinopole), kde zuří nejkrutější boj. Pokud máme zprávy, jsou školy, kláštery a missijní stanice katolické proměněny v nemocnice, ale přežel celé majetky sjednocených Bulharů jsou zničeny aneb lehly popelem. Tímto přišly na mizinu celé rodiny, a unie, která tak slibně počínala se ujímati na Balkáně, utrpěla by válkou škody velikého dosahu pro budoucnost. Sotva v ohni střel obstojí náš slovanský seminář v Kara-Agači, předměstí to obleženého Odřínu, a ústavy katol. missionářův a sester v Odřínu samém.

Katolické sestřičky píší z M a c e d o n i e, (dle Bogoljuba), že někteří muži uprchli ze strachu před válkou do hor, jiné posbírali Turci k vojsku, doma pak zůstaly toliko ženy, starci, nemocní a děti. Lidé v zástupech se tísní okolo katol. klášterů, škol a nemocnic, hladové děti prosí o chléb, nemocní přicházejí o pomoc. Pro všechny potřeby nepatrné prostředky sestřiček nestačí. Jsou to příšerné pohledy na hořící macedonské vesnice, které Macedonci mnohdy sami zapálili, aby turečtí vojíci v nich nenašli útočiště. Hlavní stanice missijní v Macedonii jsou v obležené Janici, kde působí lazariisté a milosrdné sestry, v Zeitenliku u Soluně, kde byl seminář, a který asi jest zničen, v Kukuši, středisku to macedonských missií, v Ka-

vale, jež padlo do rukou Bulharů, a v obsazené řecko-srbským vojskem Soluni, kdež sídlí sjednocený biskup msgr. Šanov.

V Odříně jest sídlo sjednoceného biskupa msgr. Petkova. Zmrtvýchvstalci mají tam své gymnasium, jsou tam nemocnice, školy a kláštery sester, které jsou nyní proměněny v nemocnice. V předměstí odřínském v Kara-Agači stojí náš slovanský seminář. — Odřín velmi mnoho trpí. Vedle nemoci vzmáhá se tam úžasně hlad a nepopsatelná bída. Chovanci ze semináře karagačského byli převezeni do Cařihradu.

V okolí Odřínu bylo několik katolických vesnic: Pokrovan, Ak-Bunar, Mostratli, Derviška Mogila a Sudžak. Ak-Bunar (viz vyobrazení) jest střediskem hulharského dělostřelectva proti Odřínu. Možná, že vesnice jest rozbořena a zničen i katolický kostelík, který postavil s velikými obětmi kněz P. Ivan Bonev. Katolíci opustili ves a uprchli do Bulharska, aby si zachránili život. V největší bídě potulují se při dešti a sněhu asi někde v horách.

Z Mostratli, kde jest klášter založený Otcem Pantelejmonem, došla zpráva: «Na začátku války Turci nasadili ve vsi naší na 6000 svých vojáků. Poněvadž turecká vojenská správa o jejich vydržování se nestarala, musili ubozí obyvatelé živiti vojsko i koně. Když porazili Turci posledního buvola, snědli poslední ovci a spotřebovali pro koně poslední otep sena, vydrancovavše nás úplně, odešli do jiné křesťanské vesnice. Od 24. října přirazilo k nám vojsko bulharské.» Představený kláštera z Mostratli píše: «Všichni obyvatelé vesnice přiběhli ke klášteru, když vojsko turecké zabralo jejich chýže. Nezbylo nám nic jiného, než se jich ujeti, když jsme viděli ty zimou a hladem přemrzlé ubožáky, jimž ve vesnici nezbylo ani zrnka obilí, ani buvola ani ovce ani slepice. Turečtí důstojníci se chovali ještě obstojně, ale vojáci jako praví loupežníci, před nimiž člověk není ani životem jist.»

Z Cařihradu, kam se utekli do kláštera assumpcionistů chovanci z Kara-Agače se čtyřmi professory a šesti sestřičkami, praví se v dopise: «Žijeme v největší úzkosti dnem i nocí, aby turecké bandy nás nepřepadly a neusmrtily. Vše se tu diví udatenství bulharských vojinů. Turečtí ranění vypravují, že někdy po tři až pět dnů nedostali ničeho jísti a palčivou žízeň hasili špinavou smradutou vodou z kalužin, jimiž před chvílí brodila se kopyta koňská. Někteří vojáci z hladu utínali padlým aneb jen raněným a ještě živým koňům po kusech masa z jejich těl. Hrůza a bída jest ve vojště k nepopsání. Cholera a jiné nemoci děsně řádí mezi Turky. Lidé polonazi vlekou se jako stíny a padají na cestě zastiženi jsouce vysílením nebo nemocí; bývají zůstaveni bez pomoci svému osudu. Na bojišti leží tisíce raněných a padlých. Kdo může, vleče se dále, kdo nemá již síl, dokonává tam. Ranění líčí příšerné hrůzy války.»

Náš Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda, jenž vždy podporoval katolíky na Balkáně, vznáší úpěnlivou prosbu ku všem svým příznivcům o almužnu pro ožebračené a zmrzačené balkánské Slovany. Modlete se za trpící a pomozte jim dle možnosti v jejich bídě a nouzi.

O B S A H

III. ročníku „Apoštolátu“.

ČLÁNKY:

- Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie; str. 82.
- Hladký Vil., Vzpomínky z katolických missií na Rusku; str. 7, 26, 44, 91, 100, 141.
- Rusínská církev str. 22.
- Jašek Ad., Návštěvou u ruských katolíků v Petrohradě; str. 2.
- Pravoslavný východ a ruská církev; str. 70, 91.
- Msgr. Michal D. Mirov; str. 87.
- Bulharskořecký rozkol; str. 93.
- Letoší slavnosti «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. Panny Marie»; str. 114, 130.
- Valná hromada «Cyrillometh. družstva Velehrad»; str. 162.
- Korunovační slavnosti Matky boží Svatohostýnské a pouť «Apoštolátu»; str. 110.
- Turecké útisky křesťanů na Balkáně; str. 165.
- Národ na kolenou; str. 169.
- Válka a naše missie na Balkáně; str. 172.
- Kníže Jan Gagarin T. J.; str. 155.
- Křikava G. Cyr. Meth., «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda» a hnutí eucharistické; str. 119.
- Michalský J., O modlitbě za sjednocení církve; str. 36.
- O horlitelích «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda»; str. 86.
- Olomucký odbor «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie» za r. 1910; str. 53.
- Sardenko Sil., Maria na Východě; str. 66, 89, 94, 152.
- Seznam farností neb komunit arcidiec. olom., v nichž jest «Apoštolát» zřízen; str. 77.
- Dr. Stojan Ant. C., O slavnosti týkající se «Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie»; str. 1.
- Sv. Otec Lev XIII. a «Apoštolát sv. Cyrilla a Methoda pod ochranou bl. P. Marie»; str. 17, 33, 65, 81, 113, 129, 161.
- Dr. Tauber Ot., Vývoj úcty sv. Cyrilla a Methoda, apoštolů našich; str. 82.
- Voňavka Jos., «Naši» v Německu; str. 18, 40, 74, 125, 137.
- Vukonić Vjen., Ze slovanského jihu; str. 49, 149.
- Baška; str. 103.
- Z missií mezi Čechy na Rusi; str. 85.

Zvěsti o náboženském životě a missiích u Slovanů.

Z Bělehradu:

Stav pravosl. církve v Srbsku; str. 57.

Z Cařihradu:

První biskup sjednocených Řeků; str. 107.

Z Kavalu:

Missie mezi Bulhary; str. 13.

Z Křiževace:

300leté jubileum; str. 56.

Z Odřínu:

Nemocnice sester Nanebevzetí P. Marie; str. 56.

Z Petrohradu:

Sblížení církve anglikánské s pravoslavnou; str. 54.

Z Ruska:

Přechod z vyznání str. 11.

Diecese vilenská; str. 12.

Uznání papežských nařízení; str. 127.

Z Říma:

Jmenování nových kardinálů; str. 11.

Ze Sarajeva:

Nejdůležitější Apoštolát v Bosně; str. 106.

Rozmanitost:

Str. 14, 30, 61, 78, 95, 108, 158.

Vyobrazení:

Sv. Otec Pius X. jmenuje J. E. dra Frant. Sal. Bauera, knížete-arcib.
olom. kardinálem; str. 3.

Bulharské děvy ve slavnostním národním kroji; str. 9.

Staroslov. katol. náhrobek v Breikoviči u Trávníka; str. 19.

Dívka v národním kroji z Hercegoviny; str. 25.

J. Ex. dr. Jos. Stadler, arcib. sarajevský; str. 35.

Tetovaná Bosňacka; str. 41.

Mohamedán nesoucí berana ku slavnosti kurban bajramu; str. 55.

Pohled na Mostar; str. 67.

Bosenští missionáři o prázdninách; str. 73.

Bosňáci pekou na rožních berany; str. 87.

Posv. Velehrad; str. 83.

Msgr. Mirov; str. 88.

Dům katol. mládeže u Sarajeva; str. 97.

Bosenští studenti připravují si oběd; str. 99.

Záslužný kříž sv. Cyrilla a Methoda; str. 115.

J. E. kardinál a vojenská deputace; str. 121.

Dekorace dra J. Schneidera na Sv. Hostýně; str. 133.

Účastníci pouti »Apoštolátu« na Sv. Hostýně; str. 145.

Bulharská ves Ak-Bunar; str. 167.

Katolický kostelík v Ak-Bunaru; str. 171.

